

gemeente

Oosterhout

Programmabegroting 2016

Gemeente Oosterhout

18

Programma's

83

Paragrafen

133

Financiële begroting

Colofon

Programmabegroting 2015
Gemeente Oosterhout

Samenstelling
Gemeente Oosterhout
Postbus 10150
4900 GB Oosterhout

Inlichtingen
Tel: +14 0162
E-mail: stadhuis@oosterhout.nl
Internet: www.oosterhout.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
Leeswijzer	12
2. Samenstelling College van Burgemeester & Wethouders	13
3. Samenvattend beeld begroting 2016 - 2019.....	15
3.1 Kaders en uitgangspunten	15
3.2 Resultaat begroting 2016- 2019	17
3.3. Buffers en belangrijke risico's in de begroting	17
4. Programmabegroting	18
Financiën programma's in één oogopslag.....	19
Programma's	20
1. Verbindend bestuur	21
2. Sociaal domein	29
3. Werkgelegenheid & economie	42
4. De levendige gemeente	50
5. Ruimte & ontwikkeling	60
6. Middelen	75
5. Paragrafen	83
5.1 Lokale heffingen	84
5.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing.....	90
A. Weerstandscapaciteit.....	90
B. Risico's.....	94
C. Confrontatie weerstandsvermogen en risico's	108
5.3. Onderhoud kapitaalgoederen	109
5.4 Treasury (financiering).....	120
5.5 Bedrijfsvoering	123
5.6 Verbonden partijen	125
5.7 Grondbeleid	129
5.8 Subsidies	132
5.9 EMU-saldo	134
6. Financiële begroting	136
6.1 Resultaat financiële begroting	137
6.2 Financiële uitgangspunten.....	137
6.3 Begrotingsresultaat.....	140
6.4 Analyse op hoofdlijnen	141

6.5	Actualiseringen	142
6.6	Personele kosten	153
6.7	Doorberekende personele kosten	156
6.8	Algemene uitkering	158
6.9	Kapitaallasten	161
6.10	Prijscompensatie	163
6.11	Investerings	164
6.12	Reserves en voorzieningen	169
6.13	Verloop vrije reserve	171
6.14	Incidentele baten en lasten.....	175
Bijlagen.....		177
	Bijlage 1 Kerngegevens	178
	Bijlage 2 Kaderstellende beleidsnota's	180
	Bijlage 3 Personeelsterkte en – lasten 2016	184
	Bijlage 4 Overzicht geprioriteerde investeringen 2016	185
	Bijlage 5 Overzicht Reserves en voorzieningen	188
	Bijlage 6 Afkortingenlijst.....	190

1. Inleiding

Veel gedaan, nog veel te doen

Onder het motto “investeren in Oosterhout” is in de vorige bestuursperiode (2010-2014) een stevig fundament gelegd voor een toekomstbestendige gemeente. Met name op het gebied van voorzieningen is onze gemeente “bij de tijd” gebracht. Dat heeft onder andere geresulteerd in een recreatieoord met regionale uitstraling, in nieuwe of grondig gerenoveerde sportaccommodaties, in een centrale bibliotheek en een theater die kunnen inspelen op de nieuwste trends en ontwikkelingen, in nieuwe activiteitencentra, in een aanpassing van ons centrum voor kunst- en cultuureducatie en in nieuwe infrastructuur. Het is een ontwikkeling waaraan iedereen in onze gemeente – inwoners, verenigingen, ondernemers, raad, college en ambtelijke organisatie – zijn of haar bijdrage heeft geleverd. Het is een ontwikkeling waarop heel Oosterhout – gepast – trots mag zijn.

Voldoende uitdagingen: de transformatie in het sociaal domein

Desondanks resteren ook in 2016 voldoende uitdagingen waaronder raad, college en organisatie hun schouders zullen moeten zetten. Allereerst is er natuurlijk de blijvende aandacht voor de verdere implementatie van de transities in het sociaal domein: jeugdzorg, Wmo en Participatiewet. Bij de besluitvorming over de transities in kabinet en Kamer is stevast het beeld geschetst van 2015 als overgangsjaar. Het jaar zou vooral moeten worden benut om de transities op lokaal niveau in te regelen en zicht te krijgen op de omvang zwaarte van de zorgvraag (en de daaruit voortvloeiende kosten voor de gemeenten). We moeten constateren dat het overgangsjaar 2015 die duidelijkheid niet heeft gebracht. Met name rondom de jeugdzorg en de Wmo (vooral dagbesteding en huishoudelijke hulp) blijft ook 2016 een jaar vol onzekerheden. In een eerder stadium hebben wij opgemerkt dat sturen op de transities, vanwege de vele ontbrekende data, zich het best laat omschrijven als “varen in de mist”. Om in die vergelijking te blijven: de mist is in het overgangsjaar 2015 nu niet bepaald opgetrokken en de weersverwachting voor volgend jaar blijft onverminderd onveranderd.

Ten aanzien van de Participatiewet is het beeld overigens helderder. Hier staat 2016 vooral in het teken van het verder uitwerken van de scenariokeuze voor de toekomst van werkvoorzieningschap WAVA!GO. Bij de uitvoering van de Participatiewet hebben wij in 2016 vooral oog voor drie categorieën werkzoekenden: personen met een beperking, ouderen en jongeren. Om onze ambities te kunnen realiseren, is en blijft een goede werkgeversbenadering van belang. Deze werkgeversbenadering wordt primair vormgegeven door WerkLink als onderdeel van het Werkgeversservicepunt West-Brabant.

Ook zien wij dat het rijk – kabinet en volksvertegenwoordiging – moeite heeft om de daad van het decentraliseren bij het woord te voegen. Den Haag decentraliseert, maar dan wel met de rem erop. Tot op uitvoeringsniveau aan toe schrijft de rijksoverheid gemeenten voor hoe ze de decentralisaties zouden moeten vormgeven, incidenten op lokaal niveau leiden in de Tweede Kamer stevast tot pleidooien om voor alle gemeenten de teugels nog strakker aan te trekken. Dat bemoeilijkt in sterke mate de opgave die gemeenten hebben om, met aanzienlijk minder budget, inwoners die zorg te kunnen geven die ze nodig hebben.

Daarnaast blijft ons de onduidelijkheid over de wet- en regelgeving parten spelen, met name in de keuze die raad en college gemaakt hebben bij de vormgeving van de Hulp bij het Huishouden. Op basis van de landelijke wetgeving hebben wij bewust de keus gemaakt het budget terecht te laten komen bij diegenen die dat het hardst nodig hebben: mensen die hun hulp niet zelf kunnen regelen of

over onvoldoende middelen beschikken om het zelf te kunnen betalen. Hiermee geven wij invulling aan ons uitgangspunt dat: wij niemand willen in de kou willen laten staan.

Deze beleidskeuze is inmiddels inzet van een aantal juridische procedures. Definitieve duidelijkheid hierover is er pas bij een bindende uitspraak van de Centrale Raad voor Beroep. Deze wordt pas medio 2016 verwacht. Dat betekent dat onze gemeente tot die tijd meer geld kwijt is aan huishoudelijke hulp dan we hadden begroot. Mocht de uitspraak van de hoogste rechter onze gemeente – en met ons een groot aantal andere gemeenten in Nederland – in het ongelijk stellen, dan staan we voor een zeer groot probleem. Een probleem dat zich binnen de beschikbare middelen niet een, twee, drie laat oplossen. In dat geval zullen wij ons, met de andere betrokken gemeenten, in de richting van Den Haag hard maken voor aanpassing van de wet- en regelgeving of verhoging van de rijksuitkering.

De onzekerheden binnen de Wmo en de jeugdzorg hebben ook hun vertaling gekregen in de werkwijze van de sociale wijkteams. Zij hadden niet alleen te kampen met aanloopproblemen die bij een nieuwe organisatie horen, maar worden ook geconfronteerd met de effecten van de onduidelijkheden rondom de veranderingen binnen de zorg. De sociale wijkteams hadden zo hun handen vol aan het helpen van burgers – soms rondom zaken die niet eens tot de directe verantwoordelijkheid van gemeenten horen, zoals het persoonsgebonden budget – dat zij tot nu toe onvoldoende toekwamen aan de echte transformatieslag.

Wij zijn inmiddels tot het inzicht gekomen dat de vele onzekerheden die gepaard gaan met de transitie, vragen om een andere benadering. We gaan van een traditionele aanpak, waarbij we ons beleid vastleggen in meerjarige beleidskaders, naar een procesaanpak. Daarom hebben wij bij de vaststelling van het beleidsplan Wmo 2016-2017 voorgesteld om te werken aan een processtuk/ontwikkelagenda voor het totale sociaal domein. Deze agenda bevat uitgangspunten en doelstellingen op basis waarvan wij samen met partners en cliënten in concrete projecten werken aan de transformatie. Het “wat” is bepaald, maar het “hoe” wordt – anders dan in het verleden – werkende weg vormgegeven. Op die manier werken we aan gedragen beleid, geven we invulling aan maatwerk en maken we optimaal gebruik van de expertise en ervaringen in de samenleving.

Voldoende uitdagingen: de overige kerndossiers

Ook in de overige negen kerndossiers worden in 2016 nog de nodige (nieuwe) ontwikkelingen verwacht:

4. Ontwikkelingen binnenstad

Op basis van het in oktober 2015 met de gemeenteraad besproken Uitvoeringsprogramma Binnenstad wordt in 2016, samen met ondernemers en andere partners, gewerkt aan het verder verbeteren van de kwaliteiten van het kernwinkelgebied. Dat gebeurt langs drie lijnen: het uitvoeren van de actiepunten uit het Uitvoeringsprogramma, de professionalisering van het citymanagement en het versterken van de citymarketing. In de Perspectiefnota hadden wij voor het Uitvoeringsprogramma een bedrag van € 100.000 opgenomen (voor de periode 2016-2018). Wij zijn van mening dat, gezien de uitdagingen waarvoor de Oosterhoutse binnenstad staat, hier nog een extra kwaliteitsimpuls noodzakelijk is. Om die reden stellen wij in deze begroting voor in 2016 en 2017 een bedrag van € 42.000 op te nemen voor het versterken van de marketing van onze binnenstad. En om volgend jaar te kunnen doorpakken op het uitvoeringsprogramma, wordt hiervoor eenmalig een extra uitgave van € 100.000 geraamd.

Daarnaast zal in 2016 worden stilgestaan bij maatregelen en ingrepen die nodig zijn ook voor de langere termijn de kwaliteit van het winkel- en horecagebied te waarborgen. Verder zal ook de oplevering van het nieuwe Busselcomplex (inclusief parkeergarage) en gecombineerd met de herinrichting van de openbare ruimte tot een kwaliteitsimpuls leiden voor het noordoostelijke deel van

het centrum. Met de opening van het nieuwe busstation aan de Leijsenhoek krijgt ook de oostelijke entree tot de binnenstad een nieuw aanzien.

5. Huisvesting Mgr. Frenckencollege

Na besluitvorming door de gemeenteraad op het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs, zal in 2016 begonnen kunnen worden met de voorbereidingen voor de renovatie van het Mgr. Frenckencollege. In het IHP is voor alle investeringen in de onderwijshuisvesting een totaalbedrag van € 13,4 miljoen gereserveerd.

6. Ontwikkeling openbare ruimte en prio-buurt Weststad

Bij de behandeling van de Perspectiefnota heeft de gemeenteraad aangegeven een bedrag van € 500.000 te willen toevoegen aan het budget voor onderhoud van de openbare ruimte. Daarnaast wordt € 145.000 extra uitgetrokken voor aanpassing van het beheer en onderhoud van het openbaar groen. Deze extra financiële ruimte is bedoeld om verdere achterstalligheid te voorkomen en de noodzakelijke verbeteringen van de openbare ruimte te kunnen realiseren. Deze voorstellen zijn ook vertaald in het Jaarplan Openbare Ruimte voor 2016.

7. Ruimte voor cultuur

De gemeenteraad krijgt in 2016 een voorstel voorgelegd tot vaststelling van een Cultuurnota 3.0. Deze nota zal, in overeenstemming met de uitgangspunten van verbindend bestuur, tot stand komen in nauwe samenspraak met de verschillende culturele organisaties en verenigingen. Sleutelwoord voor de nieuwe cultuurnota is verbinden: zowel binnen de culturele sector als met inhoudelijke thema's als identiteit, economie, educatie en sociaal.

Op het gebied van cultuur spelen in 2016 verder nog de vestiging van een bibliotheekvoorziening in de activiteitencentra Noord en Zuid (per 1 januari 2016), de doorontwikkeling van het Productiehuis De Pannehoef en de uitvoering van de aanbevelingen uit het extern onderzoek naar het cultureel vastgoed in onze gemeente.

8. Agenda Economie

In nauwe samenspraak met ondernemers en ondernemersorganisaties wordt gewerkt aan een nieuwe Agenda Economie voor Oosterhout. De eerste contouren van deze Agenda worden in januari 2016 opiniërend met de gemeenteraad besproken. De belangrijkste speerpunten in de Agenda Economie zullen zijn: ontwikkelen van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid, de binnenstad, het opknappen van bedrijventerrein Weststad en het invoeren van een bedrijveninvesteringszone (BIZ) op alle bedrijventerreinen en voor de binnenstad.

9. Ontwikkeling Everdenberg-Oost/N629

De ontwikkeling van bedrijventerrein Everdenberg-Oost past in een regionale behoefte en de daarop gebaseerde plannen van de provincie. Op basis van een verdere inhoudelijke onderbouwing van deze behoefte – een vereiste als gevolg van de introductie van de zogenaamde Duurzaamheidsladder – zal in 2016 de bestemmingsplanprocedure worden opgestart.

Waar het de reconstructie van de N629 betreft (eerste fase), staat vaststelling van het bestemmingsplan gepland voor februari 2016. Start van de uitvoering is op zijn vroegst voorzien voor het vierde kwartaal van dat jaar.

De provincie is aan bod voor de tweede fase van de reconstructie van de N629 (gedeelte vanaf de kruising met de Provincialeweg tot Dongen). Op basis van het te kiezen voorkeursalternatief uit de Milieueffectrapportage (MER) zal de provincie in 2016 een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) opstellen.

10. Ontwikkeling De Contreie

Mede door de economische opleving is de verwachting dat de verkoop van de woningen in de Contreie gestaag voortgang zal vinden. In 2016 zal gestart worden met projectwoningbouw op Slotlocatie (hoek Burg. Huijbregts-Schiedonlaan en Markkanaal, 170 woningen) en de Kreeklocatie (117 woningen)

Daarnaast worden de inspanningen van de verkoop van particuliere kavels verder geïntensiveerd. Naar aanleiding van de evaluatie van de kavelverkoop is in principe besloten het totaal aantal kavels in De Contreie te verminderen.

Medio 2016 zal in De Contreie gestart worden met de voorbereidingen van de ontwikkeling van de bouwlocatie in de hoek van de economische verbindingszone (EVZ) en het Markkanaal aan de westkant van het plan. In totaal zullen hier circa 160 woningen gebouwd gaan worden in diverse categorieën.

11. De Zwaaiikom

Zodra in gezamenlijkheid met de ontwikkelaars van het deelgebied Eiland een aangepaste samenwerkingsovereenkomst is opgesteld, kan verder gegaan worden met het stedenbouwkundig plan. Vervolgens zal dit worden vertaald in een ontwerp-bestemmingsplan.

Voldoende uitdagingen: overige ontwikkelingen

Naast de elf kerndossiers, zoals wij die aan het begin van deze bestuursperiode hebben geformuleerd, wordt de beleidsagenda in 2016 ook bepaald door een aantal dossiers die bestuurlijk en ambtelijk veel tijd, energie en aandacht zullen vergen. Een aantal van deze dossiers willen wij hier specifiek benoemen:

1. Het dossier 380-kV

Wij blijven ons, in nauwe samenspraak met onze bewoners, inzetten voor het voor onze gemeente gunstigste tracé voor de 380-kV-hoogspanningsleiding. Ook in 2016 zullen wij proberen onze invloed maximaal aan te wenden om het voor onze gemeente beste resultaat te bereiken. Omdat op een aantal terreinen bij de gemeente de hiervoor benodigde, zeer specifieke expertise ontbreekt, zullen wij deze kennis moeten inhuren.

2. De nieuwe Omgevingswet

Volgens planning treedt per 2018 de nieuwe Omgevingswet in werking. Deze wet integreert 26 bestaande wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Dat invoering van deze wet vergaande gevolgen heeft voor de organisatie van de gemeentelijke dienstverlening in het fysieke domein (en dus voor de manier van werken van de organisatie), laat zich raden.

3. Huisvesting asielzoekers en statushouders

Internationale ontwikkelingen leiden tot een aanzienlijke toename van asielzoekers naar West-Europa, waaronder in Nederland. Indien deze asielzoekers ook een verblijfsstatus krijgen, zal de taakstelling toenemen die gemeenten krijgen opgelegd om statushouders te huisvesten. Wij lopen niet voor deze verantwoordelijkheid weg. Wij zijn echter wel van mening dat deze extra opgave er ook toe zou moeten leiden dat het provinciebestuur gemeenten de ruimte geeft deze statushouders op een fatsoenlijke wijze te huisvesten. Tegen die achtergrond zullen wij bij de provincie (blijven) aandringen op een flexibiliteit rondom de woningbouwprogrammering, zodat wij de taakstelling voor statushouders kunnen combineren met de bestaande vraag aan (nieuwbouw)woningen onder onze inwoners.

4. Huisvesting ambtelijke organisatie

In 2016 zal de koers moeten worden bepaald met betrekking tot de huisvesting van de ambtelijke organisatie. Wil het huidige stadhuis blijven voldoen aan minimale eisen van arbo en duurzaamheid, dan is een investering van vele miljoenen noodzakelijk. Het hiervoor in de Perspectiefnota gereserveerde bedrag van € 3,5 miljoen zal hiervoor naar alle waarschijnlijkheid niet toereikend zijn.

Voldoende uitdagingen: het verbindend bestuur

Wij hebben verbindend bestuur tot leidend beginsel voor deze bestuursperiode gemaakt. Dat is een bewuste keuze. Wij zijn van mening dat beleid en uitvoering succesvoller zijn naarmate ze meer gedragen worden door de betrokken partijen. Dat geldt in nog hogere mate als ontwikkelingen in onze samenleving worden geïnitieerd door (partijen uit) onze samenleving zelf. Initiatieven die hierdoor kunnen rekenen op draagvlak in de samenleving, vergroten daarmee hun kans op succes. Wij willen maatschappelijke initiatieven dan ook van harte verwelkomen en ondersteunen.

Toch willen wij hierbij wel een enkele kanttekening maken. Ook maatschappelijke initiatieven zullen moeten voldoen aan een aantal randvoorwaarden, onder andere op het gebied van financiën. De gemeente Oosterhout beschikt niet over de middelen om al deze initiatieven te honoreren; wel zijn wij van mening dat er binnen bestaande budgetten hiervoor meer ruimte zou moeten komen. Feitelijk hebben we dat al gedaan in onze subsidiesystematiek, waar een verschuiving heeft plaatsgevonden van (vaste) instandhoudingssubsidies naar (flexibele) activiteiten subsidies. Bovendien vinden wij dat maatschappelijke initiatieven niet hoeven te gedijen bij gemeenschapsgeld alleen; soms is een andere vorm van ondersteuning en medewerking door de gemeente (bijvoorbeeld rondom gemeentelijke procedures) een veel doorslaggevender factor om een initiatief ook inderdaad tot realisatie te laten komen.

Bij maatschappelijke initiatieven spelen ook nog vragen op het gebied van draagvlak, afstemming met bestaand beleid en het behartigen van de belangen van alle betrokkenen. Al deze vragen zijn geen reden op voorhand maatschappelijke initiatieven af te houden, maar ze dienen uiteindelijk wel een rol te spelen bij de afweging hoe en op welke wijze de gemeente maatschappelijke initiatieven omarmt en ondersteunt. De grondhouding van bestuur en organisatie is er daarbij één van: ja, mits... Mocht een initiatief in zijn oorspronkelijke vorm niet realiseerbaar zijn, dan voelen wij de verplichting mee te denken hoe het eventueel wel zou kunnen.

De manier waarop wij willen vormgeven aan de uitgangspunten van verbindend bestuur, zullen wij via een beleidsnota in het eerste kwartaal van 2016 aan de gemeenteraad voorleggen. Het is overigens niet zo dat pas met de vaststelling van de raadsnota verbindend bestuur een feit is. We zijn er immers al sinds het begin van deze bestuursperiode mee bezig (zie bijvoorbeeld 380 kV, Cultuurnota 3.0, Uitvoeringsprogramma Binnenstad). En aan de andere kant zal het ook niet zo zijn dat vanaf die datum alles van een leien dakje zal gaan in de relatie tussen gemeentebestuur en organisatie enerzijds en maatschappelijk middenveld en bewoners anderzijds. Immers, met papier alleen laat dit vraagstuk zich niet beantwoorden. Het gaat om houding en gedrag, om de grondhouding van bestuur en organisatie, maar ook van inwoners en maatschappelijke partners. Ook daarin zullen wij de komende jaren blijven investeren, onder andere door in ons interne opleidingsprogramma verbindend bestuur een prominente plaats te geven. En als raad en college zullen we eveneens met elkaar en met onze inwoners in gesprek moeten blijven over de verander(en)de relatie tussen overheid en samenleving.

Voldoende uitdagingen: de financiën

Wij presenteren u met deze begroting een solide financieel fundament voor 2016 en volgende jaren. Maar ook hier geldt dat er werk aan de winkel is en blijft.

Alertheid blijft zeer geboden waar het de ontwikkelingen van de budgetten voor de drie transitieperioden betreft. Voor een deel heeft dat te maken met het ontbreken van voldoende sturingsinformatie en de onzekerheid over de uitkomst van juridische procedures; in de paragraaf over de transitieperioden zijn wij hierop al uitgebreider ingegaan.

Deze onzekerheid wordt nog versterkt door de enorme bedragen die binnen de drie transitieperioden omgaan. Met de transitieperioden is in het geval van Oosterhout zo'n € 25 miljoen gemoeid. Een zorgvraag

die een paar procent stijgt ten opzichte van de raming, lijkt relatief gezien mee te vallen, maar loopt in harde euro's al gauw richting € 0,5 miljoen. Ook de financiële gevolgen van het nieuwe verdeelmodel voor de jeugdzorg laat zich vertalen in een korting van € 1,9 miljoen in 2016.

Nederland is vanaf 2008 hard geraakt door de economische crisis. Met ingang van 2015 tekent zich een duidelijk herstel af van de economie. Dit herstel zet zich voort richting 2016. Vrijwel alle sectoren in Nederland dragen bij aan dit herstel.

De financiële positie van de gemeenten is evenwel tijdens de recessie verslechterd. Er is sprake geweest van dalende inkomsten en daarnaast hebben ook gemeenten extra geïnvesteerd om de (lokale) economie te stimuleren.

Bovendien heeft het rijk voor de komende periode extra kortingen op de algemene uitkering ingeboekt. Tegelijkertijd ontwikkelt deze algemene uitkering zich zeer onvoorspelbaar, waardoor de schommelingen in de inkomsten en dus de bijbehorende onzekerheden hierover groot te noemen zijn. Dat alles betekent dat zowel de risico's als de financieringstekorten bij de gemeenten toenemen.

Ook in de gemeente Oosterhout zijn deze landelijke tendensen zichtbaar. Het aandeel vreemd vermogen is de afgelopen jaren toegenomen en zal de komende periode verder stijgen. Dit hangt uiteraard samen met de uitvoering van een aantal grote projecten in de stad, zoals recreatieoord De Warande en de reconstructie van het Santrijgebied. En voor de toekomstige jaren bijvoorbeeld de huisvesting van het Mgr. Frenckencollege. Hierdoor wordt uiteraard het voorzieningenniveau in onze gemeente naar een (nog) hoger plan getild, maar tegelijkertijd wordt ook de bijbehorende hypotheek van de gemeente Oosterhout verhoogd. Voor de betaalbaarheid van deze hypotheek zal de komende jaren extra aandacht moeten komen.

Per saldo is er in 2016 sprake van een sluitende programmabegroting, en van een balans tussen structurele baten en lasten. Desalniettemin blijft het zaak in financiële zin de vinger aan de pols te houden. Er zijn namelijk nog diverse onzekerheden en, teneinde hier op tijdig te anticiperen, is het van belang de financiën zoveel mogelijk in de greep te hebben.

Voldoende uitdagingen: ruimte voor de toekomst

Ten slotte speelt er voor de langere toekomst nog een derde uitdaging. Met de uitgifte van De Contreie en Everdenberg-Oost komt er een eind aan de mogelijkheden voor onze gemeente om incidentele inkomsten te genereren. In het verleden zijn deze inkomsten, via de vrije reserve, meestal ingezet om te (blijven) investeren in de voorzieningen van onze stad. In de inleiding van dit hoofdstuk hebben wij al in kort bestek weergegeven wat hiermee de afgelopen jaren is gerealiseerd. Met het (nagenoeg) opdrogen van de inkomsten uit de grondexploitatie verdwijnt echter deze financieringsmogelijkheid. Dat stelt onze gemeente voor een aantal essentiële opgaven.

Wil de gemeente Oosterhout haar voorzieningenniveau ook op de middellange termijn op dit niveau handhaven, dan zullen we op zoek moeten naar een aanvullend verdienmodel. Daarbij komt ongetwijfeld de vraag aan de orde of – bij het wegvallen van eenmalige inkomsten – onrendabele investeringen voortaan gefinancierd zullen moeten worden uit de exploitatiebegroting. Het alternatief is dat we in die gewijzigde financiële omstandigheden bewust kiezen voor een minder omvangrijk voorzieningenniveau.

De grenzen aan de (financiële) groei hebben ook gevolgen voor het inhoudelijk toekomstperspectief van onze gemeente. Als er geen kwantitatieve groei meer mogelijk is, zal moeten worden nagedacht over manieren waarop we de kernkwaliteiten van de gemeente minstens kunnen behouden en waar mogelijk te versterken. Dat vinden wij overigens niet alleen; het rapport van het provinciale kennisinstituut Brabant Kennis over “Midsized Brabant” benadrukt de noodzaak voor middelgrote gemeenten om zich te heroriënteren op hun toekomst.

Dergelijke vraagstukken spelen niet in onze gemeente alleen; de toekomst van Oosterhout wordt in belangrijke mate mede bepaald door hoe de stedelijke regio zich verder ontwikkelt. Om die reden zijn wij er voorstander van de samenwerking binnen de stedelijke regio – en dan met name met Breda – verder te versterken, zoals wij ook al hebben aangegeven in onze visienota op regionale samenwerking.

Het is niet doenlijk in deze begroting tot een alomvattend toekomstbeeld te komen, we vinden het wel van belang de vragen nu al aan te stippen die mogelijkerwijs gaan spelen. Omdat deze vragen binnen nu en een paar jaar wèl relevant worden en het goed is er nu al over te gaan nadenken.

Voor 2016 geldt voor ons: veel gedaan, nog meer te doen. We vertrouwen erop dat we, met de begroting 2016, een stevige basis hebben om dat werk samen – raad, college en maatschappelijke partners – aan te pakken en de vele uitdagingen tot een goed einde te brengen.

Oosterhout, september 2015

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN OOSTERHOUT,

, burgemeester,

, secretaris.

Leeswijzer

Samenstelling college

Het tweede hoofdstuk geeft de samenstelling van het college en de bijbehorende portefeuillevverdeling aan.

Samenvattend beeld Begroting 2016-2019

In hoofdstuk 3 is op hoofdlijnen het financiële beeld uit de begroting geschetst.

Programmabegroting

Hoofdstuk 4 bevat de 6 programma's. Ieder programma omvat een beschrijving van de algemene doelstelling, de relevante beleidsdocumenten, de accenten uit het collegeakkoord en uit een beschrijving van de prestaties die worden gerealiseerd.

Daarnaast worden de meerjarig beschikbare middelen in beeld gebracht bij ieder programma.

Paragrafen

De paragrafen geven gebundeld informatie over bepaalde thema's, die anders te gefragmenteerd aan de orde zouden komen. Deze informatie wordt voor zowel bestuurders als toezichthouders van belang geacht om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen. Een achttal paragrafen is verplicht voorgeschreven door het BBV, namelijk Lokale heffingen, Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Treasury (financiering), Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en het EMU saldo. De paragrafen subsidieverlening en inkoop zijn aanvullend opgenomen.

Financiële begroting

In hoofdstuk 6 is de financiële begroting opgenomen, waarin een uitgebreide financiële toelichting opgenomen omtrent de verschillen tussen de begroting 2016 en 2015.

Bijlagen

In de bijlagen zijn een aantal cijfermatige overzichten opgenomen. Als laatste bijlage is een afkortingenlijst opgenomen.

2. Samenstelling College van Burgemeester & Wethouders

mr. drs. S.W. Th. Huisman, Burgemeester

Portefeuille:

- Algemene bestuurlijke en strategische coördinatie
- Overige wettelijke taken
- Integrale veiligheid (incl. openbare orde, brandweezorg)
- Externe veiligheid
- Kabinet en representatie
- Juridische zaken
- Handhaving
- Regionale samenwerking

drs. M. Janse- Witte, Wethouder

Portefeuille:

- Woonomgeving (incl. beheer en onderhoud, buurtbeheer en speelvoorzieningen)
- Afval, water en riolering
- Transitie AWBZ
- Maatschappelijke Zorg (WMO, welzijn en volksgezondheid)
- Sport

J.W.M. Peters, Wethouder

Portefeuille:

- Middelen (financiën, personeel en organisatie, ICT, facilitaire zaken)
- Grondzaken
- Nutsbedrijven
- Cultuur
- Onderwijs
- Transitie jeugdzorg
- Jeugdbeleid

mr. M.P.C. Willemsen, Wethouder

Portefeuille:

- Stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke ordening (incl. archeologie en monumenten)
- Wonen
- Economische zaken (incl. agrarische zaken)
- Toerisme en Recreatie
- Detailhandel en middenstand
- Horeca
- Evenementenbeleid

M.P. Vissers, Wethouder

Portefeuille:

- Communicatie
- Thema verbindend bestuur
- Dienstverlening
- Natuur en milieu
- Participatiewet
- Sociale zekerheid (incl. inburgering)
- Verkeer en mobiliteit

3. Samenvattend beeld begroting 2016 - 2019

3.1 Kaders en uitgangspunten

De begroting 2016 en de meerjarenramingen 2017-2019 zijn opgesteld conform de kaders uit het coalitieakkoord 2014-2018. De belangrijkste kaders zijn bij de vaststelling van het coalitieakkoord d.d. mei 2014 als volgt omschreven:

Structureel sluitende begroting

Jaarlijkse begrotingen worden gepresenteerd in het perspectief van structureel sluitende meerjarenramingen. Tussentijdse beperkte, niet-structurele, tekorten zijn aanvaardbaar mits en voor zover deze kunnen worden gedekt uit reserves. De begroting voor 2016 kent een sluitend meerjarenperspectief.

Nieuwe initiatieven

Er is de komende vier jaar ruimte voor nieuwe initiatieven, met dien verstande dat dit budgettair neutraal gebeurt. Met andere woorden: oud voor nieuw is de leidraad.

Onvoorzien

In de begrotingen en meerjarenramingen wordt jaarlijks een realistische raming opgenomen voor "onvoorzien". Hierbij wordt de structurele doorwerking niet automatisch vertaald, maar vormt onderdeel van de discussie over nieuw beleid bij de eerstkomende begroting. Voorstellen worden streng getoetst aan de criteria onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onontkoombaar.

Investerings

Het structurele investeringsniveau wordt in principe gemaximaliseerd op € 3,8 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (Deze laatste investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief). Het investeringsniveau is exclusief specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve. Het investeringsplan wordt jaarlijks opgesteld in de vorm van een uitvoeringsplanning, waarbij aangegeven wordt wanneer investeringen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Geen indirecte subsidiëring

Indirecte subsidies worden zoveel mogelijk beperkt. Door het in beeld brengen van de werkelijke kosten en bijbehorende subsidies worden geldstromen transparanter en beter beheersbaar.

Doeluitkeringen

Aan doelen waarvoor de gemeente van het rijk een doeluitkering ontvangt, wordt in beginsel niet meer uitgegeven dan het bedrag van de doeluitkering. Bezuinigingen vanuit het Rijk zullen daarbij in principe niet gecompenseerd worden door de gemeente.

Transities

Voor de financiële uitgangspunten rondom de transities (delen Awbz, jeugdzorg en Participatiewet) wordt verwezen naar het inhoudelijk hoofdstuk over dit onderwerp (hoofdstuk 3, sociaal domein).

Reserves en voorzieningen

Medio 2015 zal een nieuwe nota reserves en voorzieningen worden opgesteld, waarin alle reserves en voorzieningen herijkt worden. Het is daarbij van belang vooral oog te hebben voor de Vrije reserve; als gevolg van uitnemingen ten behoeve van verschillende investeringen loopt de spanning op deze reserve op. Tevens zal kritisch gekeken worden naar de minimale hoogte van de algemene reserve en

de hoogte van de algemene bedrijfsreserve van de grondexploitatie. Bij deze gelegenheid zal tevens gekeken worden naar de risicoparaagraaf, de omvang van het weerstandsvermogen en de omvang van de weerstandsreserve. Daarbij is ook aandacht voor ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de inrichting van de financiële huishouding van de gemeente, zoals de invoering van Vennootschapsbelasting voor gemeenten en de Wet markt en overheid. Bij reserves en voorzieningen geldt het kader dat bij onvoldoende onderbouwing c.q. bestedingsplan de saldo's vrijvallen. Er wordt een beleid gevoerd dat financiële risico's beperkt. In de jaarrekening worden concrete risico's afgedekt door voorzieningen.

Belastingcapaciteit OZB

Als de onroerendezaakbelasting wordt verhoogd, dan gebeurt dit met maximaal het inflatiepercentage.

Overige belastingen en heffingen

Uitgangspunten voor de overige belastingen en heffingen zijn in principe:

- de retributies (vergoeding voor een dienstverlening) zijn kostendekkend;
- milieuheffingen (met name afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn kostendekkend.
- de overige leges e.d. worden jaarlijks maximaal verhoogd met het inflatiepercentage, tenzij er een beleidsmatige aanleiding bestaat tot een verlaging of grotere verhoging te komen.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van retributies, heffingen en leges wordt volledigheidshalve verwezen naar de desbetreffende inhoudelijke paraagraaf.

Subsidies, outputcontracten en gemeenschappelijke regelingen

Bij de vaststelling van de begroting wordt ieder jaar opnieuw de nut/offer-afweging gemaakt rondom subsidies, outputcontracten en gemeenschappelijke regelingen. Daarbij zijn de volgende vragen aan de orde:

- wat is het maatschappelijk nut?
- wat kost de uitvoering?
- kan het efficiënter/goedkoper zonder wezenlijke aantasting van de functie/voorziening/activiteit?
- wordt het voorzieningenniveau wezenlijk aangetast als de functie/activiteit/voorziening niet meer, of minder uitgebreid wordt aangeboden?

Organisatiekosten

Van de, ten tijde van het opstellen van het coalitieakkoord, nog openstaande ombuigingstaakstelling van € 2,6 miljoen wordt € 1,1 miljoen gevonden binnen de gemeentelijke organisatie (ultimo 2018). Gemeentebestuur en management blijven daarnaast alert op mogelijkheden de organisatie efficiënter in te richten. Met name in tijden waarin van de gemeente wordt verwacht dat zij zich anders organiseert en meer het initiatief aan de samenleving wordt overgelaten, liggen hier kansen. Waar het gemeentebestuur besluit taken af te stoten, kan dit gevolgen hebben voor de omvang van de ambtelijke organisatie.

Uitbesteding

Waar gemeentelijke diensten efficiënter en/of effectiever door derden kunnen worden uitgevoerd, dient dit te gebeuren.

Transparantie

De gemeente Oosterhout is transparant in de wijze waarop zij het gemeenschapsgeld uitgeeft. Hetzelfde geldt voor de wijze waarop de gemeentelijke belastingen en heffingen worden samengesteld. De informatie hierover aan inwoners en ondernemers in Oosterhout wordt verbeterd (inclusief informatie over beroeps- en bezwaarmogelijkheden). Zo krijgen inwoners en ondernemers bij het opleggen van de belastingaanslagen inzicht in de wijze waarop deze inkomsten worden besteed.

Cultuur van zuinigheid

Gemeentebestuur en organisatie houden de “cultuur van zuinigheid”, ingezet in de vorige bestuursperiode, in ere.

3.2 Resultaat begroting 2016- 2019

De begroting 2016 sluit met een positief saldo van € 580.000. In het meerjarenbeeld sluit het jaar 2017 met een voordeel van € 421.000, aflopend naar een voordeel van € 86.000 in 2018 en in 2019. De begroting 2016-2019 geeft het volgende beeld:

(bedragen * € 1.000)

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	141.861	162.775	165.804	165.337	163.030	151.700
Baten	146.870	161.778	163.763	163.871	162.016	151.250
Subtotaal programma's	-5.009	997	2.041	1.466	1.014	450
Storting in reserves	5.607	3.072	2.750	2.764	3.001	3.178
Onttrekking aan reserves	7.909	4.172	5.372	4.652	4.101	3.713
Resultaat	-7.311	-103	-580	-421	-86	-86
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

Een analyse van de ontwikkeling van het saldo in 2016 ten opzichte van de begroting 2015 is opgenomen in hoofdstuk 6 Financiële begroting.

3.3. Buffers en belangrijke risico's in de begroting

In deze onzekere tijden gekoppeld aan het nog realiseren van diverse financiële taakstellingen is het van belang om in de begroting voldoende buffers te hebben.

In de begroting 2016 zijn de volgende buffers aanwezig om eventuele tegenvallers op te vangen:

Bedragen * € 1.000

	2016	2017	2018	2019
Stelpost ombuigingen	200	200	200	200
Stelpost onvoorzien	270	270	270	270
Totaal	470	470	470	470

Binnen de begroting is rekening gehouden met een stelpost als buffer. Deze buffer is noodzakelijk om eventuele tegenvallers, die gedurende de uitwerking van de voorstellen optreden op te vangen.

Uitgangspunt bij tegenvallers is dat deze als eerste opgevangen moeten worden binnen hetzelfde product(groep). Wanneer dit ongewenste gevolgen heeft, kan pas aanspraak gemaakt worden op de stelpost.

Naast het risico omtrent het daadwerkelijk realiseren van ombuigingen, is er sprake van andere risico's. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

4. Programmabegroting

In dit hoofdstuk presenteren we aan de hand van 6 vaste programma's het programmaplan van de gemeente Oosterhout. Onderstaand geven wij de resultaten weer per programma voor de jaren 2016-2019:

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Verbindend bestuur	4.134	4.928	4.953	4.904	4.680	4.659
Sociaal domein	25.155	52.897	49.920	47.695	46.996	46.930
Werkgelegenheid & economie	696	686	923	813	764	661
De levendige gemeente	14.912	15.720	14.781	14.386	14.366	13.895
Ruimte & ontwikkeling	25.179	24.671	27.712	27.094	26.863	26.617
Middelen	-75.084	-97.905	-96.249	-93.425	-92.656	-92.314
Subtotaal programma's	-5.008	997	2.041	1.466	1.014	450
Storting reserves	5.607	3.072	2.750	2.764	3.001	3.178
Onttrekking reserves	7.909	4.172	5.372	4.652	4.101	3.713
Resultaat	-7.311	-103	-580	-421	-86	-86
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

In elk programma zijn drie kaderstellende kernvragen (W-vragen) uitgewerkt. De programma's kennen de volgende standaardindeling:

Wat willen we bereiken?

Trends en ontwikkelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Meerjarenperspectief

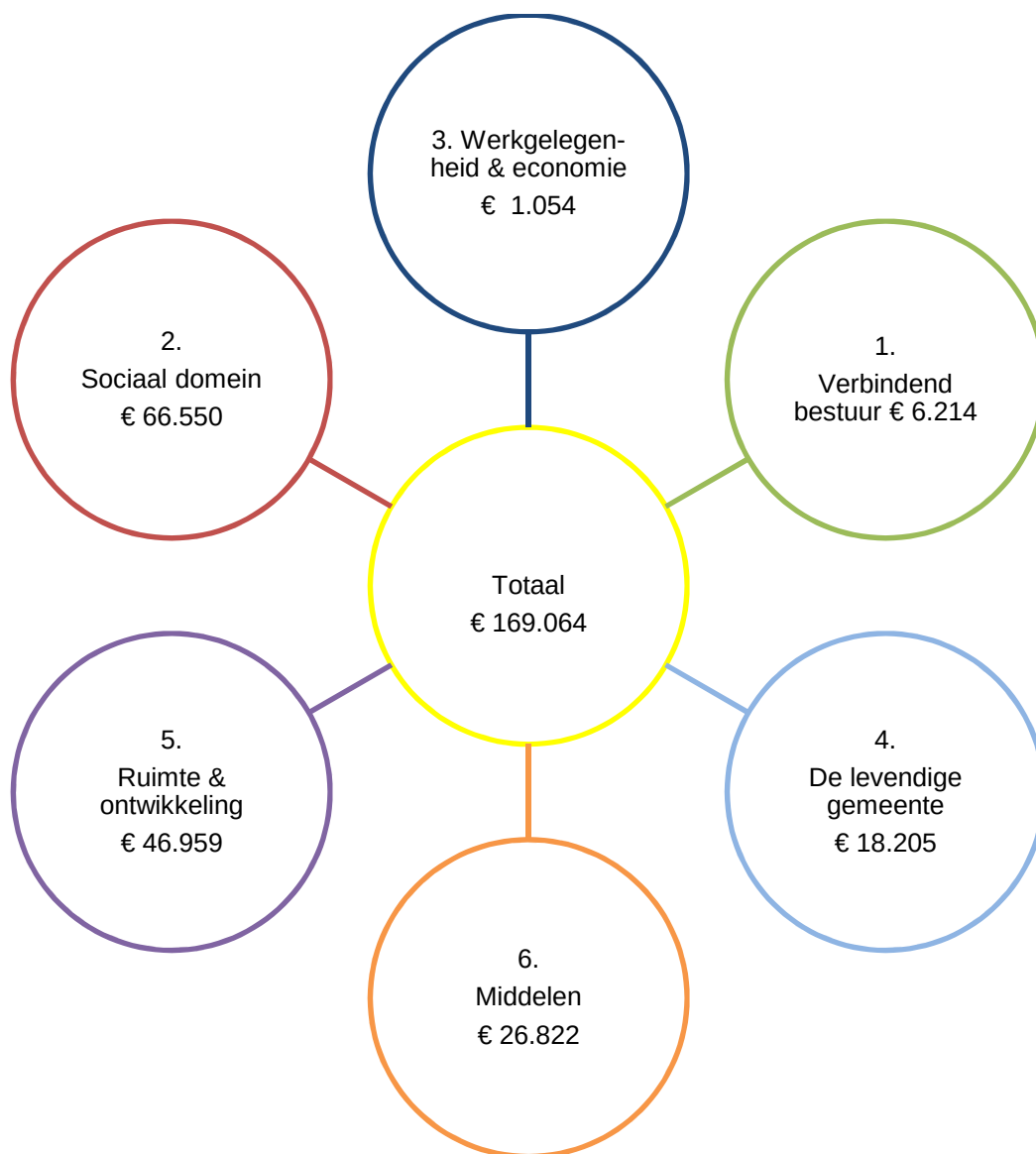
Metingen (Outcome- en output indicatoren)

Wat mag het kosten?

De belangrijke mutaties, inclusief toelichting zijn opgenomen in paragraaf 6.5. actualisering.

Financiën programma's in één oogopslag

In de onderstaande figuur laten we zien hoe onze uitgaven over de programma's zijn verdeeld.
(bedragen x € 1.000)

Programma's

21

Verbindend bestuur

29

Sociaal domein

42

Werkgelegenheid & economie

50

De levendige gemeente

60

Ruimte & ontwikkeling

75

Middelen

Programma 1

Verbindend bestuur

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman / M.P. Vissers

Verbindend bestuur

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Relatie burger & bestuur

Wij willen de vorming en uitvoering van gemeentelijk beleid zoveel als mogelijk in samenspraak met burgers, ondernemers, organisaties en verenigingen vormgeven. Daarbij willen wij optimaal gebruik maken van de kennis en kunde die in de Oosterhoutse samenleving aanwezig is. Ook willen we ruim baan bieden voor initiatieven vanuit de samenleving. Het doel: vergroting van draagvlak voor (uitvoering van) gemeentelijk beleid en meer ruimte voor nieuwe plannen en ideeën.

- Vaststellen beleidskaders Verbindend Bestuur.
- Uitvoeren experiment ten behoeve van het initiëren en ondersteunen burgerinitiatieven.
- Gezamenlijk optrekken met maatschappelijke partners in speerpuntendossiers (Binnenstad, Agenda Economie, Cultuurnota 3.0).
- Versterken externe orientatie en ondernemerschap van gemeentelijke organisatie.
- In gesprek blijven met Gemeenteraad en de griffie over de invulling van de rol van de Gemeenteraad..

	lasten	baten	Saldo
Gemeenteraad	1.165	0	1.165
College	946	0	946
Totaal	2.111	0	2.111

Regionale samenwerking

Door bepaalde gemeentelijke taken in gezamenlijkheid op te pakken, kunnen deze taken efficiënter en/of effectiever worden uitgevoerd. Daarnaast is regionale samenwerking een middel om het belang van Oosterhout bij andere overheden beter over het voetlicht te krijgen.

- Bestuurlijke ontmoeting buurgemeenten handhaven
- Versterken bilaterale betrekkingen met Breda
- Samenwerking BOEL-gemeenten met name voor het thema economie
- Verkenning samenwerking BOEL-M met Tilburg en Waalwijk
- Vertalen spelregels nota Verbonden Partijen naar concrete regionale uitvoeringsafspraken.
- Deelname verkenning samenwerkingsmogelijkheden "Midsized" gemeenten .

	lasten	baten	Saldo
Regionale samenwerking	440	0	440
Totaal	440	0	440

Dienstverlening

Procesoptimalisatie om effectiviteit en efficiency van de organisatie te verbeteren

- Individuele klantprocessen optimaliseren
- Digitaal en zaakgericht werken
- Invoer en beheer Basisregistraties

Gemeentelijke diensten en producten op excellente manier aan burgers, bedrijven en instellingen aanbieden.

- Behandeling aan de telefoon
- Snelheid inhoudelijke afdoening brief
- Wachtijd balies in de publiekshal
- Dienstverlening door de gemeente
- Huidige dag- en avondopenstelling
- Actief op social media (zoals Facebook, Twitter)
- Behandeling aan de balie/het loket
- Beoordeling gemeentelijke regels
- Waardering aanbod en kwaliteit van gemeentelijke info
- Waardering website gemeente

- Opstellen nieuwe dienstverleningsvisie 2016-2020.
- Uitbreiden digitale gemeentelijke producten.
- Verdere ontwikkeling digitaal zaakgerichte gemeentelijke organisatie.
- Handhaven niveau telefonische bereikbaarheid en email-afhandeling.
- Inrichten BGT om te komen tot integratie met de beheersystemen weg-, groen- en rioolbeheer.
- Koppelen BAG aan de BGT.

- Aantal elektronisch beschikbare producten
- Aantal klantcontacten aan de balie
- Aantal klantcontacten digitaal

	lasten	baten	Saldo
Publieke dienstverlening	3.663	1261	2.402
Totaal	3.663	1.261	2.402

Wat willen we bereiken?

Relatie burger & bestuur
Wij willen de vorming en uitvoering van gemeentelijk beleid zoveel als mogelijk in samenspraak met burgers, ondernemers, organisaties en verenigingen vormgeven. Daarbij willen wij optimaal gebruik maken van de kennis en kunde die in de Oosterhoutse samenleving aanwezig is. Ook willen we ruim baan bieden voor initiatieven vanuit de samenleving. Het doel: vergroting van draagvlak voor (uitvoering van) gemeentelijk beleid en meer ruimte voor nieuwe plannen en ideeën.
Regionale samenwerking
Door bepaalde gemeentelijke taken in gezamenlijkheid op te pakken, kunnen deze taken efficiënter en/of effectiever worden uitgevoerd. Daarnaast is regionale samenwerking een middel om het belang van Oosterhout bij andere overheden beter over het voetlicht te krijgen.
Dienstverlening
Procesoptimalisatie om effectiviteit en efficiency van de organisatie te verbeteren • Individuele klantprocessen optimaliseren • Digitaal en zaakgericht werken • Invoer en beheer Basisregistraties
Gemeentelijke diensten en producten op excellente manier aan burgers, bedrijven en instellingen aanbieden.

Trends en ontwikkelingen

Relatie burger en bestuur

Verbindend bestuur

Wij willen deze bestuursperiode verder werk maken van “Verbindend Bestuur”. Het gaat ons er daarbij om steeds de verbinding te (blijven) zoeken met de maatschappelijke partners. Doel is deze partners nadrukkelijk en vroeg te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijk beleid. Daarnaast wil het college de samenleving meer ruimte bieden voor maatschappelijke initiatieven. In de bestuurlijke startnotitie “Verbindend Bestuur is een werkwoord”, besproken in de raadsvergadering van april 2015, hebben wij onze ambities en werkwijze nader toegelicht. Volledigheidshalve willen wij daarnaar verder verwijzen.

Regionale samenwerking

Het proces van regionale samenwerking heeft de afgelopen jaren een belangrijke stimulans gekregen als gevolg van de grote decentralisaties. De verscheidenheid aan opgaven en de verschillende uitvoeringsniveaus binnen jeugdzorg en WMO heeft ertoe geleid dat gemeenten elkaar in de uitvoering van dit nieuwe beleid zijn gaan opzoeken. In onze regio heeft dat, voor de transities, geresulteerd in een samenwerkingsverband van negen gemeenten rondom Breda en Oosterhout. In dit proces heeft de rijksoverheid overigens een bepaald sturende rol gespeeld. Deze ingezette samenwerkingsrichting zal in 2016 worden gecontinueerd, waarbij er gezocht blijft worden naar de optimale inrichting van de samenwerking en uitvoering van de taken.

Tijdens de behandeling van de visie op regionale samenwerking heeft de Oosterhoutse gemeenteraad de uitgangspunten voor regionale samenwerking vastgesteld. Deze uitgangspunten worden doorlopen om tot toekomstige nieuwe samenwerkingsinitiatieven te komen. Oosterhout blijft in 2016 kritisch kijken naar de (reguliere) doelstellingen van reeds bestaande samenwerkingen.

Dienstverlening

Algemeen

In het regeerakkoord is afgesproken dat de dienstverlening door de overheid beter moet. Zo moeten bedrijven en burgers uiterlijk in 2017 zaken die ze met de overheid doen (zoals het aanvragen van een vergunning) digitaal kunnen afhandelen.

(Bron: Visiebrief minister Plasterk 2017).

Wij onderschrijven dat streven, maar tekenen tegelijkertijd aan dat de mogelijkheid tot persoonlijk contact met bestuur en organisatie moet blijven bestaan.

Doorontwikkeling Eerste Lijn

De Eerste Lijn is de toegang voor de klant tot de gemeente, waarbij de verschillende kanalen 'bezoek', 'website', 'post' en 'telefoon' worden gebruikt. Klantvragen die niet door de Eerste Lijn afgehandeld kunnen worden, worden geregistreerd en doorgeleid naar de backoffice wanneer er sprake is van specialistische en/of meervoudige vragen. De Eerste Lijn moet (op termijn) in staat zijn om, op basis van de behoefte en logica van de klant, gedigitaliseerd en kwalitatief hoogwaardig, een zo groot mogelijk percentage van de eerste contacten direct en doelmatig af te handelen. Het digitale kanaal heeft onze voorkeur. We gaan nu al 'voortsorteren' op een nieuwe werkelijkheid: inwoners-bedrijven-instellingen stimuleren tot het gebruik van het digitale kanaal. Bij sommige producten worden gebruikers al 'digitaal-vaardig' ingeschat. Daar geldt het principe, dat het produkt alleen digitaal kan worden aangevraagd (tenzij...). De mogelijkheid tot persoonlijk contact zal blijven bestaan.

Digitaal en zaakgericht werken

Inwoners, bedrijven en instellingen willen (bijvoorbeeld via 'MijnOverheid.nl') realtime worden geïnformeerd over de status van een aanvraag. Dit kan alleen worden gerealiseerd met het invoeren van digitaal werken; een traject dat inmiddels in gang is gezet, maar de komende jaren verder wordt ontwikkeld.

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

Vanaf 1 januari 2016 is de Basisregistratie Grootchalige Topografie een feit. Hierin worden alle fysieke objecten binnen de gemeente (zoals gebouwen, wegen, water en groen) op een eenduidige wijze vastgelegd. Gemeentelijke beheerobjecten worden eenduidig ontsloten via een Landelijk Voorziening en worden hiermee als open data beschikbaar gesteld aan burgers en bedrijven.

Wat gaan we ervoor doen?

Relatie burger en bestuur

Verbindend bestuur

- De gemeenteraad zal begin 2016 de beleidskaders voor Verbindend Bestuur vaststellen. Dit gebeurt mede op basis van input van organisaties, instellingen, ondernemers en verenigingen in onze gemeente. De beleidskaders hebben allereerst

als doel helderheid te geven over hoe wij, bij het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van beleid, willen omgaan met de opvattingen die daarover in onze samenleving leven en hoe wij de kennis en kunde uit onze samenleving optimaal willen benutten. Daarnaast is het de bedoeling dat de beleidskaders richting geven aan de wijze waarop wij omgaan met initiatieven vanuit de samenleving.

- In 2016 is, vooralsnog eenmalig, een budget van € 50.000 beschikbaar om te experimenteren met het initiëren en ondersteunen van burgerinitiatieven. Dit experiment zal onderdeel uitmaken van het hierboven genoemde beleidskader. Doel is te komen tot een wijkgerichte aanpak, dekkend voor heel onze gemeente.
- “Verbindend bestuur” betekent ook dat wij in een aantal dossiers nauw zullen optrekken met onze maatschappelijke partners, met name daar waar er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid. In 2016 zullen daarin verdere stappen worden gezet binnen een aantal van onze speerpuntdossiers (met name binnenstad, Agenda Economie en Cultuurnota 3.0.). Een ander voorbeeld hiervan is de wijze waarop belanghebbenden en de gemeente samen optrekken in het 380-kVdossier.
- Ook in 2016 wordt verder geïnvesteerd in de externe oriëntatie en het versterken van ondernemerschap onder medewerkers. Dat gebeurt onder andere via de (re)introduktie van een kennismakingsprogramma voor nieuwe medewerkers. En door het organiseren van workshops en lezingen voor de medewerkers.
- Wij blijven in gesprek met de gemeenteraad over de invulling van de rol van de gemeenteraad binnen “Verbindend Bestuur”. Dit gebeurt uiteraard met inachtneming van de rol die de gemeenteraad daarin in eerste instantie zelf heeft (en neemt). Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid blijven wij alert op mogelijkheden de gemeenteraad eerder te betrekken bij belangrijke beleidsdossiers.

Regionale samenwerking

In 2016 zullen de geformuleerde (nieuwe) kaders en uitgangspunten op regionale samenwerking worden vertaald naar concrete uitvoeringsdoelen en activiteiten:

- Oosterhout blijft haar buurgemeenten bestuurlijk ontmoeten om informatie uit te wisselen en daar waar mogelijk beleid af te stemmen;
- Oosterhout zal de bilaterale betrekkingen met Breda willen versterken met als doel om mogelijke intensivering te realiseren van de samenwerking op de thema's ruimtelijke ordening, woningbouw, strategie en economie;
- In 2016 zullen Breda, Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk (BOEL-M) de samenwerking op het thema economie verder gaan verkennen. De samenwerking richt zich in het specifiek op gebied van het Vestigingsklimaat (A16 corridor) en Arbeidsmarkt.
- In 2016 zal BOEL-M de relatie met de gemeenten Tilburg en Waalwijk aanhalen om te verkennen of er samenwerkingsmogelijkheden zijn om de logistieke kracht en potentie van het gebied de komende jaren te versterken;
- Begin 2016 zullen de spelregels uit de nota verbonden partijen “Zes kaderstellende spelregels” worden vertaald naar concrete regionale uitvoeringsafspraken tussen de gemeenten en verbonden partijen (bijv. in de p&c-cyclus);
- Oosterhout zal deelnemen aan de verkenning voor de samenwerkingsmogelijkheden van de “Midsized” gemeenten in Noord-Brabant.

Dienstverlening

- De huidige dienstverleningsvisie is gericht op de periode 2012-2015. In 2016 maken wij een nieuwe visie voor de periode tot en met 2020, waarbij onder meer wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de digitale wereld en de potentie, ambitie en realiseerbaarheid van de gemeentelijke dienstverlening. Hiervoor nemen wij de tijd omdat wij de nieuwe visie samen met inwoners/bedrijfsleven/instellingen willen vormgeven.

- Door het verder uitbreiden van de digitale 'winkel' op www.oosterhout.nl kunnen gemeentelijke producten plaats- en tijdsafhankelijk worden aangevraagd.
- In 2016 ontwikkelen we verder naar een digitaal zaakgerichte organisatie.
- Telefonische bereikbaarheid en email-afhandeling op een goed niveau houden, waarbij 'de beller en de mailer' zich welkom voelt en het proces zo efficiënt mogelijk verloopt.
- De opbouw van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is gereed. In het voorjaar van 2016 moet het beheer van de BGT zodanig worden ingericht dat er een totale integratie ontstaat met de beheersystemen van weg-, groen- en rioolbeheer. Alle geometrie wordt centraal ingewonnen en beheerd zodanig dat aan de door de overheid vastgestelde actualiteit kan worden voldaan.
- De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zal worden gekoppeld aan de Basisregistratie Grootchalige Topografie.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
Invoering digitaal zaakgericht werken	Digitaal in en digitaal uit. Digitaal tenzij.....	Visiebrief Plasterk	Procesoptimalisatie om effectiviteit en efficiency van de organisatie te verbeteren • Individuele klantprocessen optimaliseren en digitaliseren • Digitaal en zaakgericht werken	2017

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Behandeling aan de telefoon	7,3	7,1	7,3
Snelheid inhoudelijke afdoening brief	6,7	6,5	6,1
Wachttijd balies in de publiekshal	6,8	6,1	7,0
Behandeling in het stadhuis	8,1	8,0	8,3
Dienstverlening door de gemeente.	6,9	7,1	7,1
De huidige dagopenstelling van de balies in de publiekshal zijn voldoende.	7,3	7,4	7,7
De huidige avondopenstelling van de balies in de publiekshal is voldoende.	8,4	8,5	8,2
Actief op social media (zoals Facebook, Twitter)	--	--	72%

Behandeling aan de balie / het loket	7,4	7,4	7,6
Beoordeling gemeentelijke regels	6,1	6,0	6,0
Waardering aanbod en kwaliteit van gemeentelijke info	7,4	7,5	7,5
Waardering website gemeente	7,5	7,5	7,5

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Aantal elektronisch beschikbare producten /diensten	16	19	30
Aantal klantcontacten			
• Balie	28.308	26.308	29.023*
• Digitaal (= digitale aanvragen)	3.300	3.500	10.500

* 2016 balie: 29.023 (doorgerekend op basis van aantallen 2015 tot augustus 2015)

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

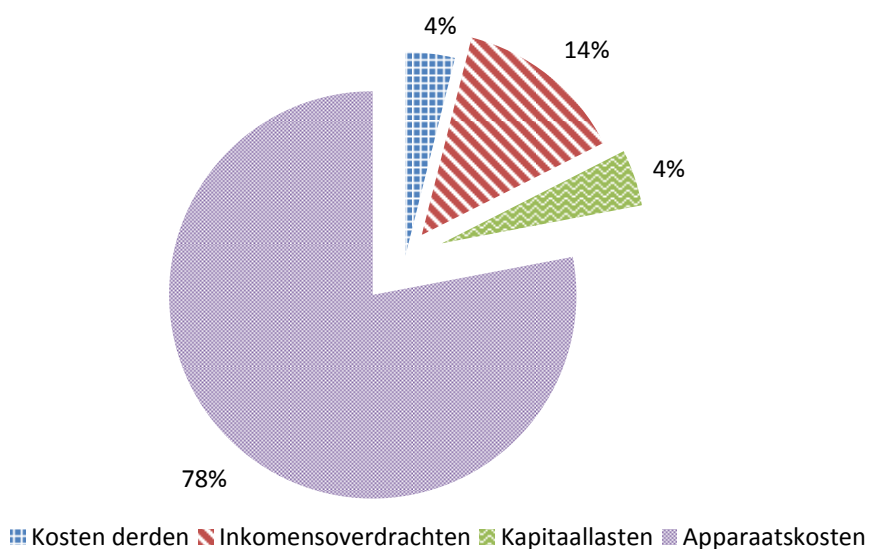
(bedragen * € 1.000)

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	5.793	6.110	6.214	6.165	5.941	5.920
Baten	1.659	1.069	1.261	1.261	1.261	1.261
Saldo baten & lasten	4.134	5.041	4.953	4.904	4.680	4.659
Storting in reserves	589	845	336	0	0	0
Onttrekking aan reserves	256	351	175	114	0	0
Resultaat	4.467	5.535	5.114	4.790	4.680	4.659
Specificatie lasten						
Relatie burger en bestuur	2.066	2.116	2.111	2.090	2.083	2.081
Regionale samenwerking	340	442	440	437	436	435
Dienstverlening	3.387	3.552	3.663	3.638	3.421	3.404
Specificatie baten						
Relatie burger en bestuur	6	0	0	0	0	0
Regionale samenwerking	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	1.653	1.069	1.261	1.261	1.261	1.261
Mutatie reserves						
Reserve investeringsprojecten dienstverlening	-51	-181	-175	-114	0	0
Bestemmingsreserve dienstverlening	383	675	336	0	0	0

Investeringsen (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Dienstverlening:				
- Nieuwe GBA	200			
Vrije reserve:				
- Digitale overheid	250	250		
- Verbindend bestuur	50			
Totaal	450	250	0	0

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualisering.

Programma 2

Sociaal domein

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman, M. Janse-Witte, J.W.M. Peters, M.P. Vissers

Sociaal domein

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Maatschappelijke zorg

Oosterhouters kunnen zo lang mogelijk meedoen aan de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke kracht optimaal te benutten.

- Voorzieningen senioren in de gemeente
- Welzijnsvoorzieningen in de gemeente
- Gezondheidszorg in de gemeente
- Is mantelzorger
- Doet vrijwilligerswerk
- Voorzieningen/toegankelijkheid in de gemeente voor mensen met een functiebeperking

- Transformatie van de maatschappelijke zorg (Wmo)

	lasten	baten	Saldo
Beheerskosten Sociaal Domein	398	0	398
Sterke samenleving	1.316	73	1.243
Maatschappelijke vaardigheden	1.525	922	603
Volksgezondheid	1.971	0	1.971
Transities AWBZ	8.164	0	8.164
Zorg en ondersteuning	947	0	947
Individuele voorz.	4.130	434	3.696
Totaal	18.451	1.429	17.022

Sociaal beleid

Bevorderen dat inwoners van Oosterhout in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Het financieel en materieel ondersteunen van burgers die niet volledig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of niet voldoende maatschappelijk kunnen participeren.

- Keuze omtrent invulling 'beschutte arbeid'.
- Versterking samenwerking t.b.v. reïntegratie.
- Onderzoek naar rechtmatigheid uitkeringen.
- Bieden maatwerk kinderen in armoede.

- Uitstroom naar werk in % totale uitstroom
- % melders uitkering die door intakeprocedure geen aanvraag doen.
- % succesvolle uitstroom schuldregeling

	lasten	baten	Saldo
Inkomen	16.111	13.924	2.187
Werk	7.699	0	7.699
Sociale regelingen	5.439	1.156	4.283
Totaal	29.249	15.080	14.169

Jeugdzorg

We willen dat alle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het maatschappelijke leven. Wanneer jeugdhulp noodzakelijk is stellen wij daartoe de benodigde kennis beschikbaar. Hulpverlening is erop gericht toe te werken naar eigen kracht: interventies zijn zo kort als mogelijk.

- Preventie door samenwerking met partners
- (Toegang tot) jeugdhulp
- Aansluiting ondersteuning vanuit jeugdwet op de zorgstructuur scholen met regiofunctie verder uitwerken

	lasten	baten	Saldo
Transitie jeugdzorg	13.309	8	13.301
Totaal	13.309	8	13.301

Veiligheid

Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in de stad. Veiligheid -en de beleving daarvan- is een essentiële basisvoorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving.

- Veiligheidsgevoel in de eigen woonbuurt
- Veiligheidsgevoel in de gemeente
- Aandacht gemeente voor veiligheid
- Aandacht gemeente voor leefbaarheid en veiligheid
- Algemeen gevoel van veiligheid
- Waardering voor inzet politie

- Uitvoering Meerjarenplan Integrale Veiligheid 2015-2018
- Cameratoezicht in Santrijgebied en busstation
- Verdere ontwikkeling

- Omvang vergunde horeca activiteiten
- Aantal uur toezichttaken/controles vergunde horeca activiteiten
- Aandeel controles leeftijdsgrenzen en overtredingen vergnde horeca activiteiten
- Aandeel bestuurlijke boetes
- Aantal bestuursdwang
- Aantal schorsingen van een vergunningen

	lasten	baten	Saldo
Veiligheid	5.541	113	5.428
Totaal	5.541	113	5.428

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke zorg

Oosterhouters kunnen zo lang mogelijk meedoen aan de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke kracht optimaal te benutten.

Dit willen wij bereiken door naast een breed aanbod van maatschappelijke voorzieningen wijkgericht samenwerken te regisseren. Hiermee wordt bedoeld dat de burger in zijn directe omgeving wordt gestimuleerd om eerst zelf een oplossing te vinden voor de problemen en beperkingen die hij ondervindt in het dagelijks leven. De gemeente Oosterhout regisseert het wijkgericht samenwerken om de mentale, sociale en lichamelijke kracht van mensen en hun sociale netwerk te stimuleren. Bij maatschappelijke zorg wordt het fundament gevormd door drie pijlers:

1. Het bevorderen van een **sterke samenleving**
2. Vergroten van de **maatschappelijke vaardigheden**
3. Het bieden van **zorg en ondersteuning**.

Binnen de maatschappelijke zorg wordt met volksgezondheidsbeleid tevens een gezonde leefstijl van de inwoners van Oosterhout bevorderd.

Sociaal beleid

Bevorderen dat inwoners van Oosterhout in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, door het (terug)leiden van uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Het financieel en materieel ondersteunen van burgers die niet volledig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of niet voldoende maatschappelijk kunnen participeren.

Jeugdzorg

We willen dat alle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het maatschappelijke leven. We willen als gemeente een gunstig opgroeklimaat voor jeugdigen bevorderen door het versterken van eigen kracht van ouders, opvoeders en jeugdigen en hun sociale netwerk. Het vergroten van kansen en het voorkomen van uitval zijn daarbij leidend. Wanneer jeugdhulp noodzakelijk is stellen wij daartoe de benodigde kennis beschikbaar. Hulpverlening is erop gericht toe te werken naar eigen kracht: interventies zijn zo kort als mogelijk.

Veiligheid

Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in de stad.

Veiligheid -en de beleving daarvan- is een essentiële basisvoorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving.

Het leveren van een bijdrage aan een goed geordende, veilige, rustige en aantrekkelijke openbare ruimte mede door het oppakken van een coördinerende en regisserende rol. Hierbij wordt inzet op preventie voortgezet en zal daar waar nodig actief en repressief opgetreden worden

Trends en ontwikkelingen

Maatschappelijke zorg

Activiteitencentra

De activiteitencentra zullen zich moeten blijven ontwikkelen na de transitie in 2015, om een (van de) stevige pijler(s) te kunnen blijven waarop het gemeentelijk Beleidskader

Maatschappelijke Ondersteuning is gestoeld. De centra kunnen bijvoorbeeld een rol spelen in de toenemende vraag naar dagbesteding voor individuen en voor groepen.

Transformatie van de maatschappelijke zorg (Wmo)

Vanaf 1 januari 2015 zijn de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo), de nieuwe Wet langdurige zorg (Wlz) en de gewijzigde Zorgverzekeringswet (Zvw) in werking getreden. Deze wijzigingen zijn de basis voor de hervorming van de langdurige zorg (de voormalige AWBZ).

De hervorming van de langdurige zorg leidt tot een verscherping van de toelatingscriteria voor de intramurale zorg (de zorg die in instellingen plaatsvindt). Dit betekent dat een grotere groep ouderen die verminderd zelfredzaam is, langer thuis moet wonen. De druk op vrijwilligers en mantelzorgers wordt hierdoor groter. Overbelasting en uitval van mantelzorgers en vrijwilligers dienen voorkomen te worden. Door de hervorming zien we dat naast ouderen ook de groep kwetsbaren met psychische/psychiatrische problematiek langer thuis woont en/of eerder terugkeert in de wijk na hun professionele ondersteuning. Deze ontwikkelingen vragen onder andere om innovatie van voorzieningen en diensten.

Innovatie in de zorg kan zich alleen voltrekken onder de volgende randvoorwaarden:

- ruimte om zaken uit te proberen;
- flexibiliteit om snel aanpassingen te kunnen doen en te kunnen inspelen op ontwikkelingen, en;
- de mogelijkheid om in verbinding met externe partners en cliënten, op basis van hun deskundigheid en ervaring, aan de slag te gaan.

Innovatieve projecten dienen bij te dragen aan de doelstellingen zoals die zijn geformuleerd voor de transformatie van het sociaal domein. Voorbeelden hiervan zijn de manieren waarop domotica en e-health-programma's ingezet kunnen worden om langer zelfstandig te wonen. Door meer gebruik te maken van innovatie kan de professionele ondersteuning kortdurender zijn, of - anders gezegd - is er een sneller herstel van de zelfredzaamheid mogelijk. Innovatie richt zich ook op de bestaande voorzieningen. De voorziening heeft als belangrijkste doel om iemands draagkracht te vergroten en/of iemands draaglast te verminderen. Dit richt zich niet alleen op de persoon met een ondersteuningsvraag, maar ook op zijn omgeving (bijvoorbeeld mantelzorgers).

Mantelzorgondersteuning

De focus in het sociale domein is in 2015 als volgt verlegd:

- van specialistische naar generalistische (algemene) zorg;
- van aanbodgericht naar vraaggericht werken;
- van overnemen naar het ondersteunen van mensen bij het vinden van een passende oplossing;
- van risico's en problemen naar mogelijkheden.

Het doel was en is het versterken van de zelfredzaamheid en het meedoen van burgers en het herstellen en/of behouden van de regie op het eigen leven. Daarbij staan participatie naar vermogen en naar eigen financiële mogelijkheden voorop. Mantelzorgers vervullen bij deze veranderopgave een centrale rol.

Sociaal beleid

Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Met de invoering van deze wet heeft de gemeente een grotere rol gekregen bij het aan het werk helpen van mensen met een arbeidsbeperking. Een belangrijk doel van de Participatiewet is om meer personen met een

arbeidsbeperking te laten werken bij reguliere werkgevers. Om gemeenten meer kansen te geven om mensen met een arbeidsbeperking bij werkgevers te plaatsen, hebben werkgevers- en werknemersorganisaties in april 2013 een sociaal akkoord gesloten. In dit sociaal akkoord is onder andere bepaald dat er extra banen beschikbaar zullen komen voor personen met een arbeidsbeperking. Dit aantal loopt op tot in totaal 125.000 in 2026. Deze banen staan open voor personen die niet zelfstandig het minimumloon per uur kunnen verdienen. De toetsing hiervan vindt plaats door het UWV. Als een persoon voldoet aan de criteria wordt hij opgenomen in het zogenaamde doelgroepenregister.

Indien deze afspraken uit het sociaal akkoord niet gerealiseerd worden, kan een quotumheffing worden ingevoerd. Bedrijven met 25 of meer werknemers krijgen dan te maken met een boete als ze onvoldoende personen met een arbeidsbeperking in dienst hebben.

Het eerste jaar van de Participatiewet kan gezien worden als invoeringsjaar. Tijdens dit jaar zijn door het rijk nog verschillende bijstellingen doorgevoerd. In Oosterhout is het beleid voor de uitvoering van de Participatiewet vastgesteld en in uitvoering gebracht.

Door de invoering van de Participatiewet is er vanaf 1 januari 2015 geen instroom in de Wsw meer mogelijk. De Participatiewet kent wel een participatievoorziening beschut werk, maar die is bestemd voor een beperktere doelgroep en hiervoor gelden andere arbeidsvoorwaarden en een andere financiering dan voor de Wsw. Doordat de instroom in de Wsw niet meer mogelijk is, heeft de invoering van de Participatiewet consequenties voor WAVA/!GO.

Uitkeringen

Als gevolg van de economische crisis van de afgelopen jaren is de werkloosheid toegenomen. Dit heeft er toe geleid dat een grotere groep huishoudens voor hun inkomensvoorziening is aangewezen op een uitkering. De economische voortuitzichten zijn inmiddels weer iets gunstiger en de verwachting is dat de werkloosheid weer zal gaan dalen. In het algemeen is dit effect het eerst zichtbaar in de ontwikkeling van het aantal personen dat een WW-uitkering van het UWV ontvangt. Voor wat betreft de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen verwacht het CPB in 2016 nog een lichte stijging.

Minimabeleid

Het rijk wil dat gemeenten in het minimabeleid de nadruk leggen op het leveren van maatwerk. Om deze reden zijn de mogelijkheden voor categoriale inkomensondersteuning beperkt. In het Oosterhoutse minimabeleid willen we maatwerk leveren, waarbij we er naar streven om de situatie van huishoudens structureel te verbeteren. Ondanks de vele inspanningen die al gedaan worden, blijft het bereiken van de doelgroep een belangrijk aandachtspunt.

Schuldhulpverlening

Mede als gevolg van de economische crisis hebben meer huishoudens te maken gekregen met een schuldsituatie. De afgelopen jaren heeft de gemeente fors geïnvesteerd in schuldhulpverlening, waarbij er steeds meer nadruk is gelegd op de preventieve kant en het vroegtijdig signaleren. Met deze aanpak willen we zoveel mogelijk voorkomen dat er problematische schulden ontstaan. Deze aanpak heeft er mede toe geleid dat de kosten van schuldhulpverlening inmiddels gedaald zijn.

Jeugdzorg

Op 1 januari 2016 geven wij al weer een jaar uitvoering aan de nieuwe jeugdwet, waarmee we een omslag willen realiseren naar:

- meer preventie en uitgaan van eigen kracht van ouders, jeugd en hun sociale netwerk;
- een positief opvoedkundig klimaat;
- eerder hulp op maat bieden om dure gespecialiseerde hulp te voorkomen;
- integrale hulp volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur;
- meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden.

Preventie:

De gemeente Oosterhout gaat uit van de eigen kracht van haar bewoners. Het streven is dat burgers zoveel als mogelijk zelf hun problemen oplossen, met hun netwerk (vrienden, familie, leerkrachten). Daarnaast zijn wij ons er van bewust dat niet iedereen altijd in staat is terug te vallen op de eigen kracht, of op het sociaal netwerk en dat sommigen vragen (even) te complex zijn. Op zo'n moment is het van belang dat jeugdigen en ouders hun vragen aan mensen kunnen stellen die professioneel met de opvoeding en/of ontwikkeling van kinderen en jongeren bezig zijn. De gemeente zet in op samenwerking met partners in de wijk en eerstelijns partners gericht op versterking van eigen kracht van jeugdigen, ouders en sociaal netwerk en de ondersteuningsstructuur in de wijk.

(Toegang tot) jeugdhulp:

De toegang tot de gespecialiseerde jeugdhulp hebben wij belegd bij het sociale wijkteam maar ook de huisarts/medisch specialisten/jeugdartsen, AMHK/Veilig thuis en Gecertificeerde instellingen geven uitvoering aan de toegang tot jeugdhulp. Met het sociaal wijkteam hebben wij directe afspraken gemaakt, zij zijn namens het college gemandateerd om uitvoering te geven aan deze toegangsfunctie.

Het sociaal wijkteam werkt vanuit het principe één gezin, één plan, één regisseur. We kiezen ervoor om het integraal werken op het gebied van vraagverheldering en toeleiding vanuit de sociale wijkteams op te pakken. De toegang is laagdrempeling en herkenbaar georganiseerd, burgers en professionals weten de weg naar het sociaal wijkteam te vinden.

Met de huisarts/medisch specialisten/jeugdartsen, AMHK/Veilig thuis en Gecertificeerde instellingen zijn wij in overleg om afstemming te houden over de wijze waarop zij toegang verlenen tot de jeugdhulp, graag zien wij dat dit op een zo eenduidige wijze vorm gegeven wordt.

De gemeente is niet alleen verantwoordelijk voor het organiseren van de toegang tot de jeugdhulp maar ook voor het organiseren van de jeugdhulp zelf. In de jeugdhulp staan de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van jeugdigen, ouders en hun sociaal netwerk centraal. Ook is jeugdhulp gericht op het waarborgen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij/zij opgroeit. Wanneer er sprake is van een multiprobleemgezin wordt de jeugdhulp zoveel als mogelijk, integraal en in samenhang met andere hulp, verleend volgens het principe één gezin, één plan, één regisseur. De niet vrij toegankelijke jeugdhulp (ambulante jeugdhulp, residentiële zorg, crisiszorg en pleegzorg) heeft de gemeente Breda namens de regio West Brabant Oost ingekocht, zij geven uitvoering aan de inkoop, contractmanagement, contactbeheer en financiële administratie.

In 2015 was de rijksuitkering voor uitvoering van jeugdzorg gebaseerd op historisch gebruik: de door zorgaanbieders/-verzekeraars/-kantoren geleverde gegevens van het zorggebruik per gemeente over 2013 bepalen het toegekend budget. Een budgetaanpassing was reeds aangekondigd als gevolg van het zogenaamde objectief verdeelmodel en een te behalen efficiencykorting van 3%. Na publicatie van de meicirculaire 2015 blijkt het budget met ingang van 2016 nog verder af te nemen als gevolg van:

1. de startstreepdiscussie: het rijk verlegt het basisjaar voor bepaling van de budgetten van 2013 naar 2014, de realisatiecijfers van 2014 bleken lager. Echter die van 2013 hebben voor gemeenten gediend als basis voor het afsluiten van contracten en het inrichten van de sociale infrastructuur.

2. een extra verlaging samenhangend met de overgang van een aantal cliëntgroepen van de Jeugdwet naar de Wet Langdurige Zorg (Wlz-indiceerbaren).

Het lijkt geoorloofd dat de gemeente van het rijk minder budget ontvangt voor zorggebruik die ze niet hoeft te leveren en voor taken die ze niet hoeft uit te voeren. De gebruiksgegevens aangeleverd door het Rijk waren echter zeer laat en niet altijd even juist. Werkelijke gebruiksgegevens, waar we eind 2015 over beschikken, zullen duidelijkheid over de toereikendheid van de budgetten moeten brengen.

Echter, de landelijke Stuurgroep Nadeelgemeenten, waar Oosterhout ook deel van uitmaakt, heeft becijferd dat gemeenten met nadelig uitpakkende scores op sociale maatstaven een cumulatief nadelig effect van het verdeelmodel kunnen ondervinden. Die constatering in combinatie met de bovengenoemde twee punten maakt dat de uitvoering van de transformatie in het sociale domein zowel beleidsinhoudelijk als in financieel opzicht een opgave wordt.

Passend Onderwijs

In het kader van de afstemming tussen de zorg die in de school geboden wordt en de zorg die buiten school beschikbaar is, is samen met de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs in 2014 een gezamenlijke agenda voor de regio Passend Onderwijs opgesteld. In 2015 is een start gemaakt met de praktische uitwerking van deze agenda. Zo is er gezamenlijk beleid op het gebied van Ernstige Enkelvoudige Dyslexie ontwikkeld en zijn er afspraken gemaakt op het gebied van leerplicht en leerlingenvervoer. In 2016 wordt de aansluiting van ondersteuning vanuit de jeugdwet op de zorgstructuur van de scholen met een regiofunctie verder uitgewerkt. Het gaat daarbij vooral om de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Deze scholen hebben te maken met leerlingen uit een groot aantal verschillende gemeenten. Een ander aandachtspunt betreft de ondersteuning van kinderen die nog maar kort in Nederland zijn en de Nederlandse taal niet of niet voldoende beheersen. In de regio zijn een aantal verschillende vormen van ondersteuning van kinderen die de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen. Zo is er in Oosterhout de NAZ voorziening (niet aanspreekbare zij-instromers). Belangrijkste afweging is of er één centrale opvangvoorziening moet komen in de regio of dat gekozen wordt voor een aantal kleinere decentrale voorzieningen.

Veiligheid

Het veiligheidsdomein verandert nog steeds snel en zal verder verweven (moeten) raken met andere beleidsterreinen. Het algemene veiligheidsgevoel staat onder druk en crimineel ondernemerschap blijkt omvangrijk en diep geworteld. Ondermijnende criminaliteit staat boven aan de prioriteitenlijst en de aanpak hiervan dient integraal te gebeuren. Het debat over radicalisering verheft door (inter)nationale ontwikkelingen. Zoals uiteen gezet in het Meerjarenplan Integrale Veiligheid 2015-2018 (MPIV) verschuiven met de komst van de nationale politie de prioriteiten voor de politie. Ook de rol van gemeenten is dominantier op het gebied van veiligheid. Lokale veiligheidsplannen zijn de basis voor het regionale beleidsplan geworden. Van gemeenten wordt intensieve integrale samenwerking met de veiligheidspartners verwacht en daarnaast worden samenwerkingsverbanden uitgebreid. Kortom: Er wordt steeds meer verwacht van de lokale overheden.

Regelmatig worden de cijfers op het gebied van criminaliteitsontwikkeling en veiligheidsbeleving van politie en gemeente, in combinatie met de ontwikkelingen rond het beleidskader zoals vastgelegd in het meerjarenplan 2015-2018, tegen het licht gehouden. Er zijn verschillende belangrijke trends te zien. Zo lijkt er een dalende trend zichtbaar op het gebied van woninginbraken. Op het gebied van voertuigcriminaliteit zien we ontwikkelingen die de nodige aandacht vragen. Om die reden wordt voertuigcriminaliteit toegevoegd aan

de aanpak van WOS (Woninginbraken, Overvallen en Straatroven). De burgemeester van Oosterhout is binnen de regio bestuurlijk coördinator van de WOS-aanpak.

Deze en overige prioriteiten worden in jaarlijkse uitvoeringsplannen vastgelegd en ter kennisneming aan de gemeenteraad aangeboden. Wanneer daar aanleiding toe is, zal tussentijds uiteraard ook worden bijgestuurd.

Wat gaan we ervoor doen?

Maatschappelijke zorg

Transformatie maatschappelijke zorg

Tot 2016 was het beleid maatschappelijke zorg opgenomen in een vierjarig beleidskader. Dit beleidskader was beperkt tot het beleid voor maatschappelijke zorg vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning. Met de decentralisaties is een verandering ingezet van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. Deze stelselwijziging is niet van vandaag op morgen gerealiseerd en vraagt van inwoners, van organisaties en van gemeenten een omslag in hun denken en doen. Vanuit dit oogpunt is ook het inzicht ontstaan dat dit vraagt om een andere benadering en vorm om tot uitgangspunten en doelstellingen te komen die bijdragen aan de realisatie van deze omslag, de transformatie..Daarom is er bij de vaststelling van het beleidsplan Wmo 2016-2017 voorgesteld om niet een traditioneel beleidskader te formuleren maar te werken aan een processtuk/ontwikkelagenda voor de transformatie van het sociaal domein (Jeugdzorg, Participatiewet en Wmo). Uitgangspunten en doelstellingen op basis waarvan we samen met partners en cliënten in concrete projecten werken aan de realisatie van de transformatie. Gedurende dit proces zullen ook de consequenties voor de individuele beleidsstukken helder worden. Ook wordt over de rol die de raad in dit proces/deze ontwikkeling heeft nog overleg gevoerd met de gemeenteraad en de griffie.

Sociaal beleid

Algemeen

Betaald werk is voor burgers de beste manier om op een volwaardige en zelfstandige wijze te kunnen deelnemen in de samenleving. We blijven dan ook stappen zetten om te bevorderen dat uitkeringsgerechtigden weer aan het werk komen. In het kader van de doelstelling van de Participatiewet is hierbij specifieke aandacht voor personen met een arbeidsbeperking. Daarnaast willen we extra aandacht geven aan de categorieën jongeren en ouderen. We blijven dan ook werken aan de doorontwikkeling van het re-integratiebeleid binnen de Participatiewet. Hierbij is een goede werkgeversbenadering van belang. Deze werkgeversbenadering wordt primair vormgegeven door WerkLink als onderdeel van het Werkgeversservicepunt West-Brabant.

Wava

In juli 2015 heeft de richting bepaling over de toekomstige positie van WAVA plaatsgevonden. In 2016 zal de verdere uitwerking hiervan plaatsvinden. Het belang van de doelgroep is een belangrijke factor bij deze uitwerking.

Minimabeleid

In het tweede halfjaar 2015 wordt het minimabeleid tegen het licht gehouden. Van belang is dat verschillende organisaties die contacten hebben met de doelgroep hierbij betrokken worden. Specifieke aandacht is er voor de positie van kinderen. Kinderen dienen zo veel mogelijk gelijke kansen te krijgen om zich te ontwikkelen en dienen hierdoor niet belemmerd te worden door de financiële situatie van het huishouden waartoe ze behoren.

Belangrijk aandachtspunt is om samen met deze organisaties te kijken op welke wijze het bereik vergroot kan worden. Verder is het noodzakelijk te voorkomen dat het minimabeleid het leidt tot vergroting van de armoedeval. Het minimabeleid dient dan ook zo vormgegeven te worden dat het mensen niet weerhoudt werk te aanvaarden.

Jeugdzorg

Preventie:

In het kader van preventie zullen wij in 2016 verder vorm geven aan preventieve activiteiten. Op dit moment is het belangrijk om een goede analyse te maken over welke vormen van ondersteuning er nodig zijn in Oosterhout. Dit doen wij door in gesprek te gaan met diverse professionals (ook vanuit het onderwijs) maar ook input van ouders/jeugdige zelf is hierin zeer belangrijk. Het voornemen om te praten met jeugd en ouders in plaats van over hen zullen met de inwoners van Oosterhout, gebruikers van de jeugdzorg en professionals/aanbieders concrete activiteiten worden opgezet die hier een bijdrage aan leveren. Het project JONG zal hierin de katalysator zijn.

(Toegang tot) jeugdhulp:

De toegang tot de jeugdhulp vraagt om een doorontwikkeling in de samenwerking. De focus ligt op het sociaal wijkteam, zij zijn de aanjager en uitvoerder in het veld voor de transformatie (aanspreken van de eigen kracht bij bewoners). Belangrijk is dat ook de andere partijen (huisarts/medisch specialisten/jeugdartsen, AMHK/Veilig thuis en Gecertificeerde instellingen) op deze manier uitvoering geven aan hun toegangsfunctie of wanneer dit niet kan samenwerken met, of doorverwijzen naar het sociaal wijkteam.

Oosterhout koopt samen met acht andere gemeenten in Regio West-Brabant Oost sinds 1 januari 2015 specialistische jeugdzorg gezamenlijk in. Gemeente Breda verzorgt het inkooptraject namens de regio. Voor het inkoop-, monitoring- en sturingsproces is voor 2016 opnieuw vastgesteld welk bedrag de regio beschikbaar heeft voor de specialistische jeugdzorg. De resultaten van de inkoop over 2015 zijn nog niet goed in beeld, zodat er voorlopig dezelfde budgetonderverdeling wordt gehanteerd voor 2016: 85% van het macrobudget wordt gereserveerd voor de uitvoering van jeugdhulp (kosten zorg), de overige 15% is voor algemene beheerskosten, toeleiding en marge om overschrijding op zorgkosten of overige onvoorziene kosten te kunnen opvangen. Afrekening geschiedt achteraf op basis van werkelijk zorggebruik per gemeente.

Passend onderwijs

In het regionale ambtelijk overleg passend onderwijs (gemeenten en samenwerkingsverbanden) worden regionale uitgangspunten beschreven op het gebied van aansluiting jeugdzorg en onderwijsondersteuning, die vervolgens lokaal met de verschillende schoolbesturen worden geïmplementeerd. Met de lokale schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs wordt in het schooljaar 2015-2016 concreet vormgegeven aan integrale onderwijs-zorgarrangementen, waarin zowel de ondersteuning die geleverd wordt door school als de ondersteuning vanuit de jeugdzorg worden beschreven.

Veiligheid

Op basis van het door de gemeenteraad vastgestelde MIPV 2015-2018 wordt in 2016 ingezet op de volgende prioriteiten:

- “high impact crime”, dit zijn met name woninginbraken, overvallen en straatroof;
- drugshandel en drugsgebruik
- jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast
- polarisatie en radicalisering
- bestuurlijke integriteit en georganiseerde criminaliteit

Voor de wijze waarop invulling wordt gegeven aan deze prioriteiten, verwijzen wij volledigheidshalve naar het meerjarenplan integrale veiligheid 2015-2018 en het vigerende uitvoeringsplan 2015. In december 2015 ontvangt de gemeenteraad het uitvoeringsplan 2016.

Het RIEC (regionaal informatie en expertise centrum) heeft een ondermijningsbeeld opgesteld voor het district De Baronie (van elk district uit onze eenheid Zeeland-West Brabant is een dergelijk beeld gemaakt). De aanzet die in 2015 is gemaakt om gevonden ontwikkelingen te bestrijden, wordt in 2016 gecontinueerd. De opzet is om deze aanpak duurzaam en daarmee permanent in te richten.

Verder staan daarnaast voor 2016 nog de volgende activiteiten in de planning:

- realiseren van het cameratoezicht in het Santrijgebied en bij het busstation aan de Leijzenhoek;
- het trainen van gemeentelijk medewerkers in specifieke functies in de methode van SDR (search, detect and react);
- intensivering van de aanpak van voertuigencriminaliteit (inclusief fietsendiefstallen);
- verdere ontwikkeling van de gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie;
- uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek naar het takenpakket, verantwoordelijkheden, omvang en positionering van de unit Veiligheid binnen de gemeentelijke organisatie. Dit is onderzoek is in 2015 gehouden en is onder meer ingegeven door alle beleidsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen rondom het thema veiligheid (zoals bijvoorbeeld de samenhang met de transitie jeugdzorg);
- in 2016 is op alle taakvelden het Bibob-beleid vastgesteld en geïmplementeerd en wordt het structureel toegepast.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
Informele zorg	Creëren van (meer) mogelijkheden rondom respijtzorg	Coalitieakkoord	HOOM en Surplus worden gevraagd te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de respijtzorg in Oosterhout te vergroten en kwalitatief te verbeteren.	2016 ev
Jeugdzorg	Verder transformeren en doorontwikkelen van het (Oosterhoutse) jeugdzorgstelsel.	Rijk/coalitieakkoord	Nntb	2016 ev
Bestrijding armoede onder kinderen		Rijk / coalitieakkoord	Maatwerk leveren, door samenwerking in de eigen organisatie en met lokale organisaties	2016 ev.
Volksgezondheid		Wet publieke gezondheid	Uitwerking focuspunten lokale gezondheidsnota 2014-2017 "Verbinden en verankeren"	2016 ev
Uitvoeren MPIV	Vergroting (gevoel) van	Coalitieakkoord		2015 -

	veiligheid.			2018
--	-------------	--	--	------

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Voorzieningen voor senioren in de gemeente.	6,4	6,6	6,4
Welzijnsvoorzieningen in de gemeente	5,8	5,7	6,9
Gezondheidszorg in de gemeente	6,9	7,0	7,1
Veiligheidsgevoel in de eigen woonbuurt	7,1	7,3	7,3
Veiligheidsgevoel in de gemeente	6,7	6,7	7,1
Aandacht gemeente voor leefbaarheid en veiligheid	6,0	5,9	6,2
Algemeen gevoel van veiligheid	7,1	7,3	7,4
Aandeel inwoners dat vaak bepaalde plekken in de gemeente mijdt die ze als onveilig beschouwen	4,9%	6,4%	5,2%
Aandeel inwoners dat vaak bepaalde plekken in de eigen woonbuurt mijdt die ze als onveilig beschouwen	1,3%	1,8%	1,5%
Waardering voor inzet politie	6,5	6,5	6,4
Is mantelzorger (zorgt voor een familielid of bekende)	19%	20%	19%
Doet vrijwilligerswerk	23%	--	26%
Voorzieningen / toegankelijkheid in de gemeente voor mensen met een functiebeperking	6,3	6,4	6,3

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Uitstroom naar werk in % van de totale uitstroom uit de uitkering	39%	31%	40%
% melders voor uitkering die door intakeprocedure geen aanvraag doen	57%	60%	60%
Percentage succesvolle uitstroom schuldregeling	79% (t/m nov.)	80%	80%
Omvang vergunde horeca activiteiten		146	146
Aantal uur toezichttaken op vergunde horeca activiteiten		600	600
Aantal uur i.k.v. controles op vergunde horeca activiteiten	612	600	600
Aandeel controles op leeftijdsgrenzen bij vergunde horeca activiteiten		100%	100%
Aandeel overtredingen binnen de uitgevoerde controles bij vergunde horeca activiteiten		2%	2%
Aandeel bestuurlijke boetes		0%	0%
Aantal bestuursdwang		6	6
Aantal schorsing van een vergunning		0	0

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

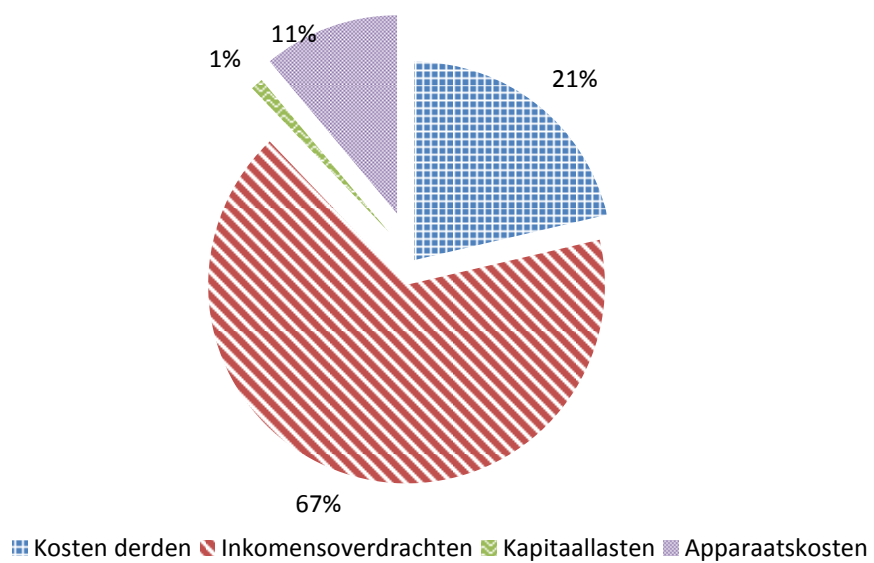
(bedragen * € 1.000)

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	52.053	69.045	66.550	63.408	62.710	62.644
Baten	26.898	17.217	16.629	15.713	15.713	15.713
Saldo baten & lasten	25.155	51.828	49.921	47.695	46.997	46.931
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	367	420	421	413	406	398
Resultaat	24.788	51.408	49.500	47.282	46.591	46.533
Specificatie lasten						
Beheerskosten sociaal domein	174	515	398	390	386	384
Maatschappelijke zorg	15.276	17.669	18.052	16.628	16.341	16.319
Sociaal beleid	29.653	30.465	29.250	28.489	28.087	28.050
Jeugdzorg	1.865	15.062	13.309	12.418	12.441	12.451
Veiligheid	5.084	5.333	5.541	5.484	5.456	5.440
Specificatie baten						
Beheerskosten sociaal domein	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke zorg	2.665	1.393	1.429	507	507	507
Sociaal beleid	24.058	15.696	15.080	15.080	15.080	15.080
Jeugdzorg	54	8	8	8	8	8
Veiligheid	120	120	113	119	119	119
Mutatie reserves						
Reserve investeringsprojecten	-367	-420	-421	-413	-406	-398

Investeringsen (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Maatschappelijke zorg:				
- Activiteitscentrum Dommelbergen		25	103	
- Activiteitscentrum De Bunthoef		21	36	
- Dorpshuis De Klip		25		38
Veiligheid:				
- Aanschaf handterminals	50			
- Aanschaf en vervanging camera's binnenstad	66			
Totaal	116	71	139	38

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualiseringen.

Programma 3

Werkgelegenheid & economie

Portefeuillehouders: M.P.C. Willemsen / M.P. Vissers

Werkgelegenheid en economie

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Bedrijventerreinen

Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het faciliteren van nieuw vestiging of uitbreiding van bedrijven en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat.

- Weststad aantrekkelijk houden als vestigingslocatie voor (nieuwe) ondernemers
- Realiseren bedrijventerrein Heihoef
- Uitbreiding bedrijventerrein Everdenberg Oost
- Invoering van een Bedrijven Investerings Zone op Weststad en De Wijsterd

- Aantal hectare direct uitgeefbare bedrijventerrein

Bruisende binnenstad

Versterken aantrekkelijkheid van het stadshart tot een bruisende, ondernemende binnenstad.

- Winkelaanbod in de gemeente
- Waardering winkels voor dagelijks boodschappen in de woonbuurt
- Waardering afhandeling melding openbare ruimte

- Sterk kernwinkelgebied
- Bevorderen van diversiteit in aanbod
- Bevorderen van combineren van functies
- Uitvoeringsprogramma Binnenstad inclusief de promotie van Oosterhout ('citymarketing')

	lasten	baten	Saldo
Middenstand	339	70	269
Totaal	339	70	269

Toerisme

Een goed toeristisch recreatief klimaat, waarbij de ligging van Oosterhout optimaal benut wordt.

- Instellen toeristisch fonds
- Effectueren samenvoeging VVV en Uitpunt/Theek 5
- Actief participeren in regionale samenwerking

	lasten	baten	Saldo
Toerisme	123	0	123
Totaal	123	0	123

Ondernemen

Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het stimuleren van een duurzame economie, door het bevorderen van een goed ondernemersklimaat en door een goed relatiebeheer.

- Werkgelegenheid in de gemeente

- Stimuleren goed samenspel tussen ondernemers, onderwijs en overheid (3O's)
- Regionale samenwerking voor invulling economische speerpunten in de regio versterking.
- Planontwikkeling van het wijkwinkelcentrum Arkendonk

- Aantal startende ondernemingen
- Aantal opheffingen van ondernemingen
- Werkeloosheidspercentage

	lasten	baten	Saldo
Ondernemen	504	61	443
Nutsvoor- zieningen	89	0	89
Totaal	593	61	532

Wat willen we bereiken?

Bedrijventerreinen
Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het faciliteren van nieuwvestiging of uitbreiding van bedrijven en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat.
Bruisende binnenstad
Versterken aantrekkelijkheid van het stadshart tot een bruisende, ondernemende binnenstad.
Toerisme & recreatie
Een goed toeristisch recreatief klimaat, waarbij de ligging van Oosterhout optimaal benut wordt.
Ondernemen
Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het stimuleren van een duurzame economie, door het bevorderen van een goed ondernemersklimaat en door een goed relatiebeheer.

Trends en ontwikkelingen

Bedrijventerreinen

Werkgelegenheid wordt voor een groot deel op de Oosterhoutse bedrijventerreinen gecreëerd. Voor het vestigingsklimaat is het van belang dat bedrijventerreinen goed worden ontsloten en goed bereikbaar zijn. Daarnaast blijft de fysieke uitstraling van het bedrijventerrein aandacht vragen. Momenteel wordt in samenwerking met de ondernemers gewerkt aan de invoering van een Bedrijven Investerings Zone op Weststad en De Wijsterd om daarmee de financiering van een nog op te stellen uitvoeringsprogramma, ook op langere termijn, te borgen. Hierbij zal ook nadrukkelijk worden gekeken naar mogelijke herverkaveling waardoor de ruimte op het bedrijventerrein (nog) beter benut kan worden.

Na de herontwikkeling van Heihoef als bedrijvenlocatie is het bedrijventerrein Everdenberg-Oost vooralsnog de laatste locatie waar op grote schaal nieuwvestiging of uitbreiding van bedrijven gefaciliteerd kan worden.

Bruisende binnenstad

Het kernwinkelgebied in de Oosterhoutse binnenstad wordt, net als elders in Nederland, geraakt door grote veranderingen in de detailhandel. Het winkelen via internet en het veranderend koopgedrag van consumenten leiden tot minder bezoekers in de winkelstraten en zorgen voor een toename van de leegstand.

In samenspraak met ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, toeristische en onderwijsinstellingen is in eerste halfjaar van 2015 een uitvoeringsprogramma Binnenstad opgesteld, dat in 2016 uitgevoerd gaat worden.

Het winkelaanbod in Oosterhout overstijgt de behoefte van haar inwoners. Dat laat zich verklaren door de subregionale rol die Oosterhout vervult. Dat houdt in dat het centrum van Oosterhout voor een belangrijk deel afhankelijk is van bezoekers van buiten de stad. Het trekken van bezoekers naar de binnenstad is essentieel voor een gezonde binnenstad. Om die reden heeft de promotie van Oosterhout ('citymarketing') een prominente plaats in het Uitvoeringsprogramma Binnenstad.

Toerisme en recreatie

De centrale ligging en de aantrekkelijkheid van de stad en omgeving (bossen) is een belangrijke drager van het toerisme en de recreatieve mogelijkheden. Onder andere door samenwerking in (regionale) projecten wordt deze aantrekkelijkheid behouden en vergroot. Zo worden er o.a. Baroniepoorten gerealiseerd (centrale informatie hotspots), is er een speciale Baronie app gekomen, is het Biesbosch museum grondig verbouwd, zijn netwerkdagen voor toeristische ondernemers gehouden en heeft het project Toer de Boer (streekproducten) een restyling ondergaan waardoor er veel meer bezoekers aan de open dagen waren.

Met het vernieuwde recreatieoord De Warande heeft de gemeente een unieke en duurzame toeristisch-recreatieve voorziening die de aantrekkelijkheid van de stad in de regio versterkt. Consumenten worden steeds kritischer en zoeken naar bijzondere en unieke verblijfsmogelijkheden en beleving. De agrarische sector is op zoek naar verbreding en neveninkomsten, zoals zorgboerderijen, bed&breakfasts, ijsboerderijen, boerengolf, groepsverblijf en minicampings.

Ondernemen

De economische positie van Oosterhout is gebaat bij een goed samenspel tussen ondernemers, onderwijs en overheid, een ontwikkeling die in Oosterhout verder geïntensiveerd gaat worden.

Regionale samenwerking is van belang om invulling te kunnen geven aan de economische speerpunten in de regio West-Brabant (biobased, logistiek en maintenance).

De ligging van Oosterhout is in economisch perspectief gezien bijzonder gunstig.

Deze gunstige ligging is van direct belang voor het vestigingsklimaat en dit voordeel kan door samenwerking in de regio nog verder worden uitgebouwd. Naast het feit dat onze regio wederom als logistieke hotspot is aangemerkt wordt er binnen de regio Midden- en West Brabant ook fors ingezet om de economische betekenis juist van deze regio, landelijk gezien, in beeld te krijgen. Versterking van het goederenvervoer over water en spoor boven vervoer per as wordt gefaciliteerd door middel van een tweetal overslagkades en maximaal gebruik van het beschikbare spoor.

Ten gevolge van de economische crisis is de arbeidsmarkt veranderd. Er komen meer startende ondernemers. Om deze startende ondernemers te ondersteunen worden verschillende initiatieven ontplooid; er is onder meer samenwerking gezocht met het starterscentrum Breda.

Wat gaan we ervoor doen?

Agenda Economie

Een vitale lokale economie is van essentieel belang voor de werkgelegenheid. Om die reden heeft het verder versterken van de samenwerking tussen de drie o's (ondernemers, onderwijs en overheid) bijzondere aandacht. Via "verbindend bestuur" wil het Oosterhoutse college nadrukkelijk maatschappelijke partners bij het voorbereiden en uitvoeren van beleid betrekken. De nieuwe Agenda Economie (2016 – 2021) leent zich bij uitstek voor een dergelijke aanpak, doordat op deze manier optimaal gebruik wordt gemaakt van de expertise die ondernemers, onderwijsinstellingen en andere betrokkenen bij de lokale economie bezitten. Immers, juist de maatschappelijke partners bepalen in hoge mate het succes van de Agenda Economie. Het gemeentebestuur kan faciliteren, randvoorwaarden scheppen en partijen bij elkaar brengen, maar het zijn uiteindelijk vooral de ondernemers zelf die woorden (beleid) in daden (uitvoering) zullen moeten omzetten. Door de nieuwe Agenda Economie wordt ruimte geboden aan het ondernemerschap en nieuwe initiatieven gefaciliteerd. De

slagkracht van de Agenda Economie is voor een belangrijk deel afhankelijk van de mate waarin ondernemers en overige belanghebbenden deze Agenda Economie ook tot hún Agenda Economie maken.

Bedrijventerreinen

Op het bestaande bedrijventerrein Weststad 1 en 2 wordt doorgegaan met het (gefaseerd) uitvoeren van groot onderhouds- en verbeteringsmaatregelen in de openbare ruimte.

Op 1 januari 2016 wordt op bedrijventerrein Westad – De Wijsterd de BIZ van kracht, indien uit de draagvlakmeting in november 2015 blijkt dat er voldoende stemmen voor zijn.

Vervolgens wordt een start gemaakt met het instellen van een BIZ op de overige bedrijventerreinen.

Voor de werkgelegenheid is het van belang dat bedrijven de mogelijkheid hebben om zich te vestigen in Oosterhout. Met de ontwikkeling van de bedrijventerreinen Heihoef en Everdenberg-Oost kan voldoende diversiteit van activiteiten en werkgelegenheid binnen de gemeentegrenzen behouden en mogelijk gemaakt worden.

- Heihoef

Eind 2015 is het bouwrijp maken van bedrijventerrein Heihoef afgerond, terwijl het geactualiseerd bestemmingsplan begin 2016 zal worden vastgesteld. Vervolgens starten wij met de uitgifte van kavels van diverse afmetingen.

- Everdenberg Oost

In 2016 zullen binnen dit project de volgende stappen worden gezet:

- In het tweede kwartaal van 2016 wordt het bestemmingsplan inzake de toegangsweg Everdenberg Oost vastgesteld.
- Eind 2016 wordt de bestemmingsplan procedure Everdenberg Oost opgestart.
- Het aangaan van een samenwerking met een projectontwikkelaar die gronden in het betreffende plangebied heeft.
- Opstellen en in procedure brengen ontwerp-bestemmingsplan Bedrijventerrein Everdenberg-Oost

Bruisende binnenstad

In 2015 is in samenspraak met ondernemers, bezoekers, vastgoedeigenaren, toeristische organisaties, onderwijsinstellingen en bewoners een uitvoeringsprogramma voor een bruisende binnenstad opgesteld. Voor het opstellen van dit uitvoeringsprogramma zijn ideeën en voorstellen opgehaald in de stad en deze zijn gezamenlijk vertaald naar 16 concrete projecten die, wanneer het goedkeuringsproces is afgerond, deels in 2015 maar vooral in 2016 uitgevoerd zullen gaan worden. Deze projecten zijn verdeeld over een aantal thema's, zoals Aanbod, Gastvrijheid & service en Sfeer & beleving.

Voor een deel van de projecten zal de gemeente als (deel)opdrachtgever en financier optreden. Hiervoor is voor een periode van 3 jaar een budget van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld. Daarnaast stellen wij voor in 2016 en 2017 een bedrag van € 42.000 uit te trekken voor het versterken van de marketing van de binnenstad. En om het uitvoeringsprogramma in 2016 een vliegende start te kunnen laten krijgen, zal in 2016 eenmalig € 100.000 extra voor het programma worden uitgetrokken.

Toerisme en recreatie

Om de aantrekkelijkheid van onze gemeente als toeristisch-recreatief product te versterken blijft Oosterhout actief deelnemen aan (regionale) samenwerkingsverbanden zoals de streeknetwerken Landstad De Baronie, Streeknetwerk Biesbosch en het landschapspark De Open Linie. Via deze netwerken worden projecten ontplooid zoals promotie streekproducten, uitbreiding Baroniepoorten en aanleg MTB routes. Daarnaast is bijvoorbeeld het verbreden van fietspaden met als doel dé fietsprovincie van Nederland te worden én de veiligheid te vergroten, bij uitstek geschikt om in regionaal verband te worden opgepakt.

Door het instellen van een toeristisch fonds ontstaan er financiële mogelijkheden om - samen met de sector – lokaal in te spelen op ontwikkelingen die het toerisme stimuleren. In december 2015 besluit uw raad over een nieuwe forfaitaire regeling toeristenbelasting die dit toeristisch fonds voedt.

Initiatieven vanuit het bedrijfsleven die bijdragen aan de versterking van de toeristisch-recreatieve positie worden actief ondersteund.

In 2016 wordt de door de gemeente gewenste samenvoeging tussen VVV en het Uitpunt/Theek 5 daadwerkelijk geëffectueerd tot één overkoepelende organisatie, de zogenaamde Huiskamer van Oosterhout.

Ondernemen

Al gedurende meerdere jaren is de regio waarin Oosterhout ligt benoemd als logistieke hotspot. In regionaal verband bijvoorbeeld, zullen de kansen worden verkend nu het Logistiek Park Moerdijk wordt gerealiseerd. Deze kansen kunnen liggen in het intensiveren van het goederenvervoer over water en per spoor.

Voor het verbinden van economie en werkgelegenheid is het noodzakelijk de samenwerking tussen de drie O's te versterken en tot bindende afspraken te komen. Niet alleen op lokaal, maar zeker ook op regionale schaal. In dat kader wordt de kennisalliantie met de NHTV Academy for Leisure in 2016 aangewend ten behoeve van onder meer de Bruisende Binnenstad.

Voor de planontwikkeling van het wijkwinkelcentrum Arkendonk is een budget beschikbaar gesteld.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
Toerisme en recreatie	Uitwerken stadshaven visie	Nota van Uitgangspunten Zwaaiikom	Faciliteren in Bestemmingsplan	2017 e.v.
Ondernemen	• Koppeling werkgelegenheid en economie • Meer ruimte voor startende ondernemers • Versterking werkgelegenheid	Coalitieakkoord 2014-2018	• Versterken samenwerking 3 O's • Evaluatie pilot invulling starters centrum	Vanaf 2015 2017
Bedrijventerreinen, invoeren BIZ	Invoeren BIZ op alle andere bedrijventerreinen	Coalitieakkoord 2014-2018	• Geplande invoering per 01-01-2017	2017 e.v.
Bedrijventerrein Everdenberg-Oost	Realisatie van een modern gemengd bedrijventerrein met ca. 16 ha uitgeefbare grond	Coalitieakkoord 2014-2018	• Vaststellen bestemmingsplan • Start grondverwerking ontsluitingsweg • Start bouwrijp maken • Start gronduitgifte bedrijfskavels	2016 Eind 2016 2017 2017

Bedrijventerrein Heihoef	Uitgifte van kavels	Vastgesteld bestemmingsplan	• Kavels uitgeven	Vanaf 2016
--------------------------	---------------------	-----------------------------	-------------------	------------

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Winkelaanbod in de gemeente	8,2	8,0	7,1
Waardering winkels voor dagelijkse boodschappen in de woonbuurt	8,4	8,4	8,2
Waardering afhandeling melding openbare ruimte	6,3	6,5	6,1
Werkgelegenheid in de gemeente	6,5	6,5	6,4

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Aantal hectare direct uitgeefbare bedrijventerrein	6,1 ha	6,6 ha	5,9
Aantal startende ondernemers	440	225	580
Aantal opheffingen van ondernemingen	279	275	400
Werkloosheidspercentage	7,4%	7%	6,6%

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

(bedragen * € 1.000)

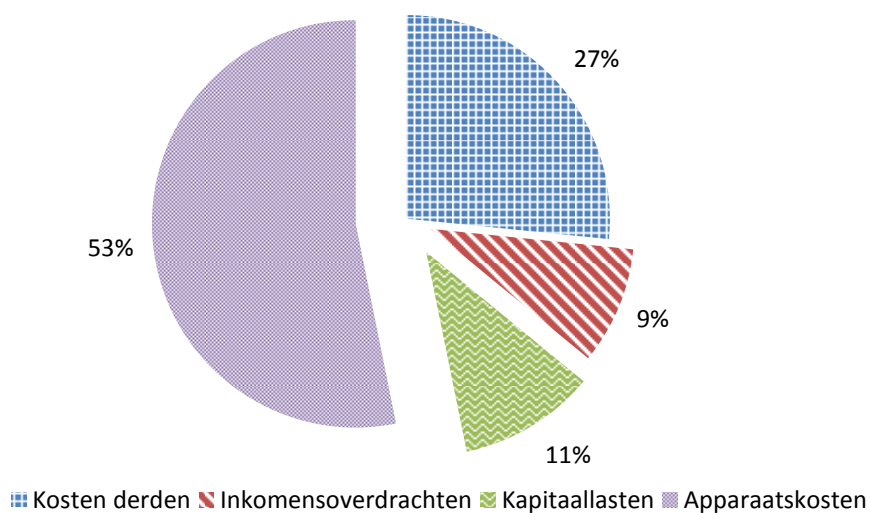
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	849	824	1.054	944	895	792
Baten	153	138	131	131	131	131
Saldo baten & lasten	696	686	923	813	764	661
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	20	0	0	0	0	0
Resultaat	676	686	923	813	764	661
Specificatie lasten						
De bruisende binnenstad	134	94	339	238	195	95
Toerisme en recreatie	134	119	123	122	121	121
Ruimte om te ondernemen	581	611	593	584	579	577
Specificatie baten						
De bruisende binnenstad	94	70	70	70	70	70
Toerisme en recreatie	0	0	0	0	0	0
Ruimte om te ondernemen	60	68	61	61	61	61

Mutatie reserves						
Vrije reserve	-20	0	0	0	0	0

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Ruimte om te ondernemen:				
- Handelsmissie vanuit EZ	8			
- Invoering BIZ op bedrijventerreinen	15			
Totaal	23			

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualiseringen.

Programma 4

De levendige gemeente

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman, M. Janse-Witte, J.W.M. Peters, M.P.C. Willemsen

De levendige gemeente

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Onderwijs & Jeugd:

Alle jeugdigen van 0-25 jaar in Oosterhout helpen wij op weg naar maatschappelijke zelfstandigheid en een positieve deelname aan het maatschappelijk leven. Het accent ligt daarbij op het vergroten van kansen en het voorkomen van (school)uitval.

- Onderwijsvoorzieningen in de gemeente
- Waardering basisonderwijs in de woonbuurt
- Voorzieningen voor jongeren in de gemeente

- Opstellen onderwijs(achterstands)beleidsplan 2015-2019
- Uitvoering herijking jeugdplan
- Behoud en uitbreiding MBO-voorziening
- Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen

- Omvang voortijdige schoolverlaters 18- en 18 +
- Omvang relatief en absoluut verzuim
- Omvang thuiszitters
- Aandeel tijdig afgehandelde aanvragen kinderopvang
- Aandeel geïnspecteerde lokaties kinderopvang
- Aandeel ingezette handhavingstrajecten
- Aantal keer geen actie op tekortkomingen

	lasten	baten	Saldo
Onderwijs	4.351	475	3.876
Jeugd	169	0	169
Totaal	4.520	475	4.045

Cultuur & evenementen:

Het bevorderen van een gevarieerd en hoogwaardig aanbod van cultuur en evenementen, het ondersteunen van kwetsbare vormen van kunst en cultuur ijveren voor het behoud van het cultureel erfgoed in de stad (inclusief het beheer van collecties).

- Evenementen en festivals in de gemeente
- Aandeel 18+ dat minimaal één culturele voorziening bezocht
- Aandeel 18+ dat een voorstelling bezocht
- Aandeel 18+ dat minimaal één vorm van (amateur) kunst beoefent
- Culturele voorzieningen in de gemeente
- Tevreden over de uitgaansmogelijkheden in de gemeente
- Verenigingen/clubs in de gemeente

- Cultuurnota
- Toekomstbestendige bibliotheekvoorziening
- Productiehuis De Pannehoef
- Aanpassingen uitvoeren aan De nieuwe Pannehoef op basis van een businessplan
- Evaluatie evenementenbeleid en beleidsregels.

- % bevolking dat lid is van de bibliotheek
- Aantal ingeschreven leners
- Aantal bezoekers – uitleningen
- Aantal voorstellingen De Bussel
- Aantal kaarten De Bussel
- Aantal bezoekers musea
- Aantal verleende activiteitsubsidies

	lasten	baten	Saldo
Bibliotheek	1.788	230	1.558
Theater	2.703	785	1.918
Onderwijs	120	123	-3
Overige podia	1.400	0	1.400
Musea,archieven	272	93	179
Evenementen	388	178	210
Totaal	6.671	1.409	5.262

Sport

Het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, zowel uit het oogpunt van volksgezondheid als vanuit sociaal perspectief (voorkomen maatschappelijk isolement, bevorderen integratie, tegengaan overlast).

- Sportvoorzieningen in de gemeente
- Aandeel 18+ dat minimaal één sport heeft beoefend

- Mogelijkheden Programma de Breda Buurt na 2016
- Vaststelling van het sportaccommodatiebeleid

- Bezoekersaantallen recreatieoord de Warande
- Aantal deelnemers/zwemles vanuit minimabeleid
- Aantal deelnemers Warande i.s.m. OIB
- Aantal deelnemers Warande i.s.m. Gibbon Sport
- Aantal dagen verhuur fysiotherapie de Warande
- Aantal deelnemers Warande i.s.m. fysiopraktijk
- Aantal deelnemers buitensport/binnensportactiviteiten i.s.m. OIB.

	lasten	baten	Saldo
Stimulering	657	0	657
Sportparken	1.653	162	1.491
Sporthallen,gymzalen	1.576	403	1.173
Zwembad	3.128	974	2.154
Totaal	7.014	1.539	5.475

Wat willen we bereiken?

Onderwijs & jeugd
Alle jeugdigen van 0-25 jaar in Oosterhout helpen wij op weg naar maatschappelijke zelfstandigheid en een positieve deelname aan het maatschappelijk leven. Het accent ligt daarbij op het vergroten van kansen en het voorkomen van (school)uitval.
Cultuur & evenementen
Het bevorderen van een gevarieerd en hoogwaardig aanbod van cultuur en evenementen, het ondersteunen van kwetsbare vormen van kunst en cultuur en ijveren voor het behoud van het cultureel erfgoed in de stad (inclusief het beheer van collecties).
Sport
Het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, zowel uit het oogpunt van volksgezondheid als vanuit sociaal perspectief (voorkomen maatschappelijk isolement, bevorderen integratie, tegengaan overlast).

Trends en ontwikkelingen

In de voorgaande bestuursperiode is relatief veel geïnvesteerd in voorzieningen. De uitdaging in de komende jaren ligt in het verbinden van de fysieke en sociale infrastructuur. Het sleutelwoord daarbij is verbinding.

Uitgangspunt van het beleid is dat inwoners die zorg en/of ondersteuning nodig hebben deze in een vroegtijdig stadium en zo dicht mogelijk bij huis, in de buurt, kunnen krijgen. Hiervoor moet er slim gebruik gemaakt worden tussen (combinaties van) voorzieningen in de wijk. Het bevorderen van deelname aan sport- en cultuur wordt ingezet als instrument om te voorkomen dat jongeren later in de problemen komen (preventie). In programma 2 wordt het preventieve jeugdbeleid en het jeugdzorgbeleid beschreven.

De schoolbesturen zijn door de invoering van zowel het passend onderwijs als de transities in het sociale domein nog meer dan in voorgaande jaren belangrijke partners bij de voorbereiding van jongeren op de arbeidsmarkt en de persoonlijke ontwikkeling van jongeren waardoor zij worden voorbereid op een volwaardige deelname aan de samenleving.

Onderwijs & Jeugd

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen

Het kabinet is bezig met de afstemming van onderwijs kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie, de zogenaamde harmonisatie. De bedoeling van het kabinet is om de financiering van het peuterspeelzaalwerk op termijn onder de wet Kinderopvang te brengen. Het kabinet is met de VNG, brancheorganisaties en andere betrokken partijen in gesprek. De gemeenten zijn het vooralsnog niet eens met de kabinetsplannen en hebben een alternatief voorstel aan het ministerie gestuurd. De verwachting was dat in de loop van 2014 meer informatie zou volgen over de verdere uitwerking. De uiteindelijke uitwerking zal in Oosterhout gevolgen hebben voor de vormgeving van de voorscholen en voorschoolse educatie. De verwachte uitwerking is uitgebleven en verwacht wordt dat eind 2015 meer duidelijkheid zal komen.

Cultuur & evenementen

Door de economische crisis zien we dat veel evenementen en culturele projecten moeite hebben om voldoende inkomsten te genereren. Sponsorgelden dalen en ook de inkomsten uit kaartverkoop blijven achter. Gevolg hiervan is dat steeds vaker een beroep gedaan wordt op de activiteiten subsidie (Programmering van de Stad) van de gemeente. Door de stijgende vraag staat het subsidieplafond flink onder druk.

Wat gaan we ervoor doen?

Onderwijs & Jeugd

Opstellen onderwijs(achterstands)beleidsplan 2015-2019

Op 30 oktober 2013 heeft een besluit tot wijziging van het besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 plaatsgevonden. Hiermee werd de duur van de regeling met een jaar verlengd tot en met 2015. Voor de periode na 2015 heeft het rijk in juni 2015 besloten de regeling nogmaals met een jaar te verlengen tot en met 2016. Voor 2015 en 2016 worden met de schoolbesturen afspraken gemaakt en wordt het onderwijsbeleidsplan geactualiseerd

Uitvoering herijking jeugdplan

Doorontwikkelen jeugdplan als vastgesteld in relatie tot de transities in het sociale domein. Het betreft een doorontwikkeling van het bestaande beleid rondom jeugd en preventie die de komende jaren zijn weerslag zal vinden. Hierin zal ook aandacht besteed worden aan de participatie van jongeren in en aan de maatschappij.

Behoud en uitbreiding MBO-voorziening

Met ingang van het schooljaar 2014-2015 is een kleinschalige MBO opleiding gestart op het gebied van transport en logistiek in Oosterhout. Deze opleiding is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de gemeente, het ROC Tilburg, VTL (Vakmanschap op de arbeidsmarkt in Transport & Logistiek) en rijschool Willem Verboon. Samen met ondernemers en onderwijsinstellingen wordt bekeken of er meer kleinschalige MBO opleidingen (mogelijk met baangarantie) in Oosterhout kunnen starten. Hierbij wordt niet alleen naar de doelgroep jongeren gekeken maar ook naar de groep werkzoekenden.

Samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid (de drie o's)

Zie programma 3, ondernemen.

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen

Uitwerking van de harmonisatieopdracht van het rijk in lijn met de door het rijk gegeven richting.

Cultuur & evenementen

Cultuurnota

In 2015 is gestart met het proces om te komen tot een actualisatie van de cultuurnota. In het kader van verbindend bestuur is de opdracht verstrekt aan de cultuurcoaches om samen met het veld aan de slag te gaan. Diverse breed bezochte bijeenkomsten hebben in dit kader plaatsgevonden. Sleutelwoord hierbij was verbinden (zowel binnen de cultuur als ook daar buiten met de thema's identiteit, economie, educatie en sociaal). Samen met de conclusies en aanbevelingen uit het rapport 'Evaluatie Cultuurnota' van de rekenkamer en het onderzoek

naar het cultureel vastgoed van de gemeente vormt dit de basis voor de actualisatie van het cultuurbeleid dat in 2016 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd. We spreken hierbij nadrukkelijk niet over een nota in traditionele zin. Cultuur laat zich immers lastig vangen op papier, omdat het altijd in beweging is. De vorm en inhoud van het cultuurbeleid wordt dan ook sterk bepaald door het culturele veld en de cultuurcoaches. Cultuur is immers niet iets exclusiefs voor de gemeente, maar voor en van iedereen.

Toekomstbestendige bibliotheekvoorziening

Eind 2015 krijgt de bibliotheekvoorziening in Oosterhout zijn definitieve invulling. De centrale vestiging wordt vormgegeven binnen het gerenoveerde pand De Bussel. Samen met Theater de Bussel wordt hier de Huiskamer van Oosterhout gerealiseerd. Per 1 januari 2016 zullen de wijkvestigingen in Dommelbergen en Oosterheide worden gesloten en zal in lijn met eerdere besluitvorming en het coalitieakkoord er een bibliotheekvoorziening in de activiteitencentra Noord en Zuid worden gerealiseerd.

Productiehuis De Pannehoef

Het pand de Pannehoef zal binnen de culturele vastgoed portefeuille worden gehandhaafd. De (conform eerdere besluitvorming hierover) gereserveerde gelden voor het achterstallig onderhoud van de Pannehoef zullen worden aangewend om het gebouw te renoveren/verbouwen tot productiehuis. Hoofddoel hierbij is om De Pannehoef meer toegankelijk te maken en met name de begane grond van het pand meer van een eigentijdse uitstraling te voorzien. Gezien het beperkte beschikbare budget zal samen met stichting Huis voor Amateurs bekeken worden welke aanpassingen prioriteit hebben en binnen het beschikbare budget gerealiseerd kunnen worden. Hiervoor zal 2^e helft 2015 een plan worden opgesteld. Hierbij zal tevens bekeken worden of er een koppeling gemaakt kan worden met werkzaamheden uit de meerjarenonderhoudsplanung van het pand.

Evenementen

In 2016 worden het evenementenbeleid en de beleidsregels voor evenementen in Oosterhout geëvalueerd.

Sport

Programma de Brede Buurt

Het programma de Brede Buurt loopt nog tot en met 2016. In 2016 zal derhalve bekeken worden of en zo ja, hoe het programma na 2016 moet worden voortgezet. Hierbij speelt de rijksbijdrage vanuit de Impuls Combifuncties een belangrijke factor. Vooralsnog zijn er echter geen signalen dat de impuls na 2016 zal worden beëindigd.

Sportaccommodatiebeleid

Medio 2014 zijn de gemeentelijke sportaccommodaties door een onafhankelijke partij geschouwd. De uitkomsten van de schouw geven een goed beeld van de kwaliteit van de sportgerelateerde voorzieningen. Naar aanleiding van de schouw zijn de noodzakelijke investeringen opgenomen in de uitvoeringsplanung van het Sportbedrijf.

Op basis van onder andere de schouw, de vastgestelde uitgangspunten in de beleidsnota "samen sporten en bewegen" is in 2015 gestart met het uitwerken van het sportaccommodatiebeleid. Hierbij wordt rekening gehouden met de met ingang van 4 september 2014 ingegane nieuwe belastingregels inzake het Sportbesluit. Het voornaamste doel van het sportaccommodatiebeleid is te komen tot verduidelijking van de verschillende eigenaars- en beheersrollen. Dit betreft zowel de investeringen (wie betaalt wat?), als het beheer (wie moet wat doen?) van de gemeentelijke sportaccommodaties.

De uitgangspunten welke gelden voor de nieuwe contracten en de nieuwe beheersvormen zullen 2^e helft 2015 met de verschillende verenigingen worden besproken en ter opinierende behandeling aan de raad worden voorgelegd. Het uiteindelijke sportaccommodatiebeleid zal op basis van deze uitgangspunten en de gesprekken met de verenigingen, in 2016 definitief worden vastgesteld.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
Integraal beeld over toekomst Oosterhoutse onderwijs.	Gevolgen in kaart brengen voor schoolgebouwen, diversiteit van het onderwijsaanbod, inspelen op een leven lang leren, invoering passend onderwijs en signalerende rol die onderwijs speelt binnen jeugdzorg	Coalitieakkoord		2016 ev
Uitvoeren IHP	Het op een adequate en voldoende wijze bieden van onderwijshuisvesting (zorgplicht)	Raad	Uitvoeren IHP	2016 ev
Volwasseneneducatie	Voldoende en een kwalitatief goed aanbod.	Wet educatie en beroepsonderwijs	Jaarlijks wordt regionaal een plan opgesteld om tot voldoende en een kwalitatief goed aanbod volwasseneneducatie te komen. Onderdeel hiervan is de invulling van de samenwerkingsafspraken met het ROC West-Brabant. De verplichte inkoop bij de ROC's wordt wel in de komende twee jaren stapsgewijs afgebouwd om naast formele educatietrajecten ook ruimte te geven en middelen vrij te maken voor het non-formele educatieaanbod.	2016 ev -

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Onderwijs & Jeugd			
Onderwijsvoorzieningen in de gemeente	7,7	7,7	7,6
Waardering basisonderwijs in de woonbuurt	7,7	7,7	7,8
Voorzieningen voor jongeren in de gemeente	5,8	6,0	5,6
Cultuur			
Evenementen en festivals in de gemeente	7,6	7,5	7,2
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden minimaal één culturele voorziening in Oosterhout heeft bezocht	63%	58%	31%
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden een voorstelling heeft bezocht in Oosterhout	42%	37%	32%
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden minimaal één vorm van (amateur) kunst heeft beoefend	30%	28%	19%
Culturele voorzieningen in de gemeente	7,1	7,0	7,0
Tevreden over de uitgaansmogelijkheden in de gemeente	7,4	7,3	6,9
Verenigingen/clubs in de gemeente	7,6	7,4	7,5
Sport			
Sportvoorzieningen in de gemeente	7,8	7,8	7,7
Aandeel 18-plussers dat in afgelopen 12 maanden minimaal één sport heeft beoefend	51%	--	56%

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Onderwijs & jeugd			
% schoolverzuim	2,4%	2,5%	-
Omvang voortijdig schoolverlaters 18-	-	-	8
Omvang voortijdig schoolverlaters 18+	-	-	70
Omvang relatief verzuim (aantal meldingen)	-	-	264
Omvang absoluut verzuim (aantal meldingen)*	-	-	149
Omvang thuiszitters (aantal meldingen)	-	-	18
Wet kinderopvang			
- Aandeel tijdig afgehandelde aanvragen	-	-	95%
- Aandeel geïnspecteerde locaties (KDV-BSO-GOB-PSZ)	-	-	100%
- Aandeel geïnspecteerde locaties (VGO nieuw)	-	-	100%
- Aandeel geïnspecteerde locaties (VGO bestaand)	-	-	5%
- Aandeel ingezette handhavingstrajecten	-	-	100%
- Aantal keer geen actie op tekortkomingen	-	-	0
Cultuur & evenementen			
Percentage bevolking dat lid is van de bibliotheek	26%	24,2%	23%
Aantal ingeschreven leners	13.952	13.000	12.500
Aantal bezoekers	267.313	235.000	210.000
Aantal uitleningen	489.171	480.000	370.000
Aantal voorstellingen de Bussel:			
- Professioneel	**	**	100
- Amateur			35
Aantal kaarten			25.000

Aantal bezoekers musea:			
- Huis voor Erfgoed/Speelgoed- en carnavalsmuseum	10.909	15.000	12.000
- Brabant Museum Oud Oosterhout	9.407	12.000	12.000
Aantal verleende activiteiten subsidies binnen dit programma	27	30	35
Sport			
Bezoekersaantallen recreatieoord de Warande	75.234	160.000	250.000
Bezoekersaantallen zwembad de Blikken (open t/m april 2015)	35.379	20.000	n.v.t.
Bezoekersaantallen zwemvoorziening Arkendonk (open t/m juli 2015)	118.955	70.000	n.v.t.
Aantal deelnemers (abonnementen) vanuit minimabeleid	-	-	600
Zwemles vanuit minimabeleid	-	-	30
Aantal deelnemers in samenwerking met OIB recreatieoord de Warande	-	-	500
Aantal deelnemers in samenwerking Gibbon Sport (Outdoor de Warande)	-		500
Aantal dagen verhuur fysiotherapie recreatieoord de Warande	-		80
Aan deelnemers op recreatieoord in samenwerking met de fysiopraktijk Warande	-		50
Aantal deelnemers buitensport/binnensport activiteiten in samenwerking OIB	-		500

* Dit is het totaal aantal meldingen in het schooljaar. Veel meldingen kunnen worden afgedaan door de administratie. Leerlingen blijken wel ingeschreven te staan maar dit is nog niet doorgegeven.

** I.v.m. de renovatie is het theater het seizoen 2014-2015 gesloten. Er zijn daarom geen cijfers opgenomen. Per 1 juli 2015 is het theater verzelfstandigd. Uitgangspunten opgenomen in verzelfstandigingsplan: ca. 45.000 tot 55.000 bezoekers per jaar.

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

(bedragen * € 1.000)

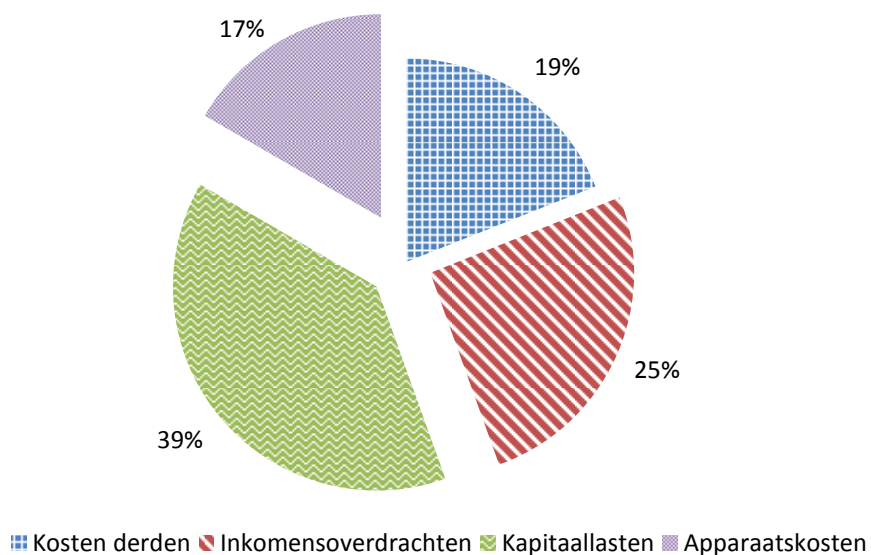
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	17.878	19.034	18.205	17.884	17.934	17.463
Baten	2.966	3.392	3.424	3.498	3.568	3.568
Saldo baten & lasten	14.912	15.642	14.781	14.386	14.366	13.895
Storting in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	2.521	2.790	2.959	2.886	2.550	2.403
Resultaat	12.391	12.852	11.822	11.500	11.816	11.492
Specificatie lasten						
Onderwijs en jeugd	4.806	4.730	4.521	4.421	4.808	4.692
Cultuur en evenementen	5.876	7.080	6.670	6.609	6.358	6.166
Sport	7.195	7.224	7.015	6.855	6.767	6.605
Specificatie baten						
Onderwijs en jeugd	509	475	475	476	476	476
Cultuur en evenementen	992	1.517	1.410	1.414	1.414	1.414
Sport	1.466	1.401	1.539	1.608	1.678	1.678
Mutatie reserves						
Reserve investeringsprojecten	-1.719	-2.478	-2.868	-2.795	-2.459	-2.403
Vrije reserve	-483	0	-91	-91	-91	0
Bestemmingsreserve Santrijgebied	-301	-312	0	0	0	0
Bestemmingsreserve transitie Jeugdzorg	-18	0	0	0	0	0

Investeringsen (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Onderwijs en jeugd:				
- IHP		13.400		
- Baroniocollege		27		
Cultuur en evenementen:				
- De Nieuwe Pannehoef	169	26	23	
- Speelgoedmuseum (Zandheuvel 51)		64		
- Pand bibliotheek Oosterheide				30
Sport:				
- Recreatieoord De Warande		39	80	37
- Sporthal Arkendonk	209		17	
- Sporthal Oosterheide	111	104		
- Gymzaal Ridderstraat		61		
- Gymzaal Slotjesveld			68	
- Gymzaal Dorst				14
- Renovatie kleedkamers buitensport	75	246	154	
- Renovatie velden buitensport			131	399
- Riolering buitensport	55			

Vrije reserve:				
- Sportaccommodatiebeleid	335			
Totaal	954	13.967	473	480

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualisering.

Programma 5

Ruimte & ontwikkeling

Portefeuillehouders: M. Janse-Witte, M.P.C. Willemsen, M.P. Vissers

Ruimte & Ontwikkeling

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Openbare Ruimte

Schone, hele en veilige buurten waarin het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren. Bewoners willen veilig en rustig wonen in een goed verzorgde, groene omgeving. Bedrijven vragen om kwaliteit in winkelcentra en op bedrijfsterreinen. Het bereiken van deze doelstelling is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, burgers en ondernemers.

- Waardering groenvoorzieningen woonbuurt
- Waardering onderhoud groen woonbuurt
- Waardering schoon houden woonbuurt
- Waardering onderhoud wegen en fietspaden
- Waardering straatverlichting in woonbuurt
- Waardering speelplekken voor kinderen in de woonbuurt en gemeente

- Uitvoeren JOR 2016
- Evaluatie onderhoud van openbaar groen

- Aantal klachten en meldingen openbare ruimte
- Aantal uitgevoerde noodreparaties
- Gemiddelde actietijd gladheidsbestrijding
- Aantal buurtbeheerprojecten

	lasten	baten	Saldo
Wegen	7.395	719	6.676
Openbaar groen	4.403	1	4.402
Buurt- en wijkbeheer	452	0	452
Totaal	12.250	720	11.530

Verkeer & Mobiliteit

Het bereikbaar maken en houden van woningen, winkels en bedrijven (voor alle doelgroepen) op een zo efficiënt en veilig mogelijke wijze. Op deze manier de kwaliteiten van "Oosterhout Familiestad" als woon- en werkstad minimaal waarborgen en waar mogelijk verbeteren.

- Fietsmogelijkheden in de gemeente
- Verkeersveiligheid in woonbuurt en gemeente
- Parkeermogelijkheden in woonbuurt en gemeente
- Openbaar vervoer in de gemeente en woonbuurt

- Feitelijke actualisatie van het mobiliteitsplan
- Fietsverbinding Dorst: stappen voor grondverwerving en uitwerking van het bestemmingsplan
- Ingebruikneming Hoogwaardig Openbaar Vervoer verbinding Oosterhout – Breda – Etten-Leur
- Voorbereiding reconstructie Bromtol (krp. Weststadweg/ Technologieweg)
- N629 vaststelling bestemmingsplan 1e fase en opstarten Provinciaal Inpassingsplan voor 2e fase.

- Parkeertarieven (hoog tarief en dagtarief)

	lasten	baten	Saldo
Verkeer	1.472	67	1.405
Openbaar vervoer	156	0	156
Parkeren	2.444	2075	369
Totaal	4.072	2.142	1.930

Natuur, Milieu & Afval

Het beschermen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van het milieu en het langs deze weg leveren van een bijdrage aan een veilige en mensvriendelijke leefomgeving. In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd.

- Waardering inzamelen huisvuil in eigen woonbuurt

- Deelname pilot oplaadpunt elektrisch vervoer
- Pilot toepassing biobased materialen in Contreie
- Green deals sluiten met lokale bedrijven
- Afstemmen gemeentelijke activiteiten duurzaamheid met ONE
- Verduurzamen en energie besparen gemeentelijk vastgoed
- Nieuwe afvalinzamelingmethodes ter besluitvorming voorleggen
- Samenwerking met de buurgemeenten zal worden geïntensiveerd

	lasten	baten	Saldo
Milieu	1.911	2	1.909
Afvalverwijdering	5.801	1.772	4.029
Water en riolering	6.359	411	5.948
Totaal	14.071	2.185	11.886

Ruimtelijke ordening & Wonen

Via een gevarieerd aanbod van woningen en het creëren van ruimte voor bedrijven, ondersteunen van de ambities van "Oosterhout Familiestad". Op die manier wordt ervoor gezorgd dat Oosterhout een aantrekkelijke woon- en werkgemeente is en blijft voor alle categorieën inwoners.

- Waardering eigen woning

- Bestemmingsplannen flexibeler en regelarder
- Vaststelling nieuwe Woonvisie
- Zwaairom: nieuw bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan. Overeenkomst ontwikkelende partijen
- Santrijn: Herinrichting openbaar gebied (deels).
- Contreie: Gefaseerd verder bouw- en woonrijp maken. Hierbij de uitgifte volgend
- Wilhelminahaven: start bouwrijpmaken door

- Verhouding aantal koop- en huurwoningen
- Aantal nieuw toe te voegen woningen
- Verhouding flitsvergunning – overige vergunningen
- Dekkingsgraad, aantal digitale en ouderdom bestemmingsplannen
- Aantal aanvragen planschade en aantal gehonoreerde aanvragen
- Aantal anterieure overeenkomsten
- Benutte bevoegdheid welstandsvrij bouwen
- Aantal rijksmonumenten en afgegeven adviezen, vergunningen en bestuursrechtelijke handhavingszaken hiervoor
- Taakstelling verblijfsgerechtigden en aantal daadwerkelijk gehuisveste verblijfsgerechtigden

	lasten	baten	Saldo
Ruimtelijke ordening	1.798	157	1.641
Huisvesting	1.657	898	759
Grondexploitatie	13.111	13.146	-35
Totaal	16.566	14.201	2.365

Wat willen we bereiken?

Openbare ruimte
Schone, hele en veilige buurten waarin het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren. Bewoners willen veilig en rustig wonen in een goed verzorgde, groene omgeving. Bedrijven vragen om kwaliteit in winkelcentra en op bedrijfsterreinen. Het bereiken van deze doelstelling is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, burgers en ondernemers.
Verkeer & mobiliteit
Het bereikbaar maken en houden van woningen, winkels en bedrijven (voor alle doelgroepen) op een zo efficiënt en veilig mogelijke wijze. Op deze manier de kwaliteiten van “Oosterhout Familiestad” als woon- en werkstad minimaal waarborgen en waar mogelijk verbeteren.
Natuur, milieu & afval
Het beschermen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van het milieu en het langs deze weg leveren van een bijdrage aan een veilige en mensvriendelijke leefomgeving. In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd.
Ruimtelijke ordening & wonen
Via een gevarieerd aanbod van woningen en het creëren van ruimte voor bedrijven de ambities van “Oosterhout Familiestad” ondersteunen. Op die manier wordt ervoor gezorgd dat Oosterhout een aantrekkelijke woon- en werkgemeente is en blijft voor alle categorieën inwoners.

Trends en ontwikkelingen

Openbare ruimte

De functionaliteit en de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte bepalen voor een belangrijk deel het wooncomfort van een stad voor haar burgers. Naast de kwaliteit van woning en de sociale structuur van een buurt is de kwaliteit of uitstraling van de openbare ruimte in de directe woonomgeving daarin mede bepalend. Op het moment dat die openbare ruimte niet op orde is, maakt een stad een verwaarloosde of verpauperde indruk. Ook als die stad allerlei andere maatschappelijke voorzieningen heeft, (zoals sportvoorzieningen, bibliotheken en zorgvoorzieningen), die prima op orde zijn.

De beheerstrategie is gebaseerd op de omvang van beschikbare middelen en gaat uit van een sobere beheersinzet; er is maar net voldoende beheer mogelijk om verdere achterstalligheid te voorkomen.

Met ingang van 2016 zal er echter structureel worden geïnvesteerd in verbetering van de functionaliteit van de openbare ruimte, daar waar onderhoud wordt uitgevoerd. Dit is een trendbreuk met de afgelopen periode.

Verkeer en mobiliteit

Verwacht mag worden dat de automobilititeit (zowel bezit als gebruik) de komende jaren weer aantrekt als gevolg van de economische ontwikkeling.

Door verdunning van huishoudens komen er per saldo meer auto's bij een gelijkblijvend aantal inwoners. Dit heeft ook zijn effect op de parkeerbehoefte in de wijken.

De mobiliteit van ouderen neemt toe. Dit komt deels door de opkomst van elektrische fietsen en daarnaast blijven ouderen langer autorijden.

Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van elektrische fietsen, waardoor mensen zich over grotere afstanden per fiets kunnen verplaatsen. Ook is er een groei van het sportief-recreatief fietsen. Het fietsverkeer is in omvang toegenomen, maar keerzijde is dat de kans op ongevallen en de ernst daarvan toeneemt.

Binnen de nieuwe openbaar vervoerconcessie is de ontwikkelfunctie overgedragen naar de vervoerder (Arriva). De vervoerder heeft daardoor meer ruimte om de dienstregeling (routes, tijden e.d.) aan te passen.

Het bereikbaar houden van Oosterhout, een goed openbaar vervoer, het verbeteren van de verkeersveiligheid en verduurzaming zijn belangrijke speerpunten.

Natuur, milieu & afval

Afvalverwijdering

Vanuit de landelijke overheid wordt steeds meer ingezet op de circulaire economie. Het realiseren Van Afval Naar Grondstof (VANG) vormt daarin een speerpunt. Oosterhout heeft de landelijke norm voor 2017 voor wat betreft de reductie van restafval als een van de weinige gemeenten in de regio behaald. Toch blijft aandacht vereist. Daarin worden nieuwe verwerkingstechnieken op de voet gevolgd. De komende jaren zal een balans gezocht worden tussen de hoogte van de afvalstoffenheffing, het serviceniveau en de realisatie van de doelstellingen op het gebied van afvalrecycling.

Elektrische laadpunten

De gemeente wil elektrisch vervoer blijven stimuleren door het ondersteunen van initiatieven om het aantal laadpalen voor elektrische auto's in Oosterhout te vergroten. Echter in het in 2015 vastgestelde oplaadpuntenbeleid lijkt de prognose voor de te verwachten benodigde openbare laadpalen te hoog te zijn. Er staan nu zes openbare laadpalen op verzoek van e-rijders. De schatting was dat er 40 nodig zouden zijn in 2015. Er staan een zestal verzoeken op een wachtlijst bij de gemeente, maar vanwege het ontbreken van budget kan hier geen medewerking aan worden verleend.

Woningbouw

Het 'Energieakkoord voor duurzame groei' beoogt besparing van energiegebruik, vergroting van het aandeel duurzame energie en vergroting van de werkgelegenheid.

Daarnaast is voor nieuwbouw de verscherpte energieprestatienorm van toepassing en zal vanaf 2020 energieneutraal gebouwd moeten worden (via aanscherping in Bouwbesluit).

Maatschappelijk vastgoed

Steeds meer gemeenten in Nederland zien het belang van het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed biedt dus kansen, maar er is wel een investering voor nodig, en het vereist daadkracht.

Duurzame energieproductie

In de regionale Energievisie voor West-Brabant wordt gestreefd naar een energieneutrale regio op termijn. In 2020 wordt 16% van de energievraag duurzaam ingevuld. Dit vereist een energietransitie, die aansluit bij andere opgaven en potenties in West-Brabant (concurrentiekracht, ruimtevraag, etc.). De regio streeft naar realisatie van 200MW windenergie in 2020 (regionaal bod aan de provincie).

Uitvoering Milieubeleid

Dit betreft de ondersteuning van gemeenten bij de overige ambities uit het Energieakkoord. Het gaat daarbij om het stimuleren en handhaven van energiebesparing bij bedrijven (Wet Milieubeheer), maatregelen ten behoeve van verduurzaming van de sociale huurvoorraad, openbare verlichting, mobiliteit en transport en invulling geven aan de eigen voorbeeldrol in het kader van de circulaire economy (cradle to cradle).

Ruimtelijke ordening & wonen

Wonen

Met de herziening van de Woningwet per 1 juli 2015 heeft het kabinet het werkkterrein van de woningcorporaties ingeperkt (feitelijk tot het bouwen en exploiteren van sociale huurwoningen) en de rol van de gemeente versterkt (gemeente moet een up to date Woonvisie hebben op grond waarvan zij met corporaties prestatieafspraken kan maken). De uitwerking van deze herzieningswet zal op lokaal niveau leiden tot een nieuwe Woonvisie die in 2016 zal worden vastgesteld. Vervolgens zullen op grond van deze nieuwe visie nieuwe prestatieafspraken met Thuisvester worden gemaakt. Tevens zal in dit kader worden gezien of gebruik moet worden gemaakt van de bepalingen van de nieuwe Huisvestingswet om de huisvesting van mogelijk kwetsbare doelgroepen formeel te reguleren.

Hoogspanningstracé 380 kV Zuid-West

Begin 2016 zal de minister van EZ een besluit nemen over het definitieve voorkeurs tracé 380kV hoogspanningsmasten. Op basis van dit besluit zal de gemeente gezien of en zo ja langs welke (juridische) weg zij nog tegen dit besluit wil ageren dan wel uitvoering zal moeten geven aan het besluit van de minister.

Omgevingsrecht

In 2018 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Met deze wet wil het kabinet het omgevingsrecht eenvoudiger maken, waardoor het makkelijker wordt om ruimtelijke projecten te starten en er meer ruimte komt voor maatwerk. De nieuwe omgevingswet heeft ook als doel minder regels en eenvoudigere procedures. Deze landelijke tendens sluit aan bij ons streven naar minder regels voor burgers en bedrijven en meer ruimte voor initiatieven.

Bouwen

Onder de nieuwe Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zullen er meer mogelijkheden zijn voor vergunningsvrij bouwen. Deze trend van een vereenvoudiging en een vermindering van de regels vertaalt zich ook in ons streven naar meer flexibele bestemmingsplannen, welstandsvrij bouwen waar mogelijk en kortere procedures.

Kwaliteitscriteria VTH

Begin 2014 is het wetsvoorstel 'Wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving)' ingediend bij de Tweede Kamer. Aanvankelijk was het voorstel om kwaliteitscriteria ten aanzien van de uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het domein van de Wabo wettelijk te verankeren. In mei 2015 is het wetsvoorstel gewijzigd. Het voorstel is nu om in de wet te bepalen dat gemeenten en provincies de kwaliteitscriteria vastleggen in een verordening. Momenteel werken de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) aan een modelverordening. Het is nog niet duidelijk wanneer het wetsvoorstel wordt behandeld in de Tweede Kamer.

Wat gaan we ervoor doen?

Openbare ruimte

Het dagelijks onderhoud is gericht op het netjes, schoon en comfortabel houden van de voorzieningen. Daarin zullen met ingang van 2016 kruidenrijke vegetaties en bermen tweemaal per jaar worden gemaaid. Dat zal naast een aanzienlijke verbetering van de netheid op langere termijn ook een verbetering van de ecologische kwaliteiten opleveren. Graskanten langs beplanting zullen aan het onderhoud worden toegevoegd, waardoor de verrommeling die op dit moment begint op te treden kan worden gekeerd. Het groot cyclisch onderhoud wordt in het kader van het Jaarprogramma Openbare Ruimte gepland en uitgevoerd. Hierbij zal met ingang van 2016 ruimte zijn voor het aanbrengen van verbeteringen, zoals aanpassingen van het wegprofiel, de aanleg van drempels en het realiseren van betere of extra parkeerplaatsen. Voor het onderhoud van openbaar groen zal in 2016 een evaluatie worden gehouden waarbij wordt nagegaan of de huidige kwaliteitsniveau's en de daaraan gerelateerde onderhoudsinzet voorzien in de ambitie van een aantrekkelijke woon- en werkgemeente.

Verkeer en mobiliteit

Actualisatie mobiliteitsplan

In 2015 wordt het huidige mobiliteitsplan geëvalueerd en wordt een plan van aanpak opgesteld voor een hernieuwing van het mobiliteitsplan. In dit plan van aanpak wordt bepaald op welke modaliteiten wij met nadruk willen inzetten en hoe externe partijen (burgers, ondernemers, belangenorganisaties) worden betrokken bij de hernieuwing van het plan. In 2016 wordt de feitelijke actualisatie van het mobiliteitsplan ter hand genomen, waarbij ook het beleid op het gebied van verkeersveiligheid en fietsverkeer in het plan zal worden geïntegreerd.

Fietsverbinding Dorst

Nader onderzoek moet uitwijzen of het realiseren van een vrijliggend tweerichtingen fietspad langs de Wethouder van Dijklaan en Hoevestraat mogelijk is. Het gewenste tracé van het fietspad loopt over gronden van Staatsbosbeheer en een aantal particulieren. De realisatie van de fietsverbinding door het bosgebied heeft gevolgen voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Om de aanleg van de fietsverbinding en de noodzakelijke compensatie van de EHS mogelijk te maken zullen gronden verworven moeten worden. Tevens zal het bestemmingsplan aangepast moeten worden. In 2016 zullen de noodzakelijke stappen voor grondverwerving en uitwerking van het bestemmingsplan gezet worden met het doel in 2017 de fietsverbinding aan te leggen.

Ingebruikname HOV en vernieuwen busstation

In 2016 wordt de Hoogwaardig Openbaar Vervoer verbinding Oosterhout – Breda – Etten-Leur in gebruik genomen. Met ingebruikname van de HOV wordt lijn 325 (voormalige lijn 10) naar Vrachelen doorgetrokken. De frequentie op de HOV route wordt verhoogd tot 8 ritten per uur in de spits en de reistijd tussen Oosterhout (busstation) en Breda (NS station) wordt verkort door de ingebruikname van de nieuwe busbaan in Breda. Met ingang van de dienstregeling 2016 wordt het nieuwe busstation in Oosterhout in gebruik genomen.

Met de vervoerder (Arriva) zal in 2016 worden gekeken of en hoe de wens om de wijken aan de westzijde van Oosterhout (zoals Houthaven en Oud West) en zwembad de Warande beter te ontsluiten, kan worden ingewilligd.

Bromtol (kruispunt Weststadweg/ Technologieweg)

Volgens planning zal de raad begin 2016 besluiten om de rotonde "bromtol" om te vormen tot een turborotonde. Zowel het aantal aansluitingen als eventueel te treffen aanvullende maatregelen voor de fiets zijn op dit moment nog onderwerp van aanvullende studie. Onder voorbehoud van kredietvotatie door de gemeenteraad zal de reconstructie in 2016 worden voorbereid (o.a. aanvragen subsidie) gericht op uitvoering van de werkzaamheden in 2017.

N629

De N629 wordt in twee fases aangepakt:

Fase 1 betreft de reconstructie van de aansluiting (Oosterhout / Dongen) op de A27. Begin 2016 zou het bestemmingsplan dat reconstructie van deze aansluiting mogelijk maakt, moeten worden vastgesteld. Eind 2016 zou dan met de uitvoering kunnen worden gestart. Fase 2 betreft de reconstructie van de rest van de N629 / Westerlaan (tot het kruispunt met de Steenstraat in Dongen). Hiervoor zou in 2016 een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) in procedure moeten gaan.

N282

In 2015 is de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden door de Provincie gestart. Daarnaast start in 2016 ook de bestemmingsplanprocedure voor de ontsluiting van de Broekstraat op de N282.

Jaarprogramma Openbare Ruimte 2016

In het jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR 2016) zijn projecten opgenomen om de woonwijken die nog geen 30 km-zone zijn, aan te duiden als 30 km-zone. Bij de ingangen naar deze gebieden worden zogenaamde poorten aangebracht.

Natuur, milieu & afval

Afvalverwijdering

In 2016 zullen een aantal nieuwe inzamelmethodes voor besluitvorming worden voorgelegd. De samenwerking met de buurgemeenten zal worden geïntensiveerd om zo voordeel te behalen bij de inzameling en het realiseren van de afval- en milieudoelstellingen.

Elektrische laadpunten

Uitbreiden van het aantal laadpunten voor elektrische auto's door medewerking te verlenen aan initiatieven vanuit de markt mits deze binnen het gemeentelijk parkeerbeleid passen. Daarnaast zal deelgenomen gaan worden aan een mogelijk tweede provinciaal project waarbinnen openbare laadpalen geplaatst worden.

Woningbouw

Ingezet wordt op het verstrekken van informatie ten aanzien van duurzaam (ver)bouwen en het ondersteunen van particulieren via zogenaamde allianties van gemeenten, bouwers, installateurs en partners als stichting ONE en woningbouwcorporatie Thuisvester. Dit is een opgave die de gemeente in BOEL verband wil gaan aanpakken. Samenwerken met deze gemeenten en bovengenoemde partners biedt veel meerwaarde. Zaken waar aan wordt gedacht zijn o.a.

- Bundelen krachten gemeente Breda, Oosterhout en Etten-Leur.
- Bundelen woningcorporaties en initiatieven energiecorporaties.
- Instellen platform.
- Onderzoek naar de werkelijke energielasten in sociale huurwoningen.

Maatschappelijk vastgoed

In 2015 is het maatschappelijk vastgoed qua duurzaamheid (energielabel) geïnventariseerd.

Op basis van die inventarisatie wordt een Plan van Aanpak opgesteld waar welke duurzaamheidsinvesteringen, met een terugverdientijd van maximaal 10 jaar, kunnen worden gedaan. Deze ambitie vraagt om investeringen aan de voorkant, maar heeft daarnaast een positief effect op zaken als de exploitatielasten, comfort, vastgoedwaarde, CO2 uitstoot, etc..

Duurzame energieproductie

De gemeente heeft de ambitie om in 2020 16% duurzame energie lokaal op te wekken. Om dit te kunnen bereiken zal vol ingezet moeten worden op de mogelijkheden die er binnen de gemeente zijn. Via het regionale bod windenergie worden de mogelijkheden bekeken om extra windenergie te realiseren op deels eigen grond. Dit heeft een significant effect op de duurzaamheidsdoelstellingen, en is daarnaast een interessante businesscase voor de gemeente over een periode van 20 jaar.

Naast windenergie, wordt ingezet op toepassing van zonne-energie voor particulieren, organisaties en bedrijfsleven. Ook hierbij wordt nauw samengewerkt met stichting ONE.

Overig

Via de omgevingsdienst zal extra aandacht gevraagd worden voor energiebesparingsmogelijkheden en toepassing van duurzame energie bij bedrijven die vallen onder de Wet Milieubeheer. De gemeente heeft de bevoegdheid om maatregelen met een terugverdientijd korter dan vijf jaar aan bedrijven met een aanzienlijke energievraag, op te leggen.

Bij projecten in eigen beheer past de gemeente het duurzaamheidsprincipe toe zoals in het vervangingssplan Openbare Verlichting en de principes van de circulaire economy (cradle to cradle) toe.

Ruimtelijke ordening & wonen

Wonen

In overleg met de lokale partners wordt een nieuwe Woonvisie opgesteld, die in het eerste kwartaal van 2016 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden. Gelijktijdig worden ook nieuwe prestatieafspraken met Thuisvester gemaakt.

Hierbij zal aandacht worden besteed aan flexibiliteit van het woningbouwprogramma, betaalbaarheid, wonen-zorg-welzijn, duurzaamheid en de huisvesting van bijzondere doelgroepen (zoals statushouders, arbeidsmigranten).

Omgevingsrecht

In het kader van de nieuwe Omgevingswet (per 2018) zal een omgevingsvisie en daarna een omgevingsplan moeten worden vastgesteld (wettelijke plicht). Om die reden wordt tot het moment van invoering ingezet op het zo actueel mogelijk zijn van de bestemmingsplannen zodat deze een goede basis zijn voor dit omgevingsplan en -visie.

Hoogspanningstracé 380 kV Zuid-West

Het gewijzigde tracé heeft ingrijpende gevolgen voor het woon- en leefklimaat in Oosterhout. De realisatie van de masten zal ons inziens leiden tot een onaanvaardbare aantasting van de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente en raakt ook de in het gebied gevestigde (toeristische) ondernemers in hun bedrijfsbelang. Daarnaast is en blijft er onzekerheid over de gevolgen voor de volksgezondheid van dergelijke elektriciteitsmasten. Wij spannen ons tot het uiterste in om de minister alsnog tot andere gedachten te brengen. Mocht dit niet tot het gewenste resultaat leiden, dan zal onze inzet erop gericht zijn de negatieve gevolgen van dit besluit voor Oosterhout tot een minimum te beperken. Wij zullen hierin optrekken met bewoners- en ondernemersorganisaties, met belangenverenigingen en met uw raad.

Dit dossier vergt op een aantal terreinen specifieke expertise van onze gemeente die wij niet zelf in huis hebben. Die zullen wij de komende jaren dus moeten inhuren. Dat brengt extra kosten met zich mee.

Welstand

De in het coalitieakkoord opgenomen evaluatie van welstandsvrij bouwen heeft ertoe geleid dat inmiddels besloten is dat vanaf 1 oktober 2015 op het grootste deel van Oosterhouts grondgebied welstandsvrij mag worden gebouwd (m.u.v. de beschermde stads- en dorpsgezichten, rijks- en gemeentelijke monumenten).

Dit betekent dat in de toekomst adviezen m.b.t. monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten en de excessenregeling door een externe commissie Monumenten zullen worden uitgebracht. Daarnaast blijft advisering door het kwaliteitsteam de Contreie op basis van Beeldregieplan de Contreie aan de orde.

Kwaliteitscriteria VTH

In 2014 is reeds gestart met de implementatie van de kwaliteitscriteria. Het is nog onduidelijk of en wanneer het wetsvoorstel wordt aangenomen. Op het moment dat het wetsvoorstel wordt aangenomen, kan de verordening vastgesteld worden.

RUIMTELIJKE PROJECTEN

De Contreie

Door de economische opleving is de verwachting dat de verkoop van de woningen in de Contreie gestaag voortgang zal vinden. In de tweede helft van 2015 worden de stedenbouwkundige uitwerking (respectievelijk schetsontwerp, voorlopig ontwerp en definitief ontwerp) en aansluitend bouwrijp maken van (respectievelijk ontwerp en bestek) en vervolgens de aanbesteding voorbereid van de Slotlocatie (in de hoek van de Burgemeester Huijbregts Schiedonlaan en het Markkanaal) en Kreeklocatie zodat in 2016 hier gestart zal worden met de bouw van projectmatige woningen. Het woningbouwprogramma van deze locaties is als volgt:

- de Slotlocatie: 170 woningen, waarvan 96 sociale huurwoningen, 22 particuliere huurappartementen en de overige woningen in de koopsector.
- de Kreeklocatie: 117 woningen waarvan 30 grondgebonden particuliere huurwoningen en de overige woningen in de koopsector in diverse prijsklassen.

Daarnaast worden de inspanningen van de verkoop van particuliere kavels verder geïntensiveerd. Om de verkoop van kavels te bevorderen, wordt meer gebruik gemaakt van nieuwe media en een aangepaste website. Verwacht wordt dat op deze manier een nieuwe doelgroep bereikt zal worden.

Medio 2016 zal in de Contreie gestart worden met de voorbereidingen van de ontwikkeling van de bouwlocatie in de hoek van de EVZ en het Markkanaal aan de westkant van het plan. In totaal zullen hier circa 160 woningen gebouwd gaan worden in diverse categorieën.

In diverse buurten in de wijk zijn de woningen opgeleverd zodat de straten in deze buurten woonrijp gemaakt zullen worden. Tegelijk worden maatregelen getroffen om het bouwverkeer zoveel als mogelijk uit de wijk te weren, zodat de overlast voor de bewoners beperkt blijft. Daartoe is een bouwstraat aangelegd aansluitend aan de Heijligerweg aan de westkant van de wijk.

Enkele honderden gezinnen wonen inmiddels in de wijk. Veel aandacht wordt besteed aan het behandelen van wensen en eventuele klachten van nieuwe bewoners. Dat betreft vooral particuliere wensen. Aan de andere kant worden de bewoners betrokken bij de inrichting van

de wijk, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van de plannen voor speelvoorzieningen. Er is overigens inmiddels een tijdelijke speelvoorziening gerealiseerd op de locatie tussen de IJzertijd en het Gebint.

De locatie aan de Hoogte is door onteigening eigendom geworden van de gemeente. De opstallen zullen eind 2015 gesloopt worden waarna deze locatie ingericht zal worden als buurtpark.

Santrijngebied

Begin 2016 zal de parkeergarage worden geopend voor publiek. Inmiddels is ook al gestart met de bouw van de op de parkeergarage gelegen woningen. Zodra deze woningen zijn opgeleverd, zal verder worden gegaan met het herinrichten van het gebied eromheen, zoals Torenplein, Santrijnhof, Waterlooplein en Santrijnpark. De planning is dat dit 2^e helft 2016 start, met een afronding in 2017 voor het Santrijnpark en het Waterlooplein. Het inrichtingsplan voor het Santrijnpark wordt opgesteld in nauwe samenspraak met omwonenden.

Wilhelminahaven

Voor de locatie Wilhelminahaven (vml. MPO terrein) is de planning dat in 2016 gestart wordt met het bouwrijpmaken nadat in 2015 het bestemmingsplan wordt vastgesteld. Het feitelijk bouwen van de woningen start niet voor 2017.

Zwaaikom

Zodra in gezamenlijkheid met de ontwikkelaars van het deelgebied Eiland een aangepaste samenwerkingsovereenkomst is opgesteld, kan verder gegaan worden met het stedenbouwkundig plan. Vervolgens zal dit met name in 2016 worden vertaald in een ontwerp bestemmingsplan dat vervolgens vastgesteld dient te worden.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
Structuurvisie (wordt na 2018 omgevingsvisie)	Actueel houden van visie, gekoppeld aan nieuwe Omgevingswet	Coalitieakkoord 2014-2018	Evalueren en zo nodig actualiseren	2017
Elektrische laadpunten	Stimuleren elektrisch vervoer	Coalitieakkoord 2014-2018	Uitbreiden aantal oplaadpunten voor elektrische auto's	2016 e.v.
Green Deal	Samenwerken met Oosterhoutse bedrijven om duurzame projecten met een maatschappelijk karakter uit te voeren	Lokale klimaatagenda 2013-2020	Uitvoeren van duurzame projecten i.s.m. Oosterhoutse bedrijven.	2016 e.v.
ONE	Stimuleren en ondersteunen van duurzame lokale initiatieven	Lokale klimaatagenda 2013-2020	Afstemmen activiteiten met stichting ONE en waar mogelijk samenwerken.	2016 e.v.
Welstand	M.i.v. 1 okt 2015 is	Raadsbesluit 26	Evaluatie nieuw	2017

	welstand afgeschaft m.u.v. de beschermde stads- en dorpsgezichten, rijks- en gemeentelijke monumenten	mei 2015	beleid (vanaf oktober 2015)	e.v.
Herontwikkeling Santrijgebied	Versterken Centrum functie	Masterplan juni 2012	Voorlopige afronding herinrichting openbaar gebied	2016
Herontwikkeling Santrijgebied	Versterken Centrum functie	Masterplan juni 2012	Realisatie woningen (in 2 fasen)	2016 fase 1
Herontwikkeling Zwaaiomgebied	Woningbouwontwikkeling in plangebied	Coalitieakkoord 2014-2018	Bouwrijp maken	2017
Herontwikkeling Zwaaiomgebied	Woningbouwontwikkeling in plangebied	Coalitieakkoord 2014-2018	Start uitgifte en bouw woningen	2018
(Re)organisatie van de buitendienst Gemeentewerf	Toekomstige financiën op orde. Afvalinzameling efficiënter en tegen lagere kosten organiseren.	Coalitieakkoord 2014-2018	Onderzoek naar mogelijkheden tot privatisering (regionaal) of uitbesteding (regierol) van de afvalinzameling / buitendienst	2016
Opstellen verbeterd gemeentelijk rioleringsplan 2017-2022	een voldoende en functioneel rioleringsstelsel tegen aanvaardbare kosten	Wet Milieubeheer / Wet Gemeentelijke Watertaken	opstellen van het gemeentelijk rioleringsplan met een investeringskalender voor de vijf volgende jaren	2017
Aanpak N629	Verbeteren ontsluiting van onder meer bedrijventerrein Everdenberg Oost	Perspectiefnota 2016	Uitvoering eerste fase	Start eind 2016
Aanleg fietspad Dorst	Veilige fietsverbinding	Perspectiefnota 2016	Start uitvoering	2017
Onderzoek fietspad	Verbetering fietsverbinding Oosterhout-Raamsdonksveer	Coalitieakkoord 2014-2018	Onderzoek (samen met gemeente Geertruidenberg)	2016

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Waardering groenvoorzieningen in de woonbuurt.	7,8	7,9	7,8
Waarderen onderhoud groen in de woonbuurt	6,9	6,4	6,3
Waardering schoonhouden van de woonbuurt	6,9	6,5	6,8
Waardering onderhoud wegen en fietspaden in de woonbuurt	6,8	6,3	6,5
Waardering straatverlichting in de woonbuurt	7,9	7,8	7,9
Waardering eigen woning	7,8	7,9	8,0
Waardering speelplekken voor kinderen in woonbuurt	6,9	6,9	6,7
Waardering openbaar vervoer in de woonbuurt	6,9	6,9	6,7
Openbaar vervoer in de gemeente	6,5	6,7	6,4
Waardering verkeersveiligheid in de woonbuurt	6,6	6,6	6,7
Waardering parkeergelegenheid in de woonbuurt	6,8	7,0	6,9
Parkeermogelijkheden in de gemeente	6,6	6,7	6,6
Waardering inzamelen huisafval in de woonbuurt	7,4	7,4	7,6
Fietsmogelijkheden in de gemeente	7,9	7,9	7,8
Verkeersveiligheid in de gemeente	6,9	6,8	6,8
Speelplekken voor kinderen in de gemeente	6,8	7,0	6,8

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Aantal klachten en meldingen openbare ruimte			
- product wegen	1.046	n.v.t.*	n.v.t.*
- product openbaar groen	1.373	1.500	1.400
- product speelvoorzieningen	72	n.v.t.*	n.v.t.*
- product afval / ongedierte (nieuw)	1.866	2.000	1.700
- product verhardingen	--	900	800
- product verkeer (straatmeubilair, verkeerslichten, parkeerautomaten, stadsafsluitingen)	555	580	450
- product openbare verlichting	802	880	700
- diversen (reiniging en onderhoud, speelvoorzieningen riolering en water, gladheidsbestrijding, evenementen)	994	1.000	900
Gemiddelde actietijd gladheidsbestrijding	2,5 uur	3 uur	3 uur
Aantal buurtbeheerprojecten (incl. buurtpreventie)	17	16	16
Parkeertarieven:			
- Hoog tarief (per uur)	€ 1,90	€ 2,00	€ 2,00
- Dagtarief op 6 locaties, vanaf 1 april 2012	€ 3,80	€ 4,00	€ 4,00
Verhouding aantal koop- en huurwoningen	65-35	65 - 35	65-35
Aantal nieuw toe te voegen woningen	260	316	230
Verhouding flitsvergunningen-overige vergunningen		10%	10%
Aantal actuele digitale bestemmingsplannen en dekkinggraad van de plannen			42 plannen 100%
Aantal bestemmingsplannen/beheersverordeningen ouder dan 10 jaar			1
Aantal aanvragen tegemoetkoming planschade			6
Aantal gehonoreerde aanvragen tegemoetkoming planschade			5
Aantal anterieure overeenkomsten			15

Benutte bevoegdheid welstandsvrij bouwen			250
Aantal rijksmonumenten			82
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor wijzigingen aan rijksmonumenten			5
Aantal adviezen die door monumentencommissie zijn afgegeven m.b.t. rijksmonumenten			7
Omvang bestuursrechtelijke handhavingzaken betreffende rijksmonumenten			2
Taakstelling verblijfsgerechtigden per jaar			130
Daadwerkelijk aantal gehuisveste verblijfsgerechtigden			Taakstelling Rijk

* Met ingang van deze begroting wordt een uitsplitsing van klachten en meldingen op dit product gegeven.

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

(bedragen * € 1.000)

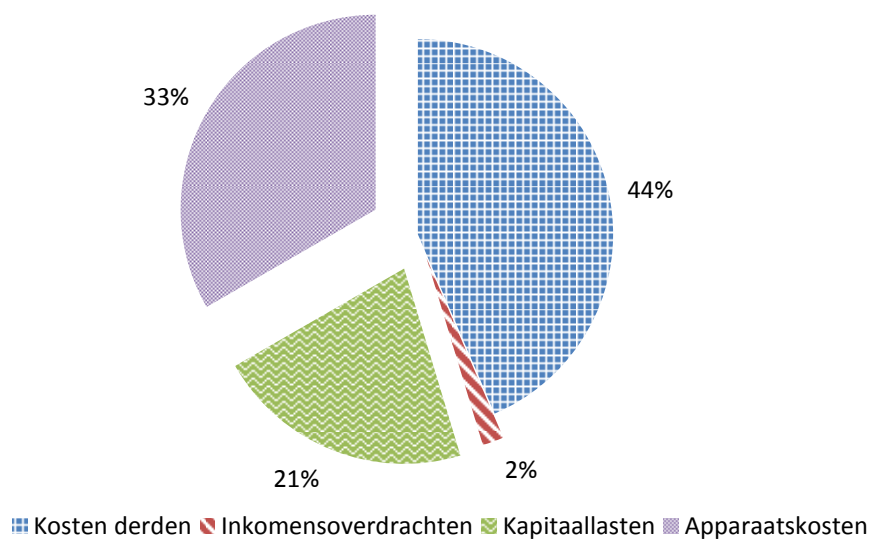
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	41.054	48.012	46.959	50.650	49.163	38.190
Baten	15.875	23.189	19.247	23.556	22.300	11.572
Saldo baten & lasten	25.179	24.823	27.712	27.094	26.863	26.617
Storting in reserves	2.104	253	137	137	137	137
Onttrekking aan reserves	3.509	241	971	862	782	563
Resultaat	23.774	24.835	26.878	26.370	26.218	26.192
Specificatie lasten						
Openbare ruimte	13.049	11.575	12.250	12.029	11.878	11.715
Verkeer en mobiliteit	2.912	3.270	4.072	3.944	3.894	3.719
Natuur, milieu en afval	13.630	13.508	14.070	14.004	14.053	14.168
Ruimtelijke ordening en wonen	11.463	19.659	16.567	20.674	19.337	8.587
Specificatie baten						
Openbare ruimte	835	820	720	743	740	740
Verkeer en mobiliteit	2.088	2.198	2.141	2.200	2.239	2.239
Natuur, milieu en afval	2.713	2.249	2.185	2.176	2.174	2.174
Ruimtelijke ordening en wonen	10.239	17.922	14.201	18.438	17.146	6.419
Mutatie reserves						
Bestemmingsreserve parkeerfonds	506	253	-369	-266	-194	-41
Vrije reserve	-978	-56	0	0	0	0
Investeringsprojecten	-134	-184	-273	-266	-258	-192
Bestemmingsreserve HNG	0	0	-192	-192	-192	-192
Bestemmingsreserve groenfonds	-136	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Buiten Spelen	-32	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	-139	0	0	0	0	0

algemene bedrijfsreserve						
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	-75	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve dienstverlening	-26	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve boekwaarde panden verlagen	-392	0	0	0	0	0

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Openbare ruimte:				
- Wijken en buurten: o.a. Ockenburg, Sterrenlaan, wegen buitengebied, Vrachelsedijk, De Vliert	1.072	800	800	800
- Hoofdwegenstructuur: o.a. Wilhelminakanaal, Statendamweg, Slotlaan, Kromgatweg, Weth. Van Dijklaan, MPO-terrein Bredaseweg, aanpassing Rijksweg	909	730	730	730
- Civieltechnische kunstwerken	-	100	100	100
- Openbare verlichting:	69	550	550	550
- Hoofdgroenstructuur:	156	95	95	95
- Bomencompensatie	-	75	75	75
Verkeer en mobiliteit:				
- Verkeersveiligheidsplan: o.a. Hoofseweg tunnelbak, progr. 30-km zones	462	200	200	200
- Vervanging VRI's	-	350	350	350
- Fietsnota: Kromgatweg	120	50	50	50
- Openbaar Vervoer	55	-	-	-
Natuur, milieu en afval:				
- Riolvervanging o.a. Sirius, Slotlaan, Kanaalsstraat, Wilgenhof	124	500	500	500
- Rioolreparaties	350	450	450	450
- Pompen en gemalen o.a. Van Wijngaardestraat	350	40	40	40
- Rioolmaatregelen	-	960	960	960
- Hemelwaterzorgplicht o.a. Keiweg, Hoofseweg tunnelbak, Van Wijngaardestraat	457	600	600	600
- Cyclische vervanging ondergrondse containers	67	67	67	67
Totale investering	4.191	5.567	5.567	5.567

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualiseringen.

Programma 6

Middelen

Portefeuillehouders: J.W.M. Peters, M. Janse-Witte

Middelen

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat gaan we ervoor doen?

Meting (Output)

Wat mag het kosten?

Gemeentelijke organisatie

Het zo effectief en efficiënt mogelijk en pro-actief (intern) faciliteren van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

- Verhogen brede/flexibele inzetbaarheid gemeentelijk personeel en aansluiting met de arbeidsmarkt
- Nieuw personeelsinformatiesysteem
- Uitwerking verduurzaming gemeentelijk vastgoed stadhuis
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed bij geplande renovaties, bouwkundige – of installatietechnische verbeteringen.
- Afstoten vastgoed dat niet bijdraagt aan maatschappelijke doelstellingen.

- Ziekteverzuim
- Percentage bezwaarschriften tijdig afgedaan
- Percentage (on)gegronde bezwaarschriften
- Aantal WOB-verzoeken% realisatie Business 60+
- Toetsen en evalueren kwaliteitssysteem archiefbestanden
- % te bewaren en geregistreerde archiefbestanden
- Aanwezigheid veilige opslag papier en digitaal
- % geregisteerde bewaartermijn archiefbetanden
- Toepassing vervangingsbesluit archiefbestanden
- % tijdig overgebrachte archiefbestanden naar RAT
- Voeldoen aan eisen Archiefbesluit- en regeling
- Correcte toepassing openbaarheidsbeperkingen gemeenteachivaris

	lasten	baten	Saldo
Sturing	3.496	3	3.493
Ondersteuning	14.274	5569	8.705
Interne dienstverlening	6.835	290	6.545
Totaal	24.605	5.862	18.743

Dekkingsmiddelen

In dit onderdeel is met name een aantal belangrijke gemeentebrede inkomsten- en uitgavenramingen opgenomen, zoals de algemene uitkering gemeentefonds, algemene belastingen, rente-inkomsten en –uitgave. Ook worden in dit onderdeel stelposten opgenomen voor toekomstige gemeentebrede kostenposten als kapitaallasten e.d. die (nog) niet exact toe te delen zijn naar de overige programma's.

- Verruiming lokaal belastinggebied

	lasten	baten	Saldo
Beleggingen	4	6.619	-6.615
Belastingen	737	11.769	-11.032
Gemeentelijke heffingen	218	11.708	-11.490
Algemene uitkering	0	72.186	-72.186
Algemene baten en lasten	1.121	0	1.121
Totaal	2.080	102.282	-100.202

Resultaat

Dit onderdeel bevat de stortingen en onttrekkingen aan reserves en het begrote resultaat van de gemeente.

	lasten	baten	Saldo
Resultaat	580	0	580
Reserves	2.750	5.372	-2.622
Totaal	3.330	5.372	-2.042

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke organisatie
Het zo effectief en efficiënt mogelijk en pro-actief (intern) faciliteren van de gemeentelijke bedrijfsvoering.
Administratieve doorbelastingen
Dit onderdeel heeft vooral een financieel technisch karakter en wijkt daarmee ook sterk af van de andere programma's doordat een inhoudelijk programma ontbreekt.
Dekkingsmiddelen
In dit onderdeel is met name een aantal belangrijke gemeentebrede inkomsten- en uitgavenramingen opgenomen, zoals de algemene uitkering gemeentefonds, algemene belastingen, rente-inkomsten en –uitgave. Ook worden in dit onderdeel stelposten opgenomen voor toekomstige gemeentebrede kostenposten als kapitaallasten e.d. die (nog) niet exact toe te delen zijn naar de overige programma's
Resultaat
Dit onderdeel bevat de stortingen en onttrekkingen aan reserves en het begrote resultaat van de gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Gemeentelijke organisatie

Veranderingen volgen elkaar in snel tempo op. De samenleving wordt complexer. De gemeente is daardoor kwetsbaarder geworden: denk hierbij aan beeldvorming in de media, de vraag naar meer transparantie, uitwisseling van informatie en opinies via internet, kritischere maatschappij, etc. Daarnaast hevelt het Rijk taken over naar gemeenten, tegen een lager budget en is de uitkering uit het gemeentefonds fors verlaagd. Dit zet de dienstverlening onder druk. Verder heeft de gemeente ook nog te maken met de voortschrijdende digitalisering, de vergrijzing, het vooruitzicht van een krappere wordende arbeidsmarkt en vervagende gemeentegrenzen. Ontwikkelingen waarop de gemeente tijdig moet inspelen om niet achterop te raken.

Personeel

De vergrijzing van de beroepsbevolking heeft een bovengemiddeld effect op het ambtelijk apparaat van de lokale overheid. Door bezuinigingen zijn veel tijdelijke contracten niet verlengd. Tegelijkertijd krijgen gemeenten steeds meer taken uit te voeren, hebben te maken met lopende reorganisaties, onzekerheid over toekomstige ontwikkelingen, precieze hoogte van de bezuinigingen en de rol die de gemeente moet spelen.

De steeds toenemende dynamiek van maatschappelijke ontwikkelingen vraagt om voortdurende aanpassing van organisatie en werkwijzen. Mensen zijn daarin de kritische succesfactor.

Management en medewerkers moeten goed kunnen omgaan met deze veranderingen.

Dekkingsmiddelen

In het belastingplan 2016 zijn door het Rijk plannen geschetst om het lokale belastinggebied van gemeenten te vergroten. Recentelijk heeft een door de VNG ingestelde commissie een aantal aanbevelingen gedaan voor een vernieuwde vormgeving van de gemeentelijke financiën die de (verruimde) verantwoordelijkheid van gemeenten weerspiegelt.

De 'Commissie Financiële ruimte voor gemeenten', onder leiding van de voorzitter Alexander Rinnooy Kan, voorziet in haar advies "Bepalen betekent betalen" vooralsnog een belastingverschuiving van circa 4 miljard euro van Rijk naar gemeenten. Voor wat betreft de verruiming van het lokaal belastinggebied komt de Commissie tot de volgende aanbevelingen:

- Verbreding onroerende-zaakbelastingen; hieronder wordt begrepen de herinvoering van de OZB voor de gebruikers van woningen en het afschaffen van verplichte OZB-vrijstellingen.
- Invoeren Ingezetenenheffing (bedrag per meerderjarige inwoner).

Het zou de gemeenten vrij moeten staan of zij beide of slechts één van deze heffingen willen invoeren. Daarnaast heeft de commissie een aantal aanbevelingen gedaan om de overige lokale heffingen te vereenvoudigen.

Wat gaan we ervoor doen?

Gemeentelijke organisatie

Personeel

De opgaven waar we als gemeente voor staan bieden op het gebied van personele inzet een tweetal uitdagingen:

- het verhogen van de brede en flexibele inzetbaarheid van de medewerkers door o.a. de aandacht te besteden aan opleiding en ontwikkeling en aan de vitaliteit van de medewerkers. Daarbij is extra zorg voor de vergrijzing van het totale personeelsbestand.
- de aansluiting met de arbeidsmarkt: de match met gekwalificeerde medewerkers waarbij we aandacht besteden aan een evenwichtige leeftijdsopbouw van het personeelsbestand. Gezien de huidige leeftijdsopbouw betekent dit dat we inzetten op vergroening van het personeelsbestand.

Personeelsinformatiesysteem

Vanaf 1 januari 2016 wordt gewerkt met een nieuw personeelsinformatiesysteem. Dit systeem biedt, naast een volledig ondersteunde salarisverwerking, ook vele mogelijkheden voor medewerkers om P&O aangelegenheden – digitaal – zelf te regelen.

Hiervoor worden in 2016 diverse P&O processen (verder) gedigitaliseerd, zoals onder andere muteren eigen gegevens, declaraties- en overwerk, etc.

Verduurzaming vastgoed

In 2015 is gestart met de projectopdracht verduurzaming gemeentelijk vastgoed stadhuis, in 2016 wordt dit verder uitgewerkt. Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid en energieverbruik.

Het project draagt bij aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en energieverbruik van gemeentelijke gebouwen. Momenteel worden alle gemeentelijke panden voorzien van een energielabel.

Duurzaamheid is een breed begrip, waaronder ook verstaan wordt het voorkomen van sloop van een bestaand gebouw om vervolgens nieuwbouw te realiseren. Verduurzaming vindt plaats ten tijde van geplande renovatie, bouwkundige- of installatietechnische verbeteringen.

Afstoten vastgoed

Er wordt steeds nadrukkelijker naar de functie van het vastgoed gekeken. De vraag of het vastgoed bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen, die door de beleidsafdelingen worden geformuleerd, staat hierbij centraal. Veranderingen van de functies van bestaand vastgoed kunnen aanleiding geven tot herpositioneringen van het vastgoed. Voorbeelden uit het verleden zijn de

sloop van enkele buurthuizen en de voormalige brandweerkazerne en de verkoop van slotje Brakestein. Een aantal andere panden is in 2015 in de verkoop gegaan; dit betreft de objecten Heuvel 23 (H19), Sperwerstraat 9 (Outflow) en bibliotheek Oosterheide (Gentiaanstraat 14). In 2016 en volgende jaren wordt deze lijn doorgezet.

Dekkingsmiddelen

Verruiming lokaal belastinggebied

Het Belastingplan 2016 en de herziening van het belastingstelsel wordt op Prinsjesdag bij de Tweede Kamer ingediend. De gemeente volgt de ontwikkelingen actief en zal op de geëigende momenten met de gemeenteraad in gesprek gaan over de gevolgen hiervan en de te maken keuzes die hiermee samenhangen.

Meerjarenperspectief

Onderwerp	Wat willen we bereiken?	Bron	Wat gaan we hiervoor doen?	Jaar
N.v.t				

Metingen

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Gemeentelijke organisatie			
Aantal formatieplaatsen per duizend inwoners (<i>excl. formatie unit Equalit</i>)	7,2	7,2	7,2
Ziekteverzuim gemeente Oosterhout	4,2%	5,0%	5,0%
Percentage bezwaarschriften dat binnen 18 weken na afloop van de termijn voor het indienen van bezwaar is afgedaan (binnen wettelijke termijn)	97%	95%	95%
Percentage gegronde bezwaar –en beroepschriften Awb	8%	15%	10%
Aantal WOB-verzoeken	67	55	55
Businesscase 60+: realisatie in % van de BC60+			100%
Proces- en informatiemanagement (Interne dienstverlening)			
Toetsen en evalueren kwaliteitssysteem voor het bewaren van archiefbescheiden, voor het laatst uitgevoerd in het jaar (verantwoording wordt tweejaarlijks opgesteld).			2016
% van de te bewaren archiefbescheiden dat is opgenomen in het overzicht (papier & digitaal).			Papier: 100% Digitaal: 100%
% van de archiefbescheiden dat is geregistreerd op basis van het metadatasysteem (papier en digitaal)			Papier: 100% Digitaal: 100%
Aanwezigheid veilige opslag papier en digitaal (criteria?)			Papier: ja

			Digitaal: ja
% van alle archiefbescheiden waarvan de bewaartermijn is geregistreerd obv Selectielijst gemeentelijke en intergemeentelijke organen			100%
Toepassing van vervangingsbesluit van papieren door digitale archiefbescheiden. Is het besluit (college) aanwezig. Is de werkwijze conform besluit?			Ja Ja Ja
% van archiefbescheiden dat tijdig is overgebracht naar de archiefdienst (RAT)			100%
Aanwijzing archief bewaarplaats die aan de eisen voldoet van de Archiefbesluit- en regeling (RAT): JA/NEE			Ja
In hoeverre voldoet de aangewezen archief bewaarplaats aan de eisen van Archiefbesluit- en regeling (RAT): %			100%
Correcte toepassing van openbaarheidsbeperkingen door gemeente archivaris: ja / nee			Ja

Wat gaat het kosten?

Kosten en opbrengsten

(bedragen * € 1.000)

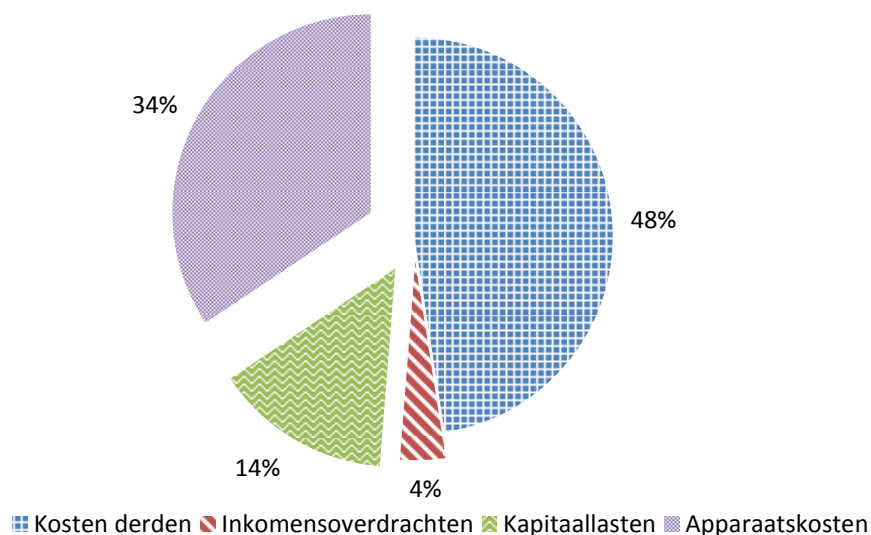
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	24.234	19.956	26.822	26.286	26.388	26.691
Baten	99.318	116.835	123.071	119.711	119.044	119.005
Saldo baten & lasten	-75.084	-96.879	-96.249	-93.425	-92.656	-92.314
Storting in reserves	2.914	1.973	2.277	2.627	2.864	3.040
Onttrekking aan reserves	1.237	483	846	377	363	350
Resultaat	-73.407	-95.389	-94.818	-91.175	-90.155	-89.623
Specificatie lasten						
Gemeentelijke organisatie	19.318	18.253	24.605	23.723	23.313	23.139
Administratieve doorbelastingen	4.331	1.034	137	-15	-15	-15
Dekkingsmiddelen	585	669	2.080	2.578	3.090	3.567
Specificatie baten						
Gemeentelijke organisatie	2.204	1.433	5.862	5.887	5.887	5.887
Administratieve doorbelastingen	17.970	14.055	14.927	14.109	13.741	13.614
Dekkingsmiddelen	79.145	101.347	102.283	99.715	99.416	99.504
Mutatie reserves						
Investeringsprojecten	-1.048	-295	-553	-377	-363	-350
Rente bijschrijving reserves	2.442	1.808	2.061	2.627	2.864	3.040
Bestemmingsreserve SSC	350	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	-48	0	0	0	0	0

doorontwikkeling						
Vrije reserve	-87	0	-293	0	0	0
Bestemmingsreserve 60+	122	165	216	0	0	0
Bestemmingsreserve IZA gelden	-54	-189	0	0	0	0

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2016	Meerjarenraming		
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Gemeentelijke organisatie:				
- Projecten informatieplan	295	245	245	245
- Gemeentewerf	86			
- Stadhuis		48	92	203
- E-portaal website	20	20	20	
- Opschonen en digitaliseren archieven		180		
- Vervangen bureaustoelen		120		
- Tractiemiddelen	480	407	370	208
Vrije reserve:				
- Onderhoud & verduurzaming stadhuis		320	3.500	
- Dienstverlening	-1.800			
- BC 60+	-635			
- Brandweerkazerne Den Hout	250			
Totaal	-1.304	1.340	4.227	656

Belangrijke mutaties

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.5. Actualiseringen.

5. Paragrafen

De volgende paragrafen zijn opgenomen in de programmarekening. Deze zijn verplicht conform de wettelijke voorschriften.

84	Lokale heffingen
89	Weerstandsvermogen
106	Onderhoud kapitaalgoederen
117	Treasury (financiering)
120	Bedrijfsvoering
122	Verbonden partijen
126	Grondbeleid
129	Subsidieverlening
131	EMU-saldo

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen van de financiële functie die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Gezien het belang van de betrokken onderwerpen en vanwege het feit dat de raad in het duale stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad een overzicht heeft van de betrokken onderwerpen en voor die onderwerpen een instrument heeft om de kaderstellende en controlerende taak uit te voeren.

5.1 Lokale heffingen

Politiek akkoord 2014-2018

Over de onroerende zaakbelasting en overige belastingen en heffingen is het volgende opgenomen in het politiek akkoord 2014-2018. Dit betreffen de beleidsmatige uitgangspunten voor de komende periode.

Belastingcapaciteit OZB

Als de onroerendezaakbelasting wordt verhoogd, dan gebeurt dit met maximaal het inflatiepercentage.

Overige belastingen en heffingen

Uitgangspunten voor de overige belastingen en heffingen zijn in principe:

- De retributies (vergoeding voor een dienstverlening) zijn kostendekkend;
- Milieuheffingen (met name afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn kostendekkend.
- De overige leges e.d. worden jaarlijks maximaal verhoogd met het inflatiepercentage, tenzij er een beleidsmatige aanleiding bestaat tot een verlaging of grotere verhoging te komen.

Overzicht gemeentelijke heffingen

Er zijn diverse gemeentelijke heffingen. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste gemeentelijke heffingen weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Onroerende zaakbelasting	11.248	11.172	11.283
Afvalstoffenheffing	4.669	4.457	4.841
Rioolheffing	5.980	6.633	6.649
Hondenbelasting	306	294	293
Toeristenbelasting	209	178	178
Precario	79	97	103
Leges vergunningverlening openbare orde en veiligheid	32	22	9
Leges burgerzaken	930	1.033	1.260
Leges bouwvergunningen	936	962	894
Marktgelden	60	68	61
Parkeer opbrengsten (parkeerautomaat, vergunning en naheffing)	1.989	2.131	2.075
Totaal	26.438	27.047	27.646

Ontwikkeling lokale lastendruk

De ontwikkeling van de lokale lastendruk zal worden doorberekend bij het aanbieden van de raadsnota met de belastingverordeningen die in december in de raad zullen worden behandeld.

Onroerende zaakbelasting

Vanaf 2007 vindt jaarlijkse herwaardering van de onroerende zaken plaats, waarbij voor het jaar 2016 de waardepeildatum ligt op 1 januari 2015. De Woz-waarden en tarieven waarmee gerekend is om tot in de begroting 2016 opgenomen opbrengst te komen, zijn nog gebaseerd op de waarde per 1 januari 2014. Dit betekent dat op basis van de nieuwe waardering de tarieven worden herberekend op basis van de in de begroting opgenomen totale opbrengst. Dit kan echter pas plaatsvinden nadat alle objecten in Oosterhout gewaardeerd zijn.

Met de wetwijziging van 1 januari 2008 zijn de beperkingen aan de opbrengsten onroerende zaakbelastingen opgeheven. Vanaf die datum wordt gewerkt met de macronorm voor verhoging van de opbrengsten onroerende zaakbelastingen. Voor 2015 wordt deze macronorm pas vastgesteld in september. De verwachte inflatie voor 2015 bedraagt volgens het CPB naar verwachting 1,0% (conform de maatstaven loonvoet sector overheid en netto materieel overheidsconsumptie).

Ten behoeve van de begroting 2016 is een raming gemaakt voor de verwachte opbrengst onroerende zaakbelasting. Op basis van de huidige inzichten wordt een opbrengst verwacht van € 11.283.000. Dit is een stijging van € 111.000 ten opzichte van de begroting 2015. Deze stijging is het gevolg van de inflatiecorrectie (1,0%).

Ontwikkeling van de tarieven onroerende zaakbelasting

De tarieven onroerende zaakbelasting zijn aangepast conform de beleidsuitgangspunten opgenomen in het politiek akkoord 2014-2018. Alle tarieven zijn berekend op basis van een percentage van de Woz-waarde. Ten behoeve van de begroting 2016 is de totale OZB-opbrengst verhoogd met 1,0% ter compensatie van de inflatie. De werkelijke percentages zijn nog afhankelijk van de herwaarderingen en wordt in de raad van december vastgesteld in de belastingverordening 2016.

Tarieven OZB	2012	2013	2014	2015	2016
Eigendom woning	0,1001%	0,1069%	0,1169%	0,1172%	0,1184%
Eigendom niet-woning	0,1560%	0,1660%	0,1731%	0,1780%	0,1798%
Gebruik niet-woning	0,1242%	0,1319%	0,1384%	0,1349%	0,1362%

Afvalstoffenheffing

Met ingang van 2013 wordt de afvalstoffenheffing berekend op basis van gedifferentieerde tarieven (diftar). De tarieven zijn daarbij opgebouwd uit een vast en variabel gedeelte. In de onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die via de afvalstoffenheffing verhaald worden. Uitgangspunt hierbij is dat de tarieven kostendekkend worden vastgesteld. Echter vanwege de verwachte daling van de tarieven voor verwerking in 2017 is gekozen alleen het vastrecht beperkt te verhogen. In totaal wordt begrotingstechnisch € 520.867 onttrokken aan de voorziening reiniging. In december zullen de tarieven ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
(Meer) jarenplan afvalverwijdering	72.095	26.419	65.675
Inzamelen Huisvuil	3.530.615	3.111.213	3.566.379
Inzameling via Milieustraat	1.106.856	1.009.312	921.124
Inkomsten droge component, milieustraat en bedrijfsafval	-1.612.133	-1.451.905	-1.349.608

Veegkosten	299.795	310.398	276.617
Subtotaal kosten activiteiten	3.397.228	3.005.437	3.480.187
Kapitaallasten	396.762	470.203	519.937
Kosten van aanslagoplegging en -inning	145.893	196.774	148.279
Kosten van kwijtschelding	235.930	279.000	279.000
Kosten van oninbaarheid	41.982	19.000	19.000
BCF ('fictieve' compensabele BTW)	524.243	486.645	543.208
Totale kosten te verhalen via tarieven	4.742.038	4.457.059	4.989.611
Netto opbrengst	4.750.396	4.457.059	4.468.744
Mutatie voorziening	-8.358	-	520.867

Op basis van de verwachte hoeveelheden en de begrote lasten voor afval inzameling en verwijdering zijn de onderstaande tarieven berekend.

Omschrijving	Begroting 2015	Aantallen 2016	Begroting 2016
Verdeling van de kosten over de tarief onderdelen			
Vastrecht		49%	2.534.400
Ledigingen/Inworpen		18%	870.059
Kilo's		33%	1.585.152
Tarieven			
Vastrecht	95,00	23.040	100,00
Per lediging container	2,16	317.000	2,16
Per inworp ondergrondse verzamelcontainer	2,29	152.000	2,29
Per kilo restafval (grijze container)	0,35	3.200.000	0,35
Onttrekking aan de voorziening voor matiging alle tarieven			-520.867

Rioolheffing

Op 1 januari 2008 is de Wet gemeentelijke watertaken in werking getreden. Deze wet voorziet in de mogelijkheid om een wettelijke verbreding van het gemeentelijke rioolheffing te regelen en regelt ook 3 gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van hemelwater, afvalwater en grondwater. Via het verbrede rioolheffing is het voor de gemeente ook mogelijk om de kosten van de nieuwe taken (hemelwater en grondwater) te verhalen op de aansluitingen. De begroting 2015 is gebaseerd op het VGRP 2012-2016 welke in maart 2012 is vastgesteld door de gemeenteraad.

In de onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die via de rioolheffing verhaald worden. Uitgangspunt hierbij is dat de tarieven kostendekkend worden vastgesteld. Er is gekozen om de tarieven per m3 te matigen via de voorziening riolering niet-woningen, zodat het tarief niet verhoogd hoeft te worden. In december zullen de tarieven ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Jaarplan riolering en water	810.944	1.104.793	837.425
Verzamelen rioolbeheergegevens	25.960	24.850	24.850
Monitoring en telemetrie	49.313	55.000	55.000
Onderhoud pompen en gemalen	185.642	143.154	197.660
Reiniging riolering	186.614	233.701	224.950
Onderhoud riolering	154.069	131.500	124.896
Veegkosten	299.795	310.398	276.617
Kosten van water	276.633	294.128	261.034
Subtotaal kosten activiteiten	1.988.969	2.297.524	2.002.432
Kapitaallasten	3.101.902	3.336.209	3.579.709

Zakelijke lasten CWA	46.438	31.500	31.500
Kosten van aanslagoplegging en -inning	62.444	65.665	69.720
Kosten van kwijtschelding	239.561	170.000	235.000
Kosten van oninbaarheid	37.087	12.000	12.000
BCF ('fictieve' compensabele BTW)	673.791	719.802	788.417
Totale kosten te verhalen via tarieven	6.150.192	6.632.700	6.718.778
Netto opbrengst	6.017.289	6.438.459	6.437.220
Mutatie voorzieningen	132.904	194.241	281.558

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de kosten met ingang van 1 januari 2015 worden verdeeld over niet-woningen en woningen in de verhouding 20% en 80%. Hiermee wordt het bestaande beleid van de verhouding 30% en 70% gewijzigd. De begroting 2015 is op dit voornemen uit het coalitieakkoord gebaseerd.

Op basis van de verwachte hoeveelheden en de begrote lasten voor het rioolstelsel zijn de onderstaande tarieven berekend.

Omschrijving	Begroting 2015	Aantallen 2016	Begroting 2016
Verdeling van de kosten over de tarief onderdelen			
Woning		80%	5.323.022
Niet-woning		20%	1.330.756
Tarieven			
Vastrecht per aansluiting woning	228,00	22.980	234,00
Vast bedrag eerste 500 m3 niet-woning	312,00	1.680	348,00
Tarief per m3 geloosd afvalwater niet-woning	0,89	534.000	0,89
Onttrekking voorziening niet-woning matiging tarief per m3			-277.680

Hondenbelasting

Voor het houden van honden zijn inwoners van Oosterhout hondenbelasting verschuldigd voor het aantal maanden dat de honden gehouden worden.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de tarieven vanaf 2012 opgenomen.

(bedragen x € 1)	2012	2013	2014	2015	2016
Per 1 ^e hond	58,56	59,52	60,72	62,16	62,76
Per volgende hond	117,12	119,04	122,44	125,40	126,60
Per kennel	373,68	379,32	386,88	396,48	

Toeristenbelasting

Voor het houden van verblijf door personen in Oosterhout die niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie staan ingeschreven wordt toeristenbelasting geheven. Deze belasting wordt geheven aan campings, bungalowparken en hotels, die gevestigd zijn in Oosterhout. In de onderstaande tabel is de tariefsontwikkeling vanaf 2012 opgenomen.

(bedragen x € 1)	2012	2013	2014	2015	2016
Per overnachting	0,67	0,68	0,69	0,70	0,70

Naast het berekenen van een vast bedrag per persoon / per nacht, zijn er een aantal toeristische bedrijven die gebruik maken van een forfaitaire regeling. Deze forfaitaire regeling zal worden aangepast. Hiertoe is een voorstel in voorbereiding. In de begroting 2016 is nu nog geen rekening gehouden met een verandering in de opbrengsten toeristenbelasting die hierdoor mogelijk optreedt.

Leges burgerzaken

De leges burgerzaken is een (veelal gedeeltelijke) vergoeding voor bepaalde diensten/producten die door de gemeente aan de burger worden verleend. De leges Burgerzaken zijn gesplitst in een drietal leges:

- Burgerlijke Stand,
- Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)
- Overige stukken Publieksdiensten (waaronder de reisdocumenten en rijbewijzen)

De hoogte van de gemeentelijke leges Burgerzaken kan voor de meeste producten door de gemeente zelf worden bepaald. Voor een aantal producten / diensten heeft het Rijk een maximum vastgesteld. Dit zijn voornamelijk producten die in feite door het Rijk worden geleverd maar via de gemeente, waar men woonachtig is, kunnen worden aangevraagd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere reisdocumenten, verklaringen omtrent het gedrag, naturalisaties en documenten ingevolge de Vreemdelingenwetgeving (verblijfs- en vestigingsvergunningen).

Overigens staan de totale inkomsten vanuit deze leges onder druk omdat steeds meer (semi) overheidsinstanties en door de overheid aangewezen personen (pensioen-fondsen, notarissen, gerechtsdeurwaarders etc.) rechtstreeks de GBA kunnen raadplegen. Hierdoor hoeven de burgers zelf steeds minder bewijsstukken / uittreksels uit de GBA aan te vragen.

Leges bouwvergunningen

Voor het (ver)bouwen van een object worden bouwleges opgelegd. Deze leges worden berekend op basis van een percentage van de bouwkosten boven een minimum.

Kwijtschelding

Voor mensen uit de lagere inkomensgroepen, die te maken hebben met bijzondere omstandigheden, bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding aan te vragen van riool- en afvalstoffenheffing. De gemeenteraad heeft besloten dat bij de beoordeling de 100%-bijstandsnorm wordt gehanteerd. Dit in afwijking van de landelijke norm van 90%. Hierdoor kan iemand met nagenoeg geen vermogen en een inkomen op bijstandsniveau volledige kwijtschelding krijgen van de gemeentelijke heffingen.

Mensen die bekend zijn bij de afdeling ISC via de uitkeringsadministratie worden automatisch kwijtescholden, zij ontvangen dan ook geen aanslagbiljet.

De volgende bedragen zijn in de begroting 2016 en meerjarenramingen 2017 tot en met 2019 opgenomen ten behoeve van de kwijtscheldingen.

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	235.930	279.000	279.000
Kwijtschelding rioolheffing	239.561	170.000	235.000
Kwijtschelding hondenbelasting	11.892	6.000	6.000
Totaal	487.383	455.000	520.000

Gemeentelijke belastingcapaciteit in %

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie

van hun gemeente. Eén van deze kengetallen betreft de belastingcapaciteit van de gemeente. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

	Gemeentelijke belastingcapaciteit (in %)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	260,92	247,84	250,37
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	192,00	228,00	234,00
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	208,00	189,00	194,00
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	660,92	664,84	678,37
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in T-1	697,00	704,00	716,00
	Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	94,5%	94,4%	94,7%

5.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de financiële robuustheid van de begroting weergegeven. Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
- C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

A. Weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld de aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen structurele en incidentele weerstandscapaciteit. Met het eerste worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Met de incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

1. De post onvoorzien. Deze bedraagt € 270.000;
2. De onbenutte belastingcapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

3. Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves;
4. Eventuele stille reserves.

De post onvoorzien

In de begroting is jaarlijks een post onvoorzien opgenomen van € 5,00 per inwoner. Deze post bedraagt jaarlijks € 270.000. In 2014 is daadwerkelijk € 217.500 ten laste van deze post gebracht.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden, die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. De belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente Oosterhout zijn OZB-inkomsten, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn beiden begroot op een kostendekkend niveau. Dit betekent dat hierin geen onbenutte capaciteit aanwezig is.

In het bestuursakkoord tussen de regering en de VNG is meegenomen dat met ingang van 2008 de verhoging van de OZB-tarieven niet meer is gemaximeerd. Het vervallen van de limitering OZB mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Binnen de OZB is er dus wel sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Onderstaand is berekend dat er een onbenutte belastingcapaciteit is van circa € 4,7 miljoen. Dit is de ruimte ten opzichte van de tarieven die landelijk vastgesteld zijn om te kunnen worden toegelaten als artikel 12 gemeente.

Bedragen * € 1.000

	Waarde 2015	Tarief 2015	Tarief artikel 12 (2016)	Bruto Opbrengst 2016*	Bruto opbrengst tarief art 12**	Onbenutte capaciteit
- woningen eigenaar	5.202.021	0,1172%	0,1889%	6.148	9.826	3.678
- niet woningen eigenaar	1.666.153	0,1780%	0,1889%	2.991	3.147	156
- niet woningen gebruiker	1.579.460	0,1349%	0,1889%	2.144	2.983	839
Totaal				11.283	15.956	4.673

* Dit is inclusief 1% indexatie van de OZB zoals voorgesteld in de perspectiefnota 2016.

** Gebaseerd op WOZ-waardes 2015, dus als indicatief te beschouwen.

Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves

Algemene reserve

De doelstelling van de algemene reserve is:

1. het tijdelijk opvangen van negatieve exploitatieresultaten. De benodigde omvang is sterk afhankelijk van de interne beheersing van de bedrijfsprocessen. Als de planning- en controlcyclus goed functioneert dan zullen via bijsturing tekorten/overschotten in de uitvoering van de begroting met behulp van een aanpassingsproces in uiterlijk 2 à 3 jaar weer worden gecorrigeerd.
2. onvoorzienbare externe ontwikkelingen op te vangen.

Het minimale niveau van de algemene reserve is in 2010 door de gemeenteraad vastgesteld op € 5 miljoen. Iedere vier jaar wordt de hoogte van de algemene reserve heroverwogen. De algemene reserve is en blijft te allen tijde vrij besteedbaar.

Vrije reserve / bestemmingsreserves

De vrije reserves en bestemmingsreserves (m.u.v. reserve investeringsprojecten) zijn allen vrij te besteden voor de diverse doeleinden. De bestemmingsreserves zijn wel gelabeld voor bepaalde doeleinden, maar de raad kan te allen tijde besluiten hier een ander doel aan te geven. De ontwikkeling van de vrije reserve is beschreven in het hoofdstuk investeringen van de financiële begroting. De reserves hebben zich als volgt ontwikkeld cq gaan zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen * € 1.000

Incidentele weerstandscapaciteit	Ultimo 2013	Ultimo 2014	Ultimo 2015	Ultimo 2016
Algemene reserves	5.129	5.231	5.283	5.283
Vrije reserve	17.739	14.693	16.185	17.760
Reserve grondexploitatie	19.856	20.020	25.265	24.446
Overige bestemmingsreserves*	25.565	21.899	14.188	11.534
Totaal	68.289	61.843	60.921	59.023

* De reserve investeringsprojecten en SSC/ICT worden bij de bepaling van het weerstandsvermogen buiten beschouwing gelaten.

In bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit worden vrijwel alle reserves meegenomen. Dit is ook toegestaan bij het bepalen van het weerstandsvermogen; de raad kan immers bepalen de reserves voor een andere doel in te zetten. Het is echter zo dat er reeds bestedingsdoelen aan de bestemmingsreserves hangen en dat geldt ook voor een groot deel van de

vrije reserve. Als de incidentele weerstandscapaciteit wordt gezuiverd van deze 'claims' ontstaat het volgende beeld:

Bedragen * € 1.000	
Incidentele weerstandscapaciteit	Ultimo 2016
Algemene reserves	5.231
Vrije reserve*	5.557
Reserve grondexploitatie**	15.974
Overige bestemmingsreserves	0
Totaal	26.762

* Binnen de vrije reserve is alleen het gedeelte waar nog geen claim op ligt meegenomen.

** Bestaat uit de algemene bedrijfsreserve van de GREX en het niet-geclaimde deel van BoVo.

Bij het vaststellen van de nota risicomanagementbeleid, zal ook worden vastgelegd hoe het weerstandsvermogen binnen de gemeente Oosterhout wordt bepaald.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als de marktwaarde van de bezittingen (activa) van de gemeente de boekwaarde daarvan overstijgt, het kan hier zowel gaan om vaste activa (panden) als financiële activa (aandelenkapitaal). Voorwaarde voor het opvoeren van deze stille reserves in de weerstandscapaciteit is dat de activa direct verkoopbaar zijn indien de gemeente dat zou willen. De aandelen die in het bezit zijn van de gemeente zijn momenteel niet vrij verhandelbaar. Ook de gemeentelijke gebouwen kunnen een stille reserve bevatten, echter omdat deze veelal nodig zijn voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken, zijn zij niet direct te gelde te maken. De conclusie is dat we wel een stille reserve bezitten, deze is echter slechts deels aanwendbaar in onze weerstandscapaciteit, omdat de aandelen en een groot deel van de gemeentelijke panden niet direct verhandelbaar zijn.

Bedragen * € 1.000				
Post	Totaal Eigen Vermogen*	Aandeel Oosterhout	Boekwaarde Oosterhout	Stille reserve Oosterhout
Brabant Water NV	483.813	2,78%	238	13.450
NV Bank Nederlandse Gemeenten	3.582.000	0,06%	88	2.149
Rewin NV	555	5,92%	9	32
Totaal	4.066.368		335	15.631

* Gebaseerd op jaarrekeningen 2014

Dit betekent dat er stille reserves zitten in het Oosterhoutse aandelenbezit van ruim € 15,6 miljoen. Omdat deze 'stille reserves' echter niet direct verhandelbaar zijn, kiezen wij ervoor om deze niet direct te betrekken bij het weerstandsvermogen.

Conclusie weerstandscapaciteit

Bedragen * € 1.000	
Post	
Structurele weerstandscapaciteit	4.943
Incidentele weerstandscapaciteit	26.762
Totale weerstandscapaciteit	31.705

De gemeente Oosterhout beschikt hiermee over een weerstandscapaciteit van € 31,7 miljoen. Op diverse reserves liggen momenteel al claims, vanwege geplande uitgaven, maar de gemeenteraad kan besluiten om de reserves op een andere manier in te zetten. Dit vraagt dan uiteraard wel om

een herprioritering. Duidelijk is dat de Oosterhoutse ambitie om te investeren in de stad op termijn leidt tot een kleinere reservepositie en dus een lagere weerstandscapaciteit.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag onderstaande kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. In de tabel is tevens aangegeven in welke paragraaf een nadere berekening van deze kengetallen is opgenomen.

	Paragraaf	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Netto schuldquote	5.4. Treasury	44,4%	63,9%	55,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	5.4. Treasury	45,8%	65,3%	57,0%
Solvabiliteitsratio	5.4. Treasury	121,4%	120,8%	117,7%
Structurele exploitatieruimte	6.14. inci B&L	6,3%	2,9%	2,9%
Grondexploitatie	5.7. Grondbeleid	28,3%	28,4%	21,9%
Belastingcapaciteit	5.1. Lokale heffingen	94,5%	94,4%	94,7%

- **De netto schuldquote** wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het begrotingstotaal. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinancien' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende.
- **De solvabiliteitsratio** wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Dit geeft de mate aan waarmee het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinancien' is aangegeven dat wanneer eensolvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.
- **De structurele exploitatieruimte** is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met inachtneming de dotaties aan de reserves. Dit kengetal geeft aan hoeveel structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen norm aanwezig voor het niveau van dit kengetal.
- **Grondexploitatie.** Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van de GREX in verhouding tot de totale gemeentelijke inkomsten. Er is geen norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van de GREX voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente.
- **De belastingcapaciteit** geeft de gemiddelde lasten uit hoofde van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hier is geen norm voor. Een ratio hoger dan 1 betekent dat de lasten hoger zijn dan landelijk gemiddeld.

De financiële kengetallen m.b.t. de schuldquote en de solvabiliteit liggen ruim binnen de norm van de VNG. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig vooruitblikkend perspectief. Hier is zichtbaar dat dit percentage een dalend verloop kent, hetgeen betekent dat er steeds minder 'vrije' ruimte binnen de begroting aanwezig is. Het kengetal grondexploitatie kent in meerjarenperspectief een dalende trend. Dit is een positieve ontwikkeling, omdat dit betekent dat de totale boekwaarde van de grondexploitatie verder afneemt, waardoor de risico's voor de gemeente lager worden.

Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de gemeente Oosterhout aan de gestelde normen voldoet. Echter kengetallen kunnen vooral in onderlinge samenhang waardevolle informatie geven. Van belang is om te kijken naar de ontwikkelingen van deze kengetallen over de jaren heen.

B. Risico's

Tegenover de hierboven geïnterpreteerde weerstandscapaciteit staan de risico's die de gemeente loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd. De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Mogelijke voor- of nadelen op exploitatieposten worden hier niet als risico gedefinieerd.

De onderstaande risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's verstaan wij derhalve: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Het gaat om de volgende zaken:

Algemene uitkering	
Omschrijving:	De hoogte van het gemeentefonds is afhankelijk van de uitgaven die het rijk doet. Dit noemen we 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer de rijksoverheid minder uitgeeft, ontvangen we als gemeente ook minder algemene uitkering. Het tempo en hoogte van het economisch herstel zijn hierbij belangrijk en geeft dat de hoogte van de algemene uitkering moeilijk voorspelbaar is. Reeds verschillende malen hebben rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt in haar grootste inkomsten. Dit risico blijft aanwezig, zeker gezien het huidige economisch klimaat.
Impact:	De afgelopen jaren is de hoogte van de algemene uitkering zeer wisselend geweest. Hierdoor is er weinig tijd geweest om kortingen adequaat op te vangen.
Maatregelen:	De beheersing rondom de algemene uitkering is een onderdeel van onze P&C- cyclus. Hiervoor maken we periodiek (na elke circulaire) een analyse op van de gevolgen voor de gemeente Oosterhout. Eventuele tekorten cq. overschotten als gevolg van een lagere of hogere algemene uitkering worden in het financiële beeld van het eerstvolgend P&C-product meegenomen. Hierbij hanteren wij in beginsel het uitgangspunt "in = uit". Bij het Rijk is (namens wethouders financiën van 70 gemeenten) aandacht gevraagd voor meer stabiliteit en voorspelbaarheid van de algemene uitkering, zodat de gemeente tijdig kan inspelen op veranderingen.

Integratie-uitkering transities / 'Sociaal deelfonds'	
Omschrijving:	Om de nieuwe taken die in de vorm van de drie transities op de gemeente af zijn gekomen is één integratie-budget toegevoegd aan de Algemene Uitkering. De eerste jaren moet, naast de algemene budgetkorting, echter ook nog rekening gehouden worden met herverdeeffecten. De budgetverdeling

	is in 2015 gebaseerd op historische kosten, maar men gaat toewerken naar een objectief verdeelmodel. De effecten hiervan zijn opgenomen in de mei-circulaire 2015. De omvang van deze korting is fors te noemen, temeer omdat kortingen in deze omvang niet eerder waren aangekondigd. Dit leidt tot onvoorspelbare situaties en dus moeilijk te sturen.
Impact:	De kortingen die opgelegd worden, zijn niet op te vangen door te blijven bieden wat we altijd al boden. Keuzes zijn nodig en onvermijdelijk. Bij de herverdeling is gebleken dat Oosterhout een nadeelgemeente is. Met name voor de jeugdzorg en de AWBZ loopt het budget terug. Het totaal beschikbare budget voor de drie transities loopt volgens de huidige inzichten terug van € 27,7 miljoen in 2015 naar € 23,3 miljoen in 2019.
Maatregelen:	Het weerstandsvermogen van de gemeente Oosterhout is bij de jaarrekening 2013 en 2014 reeds verhoogd door het positieve saldo grotendeels toe te voegen aan de vrije reserve en de bestemmingsreserve sociaal domein. Uitgangspunt is en blijft dat de transities worden gefinancierd met de budgetten die de gemeente van het rijk ontvangt. Als blijkt dat die gelden niet toereikend zijn, zal het beleid moeten worden aangepast. Zo'n beleidswijziging is echter niet van de ene op de andere dag ingevoerd en heeft ook niet van de ene op de andere dag (financieel) effect. Om deze (tijdelijke) tegenvallers die zo ontstaan, op te vangen is in het verleden reeds het weerstandsvermogen van de gemeente verhoogd.

Decentralisatie van taken richting gemeenten	
Omschrijving:	Per 1 januari 2015 worden er taken op het gebied van jeugdzorg, AWBZ en de participatiewet overgeheveld van het Rijk naar de gemeenten. In de eerste jaren na de overgang van deze taken richting de gemeente zijn (financiële) nadelen ten opzichte van de begroting niet ondenkbaar.
Impact:	AWBZ - Sinds het voornemen om extramurale begeleiding te decentraliseren zijn er diverse keren wijzigingen aangebracht in de transitie AWBZ-Wmo. Op 8 juli 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de nieuwe Wmo 2015, die per 1 januari 2015 wordt ingevoerd. Vanaf die datum houdt de huidige AWBZ op te bestaan en wordt nieuwe Wet langdurige zorg van kracht (behandeling in de Eerste Kamer dient nog plaats te vinden). Vanaf die datum verdwijnt ook de functie extramurale begeleiding uit de AWBZ en krijgen gemeenten een uitbreiding van hun verantwoordelijkheid in het kader van de Wmo. Er is dus geen sprake van het overnemen van deze functie of taak door de gemeente. - In de meicirculaire 2014 is het definitieve bedrag voor de transitie AWBZ-Wmo 2015 bekend gemaakt. Dit bedrag bedraagt ongeveer € 7,2 miljoen. - Deze nieuwe verantwoordelijkheid gaat gepaard met een efficiencykorting van in het eerste jaar 11% op de AWBZ-uitgaven aan extramurale begeleiding (oplopend tot 25% in de komende jaren). * Naast deze nieuwe taak wordt tegelijkertijd vanaf 1 januari 2015 een bezuiniging van 32% op het budget Huishoudelijke Hulp ingevoerd, oplopend naar 40% vanaf 2016. Voor bestaande cliënten is er sprake van een overgangsrecht. Voor cliënten met een indicatie voor extramurale begeleiding houdt het overgangsrecht in dat zij hun recht op hun huidige zorg behouden tot

uiterlijk 1/1/2016 of tot het einde van hun indicatie in 2015. Voor cliënten beschermd wonen waarvoor hun recht op beschermd wonen komt te vervallen geldt een overgangstermijn van ten minste vijf volle kalenderjaren. Dit betekent dat de gewenste omslag die van gemeenten wordt verwacht om de nodige transformatie (en daarmee bezuiniging) uit te voeren slechts voor een deel vanaf 1 januari 2015 kan plaats vinden. Alleen voor nieuwe cliënten kan deze verandering direct worden ingezet.

Jeugdzorg

In 2015 was de rijksuitkering voor uitvoering van jeugdzorg gebaseerd op historisch gebruik: door zorgaanbieders/-verzekeraars/-kantoren geleverde gegevens van het zorggebruik per gemeente over 2013 bepalen het toegekend budget.

Een budgetverlaging was reeds aangekondigd als gevolg van het zogenaamde objectief verdeelmodel en een te behalen efficiencykorting van 3%. Na publicatie van de meicirculaire 2015 blijkt het budget met ingang van 2016 verder af te nemen als gevolg van:

1. de startstreepdiscussie: het rijk verlegt het basisjaar voor bepaling van de budgetten van 2013 naar 2014;
2. een extra uitname gerelateerd aan het feit dat een aantal cliëntgroepen van de Jeugdwet naar de Wet Langdurige Zorg zijn overgegaan (Wlz-indiceerbaren).

Het lijkt geoorloofd dat de gemeente minder budget ontvangt voor zorggebruik die ze niet hoeft te leveren en voor taken die ze niet hoeft uit te voeren, echter op dit moment hebben wij onvoldoende informatie om aan te geven of het verlaagde budget toereikend zal zijn voor de gemeentelijke jeugdtaken.

Participatiewet

Met de komst van de Participatiewet is er geen instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. De Participatiewet biedt echter wel de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Personen die op 31 december 2014 een Wsw-dienstbetrekking hebben, behouden hun oude rechten

Vanaf 1 januari 2015 zal de Wajong alleen nog toegankelijk zijn voor personen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Personen die niet tot deze categorie behoren kunnen geen beroep meer doen op de Wajong en zullen voor ondersteuning onder de Participatiewet vallen. Personen die op 31 december 2014 een Wajong-uitkering ontvangen, zullen worden herkeurd, maar ze behouden hun Wajong-uitkering. Bij het aan het werk helpen van personen met een arbeidsbeperking wordt een belangrijke rol toebedeeld aan regionale werkbedrijven. In dit regionale werkbedrijf worden onder andere de afspraken gemaakt met werkgeversorganisaties over de invulling van de banenafspraken uit het sociaal akkoord.

Het jaar 2015 moet beschouwd worden als het implementatiejaar van de Participatiewet. De eerste periode laat ook zien dat op onderdelen op landelijke niveau bijstellingen plaatsvinden. Deze bijstellingen hebben vervolgens invloed op het gemeentelijk beleid en de uitvoering van de Participatiewet.

Maatregelen:	In de begroting zijn de drie transities budgetneutraal opgenomen. Ook de toegepaste budgetkortingen vanuit het Rijk vanaf 2016 zijn integraal verwerkt in de beschikbare budgetten. Bij de jaarrekening 2013 is een groot deel van het positief saldo toegevoegd aan de vrije reserve om als zodanig het weerstandsvermogen te vergroten. Daarnaast is er een bestemmingsreserve sociaal domein gevormd van bijna € 3,1 miljoen. Hierdoor kunnen eventuele tegenvallers op het gebied van de transities worden opgevangen.
---------------------	--

Juridische Procedures Hulp bij het Huishouden	
Omschrijving:	In oktober 2014 heeft de gemeenteraad in het kader van de Wmo 2015 ingestemd met het voorstel om de huishoudelijke hulp vanaf 1 januari 2015 anders te gaan organiseren. Naar aanleiding van deze beleidswijziging en de brief die cliënten met een indicatie voor Hulp bij het Huishouden (HbH) hierover hebben ontvangen, is een groot aantal bezwaarschriften ingediend en loopt er een groot aantal juridische procedures.
Impact:	Deze juridische procedures brengen een financieel risico met zich mee. Bezwaarfase Indien het bezwaar gegrond moet worden verklaard, kan een proceskostenvergoeding van toepassing zijn. Deze vergoeding kan enkel worden toegekend indien de cliënt wordt vertegenwoordigd door een professionele rechtsbijstandsverlener. Hiervan is sprake bij ongeveer 340 bezwaarschriften. Uitgaande van dit aantal en de maximale proceskostenvergoeding bedraagt het financiële risico in de bezwaarfase in het slechtste geval ongeveer € 335.000,-. Doordat de bezwaarschriften ongegrond zijn verklaard, is in eerste instantie geen proceskostenvergoeding toegekend. Dit kan echter alsnog van toepassing worden naar aanleiding van de uitspraak van de Rechtbank in een (eventuele) beroepsfase. Ingebrekestelling Aangezien wij op een deel van de bezwaarschriften geen besluit hebben genomen binnen de daarvoor geldende termijn, hebben wij 335 ingebrekestellingen ontvangen. Ook aan een te honoreren ingebrekestelling zijn kosten verbonden, oplopend tot een maximumvergoeding van € 1.260,- per ingebrekestelling. Het financiële risico bedraagt daarmee ongeveer € 425.000,-. De Rechtbank dient echter nog uitspraak te doen over de juistheid van deze ingebrekestellingen. Beroepsfase Naar aanleiding van de beslissing op bezwaar hebben tot dusver ongeveer 250 cliënten of diens gemachtigde(n) beroep aangetekend. Dit brengt een extra financieel risico met zich mee op het moment dat de Rechtbank het beroep gegrond verklaart. Uitgaande van dit aantal en de maximale proceskostenvergoeding bedraagt het financiële risico in de beroepsfase ongeveer € 245.000,-. Hoger beroep

	Tegen de uitspraak in de beroepsfase kan door de cliënt of diens gemachtigde enerzijds, of de gemeente anderzijds in hoger beroep worden gegaan (Centrale Raad van Beroep). Aangezien op dit moment niet in te schatten is of en in hoeveel zaken er in hoger beroep wordt gegaan, zijn de financiële gevolgen hiervan op dit moment niet in te schatten. Compensatie cliënten Uiteindelijk gaat het om het oordeel van de Centrale Raad van Beroep over het Oosterhoutse beleid met betrekking tot de huishoudelijke hulp. Mocht dit oordeel zijn dat ons beleid niet past binnen de kaders van de Wmo 2015 dan moet het beleid worden aangepast. Er volgt dan mogelijk ook een tegemoetkoming aan de cliënt ter compensatie van de gederfde huishoudelijke hulp. Hoeveel/welke cliënten gecompenseerd moeten worden en of de compensatie moet plaatsvinden met terugwerkende kracht is deels afhankelijk van de inhoud van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en deels van politieke keuzes. Om enigszins een inschatting te kunnen maken van het financiële risico dat hieraan verbonden is, kunnen de volgende aannames worden gedaan: - Van de 1550 HbH-clianten (eind 2014) ontvangen er ongeveer 500 bijzondere bijstand voor huishoudelijke hulp. Met betrekking tot die situaties kan worden gesteld dat er daardoor geen sprake is van derving. Bij ruim 1000 cliënten die de huishoudelijke hulp zelf moeten bekostigen, is dit wel het geval. - In 2014 was er gemiddeld sprake van 3 uur huishoudelijke hulp per week. - In 2014 was het gemiddelde tarief € 21,40 per uur (HbH1).
Maatregelen:	Uiteraard wordt er een zo sterk mogelijk verweer gevoerd in de juridische procedures, ten einde het beleid in stand te houden. Daarnaast wordt nagegaan of met betrekking tot het grote aantal bezwaren van één raadsman bepalingen ten aanzien van samenhangende zaken kunnen worden toegepast, waarmee de kosten van de juridische procedures (met name de proceskostenvergoedingen) enigszins kunnen worden beperkt.

Verbonden partijen / Gemeenschappelijke regelingen	
Omschrijving:	In de paragraaf verbonden partijen wordt inzicht gegeven in de aard, omvang en betekenis van de privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente Oosterhout een bestuurlijk en/of financieel belang heeft en daarmee ook risico's loopt.
Impact:	Verbonden partijen zijn verplicht om in hun begroting en jaarstukken een risicoparagraaf op te nemen waarin de door de verbonden partij onderkende risico's zijn opgenomen. Over het algemeen is de afspraak gemaakt dat verbonden partijen er geen eigen reserves op na houden, maar dat men zich, ingeval een risico zicht daadwerkelijk voor doet, wendt tot de deelnemende gemeenten om dit op te vangen. Hiermee loopt de gemeente Oosterhout een direct financieel risico.
Maatregelen:	De ontwikkeling van de risicoparagraaf van alle verbonden partijen zal worden gemonitord via vertegenwoordiging in het AB/DB.

Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant (OMWB)	
Omschrijving:	Sinds 1 januari 2013 levert de OMWB als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden-en West-Brabant. Deze taken worden op basis van een Gemeenschappelijke Regeling in opdracht van 27 gemeenten en de provincie Noord Brabant uitgevoerd. De deelnemers aan deze regeling hebben de uitvoering van het verplichte deel van de VTH milieutaken ondergebracht bij de OMWB. Daarnaast heeft een aantal deelnemers de OMWB opdracht gegeven aanvullende verzoektaken uit te voeren.
Impact:	De OMWB is als Verbonden partij verplicht om de begroting en jaarstukken een risicoparagraaf op te nemen waarin de door de verbonden partij onderkende risico's zijn opgenomen. Op dit moment is er geen goedgekeurde begroting 2016 wat betekent dat de organisatie onder scherp toezicht valt van de provincie. Wat tot nu toe wel duidelijk is dat er op verschillende vlakken risico's worden gelopen zoals ten aanzien van achterblijvende omzet, mismatch, frictiekosten en informatievoorziening. Het totale risico wordt momenteel door ons ingeschat op 10% van de begrotingsomvang van de OMWB maal het Oosterhoutse aandeel hierin.
Maatregelen:	De ontwikkeling van de risico's worden gemonitord via vertegenwoordiging in het AB.

Rente / treasury	
Omschrijving:	De gemeente Oosterhout heeft geld vanuit de markt aangetrokken om de gewenste investeringen te kunnen realiseren. Momenteel is deze rente erg laag en ook lager dan de intern gehanteerde rekenrente. Hier wordt in de begroting rekening mee gehouden en hierdoor ontstaat ieder jaar extra financiële ruimte binnen de exploitatie. Eventuele verschillen tussen de werkelijke rente en de intern gehanteerde rente kunnen voordelige of nadelige gevolgen hebben voor de begroting. Indien de rente stijgt dan kan dit tot meerjarige budgettaire consequenties (lees extra bezuinigingen) leiden.
Impact:	Jaarlijks wordt in de begroting een inschatting gemaakt van het budgettair effect van de rentevoordelen (zgn. bespaarde rente). Voor 2016 wordt op basis van de verwachte rente op dit moment een totaal budgettair voordeel becijferd van € 1.150.000. Deze financiële ruimte wordt ook daadwerkelijk opgenomen in de begroting. Wanneer de rente harder stijgt dan verwacht, betekent dit dat het rentevoordeel minder hoog is en er dus een nadeel ontstaat in de exploitatie. Dit werkt dan ook door naar toekomstige begrotingen.
Maatregelen:	Er zijn intern maatregelen genomen om deze risico's te beheersen en te mitigeren. Deze zijn veelal vastgelegd in het treasurystatuut. Deze risico's worden beperkt door de renteontwikkeling voortdurend te volgen en verschillende rentevisies naast elkaar te leggen. Daarnaast zorgen we in de leningenportefeuille voor een goede spreiding in looptijd van de leningen.

Huisvesting statushouders	
Omschrijving:	Oosterhout heeft een taakstelling gekregen ten aanzien van het huisvesten van statushouders. Voor 2015 bedraagt dit aantal 93 en is

	hoger dan voorheen. Op dit moment liggen we op schema bij de invulling van deze taakstelling. Ook voor het jaar 2016 wordt een hogere taakstelling verwacht. Dit brengt extra kosten voor uitkeringen, huisvesting en maatschappelijke begeleiding met zich mee.
Impact:	Voor wat betreft de uitkeringskosten is het de vraag hoe de ontwikkeling van de uitkeringen binnen onze gemeente zich verhoudt tot de landelijke ontwikkelingen. Alle gemeenten hebben te maken met een extra taakstelling voor huisvesting van statushouders. Het macrobudget zal dan hieraan aangepast worden en dit betekent dan ook voor Oosterhout een aanpassing van het budget. Voor wat betreft de kosten van inrichting is het uitgangspunt dat hiervoor leenbijstand wordt verleend. Deze dient dus door betrokkene terugbetaald te worden. Voor een deel kan dit echter wel leiden tot een verhoging van de kosten van minimabeleid. Ook dient hier gedacht te worden aan de kosten voor (tijdelijk) huisvesting. Er zal wel sprake zijn van extra kosten voor maatschappelijke begeleiding (uitgevoerd door Surplus Welzijn). Vergoeding die hiervoor van het rijk ontvangen worden € 1.000 per statushouder, zal niet toereikend zijn. Vooralsnog kan dekking van deze kosten gevonden worden binnen het Participatiebudget. Het risico bestaat echter dat een verdere stijging van deze kosten niet meer volledig opgevangen kan worden binnen de bestaande budgetten.
Maatregelen:	De realisatie van het aantal gehuisveste statushouders monitoren en bij dreigende achterstanden tijdig het Rijk en de provincie informeren.

VTH kwaliteitscriteria	
Omschrijving:	De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is de basis voor een groot deel van de vergunningen in het domein van de fysieke leefomgeving¹. De regelgeving in het Wabodomein is complex. Het gevolg daarvan is dat de landelijke uitvoering van deze regelgeving niet altijd even transparant en voorspelbaar is en dat er onvoldoende sprake is van een gelijkmatige aanpak. Om de uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) in het Wabo-domein eenduidiger te maken, zijn landelijk kwaliteitscriteria opgesteld. Deze kwaliteitscriteria maken inzichtelijk welke kwaliteit verwacht mag worden bij de uitvoering of de invulling van de VTH-taken.
Impact:	Uit de VTH-kwaliteitscriteria komen tal van verbeterpunten naar voren die opgepakt dienen te worden. De beoogde datum van inwerkingtreding van de wet is niet behaald, waardoor het ook nog niet volledig duidelijk is wat de impact is van deze wet op onze organisatie.
Maatregelen:	Niet in alle gevallen is op dit moment al een keuze te maken in de oplossingsrichting. In de komende periode wordt dit verder onderzocht en geïmplementeerd. In het verbeterplan is daartoe per verbeteractie een mogelijke oplossingsrichting met de bijbehorende risico's vastgelegd.

Opvang dak- en thuislozen

Omschrijving:	Het Stedelijk Kompas regio Breda wordt op dit moment vanwege de veranderingen in de Wmo aangepast. De gemeente Breda als centrumgemeente stelt voor de regio een "Beleidskader kwetsbare groepen" op als doorontwikkeling van het Stedelijk Kompas dat loopt t/m 2015. Binnen dat beleidskader is ook de nieuwe taak "Beschermd wonen" opgenomen. Dit is ook een verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. In dat nieuwe beleidskader wordt gewerkt vanuit verantwoordelijkheden centrumgemeente en regiogemeenten en zal duidelijk worden hoe verder om te gaan met kwetsbare groepen waaronder dak- en thuislozen. Wat is en wordt de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente en wat is en wordt de verantwoordelijkheid van de regiogemeenten?
Impact:	In die situatie bestaat evenzeer een verantwoordelijkheid voor Oosterhout maar het is momenteel nog onduidelijk welke consequenties deze precies heeft. Het nieuwe beleidskader Kwetsbare groepen regio Breda zal hierin meer duidelijkheid brengen.
Maatregelen:	De eventuele financiële consequenties van de veranderingen in dit beleidskader zullen taakstellend moeten worden opgevangen binnen de WMO.

Parkeergarage Santrijn	
Omschrijving:	Als gevolg van de conjuncturele ontwikkelingen staan parkeeropbrengsten (tijdelijk) onder druk. Op zichzelf hoeft dat geen probleem op te leveren voor de exploitatie van de parkeergarage in het Santrijngebied. Op het moment dat echter besloten zou worden tot verlaging van de parkeertarieven, zou het parkeerfonds ernstig onder druk komen staan waardoor de exploitatie van de parkeervoorziening in gevaar komen.
Impact:	De parkeergarage Santrijn kent een onrendabele top, welke gedekt wordt uit het parkeerfonds. Wanneer de parkeerinkomsten (en daarmee de vulling van het parkeerfonds) achterblijft, betekent dit een verlies voor de gemeente.
Maatregelen:	Het parkeerfonds wordt periodiek geactualiseerd op basis van recente ontwikkelingen. Op deze manier worden problemen tijdig gesignaleerd.

Invoering Vennootschapsbelasting	
Omschrijving:	Op basis van nieuwe wetgeving zijn alle overheidsondernemingen per 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Per activiteit binnen de gemeente moet worden beoordeeld of sprake is van een belastingplichtige onderneming en indien dat het geval is moet worden gekeken of mogelijk een vrijstelling van toepassing is.
Impact:	Over de fiscale winst van de belastingplichtige activiteiten moet Vpb worden afgedragen. De Vpb bedraagt 20% over de eerste € 200.000 en 25% over het meerdere. De VPB gaat daarmee vrijwel zeker kostenverhogend werken voor Oosterhout.
Maatregelen:	De inventarisatie van alle activiteiten van de gemeente Oosterhout heeft inmiddels plaatsgevonden. Uit deze inventarisatie zijn een aantal activiteiten naar voren gekomen die mogelijk onder de Vpb-plicht vallen. De komende tijd zal dit nader geanalyseerd worden en zal tevens worden gekeken welke mogelijkheden er zijn om de Vpb-druk zo veel als mogelijk - binnen de wettelijke regelingen - te mitigeren. De werkelijke kosten aan VPB zullen aan de betreffende activiteiten worden toegerekend, ook waar

het de zgn. 'gesloten circuits' (bijvoorbeeld grondexploitaties) betreft.

Ontwikkeling WSW bedrijf WAVA/ !GO	
Omschrijving:	Het budget dat wij van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt vanaf 2015 onderdeel uit van de integratie-uitkering sociaal domein. De middelen die hierin zitten voor uitvoering van de Wsw zijn onvoldoende om de uitvoering hiervan door WAVA te dekken. Dit betekent dat er momenteel sprake is van een aanvullende gemeentelijke bijdrage. Op basis van de WAVA-begroting 2016 gaat het om een bedrag van ruim € 531.000. Ons aandeel hierin bedraagt zo'n 45%. De Participatiewet zal grote gevolgen hebben voor WAVA. Als gevolg van de Participatiewet stopt vanaf 1 januari 2015 de instroom in de Wsw. De Participatiewet biedt slechts voor een beperkte groep personen de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Daarnaast speelt een rol dat het Rijk de Rijksbijdrage per Wsw-er de komende jaren zal verlagen.
Impact:	De komende jaren neemt het budget dat vanuit het Rijk wordt ontvangen verder af. De WAVA zal haar bedrijfsvoering hierop moeten aanpassen. De keuze voor de toekomstige inrichting van SW-taken is veelbepalend voor de vraag welk financieel risico wij als gemeente lopen. Met scenario's als uittreden en/of opheffen van de WAVA is hier expliciet nog niet gerekend. Een dergelijk scenario zal echter in de miljoenen gaan lopen.
Maatregelen:	De zes Dongemondgemeenten trekken gezamenlijk op in de voorbereiding op de komst van de Participatiewet. Een aspect dat hierbij aan bod komt is de toekomstige rol van WAVA. De eerste richting hiervan is in juli 2015 bepaald. Op basis hiervan zal een verdere uitwerking plaatsvinden in een implementatieplan.

Attero	
Omschrijving:	Attero heeft alle Brabantse gewesten een naheffing opgelegd, vanwege de Brabant brede vermeende onderaanlevering van huishoudelijk restafval. In eerste instantie geldt de naheffing van 2011 tot en met 2013. Het is thans nog onduidelijk of de naheffing terecht is. Juridisch advies, ingewonnen door zowel de Vereniging van Contractanten als de gemeente Oosterhout, maakt duidelijk dat er voldoende grond is voor het voeren van juridisch verweer. Momenteel wordt ertussen de gewesten gezamenlijk opgetrokken in de aanhangig gemaakte arbitragezaak.
Impact:	Attero heeft een claim van ca. € 166.000 neergelegd bij onze gemeente (periode 2011-2013). Voor het jaar 2014 is door Attero een factuur ingediend die voor het gewest Marb neerkomt op € 1,2 miljoen (excl BTW). De verwachting is dat Attero dat jaarlijks blijft doen tot 2017. Dit komt neer op een jaarlijks risico van ca. € 200.000. Reden hiervoor is dat het afvalbeleid niet gaat wijzigen en er dus discussie zal blijven bestaan met Attero over de hoeveelheden. Het totale risico (2011-2017) komt dan uit op ca. € 1 miljoen.
Maatregelen:	Alle Brabantse gewesten handelen gezamenlijk richting Attero in een aanhangig gemaakte arbitragezaak.

Onderhoud kapitaalgoederen	
Omschrijving:	De gemeente Oosterhout heeft voor een groot aan bedrijfsmiddelen op haar balans staan (zgn. kapitaalgoederen). Denk hierbij aan investeringen in de openbare ruimte, gebouwen, etc. Met het onderhoud van deze middelen is jaarlijks een fors bedrag gemoeid (zie paragraaf kapitaalgoederen). Door alleen de hoogst noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit te voeren wordt het onderhoud naar de toekomst doorgeschoven.
Impact:	Toekomstige onderhoudsmaatregelen worden daardoor zwaarder en vragen op langere termijn exponentieel meer budget. De begroting 2016 omvat (excl. riolering) zo'n € 5,6 miljoen aan middelen voor onderhoud.
Maatregelen:	Het minimaal één keer per jaar inspecteren van de wegen. Jaarlijks, bij de programmabegroting en de daarbij behorende meerjarige investeringsplanningen monitoren.

Achtervang gewaarborgde geldleningen	
Omschrijving:	De gemeente staat – via een achtervangconstructie – samen met het rijk borg / garant voor de betaling van rente en aflossing van een afgesloten geldlening voor woningbouw die aan corporaties zijn verstrekt via het waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast staan gemeente en Rijk garant voor hypotheekleningen die aan particulieren zijn verstrekt via het Nationaal Hypotheek Garantiefonds (NHG). Het primaire risico ligt bij de betreffende corporaties c.q. de particulieren zelf. Met betrekking tot de WSW betreft het een getrappt systeem waarbij de eerste lijn is: als een corporatie niet langer beschikt over voldoende geld, en dus niet meer aan rente- en aflossingsverplichting kan voldoen, kan deze een beroep doen op het saneringsfonds van Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) al dan niet met extra geborgde financiering via WSW. Daarna (tweede lijn) kan de corporatie een beroep doen op aanvullende steun vanuit de buffers van het WSW en de gezamenlijke corporaties. Als deze tweede lijn ook niet toereikend is, kunnen rijk en de gezamenlijke gemeenten worden aangesproken op hun achtervangfunctie (derde lijn). Deze achtervangfunctie bestaat uit het verstrekken van renteloze leningen aan het WSW. Het WSW zal deze leningen te zijner tijd terugbetalen. Daarbij geldt de volgende verdeelsleutel: 50% voor rekening van het rijk, 25% voor rekening van de schadegemeenten en 25% voor rekening van de gezamenlijke Nederlandse Gemeenten. Het verlies blijft door deze constructie beperkt tot een klein aandeel in de rente van de extra geldleningen. Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld. Bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten kan het WSW een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%).
Impact:	Het totaal aan gewaarborgde geldleningen met achtervangconstructie bedraagt € 340,6 miljoen (per 31 december 2014). Dit bestaat voornamelijk uit Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Over dit bedrag staat de gemeente voor 505 (€ 170,3 miljoen) borg.
Maatregelen:	Het WSW heeft ten doel woningbouwcorporaties tegen een zo laag

	mogelijke rente geld te laten lenen op de kapitaalmarkt, om zo de kosten van sociale woningbouw te kunnen drukken. Door het risico met andere gemeenten te delen, wordt hierbij het risico van individuele gemeenten beperkt. Bij opzegging van de overeenkomst met WSW zal de gemeente Oosterhout of zelf leningen moeten gaan verstrekken of zelf direct garant moeten gaan staan in de richting van (vooral) Thuisvester dat het risico vergroot. De claim op WSW dient nauwlettend te worden gemonitord. Gezien het feit dat er sprake is van een getrappt systeem is het risico niet theoretisch, maar ook niet groot.
--	--

Garantstellingen	
Omschrijving:	De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen aan instellingen, stichtingen of verenigingen die een doel nastreven met een maatschappelijk belang. In alle gevallen geldt dat er sprake moet zijn van bijzondere omstandigheden. Die bijzondere omstandigheid bestaat veelal daarin dat de instelling geen of onvoldoende zekerheid aan de bank kan verstrekken. Daar waar mogelijk vestigt de gemeente zekerheidsrechten.
Impact:	Samenstelling van de gewaarborgde geldleningen bestaat uit de volgende hoofdposten: ▪ Zorgsector: ▪ Volkshuisvesting particulieren (door langdurige aflossing op geldleningen en stijging huizenprijzen risico nagenoeg nihil) ▪ Volkshuisvesting Thuisvester; ▪ Milieu ▪ Sport/ Welzijn Tezamen vertegenwoordigen deze (1 januari 2015) een waarde van € 16,9 miljoen.
Maatregelen:	Aan elke garantstelling gaat een draagkrachttoets vooraf en worden waar mogelijk zekerheidsrechten gevestigd. Voorts wordt bedongen dat op leningen wordt afgelost waardoor het risico voor de gemeente geleidelijk afneemt.

Grondexploitaties algemeen	
Omschrijving:	Een belangrijk risico is dat de inkomsten uit grondverkoop onder druk komen te staan als gevolg van de economische ontwikkelingen. Via scenarioanalyses en het periodiek doorrekenen van deze projecten ontstaat er goed inzicht in de risico's. Daarnaast wordt in het MPG per project en totaal specifieke berekeningen gemaakt inzake risico's en weerstandsvermogen. De Contreie is het grootste project binnen onze gemeente met een boekwaarde (geïnvesteed bedrag per 1-1-2015) van ruim € 31,7 miljoen. Deze wordt hieronder specifiek toegelicht. Van de overige projecten zijn met name de projecten Santrijn en Zwaaikom risicovol, waarbij hier ook een belangrijke component ligt in het risico van afzet van de woningen en bij Zwaaikom ook in de verdere ontwikkeling van het plan. Tenslotte is er ook voor Slotjes Midden een toelichting opgenomen.
Impact:	Het benodigde weerstandsvermogen is berekend op basis van de zogenoemde IFLO-methode en de risicokaartmethode. Op basis van de cijfers uit het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties MPG) september 2015 blijkt de volgende marges van het benodigde

	weerstandsvormogen: IFLO methode : € 7,66 miljoen (alle projecten ook NIEGG) Risicokaartmethode: € 3,8 miljoen
Maatregelen:	De plannen worden periodiek doorgerekend op basis van actuele inzichten, waarbij meerdere scenario's in beeld worden gebracht. Los hiervan blijft op dit moment de afzet van gronden het meest kritieke in de totale grondexploitatie.. Binnen de vrije reserve worden de bedragen binnen de P&C cyclus steeds geactualiseerd, hetgeen zorgt voor de periodiek afstemmingsmoment tussen de uitgaven en inkomsten. Daarnaast is er binnen de grondexploitatie een algemene bedrijfsreserve beschikbaar ter hoogte van circa € 11,5 miljoen en zijn er reeds voorzieningen getroffen ter hoogte van ruim € 5,6 miljoen (met name voor Everdenberg Oost).

De Contreie	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's voor de Contreie zijn: - Afzet van de vrije kavels in dit gebied - Kostenstijging door langere fasering en noodzakelijke (marktconforme) aanpassingen van het plan - Leefbaarheid in de wijk door langere fasering
Impact:	Gezien bovenstaand risico ten aanzien van de afzet van de vrije kavels een alternatieve verkaveling opgenomen waarbij vrije kavels omgezet zijn naar projectenbouw. Er is een aantal scenario's doorgerekend. Het resultaat van de grondexploitatie de Contreie is naar beneden bijgesteld tot circa € 2,8 miljoen. Op basis van dit verwacht resultaat is bij de geprognosticeerde inkomsten binnen de vrije reserve nog eens een risicobuffer aangehouden van bijna € 1,4 miljoen.
Maatregelen:	Bij iedere actualisatie wordt er, naast de reguliere toets van hoogte en planning van kosten, extra kritisch gekeken naar de prognose van de afzet van de woningen, met name ook naar de afzet van de vrije kavels, omdat dit het grootste effect op de eindwaarde heeft. Op basis van de externe check worden maatregelen getroffen tot beheersing van de kosten en stimulering van de woningbouw.

Ontwikkeling Sanrijnegebied	
Omschrijving:	<i>Parkeergarage en woningen</i> Verwachte risico's zijn: - Afzetbaarheid woningen - Bezettingsgraad parkeervoorziening - Wijziging uitgangspunten parkeertarief <i>Openbaar gebied</i> Verwachte risico's zijn: - Hogere kosten aanleg openbaar gebied - Uitgifte parkappartementen, moment en hoogte uitgiftebedrag
Impact:	<i>Parkeergarage en woningen</i> - Indien de woningen niet aansluitend op bouw parkeergarage worden gerealiseerd zal omliggend gebied tijdelijk moeten worden ingericht, daardoor: • Langer bouwactiviteiten in het gebied • Gemeente ontvangt later de koopsom voor deze grond - Bij lagere bezettingsgraad dan verwacht zal er jaarlijks meer geld

	vanuit het parkeerfonds moeten worden onttrokken om tekort exploitatiekosten van de parkeergarage te dekken. <i>Openbaar gebied/</i> - Kosten aanleg openbaar gebied zijn hoger dan begroot - Openbaar gebied rondom de Bussel is niet gereed bij opening gebouw de Bussel - Planning uitgifte parkappartementen nog onzeker.
Maatregelen:	<i>Parkeergarage en woningen</i> - Bij stagnatie bouw woningen boven parkeergarage zal omliggende gebied tijdelijk moeten worden ingericht. - De parkeergarage blijft in eigendom van de gemeente. De gemeente zal een plan van aanpak (incl. communicatie) opstellen om de bezettingsgraad zo snel mogelijk op minimaal peil te krijgen. <i>Openbaar gebied/ Grex</i> - Er zal een aanbesteding plaatsvinden zodat er concurrerend ingeschreven kan worden. - De planning zal onderdeel uitmaken van de aanbesteding. - Start uitgifte parkappartementen op het juiste moment (waarde grond en vraag naar appartementen)

Zwaaikom	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's binnen het project Zwaaikom zijn: 1. Samenwerkingsovereenkomst 2005: het streven is om eind 2015 een aangepaste samenwerkingsovereenkomst te hebben en in 2016 te kunnen starten met de voorbereidingen voor de realisatie van het plan Zwaaikom. 2. Subsidies: vervallen van subsidies. 3. Verwachtingen bewoners bestaande wijk met betrekking tot verdwijnen betonfabriek, bestemmingsplanprocedure.
Impact:	1. Financiële gevolgen van uitwerkingsvarianten. 2. Financiële consequenties, haalbaarheid plan. 3. Mogelijke planschadeclaims en vertragingsprocedures.
Maatregelen:	1. Intensief overleg met ontwikkelaars over planvorming en zo veel mogelijk gezamenlijk keuzes en besluiten te nemen. die in geactualiseerde SOK verwerkt gaan worden 2. Overleg met Provincie over nieuwe subsidiemogelijkheden,. 3. Bewoners meenemen in planvorming, aandacht voor communicatie.

Herontwikkeling Slotjes Midden	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's voor Slotjes Midden zijn: 1. Uitstel/verdere bijstelling plannen op grond van veranderde woningmarkt; 2. Kostenstijging herinrichting openbaar gebied door langere looptijd; 3. Leefbaarheid in de wijk door langere looptijd
Impact:	In het kader van de bijstelling van de oorspronkelijke herstructureringsplannen voor Slotjes Midden is ook de grondexploitatie geactualiseerd. De eindwaarde van de grondexploitatie was en blijft nihil. Eventuele verdere bijstelling van de plannen kan consequenties hebben.
Maatregelen:	Regelmatig overleg en afstemming met Thuisvester ten aanzien van de planning en de gemaakte afspraken vastleggen.

	- Goed inzicht in en zonodig bijstellen van uitgaven voor herinrichting openbaar gebied. - In nauw overleg met de buurtcoördinator de leefbaarheid van de wijk blijven volgen en zonodig aanvullende maatregelen treffen.
--	--

Totaaloverzicht van onderkende risico's:

Het risico wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet. Voor de beoordeling is de onderstaande schaalindeling gehanteerd.

Kans	Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid zal voor doen
Zeer klein	Zeer onwaarschijnlijk	1%
Klein	Onwaarschijnlijk	10%
Gemiddeld	Aannemelijk	50%
Groot	Waarschijnlijk	80%

In onderstaande tabel zijn de onderkende risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd en ingedeeld per type risico.

Nr	Item	Maximaal risico	Kans	I/S	Impact
Bedrijfsrisico's					
1	Algemene uitkering	825.000	Groot	S	660.000
2	Sociaal deelfonds	1.566.000	Gemiddeld	S	783.000
3	Transities	3.051.000	Groot	S	2.440.000
4	Hulp bij Huishouding	2.000.000	Gemiddeld	I/S	1.000.000
5	Verbonden partijen	775.656	Gemiddeld	I	387.828
6	Omgevingsdienst	224.110	Groot	I	179.288
7	Rente / treasury	1.150.000	Gemiddeld	S	575.000
8	Huisvesting statushouders	100.000	Groot	S/I	80.000
9	VTH-taken	300.000	Gemiddeld	S	150.000
10	Opvang dak- & thuislozen	pm	Klein	S	pm
11	Parkeergarage Santrijn	pm	Klein	S	pm
12	Invoering vennootschapsbelasting	pm	Groot	S	pm
Beleidsrisico's					
13	WAVA / Go	240.000	Groot	S/I	190.000
Aansprakelijkheidsrisico's					
14	Attero	1.000.000	Gemiddeld	I	500.000
15	Onderhoud kapitaalgoederen	5.600.000	Gemiddeld	S	2.800.000
16	Achtervang gewaarborgde geldleningen	170.300.000	Zeet klein	I	1.703.000
17	Garantstellingen	16.947.887	Zeet klein	I	169.479
Totaal benodigde weerstandscapaciteit excl. grondexploitaties					11.617.595
Risico grondexploitaties					7.660.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit					19.277.595

Wanneer de risico's maal de kans berekend wordt ontstaat er een benodigd weerstandsvermogen van € 19,3 miljoen om de onderkende risico's af te dekken.

C. Confrontatie weerstandsvermogen en risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie wordt weergegeven in onderstaand figuur.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor deze zogenoemde ratio weerstandsvermogen wordt een ratio > 1,0 nagestreefd.

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Benodigde weerstandscapaciteit	Weerstandsv ratio
Netto weerstandsvormogen	31,7 mln	19,3 mln	1,6

Het netto weerstandsvormogen is de weerstandscapaciteit gezuiverd voor de 'claims' welke reeds op de Oosterhoutse reserves aanwezig zijn. Dit biedt een beter inzicht welke tegenvallers we op kunnen vangen, zonder dat dit impact heeft op de reeds bestaande plannen.

We kunnen concluderen dat we momenteel met dit ratio over voldoende weerstandscapaciteit beschikken. Het is echter wel zo dat niet alle risico's financieel zijn vertaald; een aantal posten laat zich op dit moment nog niet goed financieel vertalen. Deze zijn met PM aangeduid in de risicotabel. Daarnaast zijn er een aantal risico's benoemd welke een structurele doorwerking hebben. Wanneer we er, indien deze risico's zich voordoen, niet in slagen deze snel genoeg door te vertalen in beleid drukken de structurele risico's langer op het weerstandsvormogen. Om deze redenen is het verstandig om een ratio aan te houden die hoger is dan 1,0.

Het moge ook duidelijk zijn dat de keuze om geld vanuit de reserves in te zetten om te investeren in de stad op termijn leidt tot een kleinere reservepositie en dus een lagere weerstandscapaciteit.

5.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat in op de onderhoudstoestand en de kosten van groen, wegen, riolering, gebouwen, kunstwerken, etc. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op de kapitaalgoederen:

- o Groen
- o Wegen
- o Riolering
- o Water
- o Speelvoorzieningen
- o Openbare verlichting
- o Verkeersregelininstallaties
- o Gebouwen
- o Civieltechnische kunstwerken

De hieronder genoemde bedragen zijn de in de exploitatie opgenomen bedragen. Deze zijn exclusief de in de investeringsplanning 2016 opgenomen bedragen.

Kapitaalgoed	Groen		
Areaal		<i>binnen de kom</i>	<i>buiten de kom</i>
	bomen	26.000	4.700
	bepantingen	117 ha	122 ha
	gras	204 ha	71 ha
Begroting onderhoud 2016	€ 2.350.330		
Doelstelling			
Het zorgen voor een aantrekkelijke en overzichtelijke, groene leefomgeving en het bieden van recreatieve gebruiksmogelijkheden.			
Beleidskader			
▪ Kwaliteitsimpuls Openbare Ruimte ▪ Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte ▪ Groenbeheerplan c.q. groenbeheersysteem ▪ Groenstructuurplan ▪ Ecologische visies GroenBlauw en GroenGoud ▪ Landschapsbeleidsplan ▪ Richtlijn Bomencompensatie ▪ Prioriteit voor de Renovatie van de Inrichting van de Openbare ruimte in de directe woonomgeving (PRIO) ▪ Rapport “Bezuinigingsmogelijkheden door verlaging onderhoudsniveau”			
Financiële consequenties beleidskader			
Onderhoud groen vindt grotendeels plaats op basis van onderhoudsbestekken. Het onderhoud zoals dat is beschreven in bovengenoemde beleidskaders, is direct of indirect vertaald in onderhoudsmaatregelen en bijbehorende onderhoudsintensiteit in het beheersysteem en aansluitend in de bestekken. Structureel onderhoud van gazons vindt in eigen beheer plaats. Onderhoud aan bomen, maaien van bermen en sloten en de inboet wordt steeds opnieuw aanbesteed (meervoudig onderhands). Al het overige onderhoudswerk is ondergebracht bij !Go. Incidenteel onderhoudswerk vindt plaats door aannemers, !Go of in eigen beheer (klachten, meldingen van burgers, etc.).			
Stand van zaken			

Bij renovaties of reconstructies van de openbare ruimte, is het beperken van onderhoudskosten een continu punt van aandacht. Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk werkzaamheden (intern en extern in te kopen diensten) in contractstukken te beschrijven, waarbij in de besteksvorm zaken op een heldere en eenduidige wijze kunnen worden vastgelegd. Op die wijze wordt gestreefd naar een verdere professionalisering van de organisatie.

In het kader van de reorganisatie worden het beleid, planmatig onderhoud en dagelijks onderhoud bij verschillende afdelingen ondergebracht. Een juiste en praktische afstemming van die onderdelen zal continue de nodige aandacht behoeven.

Kapitaalgoed	Wegen	
Areaal	Verharde rijbanen	361 km¹
	Fietspaden	104 km¹
	Andere verharde oppervlakken zoals pleinen, bushavens, voetpaden etc.	394.841 m²
Begroting onderhoud 2016	€ 1.742.298	
Doelstelling		
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van wegen, paden en pleinen voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.		
Beleidskader		
Gemeente Oosterhout streeft een duurzame ontwikkeling en instandhouding van wegen en paden na, zodat een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen wordt gegarandeerd, die bijdraagt aan een aantrekkelijke en functionele leefomgeving. De marges voor beleid op dit product worden bepaald door de volgende nota's, wetten en regelingen: - Beheerplan Wegen; - Gladheidbestrijdingsplan; - Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte - Prioriteit voor de Renovatie van de Inrichting van de Openbare ruimte in de directe woonomgeving (PRIO)		
Financiële consequenties beleidskader		
Eens in de 3 jaar (elk jaar 1/3^e deel) wordt het gehele areaal verharding geïnspecteerd op basis van technische normen voor stroefheid, vlakheid en samenhang. Op basis van de vastgestelde schadebeelden en de kennis en ervaring van de beheerder worden vervolgens de noodzakelijke groot onderhoudsmaatregelen gepland. Deze planning wordt zoveel mogelijk afgestemd op het groot onderhoud aan de onderliggende rioleringen en het beschikbare budget. Aanvullend op het groot onderhoud voert de gemeente waar nodig tussentijds kleine herstelwerkzaamheden uit, zoals het verhelpen van plaatselijke verzakkingen, problemen met wortelopdruk, e.d.. Dit wordt zoveel mogelijk gedaan door de eigen gemeentelijke onderhoudsploeg. Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats op basis van eigen waarnemingen en meldingen van burgers. In de jaren zeventig en tachtig heeft Oosterhout een groeispurt gekend. In de openbare ruimten in deze stadsuitbreidingen ligt meestal nog de oorspronkelijke inrichting. Natuurlijk wordt er in de loop der jaren wel op diverse delen onderhoud gepleegd. Binnen het jaarprogramma Openbare Ruimte wordt op basis van de technische staat van onderhoud de volgorde van projecten bepaald. Daarmee wordt gewaarborgd dat achterstallig onderhoud niet verder toeneemt. Vooralsnog wordt kans gezien de verwachte onderhouds piek gelijkmatig over de jaren te verdelen. Er is een analyse uitgevoerd naar de onderhoudstoestand van de openbare ruimte en de		

beschikbare middelen, in relatie tot de beleidsambities. Deze is beschreven in de beleidsrapportage PRIO. De gemeenteraad heeft op basis van deze analyse besloten dat vanaf dat moment inzet op onderhoud in, met name de woonbuurten, wordt gedaan. Renovaties op de hoofdwegenstructuur moeten worden getemporiseerd. In 2013 heeft een evaluatie van deze onderhoudsstrategie plaats gevonden. Belangrijkste conclusies zijn dat:

- het verschuiven van de nadruk van de onderhoudsinzet van de hoofdwegen naar de woonomgeving is doorgevoerd;
- het strikt hanteren van de PLICHT-variant in veel gevallen technisch niet mogelijk is, zodat toch integraliteit in de projecten voorkomt;
- het maatschappelijk draagvlak ontbreekt voor het **niet** realiseren van relatief eenvoudige verbeteringen;
- de financiële middelen ontoereikend zijn om op elk moment op elke plek in de stad te voldoen aan het ambitieniveau B, maar voldoende zijn om een gemiddeld kwaliteitsniveau B voor elke wijk te realiseren.

Stand van zaken

Het budget voor groot onderhoud wegen is in 2015 voor 60% in buurten besteed. Met ingang van 2016 zal extra inzet worden gepleegd op verbetering van de functionaliteit van de openbare ruimte in buurten. Klein onderhoud wegen (cyclisch) wordt viermaal per jaar (elk kwartaal) aanbesteed en gerealiseerd, zodat structureel benodigde inzet daarop is gewaarborgd.

Kapitaalgoed	Riolering
Areaal	Ca. 215 km gemengde riolering Ca. 70 km vuilwaterriool Ca. 90 km regenwaterriool Ca. 50 km drukriolering Ca. 25 km persleiding 230 drukrioleringspompen 48 rioolgemalen 6 bergbezinkbassins 67 overstorten naar oppervlaktewater
Begroting onderhoud 2016	€ 655.459
Doelstelling	In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd. Om de burger te beschermen tegen de gevolgen van overvloedige regenval wordt er naar gestreefd om geen overlast te laten optreden met een financieel gevolg. Er wordt met de waterpartners samengewerkt om, met een zo efficiënt mogelijke inzet van middelen, een schone en veilige leefomgeving te behouden.
Beleidskader	In maart 2012 is het vigerende uitgebreid Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016 (vGRP) vastgesteld. Daarin is het aantal beleidsvoornemens toegenomen, als gevolg van nieuwe wetgeving. Betrof het voorheen slechts de zorg voor afvalwater (afvalwaterzorgplicht), tegenwoordig dient de gemeente, vanwege de verbrede watertaken, tevens zorg te dragen voor afvloeiend hemelwater (hemelwaterzorgplicht) en grondwater (grondwaterzorgplicht). In het vGRP wordt aandacht gegeven aan thema's als wateroverlast ten gevolge van de klimaatverandering, grondwateroverlast en ontvechting van schone en verontreinigde waterstromen.

Met het Waterschap is in 2011 een Waterakkoord gesloten. In dit akkoord wordt aangegeven hoe, door onderlinge samenwerking, projecten effectiever en doelmatiger kunnen worden opgepakt. Watersamenwerking is als gevolg van de rijksopdracht Samenwerking Water met “werkeenheid 4” in West-Brabant nog verder vormgegeven.

Financiële consequenties beleidskader

Onderhoud en beheer van het rioolstelsel wordt in onze gemeente al sinds jaren op basis van een onderhoudsplan gedaan. Dit onderhoudsplan is er steeds meer op gericht om investeringen uit te stellen. In het VGRP is een budget gereserveerd voor kleinschalige onderhoudsmaatregelen waardoor vervangingen uitgesteld kunnen worden.

Met de aanschaf in 2014 van een interactief beheersysteem voor pompen en gemalen is een verbetertraject ingezet in het monitoren van de onderhoudstoestand voor de mechanische onderdelen. Vanaf 2016 zal dit leiden naar de meest efficiënte onderhoudsstrategie.

In 2015 is het noordelijke deel van de nieuwe oostelijk persleiding in gebruik genomen. Het zuidelijke tracé zal de komende periode worden aangelegd. Hierdoor is het mogelijk om de nieuwbouwlocaties Contreie en Zwaai kom op de westelijke persleiding aan te sluiten. De nieuwe persleiding zorgt er tevens voor dat de afvoer van afvalwater vanuit Oosterheide naar de waterzuivering gewaarborgd blijft.

Het beheer van openbare voorzieningen voor de inzameling, berging en het transport van hemelwater vergt meer aandacht dan in het verleden. Dit komt omdat de systemen die we aanleggen ten opzichte van het verleden complexer van karakter zijn.

Het beheerproces in onze gemeente bestaat uit de volgende vijf (herhalende stappen):

- Onderzoek (inventarisatie, inspectie, berekenen en controle);
- Beoordelen van de onderzoeksresultaten;
- Planvorming onderhoudsmaatregelen;
- Uitvoering van de maatregelen;
- Meten van het resultaat van de maatregel.

Een belangrijke voorwaarde voor een goed beheerproces is een efficiënt gegevensbeheer in combinatie met gestructureerde planvorming. In 2015 is een nieuw integraal beheersysteem in gebruik genomen voor de vastlegging van alle beheergegevens. Hierbij is het mogelijk om met verschillende disciplines vanuit één kaart te beheren. Betere afstemming van werkzaamheden kan hiervan een uitvloeisel zijn.

Het periodiek vaststellen van de benodigde financiële middelen en de wijze van kostendekking is ook een onderdeel in het beheerproces. Mede omdat hierbij bepaald wordt welke middelen aangewend kunnen worden voor onderhoud.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016 hebben rioleringsaspecten op een concrete en uitvoeringsgerichte manier aandacht gekregen, voor wat hemelwater en afvalwater betreft. Door het inspecteren, renoveren en vervangen is de riolering kwalitatief op peil gebleven.

De inspanningen op het gebied van riolering hebben een positief resultaat. Tijdens de zeer extreme regenval op 28 juli 2014 zijn er voor het eerst geen meldingen binnengekomen van inpanning van wateroverlast. Wel heeft er op tal van plaatsen water op straat gestaan. Ook in het seizoen 2015 (met name in juli-sept is kans op extreme buien het grootst) blijft

monitoren raadzaam met het oog op toenemende regenval en toenemend verhard oppervlak als gevolg van ontwikkelingen in de stad.
--

Kapitaalgoed	Water
Areaal	• Vijvers in gemeentelijk beheer: 26 stuks; • Wadi's: 12 stuks; • Waterlopen (niet watervoerend) in gemeentelijk beheer 86.000 m; • Waterlopen (niet watervoerend) in gemeentelijk beheer, handmatig onderhoud 1000 m; • Waterlopen (watervoerend) in gemeentelijk beheer langs spoorlijn Weststad 7.800 m; • Duikers: 530 stuks. Totale lengte: 5.800 m; • Duikers in waterloop spoorlijn Weststad: 10 stuks. Totale lengte: 130 m.
Begroting onderhoud 2016	€ 238.380
Doelstelling	
Gemeente Oosterhout beschouwt oppervlaktewater als belangrijke pijler om de klimaatsverandering te kunnen ondergaan. Het waarborgen van een goede afwatering en doorstroming en het handhaven van een minimum waterkwaliteit is van groot belang. Daarnaast is water een drager van de kwaliteit van de openbare ruimte omdat water bijdraagt aan de identiteit en sfeer van parken, straten en wijken. Samen met de waterpartners wordt gewerkt aan schoon en veilig oppervlaktewater met genoeg bergend vermogen voor de toenemende regenval.	
Beleidskader	
Water(management) heeft op de verschillende bestuursniveaus de laatste jaren steeds meer aandacht gekregen. Het taakveld is op alle niveaus nog volop in ontwikkeling. De gemeente Oosterhout benadert het watersysteem en de waterketen vanuit Europese en nationale wet- en regelgeving steeds integraler. Een voorbeeld hiervan is de verbreding van onze watertaken. Betrof het voorheen "slechts" de afvalwaterzorgplicht, tegenwoordig valt daar ook de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht onder. Gemeente Oosterhout beschikt over een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) waarin deze zorgplichten verder zijn uitgewerkt. In dit plan is de wijze waarop de gemeente Oosterhout met water om zou willen gaan aangegeven. Hierin speelt ook "waterkwaliteit" een belangrijke rol. Met het Waterschap is een Waterakkoord gesloten, hierin wordt aangegeven hoe, door onderlinge samenwerking, projecten effectiever en doelmatiger kunnen worden opgepakt. Met Provincie Brabant Water wordt gesproken over nut en noodzaak van het grondwaterbeschermingsgebied rondom de grondwaterwinningen voor drinkwater. Mogelijk dat voor beschermingsgebied Oosterhout een vrijstelling komt van de regelgeving uit de Provinciale Milieuvordering. Dit geeft veel minder kosten bij de uitvoering van projecten in dit gebied. Gezien de doorzettende klimaatsverandering wordt verwacht dat hittestress in de toekomst een belangrijke rol kan gaan spelen. Door nu de ontwikkelingen te volgen kan adequaat	

ingespeeld worden op zaken die op dit gebied een toekomstige rol kunnen gaan spelen.

Financiële consequenties beleidskader

In zijn algemeenheid zijn watervoorzieningen met een functie in de waterafvoer in beheer en onderhoud van het Waterschap met uitzondering van het constructieve deel van de duikers. Watergangen moeten periodiek uitgebaggerd worden om de afvoercapaciteit te waarborgen. Als het Waterschap deze baggerwerkzaamheden uitvoert dan heeft de gemeente de financiële verplichting om de stortkosten van de uitkomende bagger voor zijn rekening te nemen.

Alle overige waterpartijen zijn in beheer en onderhoud bij de Gemeente. Dit zijn met name vijvers in parken of sloten in het buitengebied. De gemeentelijke sloten worden in een regulier onderhoudsprogramma op voldoende kwaliteitsniveau gehouden. Hierdoor is de waterafvoer en/of –berging gegarandeerd.

Op kwetsbare locaties (zoals het stadspark) zijn/worden vijvers op biologische wijze gebaggerd. Hierbij worden natuurlijke bacteriën toegevoegd aan de waterbodem welke de sliblaag als het ware opeten. De resultaten hierbij zijn bevredigend terwijl de kosten, overlast en procedures verminderd worden.

Voor de infiltrerende voorzieningen (zoals wadi's) zijn, vaak in overleg met Provincie, beheer- en monitoringsplannen opgezet omdat deze grotendeels in het beschermingsgebied van de drinkwaterwinning liggen.

Nu er een nieuw integraal beheersysteem aangeschaft is, kunnen de beheergegevens van waterpartijen ook digitaal vastgelegd worden. Verwacht wordt dat hierdoor beheer en onderhoudsopgaven beter inzichtelijk worden.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016 hebben wateraspecten op een concrete en uitvoeringsgerichte manier aandacht gekregen, voor wat betreft grondwater, hemelwater en stedelijk water.

Door het aanleggen van een aantal waterbergingsvoorzieningen is verder invulling gegeven aan de klimaatadaptatie. Hierdoor wordt het mogelijk om schoonwater gescheiden in te zamelen en af te voeren waardoor er ook minder overstorten plaatsvinden vanuit het gemeentelijke rioolstelsel. Dit heeft weer tot gevolg dat de kwaliteit van het oppervlaktewater toeneemt.

Door de extremere regenval zijn er verschillende meldingen binnen gekomen van grondwateroverlast. Aandachtspunt hierbij is de afvoer van overtollig regenwater dat soms niet weg kan zakken in de bodem. Dit komt doordat in de bodem ondoorlatende kleilagen voorkomen waardoor het regenwater niet kan wegzakken en het lijkt alsof het grondwater heel hoog staat. Dit betreft geen gebieden waar infiltratie plaatsvindt na het afkoppelen van verhard oppervlak.

Met het Waterschap zijn verkennende gesprekken gestart waarin bekeken wordt of er een gezamenlijk waterbeheer en/of onderhoudsplan kan worden opgezet. Gezien de cultuurverschillen binnen de beide organisaties heeft het tijd nodig om hier goed vorm aan te geven.

Kapitaalgoed	Speelvoorzieningen
Areaal	In totaal 136 speelplekken, zijnde • 98 speeltuinen met daarin 417 speeltoestellen • 34 sportterreinen met daarin 100 sportelementen • 4 skateterreinen • 1 Cruyff Court
Begroting onderhoud 2016	€ 166.500
Doelstelling	
Het aanbieden van gevarieerde en veilige speelvoorzieningen met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.	
Beleidskader	
Beleidsnota: Buiten spelen in Oosterhout, september 2007. Is gericht op kwaliteitsverbetering van het aanwezige speelvoorzieningenareaal. Gestreefd wordt overal in de stad een voldoende gevarieerd en gespreid speelaanbod in stand te houden. Openbaar groen wordt ook speelgroen.	
Financiële consequenties beleidskader	
Het areaal aan speelvoorzieningen dient als basis voor de bepaling van de grootte van het jaarlijkse onderhoudsbudget. Het beschikbare budget wordt ingezet voor enerzijds regulier onderhoud en anderzijds voor vervanging. Regulier onderhoud omvat onder andere: wettelijk verplichte veiligheidsinspecties, onderhoud als gevolg van vandalisme of slijtage en onderhoud van veiligheidsondergronden bijvoorbeeld zandreiniging. Voor vervanging van versleten voorzieningen is een meerjarenplan opgesteld. De omvang van de benodigde vervangingsinvesteringen fluctueert in jaren fors. Het gemiddelde van de investeringen is jaarlijks beschikbaar in de exploitatiebegroting. Fluctuaties in uitgaven worden gereguleerd via de reserve Buiten Spelen.	
Stand van zaken t.o.v. doelstelling	
Het areaal aan speelvoorzieningen is op orde. Op basis van het huidige areaal is de onderhouds- en vervangingsbehoefte in kaart gebracht. Voor vervanging is een doorkijk van 5 jaar gemaakt (2010-2015), de budgetten zijn daarop afgestemd. In het Jaarprogramma Openbare Ruimte is aandacht voor speelvoorzieningen in de vorm van het programma speelvoorzieningen.	

Kapitaalgoed	Openbare verlichting
Areaal	12.500 masten
Begroting onderhoud 2016	€ 286.776
Doelstelling	
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van openbare verlichting voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.	
Beleidskader	
• Beleidsplan openbare verlichting (onder meer gebaseerd op richtlijnen Nederlandse Stichting van Verlichtingskunde); • Beleidsplan Veilige Elektrotechnische Bedrijfsvoering. • Doelstellingen van het SER- energieakkoord van 2013 om tot een besparing van energie te komen van 30% in 2013..	
Financiële consequenties beleidskader	
Doelstelling is om steeds meer CO ² -besparing te realiseren en de kosten van energie terug te dringen. De inkoop van energie wordt aan het einde van 2015 weer aanbesteed binnen het	

samenwerkingsverband West-Brabant.

Bij vervanging van verlichting in buurten worden lampen met een zeer lange levensduur toegepast. De stuksprijs is hoger, maar omdat de levensduur 3 keer zo lang is, wordt bespaard op de installatie- en beheerkosten.

Het onderhoud van de lichtmasten en armaturen is per juni 2014 voor een periode van 4 jaar aanbesteed volgens een nieuwe aanbesteding. Door een goed onderhoudsniveau te hanteren wordt de levensduur van het areaal geoptimaliseerd.

Het beheersysteem openbare verlichting wordt continu geüpdatet en aangevuld en de beschikbare informatie wordt aangewend voor beheer- en onderhoudsplannen.

Stand van zaken

Er wordt meer en meer geïnvesteerd in de verbetering van de verlichting in de buurten en het buitengebied. Daar waar verlichting niet nodig is of zelfs weg kan worden alternatieven onderzocht. Bovendien wordt er daar waar mogelijk dimbare verlichting toegepast of 'licht op aanvraag' waar het licht uit kan als er niemand is. Dit om de belasting van de natuur in het kader van Flora en Faunawet zo laag mogelijk te houden.

Door de ontwikkelingen op het gebied van LED-technologie is de keuze gemaakt om deze technieken standaard toe te passen in de projecten in het jaarplan. Daar waar LED nog niet toepasbaar is, zijn verbeterde lichttechnologie met inductie-verlichting onderzocht. Het resultaat uit dit onderzoek is dat er projectmatig vervangingen plaats kunnen vinden naar inductie voor een energiebesparing van 50% en een verlenging van de levensduur van armaturen met 10 tot 15 jaar. Daarnaast wordt gekeken naar de tussentijdse lampvervangingen naar LED-lampen in bestaande armaturen.

Door goed schilderonderhoud te plegen kan de gestelde levensduur op 40 jaar voor masten worden gehandhaafd. Het areaal is technisch goed op orde. Het achterstallig onderhoud is na 10 jaar investeren vrijwel ingelopen.

In het kader van NEN3140 zijn alle medewerkers die aan de installaties werken opgeleid middels (her)instructie en is het beleidsplan elektrotechnische bedrijfsvoering geüpdatet. Dit is in 2015 vastgesteld en ingebed in de bedrijfsvoering.

In navolging van de PRIO-aanpak wordt ingezet op onderhoud met name in de woonbuurten. In het JOR 2014 is gewerkt aan de openbare verlichting in de Sterrenbuurt, en deel van Leijsenakkers, Slotjes, Oosterheide, Den Hout en Dorst.

Voor 2015 is een verbetering van de verlichting in de Molenbuurt, Leijsenhoek, een gedeelte van Leijsenakkers de laatste straten van Slotjes Midden en diverse locaties in het buitengebied op het programma gezet. Voor de nieuwbouwlocatie De contreie wordt alle nieuwe verlichting met LED-verlichting uitgevoerd en wordt er in de ecologische verbindingszone geen verlichting geplaatst of verlichting op zonne-energie.

Voor 2016 zal een verdere uitbreiding van het openbaar gebied in Contreie zijn beslag nemen, voor de verdere verduurzaming van de openbare verlichting is een programma verduurzaming opgesteld waarmee in bestaande armaturen een retrokit zal worden geplaatst met LED-units, LED-lampen of ombouwkits met inductieverlichting om de levensduur van de bestaande armaturen zal worden opgerekt en tevens een CO2-reductie en energiebesparing te bewerkstelligen van 50%, dit zullen straten zijn in de Schildersbuurt. Slotjes-west (Houthaven) en Kaneleneiland.

Voor de verdere verbetering van de industrieterreinen staat een vervanging van armaturen op het programma op Industrierrein west-zuid en woon-werkgebieden Vrachelen noord. Een algehele vervanging zal nog plaats gaan vinden in de laatste straten van Slotjes Midden en componistenbuurt.

Om de sociale veiligheid van oversteekplaatsen te verbeteren is een speciaal programma oversteekplaatsen opgezet; Hiermee wordt een verbetering van fietsers en voetgangers uitgewerkt in het kader van sociale veiligheid.

Kapitaalgoed	Verkeerstechnische installaties
Areaal	50 Parkeerautomaten, 18 Verkeersregelinstallaties in eigendom en beheer van de gemeente en 3 VRI's in beheer van de provincie waaraan de gemeente een financiële bijdrage levert voor verbruiks-en onderhoudskosten en 4 geregelde oversteekplaatsen (GOP). Afsluiting centrumgebied (Palenplan) bestaat uit 9 dynamisch verzinkbare palen en 2 handmatig bedienbare palen 6 oversteekplaatsen met LED lights/ dynamische markering 14 Dynamische Route Informatie Displays (DRIS) bij de bushaltes 3 Dynamische Route Informatie Displays t.b.v. routewijzing als de sluizen open staan.. 1 Dynamisch parkeerwijssysteem met 10 dynamische displays
Begroting onderhoud 2016	€ 162.273
Doelstelling	
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van verkeerstechnische installaties voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.	
Beleidskader	
• Parkeerautomaten en PRIS: Parkeernota "Stil staan in de toekomst" • Verkeersregelinstallaties: Mobiliteitsnota 2007-2015, Sturingsstrategie Oosterhout. • Openbaar vervoer: Kwaliteitsslag openbaar vervoer (Provinciaal beleid)	
Financiële consequenties beleidskader	
Het onderhoud van de technische installaties is in handen van gespecialiseerde bedrijven. Er zijn onderhoudscontracten afgesloten waarin een vast bedrag per jaar of per maand is bepaald. Op deze manier is de continuïteit in de werking van de installaties gewaarborgd. Aan de parkeerautomaten wordt structureel en incidenteel klein onderhoud gedaan door de eigen dienst. In geval van calamiteiten zijn daardoor de automaten snel weer in werking te brengen.	
Stand van zaken t.o.v. doelstelling	
Parkeerautomaten Per 1 januari 2015 is de chipknip landelijk komen te vervallen. Betaling kan nu contant, Maestro en belparkeren. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat contante betalingen nog de overhand hebben maar dat de andere twee methoden ook goed gebruikt worden. Verkeersregelinstallaties Elke verkeersregelinstallatie wordt eens in de 10 jaar à 12 jaar vervangen i.v.m. technische levensduur. De afgelopen jaren zijn veel oude verkeersregelinstallaties vervangen en een aantal nieuwe verkeersregelinstallaties bijgeplaatst. In het investeringsprogramma openbare ruimte is structureel ruimte gereserveerd voor groot onderhoud en vervanging van de VRI's. In 2015 is de verkeersregelinstallatie op het kruispunt Bredaseweg/Van Liedekerkestraat/Wilhelminalaan vervangen door een nieuwe installatie. Hierbij zijn ook de oude lantaarns vervangen door LED lantaarns. Om de verkeersregeling beter te kunnen monitoren en beter functioneel beheer te kunnen plegen wordt in 2016 een beheersysteem aangeschaft.	

Bewegwijzering

In 2016 wordt de vervanging van een aantal verouderde (verlichte) ANWB masten voortgezet. Wegbeheerders zijn daarnaast vanaf 2015 wettelijk verplicht een financiële bijdrage (gebaseerd op het aantal verwijsobjecten) aan de Nationale Bewegwijzering Dienst (NBD) te leveren.

Palenplan (selectieve stadsafsluiting)

In 2015 zijn vanwege de ontwikkeling van het Santrijengebied een aantal aanpassingen doorgevoerd in het Palenplan. Het aantal dynamische palen is gelijk gebleven.

DRIS (openbaar vervoer)

Het technisch onderhoud van de dynamische OV reisinformatie (DRIS) is contractueel geregeld met de provincie. Gemeente Oosterhout draagt daartoe financieel bij. Bij het nieuwe busstation en de halte aan de Beneluxweg (lijn 325) zijn in 2015 DRIS palen geplaatst.

DRIS (sluizen)

Om het verkeer tijdig te informeren dat de bruggen bij de sluizen openstaan en hierdoor de route voor het autoverkeer gestremd is zijn informatieborden geplaatst op de Weststadweg, Vlinderlaan en Lage Molenpolderweg. De dynamische reisinformatie is in 2015 in gebruik genomen.

Parkeerverwijssysteem

In 2015 is een parkeerverwijssysteem naar de grotere parkeerterreinen en garages in het centrum van Oosterhout in werking genomen.

Het parkeerverwijssysteem draagt bij aan een stuk informatievoorziening en service voor bezoekers van de binnenstad.

Kapitaalgoed	Civieltechnische kunstwerken
Areaal	3 tunnels 8 bruggen 2 viaducten 3 geluidschermen 37 kleine bruggen
Begroting onderhoud 2016	€ 73.464
Doelstelling	
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van civieltechnische kunstwerken voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.	
Beleidskader	
In het meest recente inspectierapport uit 2014 staan de resultaten met betrekking tot de onderhoudstoestand van de kunstwerken beschreven. Onderhoudsmaatregelen worden in volgorde van urgentie uitgevoerd.	
Financiële consequenties beleidskader	
De kosten voor onderhoud bestaan grotendeels uit klein herstel (oorzaak vandalisme en slijtage), schilderen, graffiti-bestrijding, etc. Uit de in 2014 gehouden inspectie blijkt dat er in 6% van het areaal sprake is van achterstallig onderhoud. Voorstellen voor maatregelen zijn in het rapport opgenomen en zullen worden uitgevoerd, daarvoor is het huidige budget voldoende. De achterstalligheid zal worden weggewerkt.	
Stand van zaken t.o.v. doelstelling	
Elk jaar worden in het Jaarprogramma openbare ruimte in het zogenoemde Programma	

Civieltechnische kunstwerken de locaties ingepland voor onderhoud die technisch het meest urgent zijn.

Kapitaalgoed	Gebouwen
Areaal	200 vastgoedobjecten ¹
Begroting onderhoud 2016	€ 575.583
Doelstelling	
Het beheren en onderhouden van accommodaties gemeentelijk vastgoed	
Beleidskader	
Sinds 2010 wordt gewerkt volgens het plan van aanpak "Vastgoed ge(re)organiseerd". Het beleidskader is uitgewerkt in een stappenplan. Onder regie van de stuurgroep is met de invulling van het stappenplan begonnen. Onder het gemeentelijk vastgoed vallen de gebouwen voor de eigen dienst, kunst- en cultuur, monumenten, binnensport, zwembaden en kunstwerken. Het gemeentelijk vastgoed raakt veel afdelingen. Trekker is de afdeling Service en Ondersteuning, Unit Beheer.	
Financiële consequenties beleidskader	
De gebouwen worden zowel op bouwkundig als installatietechnisch gebied onderhouden op basis van meerjaren onderhoudsplanningen. Hieronder vallen ook vervangingen en renovatie van gebouwonderdelen en/of installatiecomponenten. Kunstwerken worden op basis van schouwingen onderhouden. De diverse gebouwbudgetten zijn geactualiseerd en worden op een goede manier beheerd. Aan de opbrengstenkant wordt steeds gestreefd naar een kostprijs dekkende huur.	
Stand van zaken t.o.v. doelstelling	
Taakgroep Gebouwen en Installaties heeft zich in 2014 en 2015 verder geprofessionaliseerd en ook komend jaar zal deze ontwikkeling zich voortzetten. De taakgroep is nadrukkelijker en in een eerder stadium aanwezig c.q. initiatiefnemer van diverse vastgoedprojecten (verbouw / nieuwbouw / huisvesting maatschappelijke organisaties) De onderhoudsbudgetten worden op een goede manier beheerst en beheerd. Bouwkundige inspecties vinden in eigen beheer plaats om een adequaat beeld te houden van de staat van onderhoud van het vastgoed. Hierdoor ontstaat een duidelijk beeld van de gehele portfolio en komt er actuele managementinformatie beschikbaar over contractbeheer en onderhoudsniveau. Dit alles zorgt ervoor dat we onze gemeentelijke gebouwen op een meer pro-actieve manier kunnen beheren met een zo optimaal mogelijk rendement. Vastgoed dat door herontwikkeling c.q. verbouwing van bestaand vastgoed overtollig raakt, wordt afgestoten.	

¹ Het hier genoemde areaal en de onderhoudsbegroting hebben betrekking op de panden die onder de centrale budgetten vallen. Dit betreft zo'n 200 objecten met een verzekerde waarde van 300 miljoen euro. De gebouwen van buitensport, grondexploitatie, onderwijs en asielwoningen zijn separaat begroot op betreffende programma's, zo'n 112 objecten.

5.4 Treasury (financiering)

De uitgaven en de inkomsten van de gemeente lopen in synchroon in de tijd. De gemeente leent soms geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen.

De gemeente Oosterhout hanteert een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Alle rentelasten en rentebaten worden verzameld en daarna toegekend aan de gemeentelijke producten op basis van een zogenoemde omslagrente. Voor 2016 bedraagt deze rente 4,5%. Alle geldstormen van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

Rentebeeld 2016

De rente is al langere tijd zeer laag. De verwachting is dat dit voorlopig nog zo zal blijven.

Looptijd	1 januari 2014	1 januari 2015	1 september 2015
één maand	0,2%	0,0%	-/- 0,15%
drie maanden	0,3%	0,0%	-/- 0,10%
zes maanden	0,4%	0,0%	0,0%

Looptijd	1 januari 2014	1 januari 2015	1 september 2015
vijf jaar	1,3%	0,6%	0,5%
tien jaar	2,2%	1,0%	1,2%
vijftien jaar	2,7%	1,3%	1,6%

Financieringsrisico's

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in kortlopende financiering en langlopende financiering. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar. Leningen met een looptijd van langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

Het renterisico op kortlopende financiering wordt beperkt door de kasgeldlimiet. De totale omvang van de kortlopende schuld mag maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bedragen. De kasgeldlimiet voor Oosterhout bedraagt voor 2016 € 14,2 miljoen (8,5% van € 167 miljoen).

Gemiddeld per kwartaal mag de gemeente geen grotere schuld hebben dan deze kasgeldlimiet.

Artikel 4.2. van de wet Fido schrijft voor dat bij het derde achtereenvolgende kwartaal overschrijding van de kasgeldlimiet de toezichthouder op de hoogte wordt gesteld. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet dient de kortlopende schuld omgezet te worden in een langlopende financiering.

Renterisico's op lange financiering (renterisiconorm)

De maximale toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. De renterisiconorm geeft het maximale geleende bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de afloop van aangegeven leningen en daarmee de renterisico's over de jaren. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal. Voor 2016 bedraagt de renterisiconorm voor Oosterhout € 33,3 miljoen.

Renterisiconorm * € 1 miljoen	2014	Begroting 2015	Begroting 2016
1. Begrotingstotaal	142	162	167
2. Percentage	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1*2)/100	28,4	32,4	33,3
4. Renteherziening	-	-	-
5. Aflossingen	17,5	12,5	9,5
6. Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (4+5)	17,5	12,5	9,5
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	10,9	19,9	23,8

Leningportefeuille

Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de aangetrokken lange financieringen en de daarbij behorende rentelast per eind jaar.

Leningportefeuille * € 1 miljoen	Jaarrekening 2013	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Saldo 1 januari	51,9	54,4	81,9	104,4
-/- aflossingen	7,5	17,5	12,5	9,5
+/- nieuwe leningen	10,0	45,0	35,0	9,5
Saldo 31 december	54,4	81,9	104,4	104,4

Verantwoord schuldenniveau

Om te sturen op een verantwoord schuldenniveau kan het kengetal schuldratio gehanteerd worden. Dit kengetal geeft de netto schuld weer als aandeel van de exploitatie. Bij het bepalen van de exploitatie zijn de baten exclusief de inzet van reserves het uitgangspunt. Een schuldratio kleiner dan 100% is wenselijk.

Schuldratio • * € 1 miljoen	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Vaste schulden	81,9	104,4	104,4
B. Vlottende schulden	18,4	18,0	18,0
C. Overlopende passiva	10,9	11,0	11,0
D. Financiële vaste activa	22,5	22,0	21,5
D. Financiële vaste activa m.u.v. kapitaalverstrekkingen	20,4	19,9	19,4
E. Kortlopende uitzettingen	7,9	7,0	7,0
F. Liquide middelen	0,1	-	-
G. Overlopende activa	15,5	13,0	13,0
H. Saldo baten	146,9	143,1	165,0
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	44,4%	63,9%	55,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	45,8%	65,3%	57,0%

Een ander kengetal betreft de solvabiliteitsratio. Dit kengetal geeft de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen weer. Hierbij geldt hoe hoger het percentage, des te gunstiger.

Solvabiliteitsratio	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Eigen vermogen	138.078	137.081	134.199
B. Passiva	113.736	113.500	114.000
(A/B) * 100%	121,4%	120,8%	117,7%

Kredietrisico's

De gemeente heeft in het verleden leningen en garanties aan derden verstrekt.

Verstrekte leningen

Het saldo aan verstrekte leningen bedroeg eind 2014 circa € 17 miljoen. Omdat er geen nieuwe leningen worden verstrekt neemt dit saldo jaarlijkse af.

Verstrekte geldleningen *€ 1.000	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Woningbouwcorporaties	16.822	16.472	16.120
1/3 regelingen	105	82	60
Overig	20	20	20

Gegarandeerde leningen

De gemeente heeft in het verleden – onder voorwaarden – geldleningen gegarandeerd van derden, met name voor woningbouw door corporaties of het kopen van woningen door particulieren. De leningen van woningcorporaties worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De leningen van particulieren worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Samen met het Rijk en andere gemeenten zit Oosterhout in de zogenoemde achtervang. Dit betekent dat de gemeente pas wordt aangesproken als de genoemde waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen. In de praktijk is dit nog niet voorgekomen. Een overzicht van de gewaarborgde geldleningen is opgenomen in de toelichting op de balans.

5.5 Bedrijfsvoering

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is bepaald dat in de begroting paragrafen worden opgenomen waarin de beleidslijnen worden vastgesteld voor beheersmatige aspecten. Doel van de paragraaf is dat informatie die anders versnipperd in de begroting is opgenomen op één plek gebundeld staat. Hierdoor krijgt de raad voldoende inzicht in de betreffende onderwerpen.

Personeel & Organisatie

Wat willen we bereiken:	
We willen dat onze medewerkers betrokken zijn bij onze stad en met trots voor deze stad werken, zij zijn hierbij dienstverlenend en resultaatgericht. Zij voelen zich verantwoordelijk voor hun werk en zijn hierop aanspreekbaar. De stad Oosterhout en haar burgers staat in hun werken voor de gemeente centraal.	
Wat gaan we ervoor doen:	Toelichting:
Strategische personeelsplanning: <i>Zowel bezuinigingen als de toekomstige arbeidsmarkt maken SPP noodzakelijk. Ook zal dit instrument een belangrijke leveren aan interne mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers.</i>	Een kwantitatieve doorkijk wordt gemaakt naar de komende jaren. Op basis van verwachte formatiewijzigingen en verwachte uitstroomcijfers wordt verder inzichtelijk gemaakt binnen welke vakgebieden in de (nabije) toekomst een tekort of overschot aan personeel is te verwachten is. Op grond van deze kennis wordt ingezet op mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers, zodat de kennis en vaardigheden van het personeelsbestand aansluiten bij de vraag op langere termijn.
Personeels informatiesysteem	Vanaf 1 januari 2016 wordt gewerkt met een nieuw personeelsinformatiesysteem. Dit systeem biedt, naast een volledig ondersteunde salarisverwerking, ook vele mogelijkheden voor medewerkers om P&O aangelegenheden – digitaal – zelf te regelen. Hiervoor worden in 2016 diverse P&O processen (verder) gedigitaliseerd, zoals onder andere muteren eigen gegevens, declaraties- en overwerk, etc.

Kengetallen

Omschrijving	Realisatie 2014	Prognose 2015	Prognose 2016
Ziekteverzuimpercentage	4,20%	5,0%	5,0%

Planning & Control

Wat willen we bereiken:
De doelstelling van onze organisatie is jaarlijks een structureel sluitende begroting te verwezenlijken. Daarbij willen we kwalitatief hoogwaardige informatie aandragen zodat de gemeenteraad in staat is zijn kaderstellende en controlerende taak uit te oefenen.

Wat gaan we ervoor doen:	Toelichting:
Om meer te sturen op effecten van beleid wordt iedere gemeente verplicht bij de begroting en de verantwoordingsstukken een basisset van beleidsindicatoren te hanteren.	Deze basisset zal naar verwachting uit ongeveer 50 indicatoren gaan bestaan. In 2016 zullen deze indicatoren geborgd moeten gaan worden in de bedrijfsvoering zodat het meten hiervan en rapporteren hierop mogelijk wordt.

Kaderstellende beleidsnota's

- Nota reserves en voorzieningen (september 2010)
- Treasurystatuut 2011-2014 (april 2011)
- Planning & controlcyclus (maart 2012)
- Financiële verordening gemeente Oosterhout.

ICT

Wat willen we bereiken:	
Het leveren van toegevoegde waarde aan primaire processen met effectieve en efficiënte informatievoorzieningen.	
Wat gaan we ervoor doen:	Toelichting:
In 2016 zal Oosterhout in de hele organisatie digitaal en zaakgericht werken. De processen zijn zo veel mogelijk digitaal en er is een integraal klantbeeld ontstaan.	Oosterhout streeft ernaar om in 2018 een "digitale Overheid te zijn. In de komende jaren wordt de basis gelegd voor de digitale overheid.
Gegevensmanagement wordt ingericht zodat de gegevenshuishouding goed wordt ontsloten voor organisatie en haar klanten.	De dienstverleningsprocessen zijn gedigitaliseerd en het Antwoordportaal is in gebruik zodat de eerste lijn de vragen die de gemeente (telefonisch en elektronisch) krijgt, beter en efficiënter kunnen beantwoorden.
Het principe van eenmalige gegevensverstrekking en meervoudig gebruikt wordt doorgevoerd voor de dienstverlenende processen.	

Kaderstellende beleidsnota's

- Informatiebeleidsplan 2009-2014
- Strategische kadernota 2009
- Informatiebeveiligingsplan
- Kadernota bedrijfsvoering 2014

5.6 Verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Oosterhout participeert in verschillende verbonden partijen. Een verbonden partij is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en/of waarin zij een financieel belang heeft. Het uitgangspunt hierbij is dat de samenwerking moeten resulteren in het opstellen en/of uitvoeren van beleid wat voor een individuele gemeente als de gemeente Oosterhout niet zelfstandig mogelijk is (vanwege financiën, kwaliteitsniveau, expertise etc.). Hier staat tegenover dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich brengen. Over het algemeen betreft het hier financiële en/of bestuurlijk/politieke risico's.

In de raadsvergadering van september 2015 zal de geactualiseerde nota verbonden partijen besluitvormend in de Oosterhoutse gemeenteraad worden behandeld.

Kerncijfers

In een samenvattend overzicht staan de bijdragen aan de samenwerkingsverbanden in de vorm van een rechtspersoon (tabel 1) en verbonden partijen (tabel 2) weergegeven, zodat in één oogopslag inzichtelijk is welke opbrengsten worden verkregen uit de deelnemingen (gemeente als aandeelhouder) en wat de jaarlijkse bijdragen zijn voor taken die door derden worden uitgevoerd (mede) namens de gemeente Oosterhout.

VERBONDEN PARTIJEN RECHTSPERSONEN	FINANCIELE RISICO'S	ONTVANGEN DIVIDEND JAARREKENING 2014	GERAAMD DIVIDEND BEGROTING 2016
Brabant water NV	-		-
Bank Nederlandse Gemeenten	Financieel	€ 44.577	€ 40.029
Intergas NV	Verkocht in 2011	-	-

Voor 2016 worden de volgende ontwikkelingen verwacht met betrekking tot de Verbonden Partijen:

Rechtspersonen

De aandelen Intergas Energie BV zijn in 2011 verkocht aan Enexis Holding BV. De afwikkeling van Intergas Holding BV zal naar verwachting duren tot circa 2020.

De gemeente Oosterhout zal zich ook in 2016 hard maken voor het uitkeren van dividend bij Brabant Water. Dit is afhankelijk van de uitspraak omtrent de overnamesom van TWM.

Gemeenschappelijke Regelingen²

Regio West-Brabant zal zich naast de "reguliere uitvoerende activiteiten" richten op het realiseren van de strategische doelen op gebied van economie, ecologie en leefbaarheid.

De Veiligheidsregio³ richt zich in 2016 op het uitvoeren van de 40 actiepunten die benoemd zijn in het Beleidsplan 2015-2019.

De regionale ambulancedienst gaat werken met het sturingsinstrument "videolaryngoscopen" en er worden voorbereidingen getroffen voor de beoogde samenvoeging van de meldkamers Brabant-Noord en Brabant Zuidoost.

² Gedetailleerde informatie zie de raadsnota "Ontwerpbegrotingen verbonden partijen 2016" van 18 juni 2015

³ In de raadsnota "Ontwerpbegrotingen verbonden partijen 2016" van 18 juni 2015 staan de wettelijke indicatoren Veiligheidsregio's vermeld. Deze indicatoren zijn in overeenstemming met de door KING opgestelde toezicht en verantwoordingsindicatoren 2014.

De omgevingsdienst Midden- en West-Brabant is om de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening toezicht – en handhavingstaken en de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving te verbeteren.

De deelnemende gemeenten van WAVA beraden zich op de toekomstige rol van WAVA bij de uitvoering van de Participatiewet. Hierbij gaat het zowel om de rol van WAVA bij de uitvoering van de “oude”Wsw als de eventuele rol van WAVA bij de nieuwe participatievoorziening beschut werk.

De openbare gezondheidszorg West-Brabant heeft voor het jaar 2016 Jeugd en veiligheid als speerpunten benoemd.

De gemeenschappelijke regeling Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen beheert de gesloten stortplaatsen.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGLINGEN	BETAALDE BIJDRAGE JAARREKENING 2014		BIJDRAGE RAMING BEGROTING 2016	
GR Regio West-Brabant	Apparaatskosten € 203.020	Programma en uitvoeringskosten € 864.777	Apparaatskosten € 196.915	Programma- en uitvoeringskosten € 846.104 (incl. uitvoeringskosten KCV € 723.672)
<i>NV Rewin</i>	€ 90.326	n.v.t.	€ 91.116	n.v.t.
<i>Regiofonds</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 34.896
GR Nazorg gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen		€ 0		€ 70.165
GR Veiligheidsregio Midden en West-Brabant		€ 2.494.339		€ 2.797.090
GR Werkvoorziening schap Arbeid voor Allen (WAVA!GO)	Bijdrage Oosterhout € 694.108 Rijksbijdrage € 6.288.672		Vaste lasten € 192.907 Subsidieresultaat € 338.580 Totaal aanvullende bijdrage Oosterhout op Rijksbijdrage € 531.487	
GR Regionale Ambulance voorziening Brabant Midden West Noord		€ 0		€ 0
GR Openbare		€ 999.035		Algemeen € 996.268

Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)		Jeugdzorg € 749.820 Totaal € 1.714.788
GR Omgevingsdienst Midden en West- Brabant	€ 925.690	€ 825.000
Belastingsamen- werking West- Brabant	€ 846.763	€ 937.033

Gemeenschappelijke regelingen Bedragen x € 1.000

	OPENBAAR BELANG	Wijziging belang verbonde n partij in begroting jaar	EIGEN VERMOGEN 01-01-16 31-12 - 16		VREEMD VERMOGEN 01-01-16 31-12-16		RE- SUL- TAAT
Regio West Brabant te Etten-Leur	Bijdrage leveren bij boven- gemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken	n.v.t.	€ 286	€ 286	€ 11.935	€ 11.935	€ 0
Veiligheids- regio Midden – en West Brabant te Tilburg	Vergroten fysieke veiligheid en verbeteren kwaliteit rampenbestrijdin g / crisisbeheersing	n.v.t.	€ 17.541	€ 16.069	€ 40.725	€ 46.019	€ 0
Werkvoorzie- ningschap Arbeid voor Allen (WAVA!GO te Oosterhout	Op doelmatige wijze behartigen van gesubsidieerde arbeid en arbeidsintegratie	n.v.t.	€ 1.109	€ 1.109	€ 7.250	€ 6.750	€ 290
Regionale Ambulance voorziening Brabant Midden West Noord te Tilburg	Het verlenen of doen van ambulancetzorg	n.v.t.	€ 10.022	€ 9.767	€ 31.367	€ 32.330	€ 0
Openbare Gezondheids-	Samenwerking op het gebied		€ 3.831	€ 3.630	€ 12.453	€ 12.045	

zorg West-Brabant (GROGZ) te Breda	van openbare en preventieve gezondheidszorg	n.v.t.					€ 0
Belasting-samenwerking West-Brabant (BWB) te Etten-Leur	Kwalitatieve goede en bedrijfszekere aanslagopleggingen aan burgers	n.v.t.	€ - 310	€ - 150	€ 1.820	€ 1.660	€ 160
Omgevingsdienst Midden en West Brabant *	Regionale uitvoering van VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving)	n.v.t.	€ 915	€ 921	€ 3.442	€ 2.528	€ 6
Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Beheer gesloten stortplaatsen.	n.v.t.	€ 1.134	€ 1.134	€ 24.272	€ 24.580	€ 0

*De begroting is nog niet goedgekeurd, derhalve kunnen de definitieve cijfers afwijken.

5.7 Grondbeleid

Algemeen

Grond vormt de basis voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en geeft zeggenschap.

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om het ruimtelijk beleid op een bestuurlijk en economisch verantwoorde wijze te realiseren.

Samengevat zijn de doelen van het gemeentelijk grondbeleid de volgende:

- het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap van de burgers en de marktwerking op de grondmarkt;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten van gebruikers, eigenaren, ontwikkelaars en de gemeente;
- het genereren van inkomsten ten algemeen nut.

De gemeenteraad heeft bij besluit van 26 maart 2013 de Nota Grondbeleid 2013-2017 vastgesteld. De nota is kaderstellend. Dat wil zeggen, zij geeft de uitgangspunten voor het te voeren grondbeleid weer. Tevens biedt zij structuur bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen.

Belangrijke punten uit de Nota Grondbeleid zijn:

- ❑ **Maatwerk**; per project of plan zal bekeken worden welke vorm van grondbeleid het meest passend of gewenst is. Voor de reeds lopende projecten blijft de gemeente actief grondbeleid voeren, bij nieuwe projecten wordt in beginsel faciliterend grondbeleid gehanteerd.
- ❑ Bij actief grondbeleid wordt er een verwervingsstrategie vastgesteld. Uitgangspunt is dat de gemeente altijd zal trachten om minnelijke overeenstemming te bereiken met als ultimum remedium een onteigening.
- ❑ De gemeente stelt zich terughoudend op ten aanzien van strategische en anticiperende grondvererving vanwege de grote financiële risico's die de gemeente daarbij kan lopen.
- ❑ Bij faciliterend grondbeleid verhaalt de gemeente haar kosten. Het heeft de voorkeur om een anterieure overeenkomst met de grondeigenaar te sluiten. Indien er geen zicht is op anterieur contracteren stelt de gemeente gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan een exploitatieplan vast.
- ❑ De gemeente continueert het beleid van aanbesteden van een locatie, waarbij door marktpartijen een bod gedaan wordt op de grond en eventueel de aanleg van het openbaar gebied. Hierbij worden kwaliteit en duurzaamheid als subgunningscriteria opgenomen waarbij gegund wordt op basis van economisch meest voordelige inschrijving (EMVI).
- ❑ Indien er geen aanbesteding plaatsvindt dan zal de verkoopprijs van gronden welke verkocht worden aan een onderneming door middel van taxatie worden bepaald.
- ❑ In geval van projectbouw hanteert de gemeente het grondquote- systeem voor de koopsector en huursector bij complex(woning)bouw. De gemeente heeft goede ervaringen met dit systeem en blijft dit hanteren.
- ❑ Het college stelt jaarlijks de gronduitgifteprijs vast, uitgangspunt is dat deze prijzen marktconform zijn.
- ❑ In het kader van het budgetrecht stelt de raad zolang er nog geen grondexploitatie is vastgesteld het krediet beschikbaar voor grondaankopen. Het college is bevoegd tot aankopen passend binnen een door de raad vastgestelde grondexploitatie.

De gemeente heeft apart beleid ten aanzien van het kostenverhaal bij kleine plannen (faciliterend grondbeleid). In de praktijk is gebleken dat de kosten die op grond van de wet verhaald kunnen worden bij kleine plannen disproportioneel zijn. Anticiperend op een op handen zijnde wetswijziging is door het college het kostenverhaal kleine plannen vastgesteld. Het kostenverhaal bij kleine plannen ligt tussen de € 6.000,- en € 9.500, --.

Daarnaast wordt in 2015 de nota kostenverhaal ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin wordt het beleid ten aanzien van toepassing van kostenverhaal conform de wet ruimtelijke ordening vastgelegd.

Tevens heeft de gemeente apart beleid ten aanzien van de uitgifte van grondstroken (in relatie tot grootte en ligging van de stroken).

Financieel beleid

RESERVES

De **Algemene Bedrijfsreserve** (ABR) is de belangrijkste gemeentelijke reserve in relatie tot het grondbeleid. Door het instellen van een aparte reserve voor het grondbedrijf worden de financiële resultaten en risico's van het grondbedrijf gescheiden van de financiële huishouding voor de overige gemeentelijke taken. De ABR vormt een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement wordt een gewenste hoogte voor de ABR bepaald.

Als een gemeentelijke grondexploitatie positief wordt afgesloten, wordt de winst vaak toegevoegd aan de ABR. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd die van de ABR wordt afgeschreven.

Voor het grondbeleid is een genormeerde algemene bedrijfsreserve (ABR) vastgesteld. De inzetbaarheid van de algemene bedrijfsreserve beperkt zich tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie. Deze reserve kan worden aangewend voor het voeren van een actief grondbeleid, maar dient tevens als buffer voor het afdekken van mogelijke verliezen en risico's.

Voor de algemene bedrijfsreserve wordt (mede met in achtnaam van IFLO norm) de volgende norm gehanteerd:

- Maximum € 12,5 miljoen
- Minimum € 9 miljoen
- Absoluut minimum € 6 miljoen

Voor zover het saldo van deze reserve uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort aan de Vrije reserve. Een saldo beneden het minimum is tijdelijk toegestaan. Echter, als het saldo van de reserve grondexploitatie zich gedurende drie jaren beneden dit minimum bevindt, dan dient het saldo vanuit de Vrije reserve van de gemeente aangevuld te worden tot dit minimum. Hierbij moet tevens rekening gehouden worden met getroffen voorzieningen om nadelige exploitatieresultaten op te vangen. Als het saldo van de reserve grondexploitatie op enig moment minder dan € 6 miljoen bedraagt, dan dient onmiddellijk aanvulling vanuit de Vrije reserve van de gemeente plaats te vinden. De feitelijke hoogte bedroeg per 31-12-2014 € 11,5 milj. .

Binnen de grondexploitatie is daarnaast een reserve **Bovenwijkse voorzieningen** opgenomen. Deze reserve is vanaf de jaren 90 gevormd voor de geraamde investeringen voor met name de aanpassingen aan de infrastructuur zoals opgenomen in de structuurvisie Vrachelen. Deze reserve wordt gevoed door bij iedere positieve grondexploitatie een bedrag van € 10,- per m² uitgeefbare grond in deze reserve te storten. Afwijking hiervan alleen mogelijk bij een negatieve exploitatie en separate besluitvorming door de Raad.

VOORZIENINGEN GRONDEXPLOITATIE

Verliezen worden genomen als uit de financiële verkenning of grondexploitatie blijkt dat er een negatief resultaat te verwachten is. Dit kan zijn op moment van aankoop van perceel of moment van openen c.q. actualisatie van grondexploitatie. Wanneer het verlies vaststaat, moet het verlies meteen afgeboekt worden. In het geval dat er een nadelig saldo wordt verwacht, maar het niet uit te sluiten is dat dit nog omgebogen wordt in een sluitend geheel, dan kan volstaan worden met het vormen van een voorziening voor de afdekking van het verwacht verlies. Indien blijkt dat het verlies lager uitvalt, valt de gevormde voorziening weer ten dele vrij. De gevormde voorziening die op dat

moment nog niet feitelijk is ingezet kan gezien worden als een correctie op de boekwaarde, en derhalve als een vermindering van de voorraad.

De overige beleidskaders zijn vanuit de BBV vastgelegd en via de nota grondexploitatie vertaald naar een feitelijke toepassing binnen onze gemeente.

RENTEBELEID

In het kader van provinciaal begrotingstoezicht heeft de provincie gewezen op dat wij als gemeente in werkelijkheid rente toerekende aan de grondexploitaties van (nacalculatorisch) 4,5%.

Volgens de provincie is een reëel percentage 3 tot 3,5% met een maximum van 4%.

Gezien de feitelijke rente-ontwikkeling hebben wij het rentebeleid aangepast.

Hierbij maken we onderscheid in de rente die daadwerkelijk wordt toegerekend (nacalculatorisch) en de rente die voorcalculatorisch bij herijkingen (looptijd van soms 8 tot 10 jaar vooruit) wordt toegepast.

Deze laatste is namelijk verstandig om op dit moment vast te houden aan het percentage van 4,5 aangezien dit de rente is die voor langere tijd wordt toegepast. Hierbij ben je voor de langere termijn in de complexen minder afhankelijk van het renterisico.

Samengevat is via de methodiek van een collegebesluit juni 2012 het volgende besloten:

- ❖ De rekenrente voor de reguliere begroting bedraagt 4,5%
- ❖ De voorcalculatorische rekenrente voor lange termijn prognoses bedraagt 4,5%
- ❖ De voorcalculatorische rekenrente voor de jaren 2015, 2016 en 2017 zijn 3,5%

De hoogte van de nacalculatorische rente is gebaseerd op de rente van het eigen vermogen, de rente op vreemd vermogen en de verhouding hiervan (op basis van de balans van de jaarrekening 2014) Het gewogen gemiddelde (en dus de nacalculatorische rente) is dan 2,83%. Dit geldt voor de berekening over 2015 (onderdeel jaarrekening 2015).

Kengetal grondexploitatie

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. Eén van deze kengetallen heeft betrekking op de grondexploitatie. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

	Kengetal grondexploitatie (in %)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.489	8.000	7.000
B	Bouwgronden in exploitatie	33.111	38.000	29.000
C	Totale baten (excl. mutaties reserves)	146.870	161.778	164.113
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	28,3%	28,4%	21,9%

5.8 Subsidies

Wat willen we bereiken

Met subsidies faciliteert en stimuleert de gemeente burgers en organisaties om eigen ideeën uit te voeren. Zij krijgen subsidie om initiatieven te nemen die bijdragen aan het voorzieningenniveau in de gemeente of die de gemeentelijke beleidsdoelen ondersteunen. Uitgangspunten hierbij zijn een transparant proces van subsidieverlening en minder regeldruk.

Accenten uit het politiek akkoord

- Bij de vaststelling van de begroting wordt ieder jaar opnieuw de nut/offer-afweging gemaakt rondom subsidies, outputcontracten en gemeenschappelijke regelingen..
- Indirecte subsidies worden zoveel mogelijk beperkt. Door het in beeld brengen van de werkelijke kosten en bijbehorende subsidies worden geldstromen transparanter en beter beheersbaar.
- Aan doelen waarvoor de gemeente van het rijk een doeluitkering ontvangt, wordt niet meer uitgegeven dan het bedrag van de doeluitkering.

Kaderstellende beleidsnota's

- Algemene subsidieverordening Oosterhout (2012)
- Beleidsregels voor subsidieverstreking Gemeente Oosterhout 2016 (vastgesteld juli 2015)

Subsidieplafonds 2016

Tabel: Structurele subsidies			2015	2016
Beleidsveld	Soort subsidie	Onderdeel	Subsidie-plafond	Subsidie-plafond
Onderwijs & Jeugd	Outputsubsidie	Voorschoolse educatie	€ 800.000	€ 966.000
		Voorscholen	€ 35.000	€ 35.000
		Niet aanspreekbare zij-instromers (NAZ)	€ 35.000	€ 35.000
	Waarderingsubsidie	Scoutingverenigingen	€ 8.500	€ 8.500
Totaal Onderwijs & Jeugd			€ 878.500	€ 1.044.500
Sport	Exploitatiesubsidie	Sportverenigingen	€ 82.000	€ 82.000
		Sportgala	€ 5.000	€ 5.000
Totaal Sport			€ 87.000	€ 87.000
Cultuur & evenementen	Waarderingsubsidie	Culturele verenigingen	€ 49.500	€ 64.500
	Exploitatiesubsidie	Jeugdcircus	€ 12.500	€ 10.000
		Openluchttheater	€ 6.000	€ 6.000
		Musea	€ 121.830	€ 126.835
		Heemkundekringen	€ 5.000	€ 5.000
		Open monumentendag	€ 3.000	€ 3.000
		Volksfeesten	€ 10.000	€ 10.000
		De Nieuwe Pannehoef	€ 130.000	€ 130.000
	Outputsubsidie	Bibliotheek (incl. Uitpunt en VVV)	€ 1.501.078	€ 1.362.087
		Centrum voor de kunsten	€ 680.000	€ 506.750
		Theater	€ -	n.n.t.b.
Totaal Cultuur & evenementen			€ 2.518.908	€ 2.224.172
Maatschappelijke zorg	Waarderingsubsidie	Bewonersgroepen	€ 12.000	€ 12.000
		Ouderenbonden	€ 11.000	€ 11.000
		Zorgverenigingen	€ 4.000	€ 4.000
		Veteranenverenigingen	€ 1.000	€ 1.000
		Slachtofferhulp	€ 12.000	€ 12.000
	Exploitatiesubsidie	EHBO	€ 8.000	€ 8.000
		Dorpshuizen	€ 36.800	€ 110.521
	Outputsubsidie	Maatschappelijke ondersteuning	n.n.t.b.	n.n.t.b.
Totaal Maatsch. Zorg			€ 84.800	€ 158.521
Sociaal beleid	Exploitatiesubsidie	Goederenbank	€ 5.000	€ 5.000
	Outputsubsidie	Leergeld	€ 97.750	€ 97.750
Totaal Sociaal beleid			€ 102.750	€ 102.750
Natuur, Milieu en Afval	Outputsubsidie	Milieueducatie en Kinderboerderij	€ 56.948	€ 56.948
Totaal Natuur, Milieu en Afval			€ 56.948	€ 56.948
Verkeer & Mobiliteit	Waarderingsubsidie	Verkeersregelaars	€ 1.750	€ 1.750
		Buurtbusverenigingen	€ 8.534	€ 8.534
	Exploitatiesubsidie	Verkeersveiligheid en -educatie	€ 25.000	€ 25.000
Totaal Verkeer & Mobiliteit			€ 35.284	€ 35.284
Totaal structurele subsidies			€ 3.764.190	€ 3.606.425

Tabel: Incidentele subsidies		2015	2016
Soort subsidie	Onderdeel	Subsidie-plafond	Subsidie-plafond
Activiteitsubsidie	Programmering van de Stad	€ 93.000	€ 123.000
	Lokaal sociaal beleid	€ 25.000	€ 25.000
	Maatschappelijke stage in het voortgezet onderwijs	€ -	€ 20.000
Totaal activiteitsubsidies		€ 118.000	€ 168.000
Zapbudgetten	Buurtzapbudget	€ 10.000	€ 10.000
	JONG zapbudget	€ 5.000	€ 5.000
	Buitenspeeldag	€ 10.000	€ 10.000
Totaal zapbudgetten		€ 25.000	€ 25.000
Totaal incidentele subsidies		€ 143.000	€ 193.000

5.9 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de totale overheid; de Rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen en de sociale fondsen.

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% BBP mag zijn. Daarnaast is in het Groei- en Stabiliteitspact afgesproken dat op lange termijn naar een tekort dicht bij 0% of een overschot moet worden gestreefd.

Hebben gemeenten tekorten op hun begroting, dan is dat van invloed op de hoogte van het EMU-saldo. Daarom is afgesproken dat gemeenten het EMU-saldo opnemen in hun begroting en jaarrekening. In 2015 is het rapport 'Hoofdpijnen vernieuwing BBV' gepresenteerd waarin een aantal veranderingen in het BBV aangekondigd. Eén van deze wijzigingen betreft het EMU-saldo.

Gemeenten worden verplicht om het EMU-saldo meerjarig in hun begroting en jaarstukken te presenteren.

De onderstaande tabel geeft aan op welke wijze vanuit het exploitatieresultaat het EMU-saldo wordt berekend.

EMU-saldo		Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
	Exploitatieresultaat na mutaties in reserves	975	421	86	86
-	(Per saldo) onttrekkingen aan reserves	2.622	1.888	1.100	535
	Exploitatieresultaat voor mutaties in reserves	-1.646	-1.466	-1.014	-450
-	Onttrekkingen aan voorzieningen	36	23	6	6
+	Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
+	Afschrijvingen op activa	11.668	10.398	9.368	8.903
-	Investeringsplafond	5.952	18.474	7.156	6.990
-	Investeringsplafond via reserves	1.725	9.770	8.740	1.800
+	Bijdragen Rijk, provincie, EU t.b.v. investeringen	2.532	0	0	0
+	Opbrengsten uit desinvesteringen in activa	0	0	0	0
-	Boekwinst op desinvesteringen in activa	0	0	0	0
-	Aankoop gronden, bouw- en woonrijp maken e.d.	4.058	5.156	4.347	1.975
+	Opbrengsten uit verkopen	13.138	17.375	16.085	5.357
-	Boekwinst op grondverkoop	0	0	0	0
-	Betalingen GREX ten laste van voorzieningen	0	0	0	0
-	Betalingen GREX direct ten laste van reserves	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	13.921	-7.116	4.190	3.039

Hieruit volgt voor de begroting 2016 een verwacht EMU-overschot van € 13,9 miljoen. Ook meerjarig wordt een overschot verwacht, met uitzondering van het jaar 2017 waar een EMU-tekort wordt verwacht. Dit tekort wordt met name verwacht door de dan geprognosticeerde eenmalig hogere uitgaven voor het nieuwe IHP. Hoe dit tekort te interpreteren wordt vastgelegd in de Wet Hof.

Wet HOF (Houdbare OverheidsFinanciën)

De wet Hof bepaalt dat rijk en decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren om het overheidstekort weer volgens Europese afspraken terug te dringen. De term “gelijkwaardig” biedt de mogelijkheid voor zowel Rijk als gemeenten om hier een “op maat gesneden” invulling aan te geven.

Aan het begin van elke nieuwe kabinetsperiode wordt het maximum van het nationale begrotingstekort bepaald, welke momenteel op 0,5 procent van het BBP is bepaald, wat neerkomt op ongeveer 3 miljard euro.

Deze 0,5 procent wordt als volgt verdeeld over de lagere overheden; gemeenten: 0,35 procent van het bruto binnenlands product. Provincies: 0,07 procent. En waterschappen: 0,05 procent. Dit zou betekenen dat de gemeenten samen maximaal € 2,23 miljard tekort mogen hebben met een “gelijkwaardige” inspanning om dit tekort in een aantal jaren naar nul te reduceren. Het is nog de vraag of en hoe dat dit ‘quotum’ verder gaat worden verdeeld en hoe er gaat worden gesanctioneerd. Maar relateren we dit bijvoorbeeld aan de omvang van de algemene uitkering, dan zou dit betekenen dat het Oosterhoutse aandeel in dit begrotingstekort maximaal ongeveer € 6,1 miljoen zou mogen bedragen. Dit betekent dat Oosterhout momenteel naar verwachting alleen in 2017 niet geheel aan deze norm zal kunnen voldoen.

6. Financiële begroting

134

Resultaat financiële begroting

134

Financiële uitgangspunten

137

Begrotingsresultaat

138

Analyse op hoofdlijnen

139

Actualiseringen

150

Personele kosten

153

Doorberekende personele kosten

155

Algemene uitkering

158

Kapitaallasten

160

Prijscompensatie

161

Investerings

166

Reserves en voorzieningen

168

Verloop vrije reserve

172

Incidentele baten & lasten

6. Financiële begroting

6.1 Resultaat financiële begroting

Mede op advies van de rekenkamer is ook in deze begroting een strikte scheiding doorgevoerd tussen een beleidsbegroting en een financiële begroting. In hoofdstuk 4 treft u onder ieder programma een overzicht van baten en lasten aan van het betreffende programma. In dit hoofdstuk worden de cijfers op gemeentebreed niveau toegelicht.

De begroting 2016-2019 geeft samengevat het volgende beeld:

(bedragen * € 1.000)

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten	141.861	162.775	165.804	165.337	163.030	151.700
Baten	146.870	161.778	163.763	163.871	162.016	151.250
Subtotaal programma's	-5.009	997	2.041	1.466	1.014	450
Storting in reserves	5.607	3.072	2.750	2.764	3.001	3.178
Onttrekking aan reserves	7.909	4.172	5.372	4.652	4.101	3.713
Resultaat	-7.311	-103	-580	-421	-86	-86
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

De begroting 2016 sluit met een positief saldo van € 580.000. In het meerjarenbeeld sluit het jaar 2017 met een voordeel van € 421.000. Voor de jaren erna is een sprake van een voordeel van € 86.000 in 2018 en 2019.

In paragraaf 6.14 is een overzicht weergegeven van de incidentele baten en lasten, zoals deze in de begroting 2016 zijn opgenomen. Hiermee wordt aangetoond dat de begroting solide te noemen is, aangezien de incidentele (eenmalige) lasten in de begroting hoger zijn dan de incidentele baten; oftewel de structurele lasten zijn lager dan de structurele inkomsten.

6.2 Financiële uitgangspunten

Voor de samenstelling van de begroting 2016 en de meerjarenramingen 2017-2019 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

□ Algemeen begrotingsuitgangspunt

Algemeen uitgangspunt voor de begroting is dat er sprake dient te zijn van een structureel sluitende begroting.

□ Tarieven en leges

- De inkomstantarieven van de OZB worden alleen aangepast aan de inflatie, zijnde een percentage voor 2016 van 1,00%. Dit percentage is gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau voor het jaar 2016.
- De inkomstantarieven voor de overige belastingen stijgen ook met de inflatie van 1,00%.
- De leges worden niet in algemene zin verhoogd met de prijsinflatie, tenzij blijkt dat op basis van kostendekkendheid de tarieven verhoogd c.q. verlaagd moeten worden.
- De opbrengsten uit hoofde van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn berekend op basis van een kostendekkend tarief. Zie hiervoor de paragraaf lokale heffingen.

❑ Prijs- en loonstijging

- a) De loonkosten in de begroting 2016 zijn gebaseerd op de in 2015 gesloten CAO akkoord. Dit akkoord heeft een looptijd tot 31 december 2016. Er is binnen de begroting nog een stelpost aanwezig van € 154.000 voor looncompensatie.
- b) Voor de begroting 2016 wordt uitgegaan van 1,00% stijging van de kosten derden. Hiertoe is een bedrag van € 190.000 gereserveerd binnen de begroting. Dit bedrag is niet automatisch aan de verschillende begrotingsposten toegevoegd, maar in een centrale stelpost gestort van waaruit aanvragen tot prijscompensatie via de coraps zal worden toegekend. Voor een deel is deze stelpost reeds toegekend. Voor de begroting 2016 is momenteel nog een stelpost van in totaal € 300.000 beschikbaar voor prijscompensatie.
- c) Subsidies. Er is inmiddels een aantal jaren geen indexering meer toegepast. Bij het bepalen van het uiteindelijke percentage vindt een weging plaats van waarbij de loonsverhoging voor 70% meetelt en de materiele lastenstijging voor 30%. Voor 2016 komt dit neer op: $0,7 * 1,50\% + 0,3 * 1,00\% = 1,35\%$. Hiermee hangt een kostenbeslag samen van zo'n € 60.500. Er vindt achteraf geen verrekening plaats van werkelijke materiele - of loonkosten. Er wordt afgezien van automatische prijscorrectie. Deze worden alleen specifiek toegekend.

❑ Rente

Bij het bepalen van de kapitaallasten op investeringen wordt een interne rekenrente van 4,5% gehanteerd. In 2015 wordt er geen rente bijgeschreven op de aanwezige reserves. Conform voorschriften uit het besluit Begroting en Verantwoording wordt aan voorzieningen geen rente toegevoegd.

❑ Rente GREX

Tot en met de begroting 2012 rekenden we 4,5% toe aan rente over de boekwaarde van grondexploitatie. De provincie vindt dit een te hoog percentage. Deze stelling wordt door het college ondersteund, aangezien een hoog percentage rentelasten naar de toekomst doorschuift via de boekwaarde van de grondexploitatie. Dit beleid is dan ook aangepast.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de rente die daadwerkelijk wordt toegerekend (nacalculatorisch) en de rente die voorcalculatorisch bij herijkingen (looptijd van soms 8 tot 10 jaar vooruit) wordt toegepast.

Voor deze laatste is het namelijk verstandig om op dit moment vast te houden aan het percentage van 4,5% aangezien dit de rente is die voor langere tijd wordt toegepast. Hierbij ben je voor de langere termijn in de complexen minder afhankelijk van het renterisico. Samengevat wordt het volgende voorgesteld:

	Rente voorcalculatorisch lange termijn prognose grex	Rente GREX begroting/ jaarrekening
Percentage	4,50%	2,83%

De algemene rekenrente wordt niet aangepast. Gezien de bijzondere aard van grondexploitatie wordt hiervoor een uitzondering gemaakt. De rente van de grondexploitatie bedraagt voor 2016 2,8%. Deze rente is bepaald op basis van de jaarrekening van het jaar ervoor. Het percentage wordt berekend door:

- rente eigen vermogen: 4,5%;
- rente vreemd vermogen gebaseerd op een percentage voor een lening van 10 jaar gelijk bij de BNG (juni 2015: 0,8%);
- de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen uit de balans van de jaarrekening. In 2014 werd 55% van ons bezit gefinancierd met eigen vermogen en 45% met vreemd vermogen.

Het gewogen gemiddelde tussen rente eigen en rente vreemd vermogen komt uit op 2,8%. Deze rekenmethode biedt een financieel kader om jaarlijks de rente voor de grondexploitatie te herrekenen.

❑ **Ruimte voor nieuw beleid**

In financiële zin is er geen extra ruimte voor nieuw beleid in jaren 2016 tot en met 2019 opgenomen.

❑ **Post onvoorzien**

In de begroting en meerjarenramingen wordt jaarlijks ruimte opgenomen voor “onvoorzien”. Voor 2016 bedraagt dit een bedrag van € 270.000. Hier wordt de structurele doorwerking niet automatisch vertaald, maar vormt onderdeel van de discussie over nieuw beleid bij de eerstkomende begroting. Voorstellen waarbij een beroep wordt gedaan op onvoorzien worden getoetst aan de criteria onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onontkoombaar. Het college is bevoegd om, onafhankelijk van de hoogte van het bedrag, te beschikken over de post mits voldaan wordt aan bovenstaande criteria. Hierover zal achteraf via de concernrapportage worden gerapporteerd.

❑ **Investeringsplan**

- Het structurele investeringsniveau wordt in principe gemaximeerd op € 4,3 miljoen. Conform de perspectiefnota 2016 is het investeringsniveau openbare ruimte met € 500.000 verhoogd in de begroting 2016. Dit is exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering. Deze laatste investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief. Het investeringsniveau is exclusief specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve.
- Het investeringsplan wordt jaarlijks opgesteld in de vorm van een uitvoeringsplanning, waarbij aangegeven wordt wanneer investeringen daadwerkelijk worden uitgevoerd.
- Met het activeren van de eigen apparaatskosten wordt rekening gehouden met een absoluut bedrag van € 750.000. Deze activering vindt plaats via een standaardopslag op het investeringsbedrag.
- In het investeringsplan worden de investeringen in principe bruto verantwoord, dat wil zeggen exclusief inkomsten (bijdragen derden en/of inzet reserves).

❑ **Toerekening overhead**

De toerekening van overhead vindt plaats via de zogenaamde opslagmethode. Deze toerekening van kosten vindt (verplicht) plaats op de producten. Er is bewust een methode gekozen die erg eenvoudig is en past binnen de wettelijke financiële kaders. De kosten van overhead worden verdeeld op basis van de personele kosten (inclusief inhuur) per product. Vanaf het begrotingsjaar 2012 wordt de overhead per product apart inzichtelijk gemaakt, waarbij er geen nacalculatie wordt gemaakt. Dit betekent dat voor de overhead de jaarrekening gelijk is aan de begrote overhead. De directe personele kosten worden overigens op basis van urenplanningen en tijdschrijfgegevens verdeeld over de producten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.7. Doorberekende personele kosten.

6.3 Begrotingsresultaat

Onderstaand is een overzicht gegeven van de totale lasten en baten van de programma's voor de begroting 2016, in vergelijking met de begroting 2015 en de jaarrekening 2014.

Programma		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Verbindend bestuur	Lasten	5.793	5.998	6.214
	Baten	1.659	1.069	1.261
	Saldo	4.134	4.929	4.953
Sociaal domein	Lasten	52.053	70.000	66.550
	Baten	26.898	17.104	16.629
	Saldo	25.155	52.896	49.920
Werkgelegenheid & economie	Lasten	849	824	1.054
	Baten	153	138	131
	Saldo	696	686	923
De levendige gemeente	Lasten	17.878	19.148	18.205
	Baten	2.966	3.428	3.424
	Saldo	14.912	15.720	14.781
Ruimte & ontwikkeling	Lasten	41.054	47.860	46.959
	Baten	15.875	23.189	19.247
	Saldo	25.179	24.671	27.712
Middelen	Lasten	24.234	18.945	26.822
	Baten	99.318	116.849	123.071
	Saldo	-75.084	-97.904	-96.249
Subtotaal programma's	Lasten	141.861	162.775	165.804
	Baten	146.869	161.777	163.763
	Saldo	-5.008	998	2.041
Mutaties in reserves	Lasten	5.607	3.072	2.750
	Baten	7.909	4.172	5.372
	Saldo	-2.302	-1.100	-2.622
Totaal resultaat	Lasten	147.468	166.052	168.555
	Baten	154.778	165.949	169.135
	Saldo	-7.311	-103	-580

6.4 Analyse op hoofdlijnen

In onderstaande tabel is een samenvattend overzicht gegeven van de ontwikkeling van het saldo ten opzichte van de begroting 2015.

(bedragen * € 1.000)

Exploitatieresultaat	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	
Geactualiseerde begroting 2015	-905	-431	-407	-407	N
Mutaties:					
Uitgangspunten begroting 2016-2019 PPN	-329	-329	-329	-329	N
Ombuigingen PPN 2016	1.366	1.366	1.366	1.366	V
Nieuw beleid	-468	-368	-325	-145	N
Actualiseringen	-1.061	-915	-910	-847	N
Algemene uitkering (excl. sociaal deelfonds)	1.217	1.078	1.401	1.514	V
Riool- en afvalstoffenheffing	-395	-	-	-	N
Personele kosten	-1.302	-1.161	-1.161	-1.161	N
Kapitaallasten	1.544	1.228	175	237	V
Reserves	1.092	-54	-186	-186	V
Doorberekende kosten	63	63	63	63	V
Overige posten	-242	-56	399	-19	N
Saldo begroting 2016	580	421	86	86	V

Via bovenstaande analyse is op hoofdlijnen een positief begrotingssaldo van € 580.000 in 2016 verklaard. In de volgende paragrafen worden deze mutaties ten opzichte van de begroting 2015 afzonderlijk toegelicht.

6.5 Actualiseringen

Actualiseringen kunnen het gevolg zijn van:

- budgettaire effecten van wijzigingen in het financiële beleid;
- mutaties in volume, waardoor het beroep op een aantal regelingen autonoom wijzigt;
- volumemutaties die van invloed zijn op de opbrengsten;
- contractueel c.q. wettelijk onvermijdbare mutaties in de lasten.

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van alle mutaties per programma (incl. de algemene uitkering).

Programma's	Actualiseringen				
	2016	2017	2018	2019	voor-/nadeel
Verbindend bestuur	-198	-198	-198	-198	V
Sociaal domein	-2.590	-3.386	-3.748	-3.744	V
Werkgelegenheid & economie	245	145	102	2	N
De levendige gemeente	339	339	335	151	N
Ruimte & ontwikkeling	455	373	373	373	N
Middelen	1.418	1.897	1.930	1.861	N
Totaal exploitatie	-331	-830	-1.206	-1.555	V

Voor het jaar 2016 treedt er middels de actualiseringen een voordeel op van € 331.000. In de jaren daarna geven de actualisaties een voordeel oplopend tot € 1.555.000 in 2019.

Onderstaand wordt per programma een toelichting gegeven van bovenstaande mutaties.

Hierbij is een onderscheid gemaakt in:

U : uitgangspunten begroting 2016-2019 Perspectiefnota 2016;

O : ombuigingen Perspectiefnota 2016;

N : nieuw beleid Perspectiefnota 2016;

A : actualiseringen;

P : prijscompensatie.

Programma 1: Verbindend bestuur

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
Relatie burger en bestuur							
1	Vergoeding raadsleden	A	14	14	14	14	N
Dienstverlening							
2	Leges persoonsdocumenten en naturalisaties	A	-91	-91	-91	-91	V
3	GEO-informatie	O	-111	-111	-111	-111	V
4	GBA	O	-10	-10	-10	-10	V

Toelichting:

1. Vergoeding raadsleden € 14.000. De raadsledenvergoeding is geactualiseerd op basis van de trendmatige ontwikkelingen. In 2014 waren de kosten € 8.000 hoger dan begroot. Daarnaast wordt er een ontwikkeling van 1% verwacht per 1 januari 2016.
2. Leges persoonsdocumenten en naturalisaties: € 91.090. De leges van de paspoorten, identiteitsbewijzen, rijbewijzen en naturalisaties zijn geactualiseerd op basis van de te verwachten aantallen.
3. GEO-informatie € 111.000: Door de invoering van de Verlegregeling dienen infrabedrijven vanaf 2016 te gaan betalen voor het gebruik van ondergrondse infrastructuur. De verwachting is dat de gemeente een bedrag van € 100.000 aan inkomsten gaat ontvangen afhankelijk van de afspraken die gemaakt gaan worden. Daarnaast zijn de posten grootschalige basiskaarten en leidingvergunningen verlaagd met respectievelijk .€ 4.000 en € 7.000 vanwege onderbestedingen.
4. GBA € 10.000. Vanwege onderbesteding de afgelopen jaren is deze post verlaagd met € 10.000.

Programma 2: Sociaal domein

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
Maatschappelijke zorg							
1.	Activiteitencentra	A	9	16	-7	58	N
2.	Onderwijsachterstandsplan	A	-	-	-	-	-
3.	OPC Surplus	P	31	31	31	31	N
4.	Subsidies gezondheidszorg	O	-9	-9	-9	-9	V
5.	GGD	A	1	1	1	1	N
6.	AED's	A	17	2	2	2	N
7.	AWBZ	A	-291	-266	-527	-608	V
8.	Individuele voorzieningen	O	-225	-225	-225	-225	V
9.	Vervoersvoorzieningen	A	-59	-49	-46	-21	V
10.	Huishoudelijke verzorging	A	281	-	-	-	N
Sociaal beleid							
11.	Sociale recherche	O	-25	-25	-25	-25	V
12.	Inkomensregelingen	A	216	216	216	216	N
13.	Ombuiging inkomensregelingen	O	-100	-100	-100	-100	V
14.	Vergoeding aan de WAVA	A	-186	-186	-186	-186	V
15.	WAVA uit reïntegratiebudget	O	-250	-250	-250	-250	V
16.	Participatiewet	A	86	73	47	26	N
17.	Schuldhelpverlening	O	-150	-150	-150	-150	V

18.	Kwijtschelding rioolrecht	A	65	65	65	65	N
19.	Sluitende verwerking via egalisatievoorziening riolering	A	-65	-65	-65	-65	V
Jeugdzorg							
20.	Jeugdzorg	A	-1.900	-2.429	-2.481	-2.468	V
21.	Leerlingenvervoer	O	-25	-25	-25	-25	V
Veiligheid							
22.	Project veilig ondernemen	O	-5	-5	-5	-5	V
23.	Rampenbestrijding	O	-8	-8	-8	-8	V
24.	Gemeentelijk bijdrage Veiligheidsregio	A	-13	-13	-13	-13	V
25.	Stelpost regionalisering brandweer	O	-8	-8	-8	-8	V
26.	Veiligheidscampagnes	A	10	10	10	10	N
27.	Vergunningverlening	A	13	13	13	13	N

Toelichting:

1. Activiteitencentra € 9.186. Op basis van de uitgevoerde onderhoudsinspecties en conditiemetingen in 2014 zijn de budgetten voor het onderhoud geactualiseerd. De huurinkomsten van het Oostquartier zijn met € 36.000 verhoogd gebaseerd op het nieuwe huurcontract per 1 januari 2016. Het subsidiebedrag is hierop aangepast met hetzelfde bedrag.
2. Onderwijsachterstandsplan € 0. Het Ministerie van OCW heeft middels een brief aan de 2e Kamer aangegeven dat de bekostigingssystematiek voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid met een jaar verlengd is t/m 2016. Het te verwachten bedrag hiervoor bedraagt € 922.000 gebaseerd op de bijdrage van 2015. De uitgaven voor de uitvoering van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid volgen de te ontvangen rijksbijdrage.
3. OPC Surplus € 31.000. Conform de uitgangspunten van de begroting is er 1,35% prijscompensatie toegekend voor de outputsubsidie. Dekking hiervan vindt plaats middels de stelpost prijscompensatie. (pc 2016).
4. Subsidies gezondheidszorg € 9.000 Het subsidieplafond is verlaagd omdat hiervoor structureel minder geld wordt uitgegeven.
5. GGD: € 1.066. De gemeentelijke bijdrage is op basis van de begroting 2016 van de GGD verlaagd.
6. AED's € 16.500. Voor het afronden van het Project Hart Veilig dienen er in 2016 nog 5 AED's aangeschaft te worden en tevens zijn de jaarlijkse onderhoudskosten van de AED's geactualiseerd.
7. AWBZ € 291.000. Via de meicirculaire 2015 zijn de middelen vanuit het sociaal deelfonds verlaagd.
8. Individuele voorzieningen € 225.000. Vanaf 2012 wordt er structureel geld overgehouden op de individuele voorzieningen WMO. Rekening houdend met de veranderingen binnen de langdurige zorg en de WMO vanaf 2015 en de veranderingen rondom het objectief verdeelmodel WMO vanaf 2016 is een besparing opgenomen van € 200.000. Daarnaast wordt het budget voor externe advisering niet volledig gebruikt en is deels komen te vervallen (€ 25.000).
9. Vervoersvoorzieningen: € 58.844 De bijdrage aan het Kleinschalig Collectief Vervoer is verlaagd op basis van de conceptbegroting 2016 van de RBW. Hierin is uitgegaan van een reductie van 3% van het WMO vervoer en afname van het reguliere openbaar vervoer middels actieve sturing.
10. Huishoudelijke verzorging € 281.000. Via de meicirculaire 2015 zijn de middelen voor de decentralisatie-uitkering Huishoudelijke Hulp Toelage verhoogd.

11. Sociale recherche € 25.000 Deze post wordt niet volledig gebruikt en is deels komen te vervallen..
12. Inkomensregelingen € 216.000. Op basis van de CPB-prognoses en de bijgestelde rijksbudgetten is de doorkijk voor de inkomensregelingen aangepast. De uitgaven van de uitkeringen zullen naar verwachting in 2016 met zo'n € 400.000 dalen. Het Rijksbudget zal naar verwachting met € 616.000 dalen.. Dit levert per saldo een nadeel op van afgerond € 216.000 (zie onderstaand overzicht).

(Bedragen * 1.000)

	Ter info Begroting 2015	Actualisatie	Begroting 2016
Uitgaven uitkeringen	14.735	-400	14.335
- WWB > 65 jaar	13.750	-696	13.054
- Bbz starters		49	49
- IOAW	925	228	1.153
- IOAZ	60	-25	35
- loonkosten subsidies		44	44
Rijksbudget	14.250	-616	13.637
IAU	0	0	0
Saldo	-/- 485	-216	-/- 701

13. Ombuiging inkomensregelingen € 100.000. De afgelopen jaren is gebleken dat het gemeentelijk tekort op de inkomensregelingen lager was dan begroot. Derhalve wordt met ingang van 2016 een ombuiging van € 100.000 opgenomen.
14. Vergoeding aan de WAVA € 186.000 De gemeentelijke bijdrage aan de WAVA is geactualiseerd conform de vastgestelde ontwerpbegroting 2016 van de WAVA (€ 186.000).
15. WAVA uit re-integratiebudget € 250.000. Ten gevolge van de overschotten de afgelopen jaren op het re-integratiebudget wordt er € 250.000 van dit budget ingezet voor de bekostiging van de gemeentelijke bijdrage aan de WAVA.
16. Participatiebudget € 86.000. Via de meicirculaire 2015 zijn de middelen van het sociaal deelfonds ten behoeve van de participatie verhoogd.
17. Schuldhulpverlening € 150.000. De aanbesteding in 2012 van schuldhulpverlening heeft geleid tot gunstigere prijsafspraken en tot meer aandacht voor schuldpreventie. De extra aandacht voor schuldpreventie werpt haar vruchten af en heeft een daling van de kosten tot gevolg gehad. Vanaf 2016 wordt deze post derhalve structureel verlaagd.
18. Kwijtschelding rioolrecht € 65.000 Vanwege de stijging van de tarieven is de post kwijtschelding in 2014 overschreden. De prognose is dat er structureel extra budget nodig is voor een bedrag van € 65.000.
19. Sluitende verwerking via egalisatievoorziening riolering € 65.000. Alle kosten en opbrengsten van het product riolering zijn in principe in evenwicht met elkaar, aangezien uitgegaan wordt van 100% kostendekkendheid. Veranderingen in de kosten en opbrengsten worden verrekend in de tarieven en hebben daarmee geen effect op de netto exploitatie van de gemeente.
20. Jeugdzorg € 1.900.000. Via de meicirculaire 2015 zijn de middelen vanuit het sociaal deelfonds verlaagd. Dit heeft te maken met de WLZ-indiceerbaren en het feit dat er landelijk minder gebruik is gemaakt van de Jeugdzorg dan eerder werd ingeschat en dat er nu een objectief verdeelmodel is gehanteerd dat voor de gemeente Oosterhout behoorlijk negatief uitpakt.
21. Leerlingenvervoer € 25.000. Vanwege de nieuwe aanbesteding is het budget verlaagd.
22. Project veilig ondernemen € 4.500. Het budget is komen te vervallen omdat dit geen gemeentelijke taak is.
23. Rampenbestrijding € 8.000. Het budget voor de rampenbestrijding was structureel te hoog geraamd en is bijgesteld.

24. Gemeentelijk bijdrage Veiligheidsregio € 13.000. De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio is geactualiseerd gebaseerd op de conceptbegroting 2016 van de Veiligheidsregio..
25. Stelpost regionalisering brandweer € 8.000. Een gedeelte van de stelpost die gemaakt is bij de regionalisering van de brandweer is komen te vervallen.
26. Veiligheidscampagnes € 10.000. De lokale overheid wordt steeds vaker gevraagd een actieve financiële deelname te hebben in publiekscampagnes in het kader van Veiligheid. Binnen de huidige budgetten voor veiligheid is hiervoor geen financiële ruimte beschikbaar. Verwacht wordt dat er structureel € 10.000 benodigd is.
27. Vergunningverlening € 13.000. De vergoedingen inzake de mulderfeiten zijn komen te vervallen vanwege de afschaffing van de vergoedingen in het kader van de Wet Mulder per 1 januari 2015.

Programma 3: Werkgelegenheid & economie

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
De bruisende binnenstad							
1.	Versterken binnenstad	N	243	142	100	-	N
Toerisme & recreatie							
3.	Uitvoering plan toerisme & recreatie	O	-4	-4	-4	-4	V
Ruimte om te ondernemen							
4.	Markten	A	7	7	7	7	N
5.	Onderhoud stamlijnen	O	-1	-1	-1	-1	V

Toelichting

1. Versterken binnenstad € 243.000. In 2015 is een uitvoeringsprogramma opgesteld ter versterking van de binnenstad samen met de partners uit de binnenstad. Om dit programma inhoudelijk een impuls te geven wordt er in de bestuursperiode (t/m 2018) een werkbudget hiervoor opgenomen.
2. Uitvoering plan toerisme & recreatie : € 4.000 In verband met onderbesteding is het budget structureel verlaagd.
3. Markten € 7.000. Vanwege het teruglopende animo zijn de te verwachten inkomsten uit de marktgelden naar beneden bijgesteld.
4. Onderhoud stamlijnen € 1.000. Het budget voor het onderhoud van de stamlijnen is niet meer benodigd en is komen te vervallen.

Programma 4: De levendige gemeente

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
Onderwijs & jeugd							
1.	Jongerevenementen	O	-10	-10	-10	-10	V
2.	Onderhoud gebouwen volwasseneneducatie	A	7	2	2	2	N
Cultuur & evenementen							
3.	Subsidie bibliotheek	P	18	18	18	18	N
4.	De Bussel	A	482	482	482	482	N

5.	Onderhoud culturele gebouwen	A	0	0	8	22	N
6.	Subsidies cultuur	P	17	17	17	17	N
7.	H19 projectsubsidie	A	-	-	-	-91	V
8.	Subsidie Kunstbiënnale	A	15	-	-	-	N
9.	Cultuur	N	80	80	80	0	N
10.	Stelpost Santrijn	O	-250	-250	-250	-250	V
11.	Onderhoud musea en monumenten	A	-3	-9	3	1	V
Sport							
12.	Sportbevordering	A	4	4	4	4	N
13.	Beheer sportparken	A	3	3	3	3	N
14.	Onderhoud gymzalen en sporthallen	A	46	52	43	33	N
15.	Masterplan zwembaden	A	-70	-50	-65	-80	V

Toelichting:

1. Jongerenevenementen € 10.000 Omdat er structureel minder geld uitgegeven wordt dan geraamd is het subsidieplafond verlaagd.
2. Onderhoud gebouwen volwasseneneducatie: € 6.731. Het onderhoudsbudget van het pand Ridderstraat is op € 0 gezet vanwege de wijziging naar een andere functie van het pand.
3. Subsidie bibliotheek € 18.000. Conform de uitgangspunten van de begroting is er 1,35% prijscompensatie toegekend voor de outputsubsidie. Dekking hiervan vindt plaats middels de stelpost prijscompensatie.
4. De Bussel: De kosten van de Bussel zijn administratief anders in de begroting 2016 opgenomen, waardoor dit nu de te betalen outputsubsidie betreft. Daarnaast is vanuit het PBS budget € 482.000 toegevoegd aan de outputsubsidie van de Bussel conform eerder gemaakte afspraken. Dit in verband met de personele formatie van de Bussel die mee over gaat van de gemeente naar de Bussel. Dit betreft een administratieve wijziging. Het budget van het PBS 2016 is hiermee verlaagd. Betreft een budgettair neutrale wijziging.
5. Onderhoud culturele gebouwen € 0. Op basis van de uitgevoerde inspecties naar de onderhoudsconditie van gebouwen is het onderhoudsbudget van de Pannehoef geactualiseerd in 2018 en 2019.
6. Subsidies cultuur € 17.000 Conform de uitgangspunten van de begroting is er 1,35% prijscompensatie toegekend voor de subsidie aan H19 (€ 6.750) en voor de Programmering van de stad (€ 10.000). Dekking hiervan vindt plaats middels de stelpost prijscompensatie.
7. H19 projectsubsidie € 91.000. In de begroting was de projectsubsidie H19 structureel opgenomen. Echter conform het raadsbesluit van 2014 geldt deze subsidie tot en met 2018, derhalve in 2019 afgeraamd.
8. Subsidie Kunstbiënnale € 15.000. Ten behoeve van de organisatie van de Kunstbiënnale door de stichting De Heilige Driehoek is eenmalig in 2016 een subsidiebedrag opgenomen van € 15.000.
9. Cultuur € 80.000. Om het cultureel ondernemerschap naar een hoger plan te tillen en de culturele voorzieningen beter tot hun recht te laten komen is er voor een periode van 3 jaar een bedrag van € 80.000 in de begroting opgenomen.
10. Stelpost Santrijn € 250.000. In de begroting was een stelpost opgenomen voor de hogere exploitatielasten van het nieuwe Santrijngebouw. Deze kosten zijn inmiddels al grotendeels meegenomen in de huidige begroting, waardoor deze stelpost grotendeels is vervallen.
11. Onderhoud musea en monumenten € 2.500. De Slotbossetoren is in 2015 overgedragen aan derden en derhalve is het budget op € 0 gezet. Verder zijn de onderhoudsbudgetten van het Speelgoedmuseum en de molen Den Hout geactualiseerd op basis van de uitgevoerde onderhoudsinspecties in 2014.

12. Sportbevordering € 4.000: Voor de doorstart van het Projectplan Sportloket Aangepast Sporten West-Brabant, zoals dit van 2013-2015 heeft gedraaid op aanvullende subsidie van de Provincie, is vanaf 2016 een gemeentelijke bijdrage opgenomen.
13. Beheer sportparken: € 2.500. De premies voor brand- en stormverzekering zijn verhoogd door toevoeging van sportpark De Contreie.
14. Onderhoud gymzalen en sporthallen € 45.000. De uitvoerde onderhoudsinspecties in 2014 hebben geleid tot actualisatie van de onderhoudsposten van 3 gymzalen. Bij sporthal Oosterheide is op basis van de genoemde inspecties groot onderhoud noodzakelijk gebleken. De uitvoering hiervan zal over meerdere jaren verdeeld worden om de bedrijfsvoering niet te frustreren.
15. Masterplan zwembaden: € 70.000. In het masterplan zwembaden was uitgegaan van gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten van € 180.000. In maart 2015 is het meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd, waardoor de bedragen voor het onderhoud zijn bijgesteld.

Programma 5: Ruimte & ontwikkeling

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
Openbare ruimte							
1.	Havens	A	32	-	-	-	N
2.	Kwaliteitsimpuls openbaar groen	N	145	145	145	145	N
3.	Onderhoud openbaar groen	A	-49	-49	-49	-49	V
Verkeer & Mobiliteit							
4.	Palenplan	A	12	12	12	12	N
	Parkeren						
5.	Parkeren	A	137	137	137	137	N
6.	Parkeerfonds	A	-137	-137	-137	-137	V
Natuur, Milieu & Afval							
	Riolering						
7.	Pompen en gemalen	A	50	50	50	50	N
8.	Sluitende verwerking via egalisatievoorziening riolering	A	-50	-50	-50	-50	V
9.	Waterhuishouding	O	-23	-23	-23	-23	V
	Afvalinzameling						
10.	Afvalinzamelingen	A	322	322	322	322	N
11.	Sluitende verwerking via egalisatievoorziening reiniging	A	-322	-322	-322	-322	V
12.	Composteerinrichting	A	37	37	37	37	N
Ruimtelijke ordening en wonen							
13.	Archeologie	A	0	0	0	0	-
14.	NHG	A	192	192	192	192	N
15.	Tracé 380 Kv	A	50	0	0	0	N
16.	Bouwvergunningen	A	69	69	69	69	N
17.	Beheersvergoeding starterleningen	A	4	4	4	4	N
18.	Welstandstoetsing	A	-14	-14	-14	-14	V

Toelichting:

1. Havens € 32.300. Vanwege het niet volledig kunnen exploiteren van de Langskade Vijf Eiken is in 2016 de exploitatiebijdrage eenmalig verlaagd.
2. Kwaliteitsimpuls openbaar groen € 145.000. Voor het tegengaan van de afname van de functionaliteit en de biodiversiteit van kruidenrijke terreinen wordt het aantal maaibeurten weer hersteld naar 2x per jaar (€ 80.000). Daarnaast is er structureel € 60.000 opgenomen voor het herstel van het onderhoud aan graskanten langs beplantingen, ter voorkoming van een vervuild beeld door het ingroeien van grassen in beplanting.
3. Onderhoud openbaar groen € 49.000. Vanwege lagere eenheidsprijzen en areaalaanpassingen is er minder budget benodigd voor het dagelijks onderhoud van het groen.
4. Palenplan: € 12.000. De jaarlijkse kosten van het palenplan zijn structureel hoger dan begroot vanwege het vaker openen en sluiten van de palen en door de schadegevoeligheid van het systeem. De begroting 2016 is hierop aangepast.

Parkeren

5. Parkeeropbrengsten € 137.000. De opbrengsten uit parkeren worden verlaagd vanwege de afschaffing van de vergoedingen in het kader van de Wet Mulder per 1 januari 2015 (€ 52.000). Daarnaast zijn de parkeeropbrengsten lager als gevolg van minder bezoekersaantallen en het afschaffen van de koopzondagen (€ 65.000). Deze verlagingen waren nog niet in de begroting opgenomen. Tevens is de verwachting dat de inkomsten uit naheffingen met 10% gaan dalen als gevolg van de gewijzigde uitvoering van het parkeer- en handhavingsbeleid in 2015 (meer gastheer/vrouw) (€ 20.000).
6. Parkeerbonds € 137.000. Bovenstaande mutatie van de parkeeropbrengsten heeft een lagere storting in het parkeerbonds tot gevolg.

Riolering

7. Pompen en gemalen € 50.000. Het onderhoudsbudget is afgelopen jaren structureel ontoereikend gebleken. In 2015 is een inventarisatie uitgevoerd en vervolgens een onderhoudsstaat opgesteld, die als basis dient voor de begroting 2017. Bij de begroting 2016 wordt uitgaan van een structurele verhoging van de kosten met € 50.000.
8. Sluitende verwerking via egalisatievoorziening riolering € 50.000. Alle kosten en opbrengsten van het product riolering zijn in principe in evenwicht met elkaar, aangezien uitgegaan wordt van 100% kostendekkendheid. Veranderingen in de kosten en opbrengsten worden verrekend in de tarieven en hebben daarmee geen effect op de netto exploitatie van de gemeente.
9. Waterhuishouding € 23.000 In verband met onderbesteding is het budget structureel verlaagd.

Afvalinzameling

10. Afvalinzamelingen € 322.000. De budgetten voor de afvalverwijdering zijn geactualiseerd op basis van de realisatiecijfers t/m 1^e kwartaal 2015. De belangrijkste aanpassingen betreffen:
 - het budget voor inhuur van derden is verhoogd omdat de raming structureel te laag is (€ 105.000);
 - hogere kosten inzameling restafval door hoger aanbod en hoger tarief (€ 63.000);
 - invoering afvalbelasting per 1/1/2015 die nog niet in de begroting was opgenomen (€ 59.000);
 - hogere kosten GFT-inzameling door hoger aanbod en hoger tarief (€ 21.000);
 - lagere kosten voor inzameling glas en glasbollen door lager aanbod en tarieven. Tevens hogere inkomsten door hogere vergoeding. In totaal een voordeel van € 63.000;
 - lagere opbrengst voor papierinzameling door aanzienlijke verlaging van de te ontvangen vergoeding. De kosten voor de inzameling laten een lichte stijging zien vanwege de aanpassing van aantallen en tarieven. Per saldo een nadeel van € 143.000;
 - hogere opbrengsten inzameling drankkartons door actualisatie van het aanbod en de te ontvangen vergoeding (€ 55.000);
 - verlaging opbrengsten kunststof door de verlaging van de te ontvangen vergoeding (€ 36.000).

11. Sluitende verwerking via egalisatievoorziening reiniging € 322.000. Alle kosten en opbrengsten van het product afvalverwijdering zijn in principe in evenwicht met elkaar, aangezien uitgegaan wordt van 100% kostendekkendheid. Veranderingen in de kosten en opbrengsten worden verrekend in de tarieven en hebben daarmee geen effect op de netto exploitatie van de gemeente.
12. Composteerinrichting € 37.000. De kosten van de composteerinrichting zijn verhoogd door enerzijds hogere kosten van huur en lease van machines en anderzijds door verlaging van de inkomsten als gevolg van actualisatie van de tonnages en tarieven.
13. Archeologie € 0. Actualisatie van de bijdrage aan de GR gebaseerd op de aangepaste begroting van de RWB (€ 6.000). Hierdoor zal tevens de verrekening van de kosten van archeologie naar de GREX worden verlaagd (€ 6.000).
14. NHG € 192.000. In overleg met de accountant is in 2014 besloten de opbrengst vanuit de NHG in een te nemen in plaats van jaarlijks. Hierdoor vervallen op deze plek de inkomsten.
15. Tracé 380 Kv: € 50.000. In 2015 neemt het kabinet het besluit over welk tracé van toepassing zal zijn en op basis hiervan wordt bepaald om dit wel of niet op te nemen in de MER. In 2016 zal eenmalig € 50.000 benodigd zijn voor externe expertise voor optimalisatie van de tracékeuze of voor het inschakelen van een lobbybureau (bij negatieve besluitvorming).
16. Bouwvergunningen € 68.500. De inkomsten uit bouwleges worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de te verwachten aanvragen binnen grote projecten. De inkomsten worden enerzijds afgeraamd door vermindering van het aantal grote bedrijfsprojecten en anderzijds verhoogd met inkomsten uit woningbouwprojecten De Contreie.
17. Beheersvergoeding startersleningen € 3.750 : De te betalen beheersvergoeding voor de administratie van de startersleningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten is structureel in de begroting opgenomen.
18. Welstandstoetsing € 14.000. Door afschaffing van de welstandstoetsing zijn zowel de uitgaven voor de welstandscommissie als de te ontvangen inkomsten voor geleverde diensten afgeraamd.

Programma 6: Middelen

Nr.	Omschrijving		2016	2017	2018	2019	Voor-/nadeel
Gemeentelijk organisatie							
1.	Financiële sturing en control	O	-2	-2	-2	-2	V
2.	Accountant	A	30	30	30	30	N
3.	Automatisering	A	214	214	214	214	N
4.	Multifunctionele printers	O	-13	-13	-13	-13	V
5.	Communicatie en promotie	O	-10	-10	-10	-10	V
6.	Statistiek	O	-5	-5	-5	-5	V
7.	Telefonie	A	-40	-40	-40	-40	V
8.	Accommodatiebeheer	A	7	-7	10	-6	N
9.	Regionaal archief	A	15	15	15	15	N
10.	Facility management en bewaking	A	18	18	18	18	N
11.	Kantoorartikelen	O	-8	-8	-8	-8	V
12.	Catering	A	65	65	65	65	N
13.	Arbo-onderzoek	A	-	-	-	-30	V
13.	Gas, water en electra	A	-78	-78	-78	-78	V
Dekkingsmiddelen							
14.	Onroerend zaakbelasting (OZB)	U	-112	-112	-112	-112	V
15.	Hondenbelasting	U/A	-13	-13	-13	-13	V

16.	Algemene uitkering	A	-1.499	-1.078	-1.401	-1.514	V
17.	Sociaal deelfonds	A	2.105	2.622	2.961	3.051	N
18.	Vennootschapsbelasting (VBP)	U	40	40	40	40	N
19.	Stelpost prijscompensatie	U/ P	185	185	185	185	N
20.	Stelpost looncompensatie	U	154	154	154	154	N
21.	Stelpost ombuigingen	O/ A	-30	-80	-80	-80	V
22.	Rioolheffing niet woningen	A	280	-	-	-	N
23.	Afvalstoffenheffing	A	115	-	-	-	N

Toelichting:

1. Financiële sturing en control € 2.000. Vanwege lagere kosten fiscale vraagservice is het budget structureel verlaagd.
2. Accountant € 30.000. In 2015 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden op basis waarvan het budget met € 30.000 verhoogd is.
3. Automatisering € 214.000. Voor de post automatisering zijn extra gelden nodig door toevoeging van een onderhoudscontract voor een nieuwe applicatie ten behoeve van de transitie en door aanpassingen van het onderhoudsniveau van een bestaande applicatie (€ 43.000). De bijdrage aan Equalit is geactualiseerd voor gegevensmagazijn, functioneel beheer Qmatic en modernisering wifi (€ 171.000).
4. Multifunctionele printers (€ 13.000). Op basis van het nieuwe contract per 1 maart 2015 zijn de kosten van de printers naar beneden bijgesteld.
5. Communicatie en promotie € 10.000. De kosten waren structureel te hoog geraamd, derhalve zijn de ramingen bijgesteld.
6. Statistiek € 5.000. Het budget is verlaagd omdat de kosten structureel te hoog geraamd waren.
7. Telefonie € 40.000. De bijdrage aan Equalit voor het onderhoud van de vaste telefonielijnen is verlaagd vanwege de verlaging van de kapitaallasten.
8. Accommodatiebeheer € 7.000: Op basis van de uitgevoerde onderhoudsinspecties zijn de onderhoudsbudgetten van de gemeentewerf en Ridderstraat 34 geactualiseerd (€ 50.000).. Tevens zijn de huurinkomsten van het pand Ridderstraat 34 verhoogd vanwege het nieuwe huurcontract per 1 juli 2014 (€ 43.000).
9. Regionaal archief € 15.000. De kosten van het regionaal archief zijn geactualiseerd op basis van de per 1 januari 2015 afgesloten nieuwe overeenkomst.
10. Facility management € 18.000. De verhoging van het budget is het gevolg van de nog niet opgenomen onderhoudskosten voor beamers, camera's en geluidsinstallatie (€ 8.000) en hogere kosten voor bewaking van het gemeentehuis in verband met openen/sluiten met 2 personen, alarmopvolging en donderdagavondenopening (€ 10.000).
11. Kantoorartikelen € 8.000. Deze post is verlaagd omdat het budget structureel te hoog was.
12. Catering € 65.000. In de begroting was een ombuiging opgenomen van € 70.000. In 2015 is besloten om deze ombuiging te laten vervallen. Daarnaast zijn de kosten voor de drankautomaten verlaagd op basis van een nieuw contract (€ 5.000). De dekking hiervan vindt plaats middels de stelpost ombuigingen.
13. Arbo-onderzoek € 30.000. Het Arbo-onderzoek is periodiek. Deze was echter structureel in de begroting opgenomen in 2019. Betreft een administratieve aanpassing.
14. Gas, water en elektra: € 78.000. Actualisatie op basis van de gebruiksgegevens voor alle gemeentelijke panden en voorzieningen.
15. Onroerend zaakbelasting € 112.000. De OZB is verhoogd met de 1% inflatiecorrectie. Dit is conform de afspraken in het coalitieakkoord.
16. Hondenbelasting € 13.000. De inkomsten van de hondenbelasting zijn verhoogd met 1% inflatiecorrectie (€ 3.000). Verder wordt op basis van de realisatiecijfers van de voorgaande jaren een hogere opbrengst verwacht van € 10.000.
17. Algemene uitkering € 1.499.000. Het totale netto-effect van de algemene uitkering (excl. sociaal deelfonds) bedraagt voor 2016 op basis van de septembercirculaire € 1.499.000

voordelig. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn accressen en hoeveelheidsverschillen, herverdeeleeffect groot onderhoud gemeentefonds, verlaging integratie-uitkering WMO (oude taken) en verhoging decentralisatie-uitkering Huishoudelijke Hulp Toelage..

18. Sociaal deelfonds € 2.105.000. Met ingang van 2016 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de WMO 2015 en Jeugd van toepassing, waardoor herverdeeleeffecten optreden. Voor Oosterhout betreft dit een nadeel van € 2.105.000. Het grootste deel hiervan is te zien bij de Jeugdzorg. Dit heeft te maken met de herverdeeleeffecten, de WLZ-geïndiceerden en doordat er landelijk minder gebruik gemaakt is van de Jeugdzorg dan eerder was ingeschat..
19. Vennootschapsbelasting (VBP) € 40.000. Vanaf 2016 moeten gemeenten VBP gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. In het belastingplan van het Rijk is een inkomst vanuit gemeente begroot op € 100 miljoen, Op basis van de verdeling van het gemeentefonds betekent dit een bedrag van € 40.000 voor Oosterhout.
20. Stelpost prijscompensatie € 185.000. Ten behoeve van de materiële prijsontwikkeling van 1% opgenomen, gebaseerd op het CEP 2015 (€190.000). Voor de indexering van de subsidies is een bedrag van € 60.000 opgenomen (1,35%). Besloten is om in totaal € 65.000 toe te kennen aan prijscompensatie.
21. Stelpost looncompensatie € 154.000. Op basis van de CAO met looptijd tot en met 2015, is er rekening gehouden met 1,5% loonkostenstijging (€ 345.000). Hiervan is reeds een bedrag van € 191.000 toegevoegd aan het PBS budget 2016.
22. Stelpost ombuigingen € 30.000. Van de stelpost ombuigingen is € 15.000 van het beschikbare budget komen te vervallen en is eenmalig deze post in 2016 verhoogd met € 50.000. De stelpost staat in relatie met de hoogte van het risico dat ombuigingen niet gehaald kunnen gaan worden. Besloten is om de reeds opgenomen ombuiging van de catering te laten vervallen en derhalve is € 65.000 ter dekking ingezet vanuit deze stelpost. Per saldo is nog een stelpost van 200.000 in de begroting aanwezig.
23. Rioolheffing niet woningen € 280.000. Storting in de egalisatievoorzieningen riolering niet woningen ten behoeve van handhaven van de m3 prijzen op het niveau van 2015.
24. Afvalstoffenheffing € 115.000. Storting in de egalisatievoorziening reiniging ter matiging van het vastrecht en handhaven variabele tarieven op niveau 2015. .

6.6 Personele kosten

Samenvattend

Op basis van onderstaande analyses wordt het volgende geconcludeerd:

- de personele taakstelling vanuit operatie Stofkam voor 2016 is gerealiseerd;
- de besparingen vanuit de businesscase dienstverlening voor 2016 zijn gerealiseerd;
- dat de formatie daadwerkelijk is teruggebracht ten opzichte van de begroting 2010 (448,2) met 64,1 fte. Dit is inclusief een overheveling van 5,8 fte naar de Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB), 13,34 fte naar de veiligheidsregio (brandweertaken), een uitbreiding van 1,0 fte in het kader van de wet Bibob, een uitbreiding van 15,1 fte ten behoeve van de transities en een daling van 7,4 fte vanwege het uitreden van de Bussel;
- dat ook de feitelijke bezetting is afgenomen;
- dat er in meerjarig perspectief nog een taakstelling ingevuld moet worden van € 147.000.

Samengevat is dit zeker een goed resultaat, waarbij door nadrukkelijke sturing de taakstelling ook daadwerkelijk ingevuld is. Gezien de toekomstige taakstellingen en ontwikkelingen is het noodzakelijk vast te houden aan de ingezette beleidslijn.

Personele budgetten

In de begroting 2016 zijn de volgende personele budgetten opgenomen. Voor de lonen en salarissen is een onderscheid gemaakt in lonen en salarissen gekoppeld aan concrete formatieplaatsen enerzijds en anderzijds inzicht in de taakstelling die hierop nog gerealiseerd moet worden. In een aparte paragraaf wordt de taakstelling op het gebied van personeel nader toegelicht.

Personele kosten begroting	2016	2017	2018	2019
Lonen en salarissen	23.696	23.548	23.548	23.548
Overige personele lasten	307	307	307	307
Restant taakstelling	-147	-147	-147	-147
Tijdelijk personeel	348	348	348	348
Algemene afdelingskosten	544	541	541	541
Specifieke afdelingskosten	186	186	186	186
Subtotaal	24.934	24.783	24.783	24.783
Inkomsten	-257	-257	-257	-257
Doorberekening aan investeringen	-750	-750	-750	-750
Totaal	23.927	23.776	23.776	23.776

Bij dit beeld worden de volgende opmerkingen geplaatst:

- Er is sprake van een stijging van de totale lonen en salarissen;
- Er is in deze begroting rekening gehouden met kostenstijgingen en premiestijgingen als het gevolg van het nieuw afgesloten CAO;
- Het totale personeelsbudget (salarissen, budget tijdelijke krachten, afdelingskosten, etc) moet als één geheel gezien worden. Sturing vindt plaats op het totaal, in relatie tot de resultaten die gerealiseerd moeten worden. Dit is ook zo doorvertaald richting de afdelingen, waarbij er bevoegdheden zijn om te schuiven binnen de verschillende categorieën.
- Het budget tijdelijk personeel in de begroting is bewust erg beperkt. Dit wordt veroorzaakt door de beleidsmatige keuze om de lonen en salarissen te begroten op basis van de formatie (inclusief vacatures). Wanneer gedurende het jaar vacatures ontstaan en de noodzaak tot tijdelijke vervanging aanwezig is, dan kan het voordeel wat ontstaat binnen de lonen en salarissen ingezet worden voor tijdelijke inhuur.
- De algemene afdelingskosten bestaan uit budgetten voor opleidingen, werving & selectie, reis- en verblijfskosten, abonnementen en representatie.

- De specifieke afdelingskosten bestaan met name uit dienstkleding, onderhoud en managementactiviteiten.
- De inkomsten hebben betrekking op inkomsten uit detachering en inkomsten uit interne dienstverleningsovereenkomst met Equalit.

In onderstaande tabel is tevens een vergelijking gemaakt met de budgetten zoals deze vorig jaar in de begroting 2016 in meerjarig perspectief waren opgenomen.

Bedragen * € 1.000

Personele budgetten	Begroting 2016	Begroting 2015*	Verschil	Voor/ Nadeel
Lonen en salarissen (inclusief taakstelling)	23.856	22.620	1.236	Nadeel
Tijdelijk personeel	348	369	-21	Voordeel
Algemene afdelingskosten	544	574	-30	Voordeel
Specifieke afdelingskosten	186	178	8	Nadeel
Subtotaal	24.934	23.741	1.193	Nadeel
Inkomsten/ doorrekening investeringen	1.007	1.116	-109	Nadeel
Totaal	23.927	22.625	1.302	Nadeel

* betreft de meerjarenschijf 2016 uit de begroting 2015.

Conclusie hieruit is dat de personele kosten in 2016 ten opzichte van 2015 stijgen met € 1.302.000. Bij lonen en salarissen is een kostenstijging zichtbaar van € 1.236.000 als gevolg van de uitbreidingen ten behoeve van de transitie (€ 991.000) en loonontwikkeling (€ 191.000). De kosten voor tijdelijk personeel en afdelingskosten dalen licht als gevolg van het uittreden van de Bussel. In 2016 wordt minder toegerekend aan investeringen waardoor de inkomsten dalen.

Ontwikkeling formatie en bezetting

De formatie heeft zich in 2016 als volgt ontwikkeld ten opzichte van de begroting 2015:

Formatie per afdeling	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Service en ondersteuning	72,3	75,8	75,3
Directie	11,0	10,5	10,5
Informatie Service Centrum	100,1	96,3	98,2
Bestuur, control en advies	16,1	16,4	20,7
Veilig	4,9	5,9	5,4
Raadsgriffie	3,5	3,5	3,5
Stadsontwikkeling	-	76,1	74,5
Samenleving en stadsbeheer	-	102,3	96,0
Stedelijke ontwikkeling	35,2	-	-
Sport, cultuur en welzijn	44,7	-	-
Realisatie en beheer woonomgeving	105,2	-	-
Totaal	393,1	386,8	384,1

De daling van de toegestane formatie in 2016 wordt verklaard door een afname van 7,4 fte uittreden de Bussel, een afname van 10,4 fte door invulling van de taakstelling en businesscase 60+ en een toename van 15,1 fte voor uitvoering van de transitie.

In bijlage is een overzicht van de Personeelsterkte en – lasten in 2016 per afdeling opgenomen. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de taakstelling die in meerjarig perspectief per afdeling

nog te realiseren is. Naast de formatie is uiteraard de feitelijke bezetting van belang. In onderstaande tabel is een overzicht hiervan gegeven.

Per einde	Bezetting in fte's (excl. Equalit)
April 2010	424,6
April 2011	404,4
December 2011	389,2
Augustus 2012	384,1
Augustus 2013	372,4
Augustus 2014	354,5
Augustus 2015	352,1

Conclusie hieruit is dat het afgelopen jaar ook de feitelijke bezetting is gedaald.

6.7 Doorberekende personele kosten

A. Methodiek van kostentoerekening overhead

Overhead kosten bestaan uit kosten die gemaakt worden om de gehele organisatie te laten functioneren. In het algemeen worden hieronder verstaan de kosten die gemaakt worden voor ondersteunende activiteiten die niet direct toe te rekenen zijn aan producten. Uiteraard leveren deze activiteiten wel een bijdrage aan alle producten. De overhead wordt daarom ook verdeeld over de producten, om zodoende te komen tot een kostprijs.

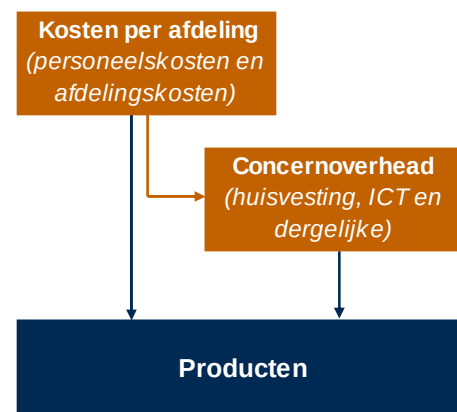
Onderstaande ondersteunende activiteiten zijn opgenomen in deze overhead:

- directie en management;
- kabinet en secretariaat;
- financiële administratie;
- personeelsbeleid en -beheer en organisatiebeleid;
- facility management en inkoop;
- informatisering, automatisering en telecommunicatie;
- communicatie;
- juridische zaken;
- documentaire informatie voorziening en reproductie;
- accommodatiebeheer gemeentelijk vastgoed.

In deze kosten zitten zowel kosten van personeel, kapitaallasten van investeringen, externe kosten e.d. Overhead moet verdeeld worden en mag niet als afzonderlijke post binnen de begroting en jaarrekening blijven staan. Alle kosten, die worden gemaakt, moeten terecht komen op de producten. Hiermee ontstaan feitelijk kostprijzen van onze producten. Binnen onze structuur zijn onze programma's opgebouwd uit beleids- en beheersproducten. De overhead wordt toegerekend aan de beheersproducten, zoals onderhoud wegen, parkeerbeleid en –handhaving, re-integratiebeleid, WMO, zwembaden, stedelijke ontwikkeling en afvalverwijdering.

Voor het toerekenen van indirecte kosten aan producten zijn veel verschillende methodes ontwikkeld die gaan van simpele varianten zoals de opslagmethode (die wij nu hanteren) tot ingewikkelde varianten als Activity Based Costing (ABC). Over het algemeen geldt overigens ook dat hoe ingewikkelder de methode hoe nauwkeuriger, maar ook hoe duurder (kosten voor opzetten, hanteren en onderhouden van het systeem). Om een voorbeeld te geven moeten bij ABC alle individuele activiteiten die per post binnen de overhead worden gemaakt ten behoeve van producten in beeld gebracht worden. Vervolgens kan op basis daarvan de verdeling over de verschillende producten plaats vinden. Dit is erg tijdrovend en vraagt veel onderhoud. Voor een gemeente, waarbij het belang van exacte kostprijzen per product lager is, heeft dit weinig toegevoegde waarde.

De overhead wordt in de begroting verdeeld op basis van een opslagmethode, hetgeen eenvoudig uit te voeren is. De overhead wordt toegerekend op basis van de totale personeelskosten op een product, dus zowel uren van de eigen medewerkers als het budget dat beschikbaar is voor de inhuur van derden. De directe uren voor de producten worden op basis van urenplanningen en tijdschrijfgegevens ten laste van de producten gebracht via een uurtarief per afdeling. Schematisch laat de voorgestelde methode zich vertalen in het onderstaande plaatje.

De overhead is in de begroting apart inzichtelijk gemaakt. Met name bij discussies over uitbesteden e.d. is dit van belang.

Verder wordt er geen nacalculatie gemaakt na afloop van het begrotingsjaar. Dus "begroting = rekening" op een aparte grootboekrekening, zodat er op productniveau geen verschillen ontstaan door de overhead.

B. Doorberekende kosten

Binnen onze gemeentelijke exploitatie is een aantal producten waarvan de lasten gedekt worden uit tarieven en/of opbrengsten. Dit houdt in dat het meer of minder doorbelasten naar deze producten een positief en/of negatief effect op deze exploitatie heeft. Deze producten en het effect op de begroting 2016 zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Doorberekende kosten	Bedragen * € 1.000		Verschil
	2015	2016	
Afvalverwijdering	2.995	3.072	77
- personeel	873	929	
- overhead	714	768	
- kosten belastingen	197	148	
- tractie	622	671	
- veegkosten	310	277	
- kwijtschelding	279	279	
Riolering	1.939	1.984	45
- personeel	655	657	
- overhead	409	422	
- kosten belastingen	66	70	
- tractie	35	52	
- veegkosten	310	277	
- onderhoud sloten	294	261	
- kwijtschelding	170	245	
Grondexploitatie	1.652	1.491	-161
- personeel	984	873	
- overhead	586	535	
- archeologie	82	83	
Parkeren	547	649	102
- personeel	202	257	
- overhead	340	383	
- tractie	5	9	
Totaal	7.133	7.196	63

Constateringen

Op basis van dit overzicht kan geconcludeerd worden dat het effect van de doorberekende personele kosten € 63.000 positief is. Dat wil zeggen dat er per saldo meer kosten worden doorberekend naar bovenstaande producten, wat een positief effect heeft op de exploitatie.

6.8 Algemene uitkering

Normaliter wordt ieder jaar de meerjarenbegroting van het komende boekjaar gebaseerd op de meicirculaire van het huidige boekjaar. Dit zou betekenen dat de meicirculaire 2015 gebruikt wordt voor de berekeningen van de meerjarenbegroting 2016. Echter gezien het feit dat de septembercirculaire een behoorlijke afwijking laat zien t.o.v. de meicirculaire, is besloten om de ontwikkelingen van de septembercirculaire ook mee te nemen in de begroting 2016. Dit houdt dus in dat de septembercirculaire 2015 de basis vormt voor de begroting 2016.

De meicirculaire 2015 staat voornamelijk in het teken van de tweede fase van het groot onderhoud gemeentefonds en de 3D-taken.

De septembercirculaire 2015 laat een positievere ontwikkeling zien van het acres én een positieve ontwikkeling als gevolg van lagere claims binnen het BCF. Voorzichtigheidshalve is deze positieve ontwikkeling nog niet meegenomen in de berekeningen van de algemene uitkering.

Groot onderhoud gemeentefonds

De afgelopen jaren is het groot onderhoud gemeentefonds uitgevoerd. M.i.v. 2016 worden de uitkomsten van de tweede fase groot onderhoud ingevoerd. Er zal nog een nader onderzoek worden verricht naar het cluster Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV). De nieuwe verdeling zal op dit onderdeel in 2016 slechts deels worden ingevoerd. De uitkomsten van het aanvullend onderzoek zullen meegenomen worden in de meicirculaire 2016.

De afspraak is gemaakt dat gemeenten als gevolg van de herverdeling (groot onderhoud) niet meer dan € 15 per inwoner achteruit mogen gaan. Er is tevens een suppletie-regeling in het leven geroepen, waarmee de voordeeltgemeenten de nadeeltgemeenten voor een korte periode moeten financieren.

Voor Oosterhout pakt het herverdeeleffect van de tweede fase volgens informatie van het Rijk voordelig uit, waarmee het totaal van beide fasen (tweede fase en herberekening eerste fase) een voordeel lijkt op te leveren van € 9 per inwoner. Hier staat een negatieve suppletie-uitkering tegenover van ruim € 96.000 voor 2016.

3D-taken

Met ingang van 2016 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de WMO 2015 en Jeugd van toepassing. Door de invoering hiervan treden ook hier herverdeeleffecten op, (naast de herverdeeleffecten van het groot onderhoud). Voor beide modellen worden ingroeipaden gehanteerd., waardoor herverdeeleffecten worden afgevlakt.

De integratieuitkering Sociaal Domein wordt structureel verlaagd met landelijk € 134 miljoen in verband met de zogenaamde WLZ-indiceerbaren. Cliënten hadden de keuze om hun behandeling onder de Wet Langdurige Zorg door te zetten of in te stromen bij de gemeenten. Minder cliënten dan verwacht stroomden in bij de gemeenten, wat een korting op het macrobudget rechtvaardigde. Verder worden de macrobudgetten in de verschillende jaren verlaagd tussen landelijk € 100 en € 250 miljoen. De budgetten liggen nu meerjarig tot en met 2017 vast, de budgetten worden alleen jaarlijks nog geïndexeerd met loon- en prijsbijstelling.

Bij de herverdeling is gebleken dat de gemeente Oosterhout een nadeeltgemeente is. Dit houdt in dat we op basis van het objectieve verdeelmodel per saldo ongeveer € 28 (-29 voor Jeugdzorg, +1 voor Participatie en 0 voor WMO) per inwoner minder zullen ontvangen. Voor 2016 wordt dit nog gecompenseerd naar een maximum nadeel van € 15 per inwoner, maar vanaf 2017 wordt het gehele nadeel ingerekend.

Het grootste nadeel is te zien bij de Jeugdzorg. Dit heeft te maken met de eerder genoemde WLZ-geïndiceerden en het feit dat er landelijk minder gebruik is gemaakt van de Jeugdzorg dan eerder werd ingeschat én het feit dat er nu een objectief verdeelmodel is gehanteerd, dat voor de gemeente Oosterhout behoorlijk negatief uitpakt.

In onderstaande tabel zijn de cumulatieve effecten vanuit de mei- en septembercirculaire 2015 zichtbaar.

€ 1.000	2016	2017	2018	2019
Begroting 2015	73.277	71.801	71.160	71.160
Begroting 2016	72.184	69.774	69.479	69.505
Totaal effect mei- en septembercirculaire 2015	-1.093	-2.027	-1.681	-1.655
<u>Effecten buiten sociaal domein</u>				
Accressen en hoeveelheidsverschillen	1.711	1.517	2.119	2.230
Voorgestelde stelpost accres en BCF	-850	-1.000	-1.000	-1.000
Integratieuitkering WMO (oude taken)	-343	-204	-204	-204
Groot onderhoud inclusief suppletie	213	282	365	370
Huishoudelijke hulp toelage	281	0	0	0
Totaal	1.012	595	1.280	1.396
<u>Mutaties 3D's t.o.v. begroting 2015</u>				
AWBZ/WMO	-291	-266	-527	-608
Participatie	86	73	47	26
Jeugdzorg	-1.900	-2.429	-2.481	-2.469
Totaal	-2.105	-2.622	-2.961	-3.051
<u>Nieuwe budgetten sociaal domein</u>				
AWBZ/WMO	7.220	7.036	6.755	6.672
Jeugdzorg	11.650	10.663	10.693	10.705
Participatie	6.964	6.525	6.161	5.911
Totaal	25.834	24.224	23.609	23.288

Toelichting overige financiële ontwikkelingen mei- en septembercirculaire 2015

Intergratieuitkering WMO (oude taken)

Zoals reeds bij de septembercirculaire 2014 is vermeld, is vanaf 2016 een groot negatief bedrag te zien bij de huidige integratieuitkering WMO. Deze wordt veroorzaakt door de ombuiging Regeerakkoord van € 145 miljoen vanaf 2016 bovenop de eerder gemelde € 465 miljoen om te komen tot de korting op de WMO van landelijk € 610 miljoen.

Huishoudelijke hulptoelage

Het beschikbare bedrag voor de decentralisatie-uitkering Huishoudelijke Hulp Toelage voor 2016 is verhoogd. De middelen worden aan de gemeenten beschikbaar gesteld voor het stimuleren van de vraag naar huishoudelijke hulp, teneinde zoveel mogelijk volwaardige werkgelegenheid te behouden.

Accresontwikkeling

Het accres is ten opzichte van de meicirculaire 2014 (waarop de begroting 2015 is gebaseerd) als volgt gemuteerd:

2016	2017	2018	2019
2,98%	-1,13%	1,24%	1,55%

Voorzichtigheidshalve (zie hieronder de benoemde risico's) is een stelpost opgenomen voor onvoorziene lagere uitgaven van het Rijk (en daarmee lagere inkomsten voor gemeenten) en de lagere claims binnen het BCF. Dit is reeds in bovenstaande tabel verwerkt.

Risico's

De 3 decentralisaties gaan gepaard met een grote bezuinigingstaakstelling. De financiële consequenties voor de gemeente Oosterhout voor de komende jaren zijn nog niet duidelijk.

Daarnaast wordt bij de berekeningen van het gemeentefonds gebruik gemaakt van prognoses en worden verschillende aannames gedaan. Ondanks het feit dat we deze prognoses zo nauwkeurig mogelijk afwegen, is het mogelijk dat de werkelijkheid afwijkt. Dit heeft direct financiële gevolgen, waar rekening mee gehouden moet worden.

Verder zijn de uitgaven van het Rijk moeilijk in te schatten, hetgeen als gevolg van de 'samen trap op samen trap af' systematiek kan leiden tot aanzienlijke verandering van de inkomsten uit het gemeentefonds voor de gemeente. Afgelopen jaren is dit ook gebleken. Voor de meerjarenbegroting 2016 hebben wij hier dan ook een stelpost voor opgenomen, daar nu blijkt dat over 2014 en 2015 een flink bedrag verrekend moet worden als gevolg van lagere Rijksuitgaven, die ondermeer worden veroorzaakt door niet doorgevoerde CAO wijzigingen bij het Rijk. De mogelijke voordelen vanuit het BCF zijn geheel buiten beschouwing gelaten, omdat dit net als het accres nog te onzeker is.

6.9 Kapitaallasten

In de onderstaande tabel wordt de raming van de kapitaallasten in de begroting 2016 vergeleken met de meerjarenraming bij de begroting 2015. Hierin zijn in eerste instantie uitgezonderd de kapitaallasten die worden gedekt via heffingen, waardoor het begrotingseffect zichtbaar wordt.

Kapitaallasten	2016	2017	2018	2019
Begroting 2016	7.026	7.724	8.624	8.562
Begroting 2015 (Meerjarenschijf)	8.570	8.952	8.799	8.799
Verschil kapitaallasten	1.544	1.228	175	237
	Voordeel	Voordeel	Voordeel	Voordeel

Conclusie

Binnen de kapitaallasten is sprake van een voordeel van afgerond € 2,5 miljoen ten opzichte van 2015. In de begroting wordt rekening gehouden met een rekenrente van 4,5%. Doordat de externe rente nu nog steeds laag is wordt hierop een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is echter beperkter als voorgaande jaren vanwege de hogere financieringsbehoefte. Daarnaast worden investeringsuitgaven gefaseerd gedaan. Om de kapitaallasten gelijke tred te laten houden met de werkelijke uitgaven, is er een voordeel ten opzichte van de begroting opgenomen. Ten slotte is de interne bespaarde rente hoger ten opzichte van 2015 door een hogere reservepositie en een lagere rentebijbeschrijving.

A. Kapitaallasten begroting 2016

De kapitaallasten voor de begroting 2016 bestaan uit:

Bedrag * € 1.000

Onderdeel	2016
Kapitaallasten reeds beschikbaar gestelde kredieten	17.388
Kapitaallasten uitvoeringsplan 2015/2016	443
Kapitaallasten Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2.647
Dekking via de reserve investeringsprojecten	-4.290
Onderuitputting kapitaallasten	-500
Interne financieringsbronnen	-4.559
Totaal	11.130
Kapitaallasten riolering	3.580
Kapitaallasten afvalverwijdering	525
Netto totaal	7.026

Toelichting:

- Kapitaallasten reeds beschikbaar gestelde kredieten: dit betreft kredieten die reeds door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld en reeds afgerond c.q. in uitvoering zijn;
- Kapitaallasten uitvoeringsplan 2015/2016: dit betreft de kapitaallasten van het nieuwe investeringsplan voor de begroting 2016 en voor investeringen uit 2015 die nog niet gevoteerd zijn. Het plan voor 2016 omvat een totale investering van € 7,8 miljoen. Dit is inclusief de investeringen voor riolering en afvalverwijdering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.11. Investeringsplan.
- Kapitaallasten Integraal Huisvestingsplan Onderwijs: dit betreft de kapitaallasten van de investeringen uit het integraal huisvestingsplan die nog niet beschikbaar gesteld zijn. Zie hiervoor een overzicht van het IHP in de paragraaf 6.11. Investeringsplan.

- Dekking via de reserve investeringsprojecten. Een aantal investeringen wordt betaald uit de zogenaamde reserve investeringsprojecten. Dit betekent dat de jaarlijkse kapitaallasten verbonden aan deze investeringen uit deze reserve gehaald worden.
- Onderuitputting kapitaallasten: In de begroting 2016 is een totale onderuitputting van de kapitaallasten opgenomen van € 810.000. Dit is opgebouwd uit een rentevoordeel van € 500.000 en een voordeel op lagere afschrijvingen ter hoogte van € 310.000. Dit laatste wordt veroorzaakt doordat begrotingstechnisch afschrijvingen geraamd worden, terwijl de uitvoering van projecten nog niet gereed is.
- Interne financieringsbronnen. Door de reserves en voorzieningen te gebruiken als financieringsmiddel wordt rente bespaard die anders betaald zou moeten worden voor het aantrekken van vreemd vermogen. Deze bespaarde rente wordt binnen de begroting zichtbaar als inkomst en wordt berekend via de rekenrente (4,5%) over alle reserves en voorzieningen. Doordat de reservepositie in 2016 hoger is dan eerder geraamd ontstaat er een voordeel in de begroting.
- Kapitaallasten riolering & kapitaallasten afvalverwijdering: Riolering en afvalverwijdering zijn gesloten systemen. Om het netto effect van de kapitaallasten in de begroting 2016 te kunnen berekenen moeten deze posten buiten beschouwing worden gelaten.

6.10 Prijscompensatie

In Oosterhout wordt het beleid toegepast geen automatische prijscompensatie toe te kennen op de producten. Daarom is er een stelpost ingesteld om de noodzakelijke prijsstijgingen te compenseren.

Materiele prijsontwikkeling

De materiële prijsontwikkeling is gebaseerd op het CEP 2015 en wordt geraamd op 1,0 %.

Met deze prijsontwikkeling is een bedrag gemoeid van € 190.000. Aanvragen tot prijscompensatie worden via de coraps toegekend.

Indexering subsidies

Voor de subsidies is de afgelopen jaren geen indexering toegepast. Bij het bepalen van het percentage vindt een weging plaats waarbij bij loonsverhoging voor 70% meetelt en de materiële lastenstijging voor 30%. Voor 2016 komt dit neer op $0,7 * 1,5 \% + 0,3 * 1,0\% = 1,35\%$, hetgeen overeenkomt met een bedrag van € 60.500. Er vindt achteraf geen verrekening plaats van werkelijke materiele - of loonkosten.

Inclusief de reeds toegekende prijscompensatie in de basisbegroting, is in totaal nog een stelpost van € 300.000 beschikbaar in 2016 voor prijscompensatie.

6.11 Investerings

A. Investeringsplanning

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is afgesproken dat het structurele investeringsvolume in principe is gemaximaliseerd op € 3,8 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (deze worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief) en exclusief de specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve.

Afwegingscriteria

Naast investeringen die voortvloeien uit het coalitieakkoord zijn de volgende criteria toegepast bij de afweging van investeringen:

- o Noodzakelijke vervangingsinvesteringen;
- o Noodzakelijke instandhouding van voorzieningen;
- o Investeringsvoortkomend uit een beheersprogramma;
- o Directe impact op burgers qua service en resultaat;
- o Investeringsdie qua uitvoering doorlopen, maar waarvoor reeds eerder kredieten beschikbaar zijn gesteld.

Totaal investeringen 2016

De investeringen bestaan uit reguliere investeringen waarvan de kapitaallasten in de begroting zijn opgenomen en investeringen die ten laste van reserves (met name de vrije reserve) worden gedaan.

Bij de vaststelling van de PPN 2016 is besloten het structurele investeringsvolume te verhogen met € 0,5 miljoen ten behoeve van het Meerjarenperspectief PRIO-buurt.

	2016
Reguliere investeringen	7,7 miljoen
Investerings tlv vrije reserve	-1,4 miljoen
Totaal investeringen	6.3 miljoen

Voor specificatie van de investeringen tlv vrije reserve wordt verwezen naar paragraaf 6.13

Reguliere investeringen 2016

In 2016 bedraagt het totale reguliere investeringsvolume circa € 7,7 miljoen. Dit investeringsvolume is exclusief investeringen die ten laste van reserves (met name vrije reserve) worden gedaan. Deze zijn separaat weergegeven. De kapitaallasten, die gekoppeld zijn aan dit investeringsvolume, zijn opgenomen in de begroting.

Binnen dit regulier investeringsvolume is een onderscheid te maken naar verschillende beleidsterreinen. De investeringen binnen openbare ruimte, sport, informatisering, accommodatiebeheer en incidenteel zijn ieder jaar ongeveer even groot met een omvang van zo'n € 4,3 miljoen. Dit is gekoppeld aan reguliere, structurele investeringen. Daarnaast wordt een aantal investeringen buiten dit plafond geraamd:

- investeringen die gepland worden op het gebied van riolering (gekoppeld aan beheerplan VGRP) en afvalverwijdering. Deze investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief;
- Investeringsin tractiemiddelen worden jaarlijks begroot op basis van een vervangingsschema, zodat er jaarlijks wisselingen t.o.v. het plafond zichtbaar zijn;
- Investeringsals gevolg van het vastgestelde integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP).

Beleidssterrein	Plafond 2016	Projecten 2016
Openbare ruimte	2.950.000	2.950.000
Sport	450.000	450.000
Informatisering	245.000	295.000
Accommodatiebeheer	270.000	255.233
Incidentele (bijzondere) investeringen	385.000	383.500
Subtotaal	4.300.000	4.333.733
Afvalverwijdering		67.000
Riolering		2.131.000
Tractiemiddelen		480.000
IHP		-
Activering personele kosten ⁴		750.000
Totaal aan investeringen		7.761.733

In meerjarig perspectief zijn de volgende investeringsvolumes opgenomen.

Beleidssterrein	Indicatie 2017	Indicatie 2018	Indicatie 2019
Openbare ruimte	2.950.000	2.950.000	2.950.000
Sport	450.000	450.000	450.000
Informatisering	245.000	245.000	245.000
Accommodatiebeheer	235.168	254.335	270.000
Incidentele (bijzondere) investeringen	320.000	20.000	
Subtotaal	4.200.168	3.919.335	3.915.000
Afvalverwijdering	67.000	67.000	67.000
Riolering	2.550.000	2.550.000	2.050.000
Tractiemiddelen	407.000	370.000	208.165
IHP	13.400.000	-	-
Activering personele kosten	750.000	750.000	750.000
Totaal investeringsvolume	21.374.168	7.656.335	7.490.165

Toelichting per beleidssterrein

BELEIDSTERREIN OPENBARE RUIMTE

Beleidssterrein	Structureel kredietplafond	Projecten 2016	onder/ overschrijding
Openbare ruimte	2.950.000	2.950.000	0

Het investeringsplan voor de openbare ruimte is conform besluitvorming door de Raad opgesteld op basis van de zogenaamde PLICHT-variant. In de variant PLICHT staat de zorgplicht voorop maar zijn ook de financiën bepalend. In de woonomgeving worden renovaties locatiegewijs uitgevoerd, er vindt minimale integrale aanpak plaats.

⁴ De activering van personele kosten heeft betrekking op een bedrag aan personele kosten dat standaard wordt toegerekend wordt aan projecten. Is een normbedrag aan uren die medewerkers besteden aan deze projecten.

Op de hoofdwezenstructuur worden alleen de hoogst noodzakelijke renovaties en reconstructies doorgevoerd; het onderhoudsniveau wordt verlaagd en verbeteringen worden vertraagd doorgevoerd.

Bij de vaststelling van de PPN 2016 is besloten het structurele investeringsvolume te verhogen met € 0,5 miljoen ten behoeve van het Meerjarenperspectief PRIO-buurtten.

De belangrijkste projecten voor 2016 onder dit beleidsterrein zijn:

Wegen:

- Integraal onderhoud Ockenburg
- Sterrenbuurt
- Hoofseweg tunnelbak
- Groot inderhoud wegen buitengebied

Openbare verlichting:

- Vogelbuurt
- Oosterheide
- Dorst
- Kernen en buitengebied

Openbaar vervoer:

- Verbeteren programma openbaar vervoer

Openbaar groen:

- Ockenburg integraal onderhoud
- Hoofseweg tunnelbak
- Slotlaan stadspark

BELEIDSTERREIN SPORT

Beleidssterrein	Structureel kredietplafond	Projecten 2016	onder/ overschrijding
Sport	450.000	450.000	0

Het beschikbare investeringsbudget voor sport zal in 2016 met name ingezet gaan worden voor:

- Renovatie kleedaccommodaties sportverenigingen SCO, MHC de Warande, de Voltreffers, vv Irene en Scorpio;
- Riolering MHC de Warande;
- Aanpassingen sporthal Arkendonk in verband met sloop van het zwembad en tevens vervanging groot vast sportmateriaal en vervanging legionellabeheerssysteem;
- Vervanging stalen kozijnen en beplating sporthal Oosterheide.

BELEIDSTERREIN INFORMATISERING

Beleidssterrein	Structureel kredietplafond	Projecten 2016	Overschrijding
Informatisering	245.000	295.000	50.000

Binnen het beleidsterrein informatisering is in 2016 eenmalig € 50.000 extra benodigd voor de ict-kosten voor aanpassingen van het parkeersystemen en –processen als gevolg van het LEAN maken van de parkeerprocessen in 2015.

Voor 2016 zijn verder de volgende investeringen opgenomen:

- Projecten informatieplan;
- Nieuw systeem E-HRM.

BELEIDSTERREIN ACCOMMODATIEBEHEER

Beleidsterrein	Structureel kredietplafond	Projecten 2016	Onderschrijding
Accommodatiebeheer	270.000	255.233	-14.767

Onder dit beleidsterrein zijn de volgende projecten opgenomen in de uitvoeringsplanning:

- Renovatie waterleidingnet en vervanging elektrische installatie De Pannehoef;
- Vervangen grootkeuken en regelkast gemeentewerf.

INCIDENTELE INVESTERINGEN

Beleidsterrein	Structureel kredietplafond	Projecten 2016	Onderschrijding
Incidentele (bijzondere) investeringen	385.000	383.500	1.500

Voor 2016 zijn met name de volgende investeringen opgenomen:

- Nieuw GBA;
- Aanschaf en vervanging camera's binnenstad;
- Aanschaf handterminals ten behoeve van de handhavers;
- Verdere ontwikkeling van het e-portaal;
- Aanpak illegaal grondgebruik;
- Invoering BIZ op bedrijventerreinen.

TRACTIEMIDDELEN

Beleidsterrein	Projecten 2016
Tractiemiddelen	480.000

Voor de planning voor de vervanging van de tractiemiddelen wordt het gangbare en vastgestelde vervanging- en afschrijvingsbeleid gehanteerd, maar er wordt ook gekeken naar de technische en economische noodzaak. Voor de vervanging van de tractiemiddelen is een meerjarig investeringsplan opgesteld. De kapitaallasten, die voortkomen uit deze investeringen, worden echter grotendeels gedekt uit de heffingen. Hierdoor wordt het effect op de begroting sterk gereduceerd. Voor 2016 wordt de vervanging voorzien van 2 veegmachines en een vrachtwagen.

BELEIDSTERREIN AFVAL

Beleidsterrein	Projecten 2016
Afvalverwijdering	67.000

In 2016 zijn gelden opgenomen voor de cyclische vervanging van containers.

BELEIDSTERREIN RIOLERING

Beleidsterrein	Projecten 2016
Rioleringsprojecten	2.131.000

Voor de riolering staat in 2016 met name de volgende investeringen in afwaterzorgplicht en hemelwaterzorgplicht gepland:

Afwaterzorgplicht:

- Santrijgebied
- Rioolreparaties
- Kleine rioolvervangingen Zuid
- Kleine rioolvervangingen Midden

Hemelwaterzorgplicht

- Keiweg
- Hoofseweg tunnelbak
- Van Wijngaardestraat vervangen rioolgemaal
- Ockenburg integraal onderhoud
- Sterrenbuurt

B. Delegatie uitvoering investeringen

Voor het delegeren van investeringen aan het College zijn in de programmabegroting de volgende criteria opgenomen:

- investeringen, die vallen onder vervangingsinvesteringen;
- investeringen passend binnen een vastgesteld beheerplan;
- routinematige investeringen c.q. investeringen die een hoge mate van uitvoerend karakter hebben.

Uitgezonderd zijn investeringen, waarbij:

- de kaders onvoldoende duidelijk zijn;
- investeringen ten laste van reserves.

Delegatie vindt uiteraard plaats binnen de vooraf bepaalde budgettaire kaders, zijnde de plafonds per beleidsveld. Bij mogelijke overschrijding ervan, dient de investering alsnog voorgelegd te worden aan de raad. Verantwoording over de voortgang van de investeringen wordt door het college afgelegd via de concernrapportages en de jaarrekening.

Uitgangspunt bij dit voorstel voor delegatie is wel delegeren tenzij. Na delegatie van de kredieten door de Raad aan het college worden individuele kredieten pas beschikbaar gesteld (begrotingswijziging) na concrete uitwerking van de plannen. Pas hierna kan door de organisatie gestart worden met de daadwerkelijke uitvoering.

Voorstel:

Voorgesteld wordt om alle investeringen uit de reguliere investeringsplanning (bijlage 4 van deze begroting) te delegeren aan het college.

Uiteraard worden alle investeringen ten laste van reserves (met name vrije reserve en reserve bovenwijkse voorzieningen) NIET gedelegeerd.

6.12 Reserves en voorzieningen

Eind 2016 bedraagt de stand van de reserves naar verwachting € 142,2 miljoen en van de voorzieningen € 0,9 miljoen.

Onderstaand is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen in meerjarig perspectief.

Bedragen * € 1.000	Jaarrekening 2014*	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve	5.231	5.283	5.283
Financieringsreserve	36.000	36.000	36.000
Vrije reserve	19.877	16.255	17.760
Algemene bedrijfsreserve GREX	11.113	16.100	15.975
Reserve bovenwijkse voorzieningen	8.927	9.166	8.471
Reserve investeringsprojecten	30.619	45.798	44.915
Bestemmingsreserves	26.310	16.495	13.841
Voorzieningen	2.472	1.305	870
Totaal reserves en voorzieningen	140.549	146.402	143.115

* inclusief saldobestemming JR 2014

Conclusie hieruit is dat naar verwachting het saldo van de reserves en voorzieningen een vrij stabiel verloop kent. Het is echter wel zo dat de reserve investeringsprojecten toe neemt ten laste van de vrije reserve en de bestemmingsreserves. De reserve investeringsprojecten betreft een geblokkeerde reserve van waaruit de kapitaallasten gedekt worden van investeringen die in het verleden vanuit de reserves gefinancierd zijn. De 'vrije ruimte' binnen de reserves is de afgelopen jaren flink vermindert en zal de komende jaren nog verder afnemen.

De verlaging binnen bestemmingsreserves en de vrije reserve is uiteraard gekoppeld aan de ambitie om de gelden vanuit de reserves in te zetten voor de stad.

Binnen de algemene reserves wordt onderscheid gemaakt in de volgende reserves:

- o Algemene reserves
 - o Algemene reserve;
 - o Financieringsreserve;
 - o Vrije reserve;
- o Reserves grondexploitatie
 - o Algemene bedrijfsreserve;
 - o Reserve bovenwijkse voorzieningen;
- o Reserve investeringsprojecten;
- o Bestemmingsreserves;
- o Voorzieningen.

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld om:

1. Tijdelijk negatieve exploitatieresultaten op te vangen. De benodigde omvang is sterk afhankelijk van de interne beheersing van de bedrijfsprocessen. Als de planning- en controlcyclus goed functioneert dan zullen via bijsturing tekorten/overschotten in de uitvoering van de begroting met behulp van een aanpassingsproces in uiterlijk 2 à 3 jaar weer worden gecorrigeerd.
2. Onvoorzienbare externe ontwikkelingen op te vangen.

Het minimum niveau van de algemene reserve bedraagt € 5.000.000, conform provinciale richtlijnen.

Iedere 4 jaar (gekoppeld aan de herziening van de nota reserves & voorzieningen) wordt de stand van de algemene reserve heroverwogen. De algemene reserve is en blijft te allen tijden vrij besteedbaar.

Financieringsreserve

De financieringsreserve heeft als functie te fungeren als intern financieringsmiddel, waardoor de gevoeligheid van de marktrente sterk wordt gereduceerd. De hiermee bespaarde rente (€ 1,6 miljoen per jaar) komt ten goede aan de exploitatie. De financieringsreserve heeft een omvang van € 36 miljoen.

Vrije reserve

De vrije reserve heeft een bestedingsfunctie en is vrij besteedbaar. Voor het verloop van de vrije reserve in meerjarig perspectief wordt verwezen naar paragraaf 6.13. Vrije reserve. In deze paragraaf is een beeld gegeven van de toekomstige inkomsten en uitgaven ten gunste c.q. ten laste van deze reserve.

Algemene bedrijfsreserve grondexploitatie

De algemene bedrijfsreserve is een algemene reserve binnen de grondexploitaties. Deze is te vergelijken met de Algemene Reserve op concernniveau. De inzetbaarheid van de algemene bedrijfsreserve beperkt zich tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie. Deze reserve dient als buffer voor het afdekken van mogelijke verliezen en risico's. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Reserve ten behoeve van al benoemde, nog uit te voeren werkzaamheden in infrastructuur waarvoor ten laste van de diverse grondexploitaties al een bijdrage is geleverd. Het betreft in veel gevallen een bovenwijkse voorziening. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Reserve investeringsprojecten

Doel is om jaarlijks de kapitaallasten van gedane investeringen aan de reserve te onttrekken. Het gaat hierbij alleen om investeringen met economisch nut. Investeringen met maatschappelijk nut worden, indien bekostigd uit een reserve, meteen afgeboekt.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn ingesteld voor:

- specifieke doelen die door de gemeenteraad zijn bepaald;
- het afdekken van kosten voortvloeiende uit redelijkerwijs niet in te schatten (omvangrijke) financiële risico's.
- de egalisatie van ongewenste schommelingen, indien de besteding niet dusdanig gebonden is dat de middelen moeten worden teruggegeven als ze niet zijn besteed voor het doel waarvoor ze zijn geheven.

Negatieve (bestemmings)reserves zijn niet toegestaan.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn fondsen voor concrete verplichtingen. Beschikking kan alleen plaatsvinden voor het doel of risico waarvoor ze zijn ingesteld. Bij voorzieningen gaat het om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen leiden.

Voor meer informatie over het geraamde verloop van de reserves wordt verwezen naar bijlage 5.

6.13 Verloop vrije reserve

De vrije reserve wordt in principe gevoed vanuit de winsten van de diverse grondexploitaties/ grondverkoop. Daarnaast is in het verleden een aanzienlijk bedrag in de reserve gestort vanwege de verkoop van het leveringsbedrijf van Intergas en de herkapitalisatie (herfinanciering) van Intergas.

Een belangrijk kader voor de vrije reserve is dat investeringen alleen voor dekking vanuit reserves in aanmerking komen indien wordt voldaan aan de volgende criteria:

- de kapitaallasten van de investering worden niet in de kostprijs of in een tarief verdisconteerd;
- de investering kent een lange afschrijftermijn en komt in principe niet in aanmerking om op termijn te worden vervangen.
- De vrije reserve kan en mag niet negatief worden;
- Bij tekorten binnen de vrije reserve is het geen optie om extra geldleningen af te sluiten, aangezien het hier gaat om een dekkingsprobleem (geen financieringsprobleem).

In onderstaande tabel zijn de verwachte onttrekkingen in meerjarenperspectief van de vrije reserve weergegeven. De beginstand per 2015 bedraagt € 19,9 miljoen.

Vervolgens zijn van dit bedrag alle uitgaven gehaald, waartoe de gemeenteraad reeds besloten heeft, maar waarvan de uitvoering nog loopt. Hieraan is toegevoegd een overzicht met claims van investeringen ten laste van de vrije reserve.

De conclusie hieruit is dat er een totale claim ligt op de vrije reserve ter hoogte van circa € 14,6 miljoen.

Stand per 1-1-2015*	19.838
----------------------------	---------------

Bedrag * € 1.000	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.
Uitgaven reeds besloten	3.799	-1.505	3.470	7.240
Leefbaarheid wijkprojecten	114			
Activiteitencentra	216			
Uitvoeringskosten inburgering	59			
Onderhoud stadhuis	8		320	
Investeringen dienstverlening		-1.800		
Slotjes Midden			500	2.240
Zwembadvoorzieningen	911			
Investeringen TSC	61			
Sportcomplex De Contreie	243			
De Contreie Ecozone	23			
Businesscase 60+		-635		
Brandweerkazerne slotjesveld	313			
Pannenhoef	25			
Huisvesting B.O.C.K.	20			
Boekwaarde de Blikken	121			
Brandweerkazerne Dorst	280			
Revitalisering Weststad	172			
De Bussel	250			
Oostquartier	96			
Sportaccommodaties	105			
Opstellen sportaccommodatiebeleid	30			
Filmhuis	25			
Re-integratie	337			

Vrachtwagenparkeren Weststad	270			
VTH taken	50			
BIZ binnenstad	30			
Subsidie Mienushal	10			
Activiteitsubsidies	30			
Digitale overheid		250	250	
Verduurzaming & onderhoud stadhuis				3.500
Verbindend bestuur		50		
IHP			2.400	
Brandweerkazerne Den Hout		250		
Fietspad Dorst				1.500
Sportaccommodatiebeleid		335		
Planontwikkeling Arkendonk		20		
Onderzoek fietspad Raamsdonksveer		25		

* incl. saldobestemming jaarrekening 2014

Uitgaven nog te besluiten	0	100	0	1.500
De Contreie Ecozone				1.500
Actualisatie mobiliteitsplan		100		
Totaal	3.799	-1.405	3.470	8.740
Over gehele periode	14.604			

Opvallende posten:

- Van het beginsaldo van € 19,8 miljoen is al een bedrag van € 14,6 miljoen bestemd voor uitgaven waartoe de gemeenteraad reeds heeft besloten. Grote posten hierin zijn: Slotjes Midden, de afboeking van boekwaarde en sloopkosten in verband met nieuwe zwemvoorziening, IHP, verduurzaming stadhuis en het fietspad naar Dorst.
- De besluiten van de saldobestemming 2014 zijn in dit overzicht verwerkt. Totaal is € 5.183.000 toegevoegd aan de vrije reserve (€ 2.400.000 aan vrije middelen plus nog € 983.000 voor specifieke doelen).
- Slotjes Midden: het bedrag is gebaseerd op de vastgestelde samenwerkings- overeenkomst en actuele grondexploitatie.
- De investeringen in het kader van de business case dienstverlening is in 2012 voorgefinancierd uit de vrije reserve en in een separate bestemmingsreserve gestort. In 2016 wordt deze terugbetaald, hetgeen leidt tot financiële neutraliteit in 2016. Hetzelfde geldt voor de businesscase 60+ welke in 2013 is gevormd en in 2016 teruggestort zal worden.

2. Verwachte inkomsten vrije reserve

In de perspectiefnota is ook een inschatting gemaakt van de toekomstige inkomsten in de vrije reserve. Aangezien het hier veelal grondexploitatie betreft, is een hard getal moeilijk aan te geven en is het bij een aantal projecten beter om in scenario's te denken. In onderstaande tabel zijn de cijfers weergegeven zoals deze op basis van de huidige inzichten naar onze mening realistisch zijn. Goede monitoring is daarop vanzelfsprekend.

De volgende toekomstige inkomsten worden verwacht in de komende jaren. Het onderstaande beeld geeft een zo goed mogelijke inschatting, waarbij de verwachte inkomsten verder in de toekomst meer onzekerheid en risico in zich hebben.

Bedrag * € 1.000	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar
------------------	------	------	------	------

	2015	2016	2017	2018 e.v.
Inkomsten				
Rentetoevoeging (1%)	146		177	144
Beneluxweg/kantoorlocatie		520		
Uitbreiding industrieterrein Vijf Eiken				3.000
Everdenberg Oost				3.000
De Contreie				2.775
Santrijn				200
Intergas uitkering 2e tranche escrow				1.741
Totaal	146	520	177	10.860
Over gehele periode	11.703			

Conclusies:

- Totaal wordt momenteel zo'n € 11,7 miljoen aan inkomsten verwacht binnen de vrije reserve. Dit in een buitengewoon onzekere markt.
- Deze inkomsten zijn grotendeels toe te schrijven aan de grondexploitaties.
- Positieve resultaten zijn direct gekoppeld aan de verkoop van de woningen en zijn veelal pas na 2018 te realiseren.
- In deze positieve resultaten is nog geen rekening gehouden met de recente ontwikkelingen met betrekking tot de vennootschapsbelasting (VPB) voor overheidsbedrijven.
- Inkomsten op de vrije reserve zijn in de eerstvolgende jaren niet te verwachten.
- Deze inkomsten zijn slechts indicatief en worden niet meegenomen in de beschikbare vrije ruimte binnen de vrije reserve.

Het verloop van de vrije reserve is geen statisch geheel, zeker niet in deze tijd. De opbrengsten binnen de grondexploitaties liggen ver in de toekomst en zijn daarom erg onzeker. Het is daarom verstandig terughoudend te zijn met de verwachte winst en wordt de volgende correctie hierop gemaakt:

Bedragen * € 1.000	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.
Risicopost grondexploitaties				4.748
Totaal				4.748

Voor sommige posten zijn geen bedragen te noemen, maar zijn wel reële risico's. Deze risicoposten betreffen expliciet geen risicovoorzieningen, zoals bijvoorbeeld zijn getroffen voor het project Everdenberg Oost. Dit overzicht geeft slechts aan dat het realiseren van winsten binnen de grondexploitaties geen zekerheid is en dat deze (denkend in scenario's) negatiever kunnen uitpakken dan de momenteel vastgestelde grondexploitaties.

Nadere toelichting:

Risicopost grondexploitaties

De totale boekwaarde van de grondexploitatie bedraagt per 31-12-2014 € 47,2 miljoen. Dit betekent dat er per saldo voor dit bedrag geïnvesteerd is in gronden en in gemaakte kosten voor bouw- en woonrijpmaken, plankosten e.d.

Doelstelling is om de totale investeringen op termijn (minimaal) terug te verdienen. De mate waarin dat kan is uiteraard afhankelijk van afzetmogelijkheden, renteontwikkelingen e.d. Gezien de huidige woningbouwmarkt is dit zeker een groot risico.

Om dit risico te ondervangen is er een zogenaamde algemene bedrijfsreserve ingesteld, die per 31-12-2014 een saldo kende van € 11,5 miljoen.

4. Confrontatie beschikbare en benodigde middelen vrije reserve

Wanneer de geactualiseerde kosten, opbrengsten en risico's binnen de vrije reserve worden afgezet tegenover elkaar ontstaat het volgende beeld.

Saldo vrije reserve	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018	Inkomsten GREX
Stand per 1-1	19.838	16.185	18.110	14.817	6.077
Toekomstige uitgaven	-3.799	1.405	-3.470	-8.740	
Toekomstige inkomsten	146	*520	177		10.860
Risicoposten	0	0	0		-4.748
Ontwikkeling vrije reserve	16.185	18.110	14.817	6.077	12.189

* Betreft inkomsten GREX, dus wordt ook buiten beschouwing gelaten bij bepalen minimumomvang vrije reserve.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt we de komende jaren blijven interen op onze vrije reserve en dat voeding van de reserve voornamelijk afhankelijk is van de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Wanneer de geprognosticeerde inkomsten vanuit de grondexploitaties buiten beschouwing worden gelaten, bereikt de vrije reserve op basis van de huidige inzichten in 2018 een hoogte van zo'n € 5,5 miljoen (excl. geprognosticeerde inkomsten grondexploitaties).

6.14 Incidentele baten en lasten

Een belangrijke eis voor materieel evenwicht in de begroting is dat structurele lasten zijn afgedekt door structurele baten in de begroting. Incidentele lasten mogen worden gedekt door incidentele baten, waaronder onttrekking aan reserves. Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Uit de toelichting op artikel 19 BBV blijkt dat lasten en baten als incidenteel worden aangemerkt als deze zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De volgende incidentele baten en lasten zijn opgenomen binnen de begroting 2016 (en meerjarig perspectief).

Incidentele lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Verbindend bestuur				
- Verkiezingen	-	105	134	134
Sociaal domein				
- Bijzondere bijstand HbH	250	-	-	-
- Onderhoud activiteitencentra	20	-	16	80
- Aanschaf AED's	15	-	-	-
De levendige gemeente				
- Versterken binnenstad	100	100	100	-
- Kwartiermaker cultuur	80	80	80	-
- Onderhoud culturele gebouwen	-	17	54	69
- Onderhoud gebouwen binnensport	37	-	34	24
- Onderhoud zwembaden	10	30	15	-
Ruimte & ontwikkeling				
- Tracékeuze 380kV	50	-	-	-
Middelen				
- Arbo onderzoek	-	-	30	-
- Onderhoud gemeentelijke gebouwen	18	7	19	-
- Stelpost ombuigingen	200	200	200	200
- Voorziening afvalstoffen- en rioolheffing	395	-	-	-
Totaal	1.175	539	682	507

Incidentele baten	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Middelen				
- Onderuitputting kapitaallasten	550	-	-	-
Totaal	550	0	0	0

Zoals blijkt uit bovenstaand overzicht zijn de incidentele lasten van deze begroting groter dan de incidentele baten; oftewel de begroting bevat meer structurele baten dan structurele lasten.

Staat van structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Voor het beoordelen van de sluitendheid van de begroting is het ook van belang te kijken naar de inzet van de reserves. Bij de bepaling van het structurele evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) kan met de toevoegingen en onttrekkingen aan dit soort reserves rekening worden gehouden. Volgens het BBV worden toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

De volgende structurele toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen binnen de begroting 2016 (en meerjarig perspectief).

Toevoeging aan reserves	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
n.v.t.	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Onttrekking aan reserves	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
- Rente financieringsreserve	1.620	1.620	1.620	1.620
- Reserve investeringsprojecten	4.290	3.965	3.486	3.342
- Reserve NHG	193	193	193	193
Totaal	6.103	5.778	5.299	5.155

Structurele exploitatieruimte

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. Eén van deze kengetallen betreft de structurele exploitatieruimte van de gemeente. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

	Indicator	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A	Structurele lasten	138.808	161.516	164.629
B	Structurele baten	143.110	160.960	163.213
C	Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0
D	Structurele onttrekkingen aan reserves	4.939	5.178	6.103
E	Totale baten	146.870	161.778	163.763
	Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$	6,3%	2,9%	2,9%

Deze percentages geven aan welke structurele ruimte er is om eigen lasten van de gemeente te dragen. Op basis van bovenstaande percentages kan de conclusie getrokken worden dat de gemeente Oosterhout voldoende ruimte heeft in de begroting om de structurele lasten te dragen en dat er dus sprake is van een solide begroting met een reëel evenwicht.

Bijlagen

175	Kerngegevens
177	Kaderstellende beleidsnota's
181	Personele sterkte en -lasten
182	Overzicht investeringen
185	Overzicht reserves en voorzieningen
187	Afkortingenlijst

Bijlage 1 Kerngegevens

Fysieke structuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Oppervlakte in hectares:	7.309	7.309	7.309
- stedelijk gebied	32%	32%	32%
- agrarisch gebied	46%	46%	46%
- bosgebied	19%	19%	19%
- binnenwater	3%	3%	3%
Aantal woonruimten ⁵ (op 31 december):			
- woningen	24.141	24.300	24.500
- woonwagens / woonboten	26	26	26
- overige gebouwen met woon- / logiesfunctie	729	730	730
Gemiddelde woningbezetting ⁶	2,21	2,20	2,18
Omgevingsadressendichtheid ⁷	1.531	1.530	1.530

Sociale structuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Aantal inwoners (op 31 december):	53.793	53.860	53.930
- 0 t/m 19 jaar	11.742	11.735	11.715
- 20 t/m 64 jaar	31.053	31.055	31.120
- 65 jaar en ouder	10.998	11.070	11.095
Aantal uitkeringsgerechtigden (op 31 december):			
- Wwb / Participatie Wet (Pw) tot pensioenleeftijd ⁸	893	918	930
- Aanvullende sociale voorzieningen (IOAW/ IOAZ)	65	75	90
- Werkloosheidswet (WW)	1.602	1.555	1.460
- Arbeidsongeschiktheid (WAO/WIA/Wajong/WAZ)	2.314	2.290	2.275
Minderheden (allochtonen):	9.980	10.150	10.300
- waarvan niet westerse allochtonen ⁹	5.279	5.350	5.480
Aantal leerlingen onderwijs	8.341	8.235	8.150
- waarvan op het basisonderwijs	4.393	4.230	4.070
- waarvan op het voortgezet onderwijs	3.525	3.595	3.680
- waarvan op het speciaal onderwijs	423	410	400

⁵ Vanaf 2012 op basis van de landelijke Basisregistratie Gebouwen (BAG).

⁶ Het gemiddelde aantal personen per woning (excl. tehuisbevolking en overige bewoningsvormen).

⁷ Het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer dat een adres heeft binnen een straal van één kilometer. Dit zegt iets over de stedelijkheid van de gemeente. Op basis hiervan is Oosterhout ingedeeld bij de matig stedelijke gemeenten.

⁸ Vanaf 1 januari 2010 ligt de uitvoering van de Wwb 65+ bij de Sociale Verzekeringsbank en is daarom niet meer opgenomen in deze cijfers. De Wet Werk en Bijstand (Wwb) is vanaf 1 januari 2015 vervangen door de Participatie wet (Pw).

⁹ Niet-westerse allochtonen betreft personen die zelf (eerste generatie), of waarvan tenminste één van de ouders (tweede generatie), is geboren in Turkije, Marokko, Afrika, Azië (m.u.v. Japan en Indonesië / vml. Nederlands Indië) of Latijns-Amerika.

Sociale structuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Klantenpotentieel ¹⁰			
- lokaal	54.850	54.850	54.850
- regionaal	45.060	45.060	45.060

Financiële structuur (vetgedrukte bedragen zijn *€ 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Gewone uitgaven	147.468	165.950	165.409
<i>Per inwoner</i>	<i>2.740</i>	<i>3.076</i>	<i>3.067</i>
Opbrengst onroerende zaakbelasting	11.248	11.172	11.283
<i>Per inwoner</i>	<i>209</i>	<i>207</i>	<i>209</i>
Riolering en afvalstoffenheffing	10.768	11.090	11.708
<i>Per inwoner</i>	<i>200</i>	<i>206</i>	<i>217</i>
Algemene uitkering gemeentefonds*	50.609	73.419	72.184
<i>Per inwoner</i>	<i>940</i>	<i>1.361</i>	<i>1.338</i>
Reserves (incl. resultaat) per einde	130.767	124.959	142.245
<i>Per inwoner</i>	<i>2.430</i>	<i>2.316</i>	<i>2.638</i>
Langlopende schulden per einde	81.958	90.000	104.400
<i>Per inwoner</i>	<i>1.523</i>	<i>1.666</i>	<i>1.935</i>

*M.i.v. begroting 2015 zitten de inkomsten vanuit de drie transities hierin opgenomen.

¹⁰ Klantenpotentieel: het aantal potentiële klanten van de woonkernen in de gemeente. Het aantal potentiële lokale klanten van een woonkern is het aantal klanten dat die kern aantrekt uit alle kernen binnen een straal van 20 kilometer. Voor het regionaal klantenpotentieel geldt een straal van 60 kilometer. Hoe groter de kern, hoe meer potentiële klanten deze trekt (zwaartekrachtmodel).

Bijlage 2 Kaderstellende beleidsnota's

De volgende kaderstellende beleidsnota's zijn van toepassing.

Verbindend bestuur	
College	
Nota voorzieningen politieke ambtsdragers	September 2010
Nota representatiebeleid gemeente Oosterhout	December 2010
Verordening onderscheidingen gemeente Oosterhout 2012	December 2011
Dienstverlening	
Zelfevaluatie BRP (basisregistratie personen)	Voor 1 oktober: ja
Zelfevaluatie paspoortwet	Voor 1 oktober: ja
Businesscase dienstverlening (begroting 2012)	November 2011

Sociaal domein	
Wet maatschappelijke ondersteuning	
Algemene Subsidieverordening Oosterhout 2012	Januari 2012
Beleidsregels voor subsidieverstreking gemeente Oosterhout 2016	Juli 2015
Communicatieplan WMO 2012-2015	Mei 2012
Keuzenota WMO 2015. Addendum Beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2012-2015	Oktober 2014
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Oosterhout 2015	Oktober 2014
Gezondheidszorg	
Wet publieke Gezondheid	Oktober 2008
Lokale gezondheidsnota 2014 – 2017 “Verbinden en verankeren”	Oktober 2013
Landelijke nota Gezondheidsbeleid “Gezondheid dichtbij”	Mei 2011
De “Agenda voor een Gezonde Samenleving” van de GGD West-Brabant	Februari 2012
Preventie- en handhavingsplan alcohol en jeugd Oosterhout 2014-2017 “Op je gezondheid!”	Juni 2014
Re-integratie	
Visienota Participatiewet	Januari 2014
Beleidsnota Participatiewet 2015	December 2014
Re-integratieverordening Participatiewet 2015	December 2014
Verordening tegenprestatie Sociale Zekerheid	December 2014
Notitie toekomstige positie WAVA binnen participatiewet	Juli 2015
Minimabeleid	
Minimabeleid 2013 en verder	Januari 2013
Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet 2015	December 2014
Beleidsplan gemeentelijke schuldhelpverlening 2012-2015	November 2011
Preventieplan gemeentelijke schuldhelpverlening	Juli 2014
Inkomensregelingen / sociale zekerheid	
Visienota Participatiewet	Januari 2014
Beleidsnota Participatiewet 2015	December 2014
Afstemmingsverordening Sociale Zekerheid 2015	December 2014
Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2015	December 2014
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive	December 2014

Inburgering	
Toekomst inburgering 2010-2014	
Jeugdzorg	
Beleidsplan Jeugd(hulp) 2015-2018	November 2014
Verordening Jeugdhulp gemeente Oosterhout	December 2014
Uitvoeringsbesluit Jeugdhulp gemeente Oosterhout	December 2014
Leerlingenvervoer	
Verordening leerlingenvervoer gemeente Oosterhout 2014	Juni 2014
Beleidsregels voor het leerlingenvervoer gemeente Oosterhout 2014	Mei 2014
Integrale veiligheid	
Meerjarenplan Integrale Veiligheid 2015-2018	December 2010
Beleidsplan jeugdveiligheid 2008-2012 verlengd t/m 2014	December 2012
Regionaal beleidsplan ZWB (2015-2018)	najaar 2014
Vergunningverlening openbare orde en veiligheid	
Handhavingsbeleidsplan Fysieke leefomgeving 2015-2018	
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving Fysieke leefomgeving	
Gebruik van een probleem- of risicoanalyse bij handhavingsbeleid	Ja
Regionale afstemming bij het handhavingsbeleid heeft plaatsgevonden	ja
Beleidsdoelen zijn voor het handhavingsbeleid vastgesteld	ja
Toezicht- en sanctiestrategie zijn voor het handhavingsbeleid vastgesteld	ja
Jaarlijkse evaluatie van het uitvoeringsprogramma	ja
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken is op 1 januari aan de gemeenteraad aangeboden en beschikbaar voor de Gedeputeerde Staten	ja
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant waaronder regionale brandweer	
Beleidsplan 2015-2019 Veiligheidsregio MWB	Juli 2015
Regionaal Crisisplan 2012-2016	Juli 2014

Werkgelegenheid & economie	
Ondernemen	
Agenda economie 2011-2015 Oosterhout	December 2011

De levendige gemeente	
Jeugdwelzijn en –zorg	
Actieprogramma Jong 2011-2014	Juni 2011
Kinderopvang en voorschoolse opvang	
Handhavingsbeleid kinderopvang	2012
Beleidsregels kinderopvang sociaal-medische indicatie gemeente Oosterhout	2013
Onderwijshuisvesting	
Integraal Huisvestingsplan 2011-2014	2011
Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs	December 2014
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015	December 2014
Onderwijs(achterstanden)beleid	
Onderwijsbeleid in de periode 2011-2015	December 2011
Uitvoeringsplan onderwijs beleid 2012, 2013, 2014	Oktober 2011
Dienstverleningsovereenkomst Programma Schoolverzuim en	December 2013

Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant	
Cultuur	
Cultuurnota "Laat duizend bloemen bloeien"	2009
Nota "Museumbeleid Gemeente Oosterhout"	2009
Nota Evenementenbeleid "Evenementen maken de stad"	2012
Herontwikkeling Santrijngebied, keuze voorkeursvariant / Bezuinigingsopgave bibliotheekvoorziening; Een toekomstbestendige bibliotheek in Oosterhout	2012
Masterplan Santrijn	2012
Algemene subsidieverordening Oosterhout	2012
Beleidsregels voor subsidieverstreking Gemeente Oosterhout 2016	Juli 2015
Sport	
Nota Sporten en Bewegen: "Samen werken aan sporten en bewegen"	Oktober 2013
Beleidskader WMO 2012-2015	December 2011
Algemene Subsidieverordening 2012	Januari 2012

Ruimte & ontwikkeling	
Buurt- & wijkbeheer	
Evaluatie buurtbeheer	Juli 2011
Beleid en beheer openbaar groen	
Monumentale bomenbeleid	2000
Richtlijn bomencompensatie	2009
Honden uitloopplaatsen beleid	2007
Groenstructuurplan	2002
Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte	2008
Rapport PRIO-buurt	2011
Beleid en beheer Wegen	
Masterplan fiets	Zie bij verkeer
Mobiliteitsplan	Zie bij verkeer
Kwaliteitsvisie openbare ruimte	Zie bij openbaar groen
Rapport PRIO-buurt	Zie bij openbaar groen
Beheer en onderhoud openbare verlichting	
Beleidsplan Bedrijfsvoering Elektrotechnische Installaties	2014
Beleidsplan Openbare Verlichting	2014
Bestrijding van gladheid	
Gladheidsbestrijdingsplan	2014
Openbaar vervoer	
Raadsbesluit inzake hoogwaardig-openbaarvervoerverbinding (HOV) met Breda	2008
Beleid verkeer	
Masterplan fiets	2008
Mobiliteitsplan	2007
Verkeersveiligheidsplan	2003
Autoparkeren	
Beleidsnota "Stilstaan in de toekomst"	2009
Milieubeleid en -beheer	
Milieubeleidsplan	2010
Riolering	
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2012

Financiële meerjarenraming t.b.v. rioolheffing is aanwezig	ja
<i>Waterhuishouding</i>	
Waterplan	2006
Waterakkoord waarin afspraken tussen gemeente en waterschap zijn vastgelegd	ja
<i>Grondexploitatie</i>	
Nota grondexploitatie	2012
<i>Monumentenbeleid & archeologie</i>	
Beleidsnota Cultuurhistorie, Monumenten en Archeologie	Januari 2009
Erfgoedkaart	Januari 2012
<i>Bouwvergunningen</i>	
Handhavingsbeleidsplan Fysieke leefomgeving 2011-2013	
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening Fysieke leefomgeving	
<i>Volkshuisvestingsbeleid</i>	
Woonvisie	November 2011
<i>Stedelijke ontwikkeling en Structuur- en bestemmingsplannen</i>	
Structuurvisie	2013
<i>Beheer van gronden en gebouwen</i>	
Nota grondbeleid	2013

Middelen	
<i>Dekkingsmiddelen</i>	
Nota reserves en voorzieningen	2010
Treasurystatuut 2011-2014	2011
Gemeentelijke belastingverordeningen	December 2015

Bijlage 3 Personeelsterkte en – lasten 2016

Bedragen * € 1.000

Afdeling	Aantal Formatieplaatsen	Salarissen en sociale lasten
Service en ondersteuning	75,3	4.459
Directie / management	10,5	1.142
Informatie Service Centrum	98,2	5.864
Bestuur, control en advies	20,7	1.564
Veilig	5,4	409
Stadsontwikkeling	74,5	5.199
Samenleving en stadsbeheer	96,0	4.758
Raadsgriffie	3,5	301
Totaal	384,1	23.696

Bijlage 4 Overzicht geprioriteerde investeringen 2016

Beleidsterrein / Omschrijving project	Totaal Delegatie ja/nee
TOTAAL OPENBARE RUIMTE	2.843.000
Abraham Kuijperstraat renovatie verharding en beplanting	Ja
Bergsebaan onderhoud wegen	Ja
Bredaseweg herontwikkeling MPO-terrein	Ja
Eikenlaan	Ja
Eikenlaan groot onderhoud wegen	Ja
Geerstraat aanleg voetpad	Ja
Herontwikkeling De Vliert	Nee
Hoofseweg tunnelbak	Ja
Jonkersdam, renovatie wegen en groen	Ja
Kromgatweg reconstructie recreatief fietspad	Ja
Nijenrode herontwikkeling de Wissel	Ja
Ockenburg, integraal onderhoud	Ja
Programma 30-km-zones	Ja
Programma betonreparaties wegen	Ja
Programma groot onderhoud bosplantsoenstroken	Ja
Programma groot onderhoud wegen buitengebied	Ja
Programma Openbare Verlichting	Ja
Programma verbetering openbaar vervoer	Ja
Programma verbetering verlichting oversteekplaatsen	Ja
Rijksweg aanpassing nav MER	Nee
Rotonde Abdis van Thornstraat	Ja
Slotlaan reconstructie naar Centrumkwaliteit en Stadspark	Ja
Statendamweg noordelijke aansluiting Bovensteweg	Nee
Sterrenlaan renovatie	Ja
Vrachelsedijk	Ja
Weststad I en II	Ja
Wethouder van Dijklaan asfaltrenovatie	Ja
Wilhelminakanaal Zuid groot onderhoud wegen	Ja
TOTAAL SPORT	450.000
Renovatie kleedruimte SCO	Ja
Renovatie kleedaccommodatie MHC De Warande	Ja
Riolering MHC De Warande	Ja
Renovatie kleedaccommodatie Voltreffers	Ja
Renovatie kleedaccommodatie Scorpio	Ja
Renovatie kleedaccommodatie v.v. Irene	Ja
Sporthal Arkendonk: schilderen plafonds	Ja
Sporthal Arkendonk: vervangen legionellabeheerssysteem	Ja
Sporthal Arkendonk: vervangen groot vast sportmaterieel	Ja
Sporthal Arkendonk: aanpassingen i.v.m. sloop zwembad	Ja

Beleidsterrein / Omschrijving project	Totaal Delegatie ja/nee
Sporthal Oosterheide: vervangen stalen kozijnen	Ja
Sporthal Oosterheide: vervangen stalen beplating	Ja
TOTAAL INFORMATISERING	295.000
Projecten informatieplan	Ja
E-HRM	Ja
Aanpassingen parkeersysteem	Ja
TOTAAL ACCOMODATIEBEHEER	255.233
De Pannehoef: renovatie waterleidingnet	Ja
De Pannehoef: vervangen elektrische installatie	Ja
Gemeentewerf: vervangen grootkeuken	Ja
Gemeentewerf: vervangen regelkast	Ja
TOTAAL TRACTIE	480.000
Vervangen 2 veegmachines	Ja
Vervangen vrachtwagen	Ja
TOTAAL INCIDENTELE INVESTERINGEN	383.500
E-portaal website	Ja
Aanpak illegaal grondgebruik	Ja
Handelsmissie vanuit EZ	Ja
Invoering BIZ	Ja
Aanschaf handterminals handhavers	Ja
Aanschaf en vervangen camera's binnenstad	Ja
Nieuw GBA	Ja
TOTAAL AFVALVERWIJDERING	67.000
Vervanging containers	Ja
TOTAAL RIOLERING	1.281.000
Dr. Janssenslaan reconstructie en woonrijp	Ja
Hobbemaplantsoen onderhoud wegen Schildersbuurt	Ja
Hoofseweg Tunnelbak	Ja
Jonkersdam renovatie wegen en groen	Ja
Kanaalstraat onderhoud riool	Ja
Keiweg vervangen bomen en aanleg regenwaterriool	Ja
Ockenburg integraal onderhoud en reconstructie	Ja
Persleiding Oosterheide-RWZI (langs A27)	Nee
Programma kleine rioolvervangingen Midden	Ja
Programma kleine rioolvervangingen Zuid	Ja
Programma pompen en gemalen	Ja
Rioolreparaties 2016	Ja
Sirius rioolveranging en herstraten	Ja
Slotjes Midden herontwikkeling	Ja
Slotlaan reconstructie naar Centrumkwaliteit	Ja
Slotlaan Stadspark aanpassen vijvers	Ja
Sterrenlaan renovatie	Ja
Van Wijngaardestraat vervanging rioolgemaal	Nee
Wilgenhof rioolveranging	Ja
TOTAAL GREX	2.080.000
Contreie Stedelijke ontwikkeling	Ja
Dr. Janssenslaan reconstructie en woonrijp	Ja

Beleidsterrein / Omschrijving project	Totaal Delegatie ja/nee
Nijenrode herontwikkeling de Wissel	Ja
Santrijngebied herontwikkeling	Ja
Slotjes Midden herontwikkeling	Ja
Activering apparaatskosten	750.000
	Ja
TOTAAL	8.884.733

Bijlage 5 Overzicht Reserves en voorzieningen

		2015					2016			
	STAND	Resultaat	Rente-	Vermeer-	Verminderen	STAND	Rente-	Vermeer-	Verminderen	STAND
	PER	2014	bijschr	deringen	deringen	PER	bijschr	deringen	deringen	PER
	1-1-2015					1-1-2016				1-1-2017
ALGEMENE RESERVES (06110)										
algemene reserve (bufferfunctie)	5.231		52			5.283				5.283
financieringsreserve (inkomensfuncties)	36.000					36.000				36.000
vrije reserve	14.694	5.184	147		3.770	16.255		2.435	930	17.760
Totaal algemene reserves	55.925	5.184	199	0	3.770	57.538	0	2.435	930	59.043
reserves grondexploitatie (06130)										
algemene bedrijfsreserve	11.113		111	5.000	125	16.100			125	15.975
Reserve bovenwijkse voorzieningen	8.927		89	150		9.166		150	845	8.471
Reserves grondexploitatie	20.040	0	200	5.150	125	25.266	0	150	970	24.446
overige bestemmingsreserves (06120)										
bestemmingsreserve investeringsprojecten (bestedingsfunctie)	30.619		1.378	17.360	3.558	45.798	2.061	1.345	4.290	44.915
bestemmingsreserve SSC	2.284		23			2.307				2.307
bestemmingsreserve doorontwikkeling	214		2			216				216
Bestemmingsreserve Buiten Spelen	56		1	19		75			43	32
Bestemmingsreserve parkeerfonds	1.537		15	250		1.802		250	384	1.668
Bestemmingsreserve Santrijgebied	14.102		141		10.461	3.783			91	3.692
Bestemmingsreserve Groenfonds	130		1	75		207		25		232
Bestemmingsreserve Dienstverlening	1.059		11	845	451	1.464		336	1.800	0
Bestemmingsreserve IZA-gelden	465		5		207	263			202	62
Bestemmingsreserve 10% regeling WWB	2.095	972	21			3.088				3.088
Bestemmingsreserve Transitie Jeugdzorg	232		2		100	135			135	0
Bestemmingsreserve Transitie AWB	249		2			251				251
Bestemmingsreserve Intergas	842		8			850				850
Bestemmingsreserve boekwaarde panden verlagen	667		7			674				674
Bestemmingsreserve Businesscase 60+	251		3	165		419		216	635	0
Bestemmingsreserve NHG		1.155			193	963			193	770
Totaal overige bestemmingsreserves	54.802	2.127	1.620	18.714	14.969	62.294	2.061	2.172	7.771	58.756
VOORZIENINGEN										
Eigen middelen										
voorziening FPU	47			3	5	45				45
voorziening salarisvergoedingen in geval van non-activiteit	204				119	86			36	50
-										
Middelen van derden										
voorziening exploitatie reiniging	909				475	434		115	515	34
voorziening exploitatie riolering	346				227	118				118
voorziening exploitatie riolering NW	791				170	621		280	280	621
Voorziening Loopbaanbudget	174				174					0
Totaal voorzieningen	2.472	0	0	3	1.169	1.305	0	395	831	870
Totaal	133.238	7.311	2.019	23.867	20.033	146.402	2.061	5.152	10.501	143.111

	2017				2018				
	STAND PER 1-1-2017	Rente- bijschr	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	STAND PER 1-1-2018	Rente- bijschr	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	STAND PER 1-1-2019
ALGEMENE RESERVES (06110)									
algemene reserve (bufferfunctie)	5.283	53			5.336	53			5.389
financieringsreserve (inkomensfuncties)	36.000				36.000				36.000
vrije reserve	17.760	178		3.470	14.467	145	1.741	8.740	7.613
Totaal algemene reserves	59.043	230	0	3.470	55.803	198	1.741	8.740	49.002
reserves grondexploitatie (06130)									
algemene bedrijfsreserve	15.975	160			16.134	161			16.296
Reserve bovenwijkse voorzieningen	8.471	85	150	6.300	2.406	24	150		2.580
Reserves grondexploitatie	24.446	244	150	6.300	18.540	185	150	0	18.876
overige bestemmingsreserves (06120)									
bestemmingsreserve investeringsprojecten (bestedingsfunctie)									
	44.915	2.021	9.270	3.965	52.241	2.351	6.500	3.486	57.606
bestemmingsreserve SSC	2.307	23			2.330	23			2.353
bestemmingsreserve doorontwikkeling	216	2			218	2			220
Bestemmingsreserve Buiten Spelen	32				32				32
Bestemmingsreserve parkeerfonds	1.668	17	250	371	1.564	16	250	359	1.471
Bestemmingsreserve Santrijgebied	3.692	37		91	3.638	36		91	3.583
Bestemmingsreserve Groenfonds	232	2	25		259	3	25		287
Bestemmingsreserve Dienstverlening	0				0				0
Bestemmingsreserve IZA-gelden	62	1		48	14				14
Bestemmingsreserve 10% regeling WWB									
	3.088	31			3.119	31			3.150
Bestemmingsreserve Transitie Jeugdzorg	0				0				0
Bestemmingsreserve Transitie AWB	251	3			254	3			256
Bestemmingsreserve Intergas	850	8			858	9			867
Bestemmingsreserve boekwaarde panden verlagen									
	674	7			681	7			687
Bestemmingsreserve Businesscase 60+	0				0				0
Bestemmingsreserve NHG	770			193	578			193	385
Totaal overige bestemmingsreserves	58.756	2.152	9.545	4.668	65.785	2.481	6.775	4.128	70.912
VOORZIENINGEN									
Eigen middelen									
voorziening FPU	45				45				45
voorziening salarisvergoedingen in geval van non-activiteit	50			23	27			6	21
-									
Middelen van derden									
voorziening exploitatie reiniging	34				34				34
voorziening exploitatie riolering	118				118				118
voorziening exploitatie riolering NW	621				621				621
Voorziening Loopbaanbudget	0								0
Totaal voorzieningen	870	0	0	23	846	0	0	6	840
Totaal	143.114	2.627	9.695	14.461	140.974	2.864	8.666	12.874	139.630

Bijlage 6 Afkortingenlijst

Ten behoeve van de leesbaarheid van de begroting is een afkortinglijst toegevoegd.

Afkorting	Betekenis
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASV	Algemene Subsidieverordening
AvA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroten en Verantwoorden
Bbz	Bijzondere bijstand zelfstandigen
BCF	BTW Compensatiefonds
Bcf	Beleidsgestuurde contractfinanciering
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIZ	Bedrijven InvesteringsZones
BMOO	Brabants Museum Oud Oosterhout
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOEL	Breda, Oosterhout en Etten-Leur
BP	Bijzonder Programma
BSO	Buitenschoolse opvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BWB	Belastingsamenwerking West Brabant
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BWT	Bouw- en WoningToezicht
BZK	Binnenlandse Zaken
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CF	Combifunctionaris
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumenten Prijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EMU	Europese Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVZ	Ecologische Verbindingszone
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FTE	Full-time equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GR OGZ	Gemeenschappelijke Regeling Openbare GezondheidsZorg
GS	Gedeputeerde Staten
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
IBOR	Integraal Beheer openbare Ruimte
IHP	Integraal HuisvestingsPlan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsprogramma Stedelijke Vernieuwing

Afkorting	Betekenis
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JOR	Jaarplan Openbare Ruimte
KCC	Klant Contact Centrum
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
MARB	Gemeenschappelijke regeling Milieu & Afval Regio Breda
MEK	Milieueducatief centrum en Kinderboerderij
MER	Milieu Effect Rapportage
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MFC	Mgr. Frencken College
MJBP	Meerjaren beleidsplan
MJPOR	Meerjarenprogramma Openbare Ruimte
MPIV	Meerjarenplan Integrale Veiligheid
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NHG	Nationale Hypotheekgarantie
NMA	Nederlandse Mededingings Autoriteit
OAS	Optimalisatie Afvalwatersysteem
OiB	Oosterhout in Beweging
OPC	Outputcontract
OZB	Onroerend Zaaksbelasting
PBS	Personeels Budgetteringssysteem
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
REAP	Regionaal Economisch Actieprogramma
REWIN	Regionaal werkgelegenheidsinstituut West-Brabant
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RWB	Regiobureau West Brabant
SBBO	Stichting Beveiliging bedrijventerreinen Oosterhout
SBO	Stichting Begraafplaatsen Oosterhout
SES	Sociaal Economische Samenwerking
SHOO	Stichting Huisvesting Onderwijs Oosterhout
SiSa	Single information Single audit
TIC	Telefonisch Informatie Centrum
UvW	Unie van Waterschappen
UWV	Uitvoeringsinstituut WerknemersVerzekeringen
VANG	Van Afval naar Grondstof
VGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRI	VerkeersRegelInstallatie
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAVA	Werkvoorzieningschap Arbeid Voor Allen
Wi	Wet inburgering
Wlz	Wet langdurige zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet Openbaar Bestuur
WOS	Woninginbraken, overvallen en straatroven
WOZ	Waardering Onroerende Zaken

Afkorting	Betekenis
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WWB	Wet Werk en Bijstand
Zvw	Zorgverzekeringswet